

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

ZBIÓR ORZECZEŃ I UCHWAŁ NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO ZA ROK 1922

ZEBRAŁ I UZUPEŁNIŁ TEZAMI
PROKURATOR NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO
PUŁKOWNIK K. S. EDWARD GRUBER

TOM II
(ORZECZENIA I UCHWAŁY Nr. 107-217)

POLECONY DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO W SĄDACH
I PROKURATURACH WOJSKOWYCH PRZEZ SZEFA DE-
PARTAMENTU IX SPRAWIEDLIWOŚCI M. S. WOJSK.
o o o Z DNIA 26 CZERWCA 1923 R. L. 6620/23 o o o

WARSZAWA — 1923
WOJSKOWY INSTYTUT NAUKOWO-WYDAWNICZY

**ZBIÓR
ORZECZEŃ I UCHWAŁ
NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO
ZA ROK 1922**

ZEBRAŁ I UZUPEŁNIŁ TEZAMI
PROKURATOR NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO
PUŁKOWNIK K. S. EDWARD GRUBER

TOM II
(ORZECZENIA I UCHWAŁY Nr. 107—217)

POLECONY DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO W SĄDACH
I PROKURATURACH WOJSKOWYCH PRZEZ SZEFA DE-
PARTAMENTU IX SPRAWIEDLIWOŚCI M. S. WOJSK.
o o o Z DNIA 26 CZERWCA 1923 R. L. 6620/23 o o o

WARSZAWA — 1923
WOJSKOWY INSTYTUT NAUKOWO-WYDAWNICZY

104.5 13
19 415
Tablet de Nr. 19 415

C. 131

ZBIÓR ORZECZEŃ I UCHWAŁ
NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO

ZA ROK 1922.

TOM II.

ZBIÓR
ORZECZEŃ I UCHWAŁ
NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO
ZA ROK 1922

ZEBRAŁ I UZUPEŁNIŁ TEZAMI
PROKURATOR NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO
PUŁKOWNIK K. S. EDWARD GRUBER

TOM II

(ORZECZENIA I UCHWAŁY Nr. 107 — 217)

POLECONY DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO W SĄDACH
I PROKURATURACH WOJSKOWYCH PRZEZ SZEFA DE-
PARTAMENTU IX SPRAWIEDLIWOŚCI. M. S. WOJSK.
o o o Z DNIA 26 CZERWCA 1923 R. L. 6620/23

WARSZAWA — 1923
WOJSKOWY INSTYTUT NAUKOWO-WYDAWNICZY

343/344 : 355

28801/2

TEZY

poszczególnych orzeczeń i uchwał Najwyższego Sądu Wojskowego z roku 1922, ułożone w porządku chronologicznym.

Nr. 107.

Orzeczenie z dn. 7 stycznia 1922 r. R. 1056/21.

Przedstawienie nowych środków dowodowych dopuszczalnym jest w każdym stadium postępowania dowodowego aż do chwili zamknięcia postępowania dowodowego przez przewodniczącego.

Sprzecznosc orzeczenia ze stanem aktów (§ 358 pkt. 5 p. k. w.) nie zachodzi, jeżeli w wyroku osnowa zeznań poszczególnych świadków nie jest naprowadzoną, a sąd a quo na podstawie treści tychże zeznań wypowiada tylko swój pogląd na stan rzeczy.

Orzekanie w wyroku skutków wydalenia z wojska jest zbytecznym, albowiem następują one z mocy samego prawa po myśli § 32 k. k. w.

(§ 4, 283 ust. ost., 290, 358 pkt. 4, 5, 359 p. k. w. i § 3, 31 i 32 k. k. w.).

Nr. 108.

Orzeczenie z dn. 11 stycznia 1922 r. R. 11/21.

Ustawa sierpniowa nie stwarza nowych stanów faktycznych, lecz poprzestaje tylko na poszczególnem obostrzeniu sankcyj przewidzianych za przestępstwa w obowiązujących kodeksach karnych. Dlatego też czyny karygodne podпадаjące pod ustawę sierpniową należy w pierwszej linii rozpatrzyć i skwalifikować wedle postanowień dotyczącego kodeksu karnego, zawierających dyspozycję danego przestępstwa.

Wyrażenie w § 171 auk. „dla swej korzyści“ rozumieć należy jako zamiar zabrania cudzej rzeczy bez wzajemnego

świadczenia, okoliczność zaś, czy ta zamierzona korzyść została zrealizowana, lub nie, jest dla zaistnienia zbrodni kradzieży obojętną.

Współsprawcy odpowiadają za cały skutek wynikły z ich wspólnego działania, gdyż według natury rzeczy każdy z nich nie tylko jest autorem czynu wspólnego, lecz współwinnym w działaniu innych współników.

Przy przestępstwach, przy których wysokość wyrządzonej względnie zamierzonej szkody ma wpływ na kwalifikację i zastosować się mającą sankcję karną, decydująca jest jedynie wysokość ustalonej szkody w chwili popełnienia przestępstwa.

(§§ 358 pkt. 4, 9 a), 10 i 359 p. k. w., 5 i 171, 173 austr. k. k. ust. z 1 sierpnia 1919 r. dz. pr. nr. 64 poz. 386 i nowela do tejże ustawy z 17 XII 1920 r. Nr. 4/21).

Nr. 109.

Orzeczenie z dn. 12 stycznia 1922 r. R. 1064/21.

Oficera, dopuszczającego się niedbalstwa przy przewiezieniu oddanych mu służbowo pieniędzy skarbowych, należy pociągnąć do odpowiedzialności karnej wedle przepisów ogólnej ustawy karnej, na zasadzie § 145 k. k. w., albowiem dane przestępstwo dotyczy sprawowania czynności administracyjnych w zakresie spraw dotyczących zarządu wojskowego.

(§§ 111. 141, 145 k. k. w., art. 639 og. kod. z r. 1903 i § 325, 358 pkt. 10 p. k. w.).

Nr. 110.

Uchwała z dn. 8 lutego 1922 r. R. 14/21.

Środki prawne przeciw wyrokom, wniesione przez osobę nieuprawnioną, albo po upływie czasokresu wyznaczonego do zgłoszenia, albo po prawomocnem zrzeczeniu się, mają być odrzucone przez sąd, w którym wyrok zapadł, a nie przez przewodniczącego rozprawy.

Sąd zaś — wobec zniesienia §§ 51 i 60 austr. p. k. w. przez art. 124, 131 r. R. M. z 10 V 1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368 — orzeka poza rozprawą główną kolegialnie na posiedzeniu dyspozycyjnem.

Obwinieni, którzy pozostają w areszcie, mogą wnosić oświadczenia swe protokólnie. Środki prawne zgłoszone przez osoby, pozostające w areszcie śledczym, protokólnie

w obecności organów więziennych (komendanta, oficera inspekcyjnego, profosa lub klucznika) w terminie przewidzianym w § 335 ust. 1 p. k. w., należy uważać jako zgłoszone w terminie ustawowym.

(§§ 324 ust. 4. 326 ust. 5.. 335 ust. 1 p. k. w., art. 31, 40, 124, 131 rozp. Rady Min. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368).

Nr. 111.

Orzeczenie z dn. 8 lutego 1922 r. R. 1020/21.

Zapisek urzędowy przewodniczącego rozprawy, iż prokurator zgłosił ustnie zażalenie nieważności — nie jest protokółarnem oświadczeniem w rozumieniu § 324 ust. 3. p.k.w. Protokółarne oświadczenie prokuratora (oficera sądowego lub obrońcy) dotyczące zgłoszenia środków prawnych musi odpowiadać ogólnym wymaganiom ustawy, określającym formę i treść protokółów sądowych.

(§§ 152, 153, 314, 322 i 324 ust. 3, 335 i 361 p.k.w.).

Nr. 112.

Orzeczenie z dn. 8 lutego 1922 r. R. 1109/21.

Jeżeli w toku rozprawy — na podstawie obrony oskarżonego względnie wyników postępowania karnego — zaistnieją wątpliwości co do poczytalności oskarżonego w chwili popełnienia zarzuconego mu czynu karygodnego, winien był sąd, w braku odpowiedniego wniosku ze strony oskarżonego lub oskarżyciela, zbadać tę kwestję z urzędu. W przeciwnym bowiem wypadku dopuszcza się sąd naruszenia obowiązującej w procedurze wojskowej zasady dochodzenia prawdy materialnej z urzędu.

(§§ 4, 76, 221, 273, 305 p.k.w.

Art.: 53 r. R. Min. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 369).

Nr. 113.

Uchwała z dn. 10 lutego 1922 r. R. 1159/21.

Do legalności postępowania doraźnego wymaga ustawa, by rozkaz wprowadzający sądy doraźne (§ 437 p. k. w.) ogłoszony został w sposób przepisany w wojskowych przepisach służbowych oraz odczytany przed frontem.

(§§ 401, 437 p. k. w.).

Nr. 114.

Orzeczenie z dn. 10 lutego 1922 r. R. 1054/21.

Komentowanie ustaw, a w ich liczbie i ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, należy do sądu i nawet odmienny w tym zakresie pogląd któregokolwiek oddziału D. O. K. (względnie M. S. Wojsk.) nie mógłby być wiążącym dla sądu orzekającego. Obowiązek służby wojskowej obywateli ustala bowiem ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej a nie rozporządzenie ministerjalne, zawierające jedynie wskazówki dla władz poborowych w kierunku przeprowadzenia poboru.

Istota zbrodni oszustwa z §§ 197, 199 a) austr. u. k. zachodzi również wówczas, gdy oskarżony nakłaniał świadków do zeznań fałszywych odnośnie okoliczności nawet rzeczywistych lecz świadkom nieznanym.

Tymczasowa ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dn. 27.X.1918 r. dz. pr. Nr. 13/18 poz. 28.

(§ 358 pkt. 4. p. k. w., §§ 197, 199 a) austr. u. k.).

Nr. 115.

Uchwała z dn. 10 lutego 1922 r. R. 1081/21.

Po myśli przepisu § 103 p. k. w. obrońca jest obowiązany wspierać oskarżonego przy wnoszeniu zgłoszonych środków prawnych i to nawet w wypadkach, gdyby był przekonany o słuszności zapadłego wyroku. W wypadkach, gdy obrońca wzbrania się wywieść zgłoszonego przez oskarżonego środka prawnego — należy przesłuchać go protokólnie po myśli § 337 ust. 2 p. k. w., a nie ustanawiać innego obrońcę z urzędu celem wywodu zgłoszonych środków prawnych.

(§§ 101, 103, 337 ust. 2, 358 pkt. 2 p. k. w.).

Nr. 116.

Orzeczenie z dn. 14 lutego 1922 r. R. 39/22.

Kwestja przedawnienia, jako okoliczność uchylająca ściąganie czynu, winna być uwzględnioną przez sąd z urzędu w każdym stadium postępowania.

Ustawowe wyrażenie w art. 661 og. kod. z roku 1903 „pod pozorem“ odnosi się do osoby biorącego, a nie dającego podarunek. O ile osoby wojskowe w służbie lub w związku

z pełnieniem poruczonych im obowiązków na służbie państwowej lub społecznej dopuszczają się przestępstw, za które odpowiadać powinny wedle postanowień og. kod. z r. 1903 — należy je traktować jako urzędników w rozumieniu art. 636 ust. ost. og. kod. z r. 1903.

(Art. 68, 636, 661 og. kod. z r. 1903, §§ 227, 230 i 531 austr. u. k. § 66 p. u. k. n., § 145 k. k. w., § 358 pkt. 9 b) p. k. w., art. 32 r. R. M. z 10 V 1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 369).

Nr. 117.

Orzeczenie z dn. 17 lutego 1922 r. R. 994/21.

Podmiotem przestępstwa według art. 448 og. kod. z r. 1903 może być osoba, która sama dokumentu tego nie sfalszowała. Jeżeli fałszujący sam następnie ze sfalszowanego dokumentu korzysta, następuje pochłonięcie stanu faktycznego użycia dokumentu przez stan faktyczny sfalszowania tegoż (art. 442 og. kod.).

(Art. 442, 448 og. kod. z r. 1903, § 358 pkt. 9 a) b) i 10 p. k. w.).

Nr. 118.

Orzeczenie z dn. 17 lutego 1922 r. R. 68/22.

Przy zasądzeniu za występki kradzieży z art. 581:I:II i III og. kod. z r. 1903—przyjęcie przez sąd podwójnej kwalifikacji kradzieży jako okoliczności obciążającej nie jest trafne, gdyż kwalifikacja czynu sama ma wpływ na wymiar kary.

(Art. 53, 581:I:II i III og. kod. z r. 1903).

Nr. 119.

Orzeczenie z dn. 18 lutego 1922 r. R. 7/22.

Przepis § 76 k. k. w. reguluje wyłącznie sprawę przedawnienia przestępstwa dezercji, określając jedynie chwilę rozpoczęcia biegu przedawnienia, a nie końca tegoż, gdyż dezercja jako przestępstwo może być wcześniej lub później przerwana względnie ukończona.

Kwestję przedawnienia przestępstwa samowolnego odalenia się (§ 64 k. k. w.) rozpatrzyć należy na podstawie postanowień art. 32 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369).

(§§ 64, 69, 76 k. k. w., art. 32 r. R. M. z 10.V. 1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 369).

Nr. 120.

Orzeczenie z dn. 22 lutego 1922 r. R. 1122/21.

Art. 45 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368, zawierający postanowienia wyjątkowe od reguły, zawartej w art. 44 cyt. r. R. M., ma zastosowanie jedynie do taksatywnie w nim wyliczonych kategorii oficerów i urzędników wojskowych i nie może tem samem mieć zastosowania do podoficerów, pełniących obowiązki oficerów wspomnianych kategorii lub urzędników wojskowych.

Rozstrzygającym dla składu orzekającego nie jest stopień ani stanowisko oskarżonego w chwili popełnienia czynu karygodnego, ale stopień i stanowisko w chwili rozpatrywania i sądzenia sprawy karnej.

Dobrodziejstwo z § 190 p. k. w. jest przywilejem świadka, a nie stron procesowych, które nie mają prawa stawiać wniosków w sprawie tego przywileju i z przyznania lub odmowy sądu co do tego przywileju nie mogą wywodzić przyczyny nieważności.

Z brzmienia § 190 p. k. w. wynika, że pod warunkami tamże przytoczonymi przysługuje świadkowi zarówno prawo całkowitego uchylenia się od zeznań, jakoteż prawo uchylenia się od zeznań na poszczególne pytania.

Wyrażenie ustawy: „z winy własnej“ w § 147 k. k. w. obejmuje zarówno winę umyślną jakoteż i nieumyślną.

(Art. 44, 45 r. R. M. z dn. 10.V.1920 r., dzup. Nr. 59, poz. 368, § 190 p. k. w., § 358 pkt. 1 i 4 p. k. w., § 147 k. k. w.).

Nr. 121.

Orzeczenie z dn. 23 lutego 1922 r. R. 24/22.

Istotnemi znamionami sprzeniewierzenia (art. 574 og. kod. ros.) jako kwalifikowanej formy przywłaszczenia są następujące okoliczności: rzecz musi być cudzą rzeczą ruchomą, rzecz musi być komuś powierzona t. j. daną w jakimś określonym celu, bez pozbywania się praw własności, wreszcie rzecz musi być przywłaszczoną. Przywłaszczenie zaś powierzonej rzeczy zachodzi wówczas, jeśli ten, komu ją w określonym celu powierzono, albo wbrew temu celowi i bez zgody właściciela bezprawnie ją na swoją czy cudzą korzyść obrócił, albo też powodowany chęcią zatrzymania jej na własność bądź zaparł się jej otrzymania, bądź również kłamliwie zapewnia o jej zwrocie właścicielowi lub o jej użyciu wedle

wskazanego przez tegoż przeznaczenia. Pod względem podmiotowym niezbędnym jest nadto czynnik złej wiary sprawcy.

(Art. 574 og. kod. z roku 1903, § 138 k. k. w., § 358 pkt. 9 a) w. p. k.).

Nr. 122.

Orzeczenie z dn. 28 lutego 1922 r. R. 1099/21.

Okoliczności uzasadniające niedopuszczalność zaprzysiężenia świadka (§ 200 pkt. 4 p. k. w.) należy zawsze ustalić w braku wniosku z urzędu przed powzięciem ostatecznej decyzji na zasadzie § 284 p. k. w.

Orzeczenie degradacji przy wydaleniu z wojska jest zbyteczne, albowiem w myśl § 32 k. k. w. wydalenie z wojska pociąga za sobą z mocy samego prawa utratę stanowiska służbowego i związanych z niem odznak i praw.

(§§ 4, 76, 200 pkt. 4, 284, 358 pkt. 4 p. k. w., § 32 k. k. w.)

Nr. 123.

Orzeczenie z dn. 1 marca 1922 r. R. 29/22.

Jeżeli sprawca z pominięciem przepisów obowiązującej tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dn. 27.X.1918 r. na zasadzie jedynie podrobionego dokumentu publicznego, legitymującego go jako byłego podporucznika armji niemieckiej, uzyskał przyjęcie w szarży oficera do W. P. — nie podlega on za opisany czyn jurysdykcji wojskowej, albowiem moment czynu karygodnego — wręczenie fałszywego dokumentu w zamiarze przysporzenia sobie nieprawnych korzyści przez uzyskanie przyjęcia do W. P. w szarży oficera — przypada na czas, gdy oskarżony był jeszcze osobą cywilną a nie wojskową w czynnej służbie.

(§ 25 p. k. w., art. 2 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368, §§ 267, 268 i 270 og. kod. niem.).

Nr. 124.

Orzeczenie z dn. 1 marca 1922 r. R. 28/22.

Podrobienie lub przerobienie dokumentu podróży wystawionego przez władzę wojskową wyczerpuje istotę występku fałszu z art. 442 a nie z art. 441 og. kod. ros. z roku 1903.

(art. 441 i 442 og. kod. z roku 1903).

Nr. 125.

Orzeczenie z dn. 1 marca 1922 r. R. 1035/21.

Ustawa sierpniowa wydana z mocą obowiązującą dla całego państwa, wspominając w art. 4 o „uczestnikach“, użyła tego terminu jako powszechnie utartego w nauce określenia na udział w przestępstwie a nie jedynie w rozumieniu austr. p. k. k.

(art. 4 Ustawy z 1.VIII.1919 r. dzup. Nr. 64, poz. 368, § 5 p. k. austr. §§ 47—50 og. kod. niem. i art. 51 og. kod. ros., §§ 2 i 140 k. k. w.).

Nr. 126.

Orzeczenie z dn. 1 marca 1922 r. R. 1158/21.

Postanowienie ustawy z dnia 20 lutego 1920 r. Dz. Ust. Nr. 20/20 mają zastosowanie jedynie do osób cywilnych.

(§ 69 k. k. w. i ustawa z 20.II.1920 r. Dz. Ust. Nr. 20/20).

Nr. 127.

Orzeczenie z dn. 1 marca 1922 r. R. 1160/21.

Do przestępstw wojskowych stosują się jedynie przepisy ogólne powszechnych ustaw dzielnicowych, a nadto jedynie o tyle, o ile w kodeksie wojskowym i w rozp. Rady Min. z dn. 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369 nie postanowiono inaczej.

(§ 138 k. k. w., art. 2 i 9 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369 i § 187 a. p. u. k.).

Nr. 128.

Orzeczenie z dn. 2 marca 1922 r. R. 1180/21.

W wypadkach zasądzenia za dezercję (niekwalifikowaną) popełnioną w z mowie i przyjęcia wypadku mniejszej wagi—wynosi najniższy ustawowy wymiar kary 9 miesięcy.

(§ 69, 70, 72 k. k. w., § 358, pkt. 11 p. k. w.).

Nr. 129.

Orzeczenie z dn. 3 marca 1922 r. R. 1157/21.

Pominięcie przez sąd orzekający przy wymiarze kary ustawowego złagodzenia przewidzianego w § 98 k. k. w., mimo

ustalenia okoliczności w tymże §-fie przewidzianych, uzasadnia materialną przyczynę nieważności z pktu 11 § 358 p. k. w. (§§ 89—98 k. k. w., § 358, pkt. 11 p. k. w.).

Nr. 130.

Orzeczenie z dn. 9 marca 1922 r. R. 1162/21.

Konfiskata i zniszczenie przedmiotów przewidzianych w art. 36 og. kod. ros. mają samodzielny charakter profilaktyczny, zabezpieczający, i w tym charakterze są środkiem obiektywnym, niezależnym od subiektywnej winy sprawcy i jej oceny karnej.

Konfiskata i zniszczenie może być orzeczone przez sąd jedynie w wypadkach *taxative* w art. 36 og. kod. ros. wymienionych.

Zarządzenia przewidziane w § 404 ust. 1. p. k. w. należą wprawdzie do kompetencji sądu orzekającego lecz nie należą do orzekającej części wyroku.

(Art. 36 og. kod. z roku 1903, §§ 308, 404 i 405 p. k. w.)

Nr. 131.

Orzeczenie z dn. 16 marca 1922 r. R. 105/22.

Prawo skargi przysługujące oskarżycielowi prywatnemu, wedle austr. proc. karn. cyw. przedawnia się po upływie 6 tygodni. Przedawnienie prawa skargi wchodzi w rachubę tylko wtenczas, gdy nie zaszło jeszcze przedawnienie samego przekroczenia.

Przy czynach karygodnych, które wolno ścigać tylko na żądanie uprawnionego do ścigania, potrzebuje prokurator do wdrożenia postępowania karnego, prócz polecenia właściwego dowódcy, także żądania oskarżyciela prywatnego.

Do postawienia wniosku na ściganie, uprawnionym jest w imieniu małoletniego oskarżyciela prywatnego tylko ustawowy zastępca tegoż.

(§§ 3, 104, 108, 358 pkt. 9 b) 9. p. k. w., §§ 496, 530 p. u. k. austr.).

Nr. 132.

Orzeczenie z dnia 17 marca 1922 r. R. 78/22.

Przesłanką zastosowania art. 45 og. kod. z roku 1903 jest ustalenie, iż sprawca czynu gwałtownego użył gwałtu

celem odparcia bezprawnego zamachu na dobro prawne i że użyty przezeń środek w danych warunkach był konieczny dla ocalenia zagrożonego dobra.

Do kategorii dóbr osobistych, znajdujących się pod opieką prawa, należy między innymi cześć i nietykalność ciała.

(Art. 45, 458, 459 og. kod. z roku 1903, § 358 pkt. 9 b) p.k.w.)

Nr. 133.

Orzeczenie z dn. 21 marca 1922 r. R. 66/22.

Posterunkowy policji nie jest „osobą urzędową“ w rozumieniu pktu 3. art. 532 k. k. z r. 1903.

Słowna obraza posterunkowego policji wyczerpuje jedynie istotę czynu przekroczenia z art. 530 k. k. z r. 1903.

(Art. 471, 476, 530, 532, 636 k. k. z r. 1903, § 358 pkt. 10. p. k. w.).

Nr. 134.

Uchwała z dn. 22 marca 1922 r. R. 62/22.

Jeżeli sąd — wbrew treści orzeczenia rzeczoznawców lekarzy, kwalifikującego czyn oskarżonego jako lekkie uszkodzenie ciała — przyjął kwalifikację ciężkiego uszkodzenia ciała z § 155 lit. a) a. u. k. bez rzeczowego uzasadnienia, na podstawie jedynie własnych wiadomości o anatomji człowieka — zachodzi brak uzasadnienia w rozumieniu §§ 307 pkt. 7, 310, 358 pkt. 5. p. k. w.

(§§ 152, 155 lit. a), 411 a. u. k., §§ 307 pkt. 7, 310, 358 pkt. 5. p. k. w.).

Nr. 135.

Uchwała z dn. 22 marca 1922 r. R. 180/22.

Wyrok zasądający może być zaskarżony z pkt. 9 § 358 p. k. w., gdy żalący się żąda zupełnego uwolnienia od winy i kary, gdy natomiast żalący się, nie kwestjonując winy oskarżonego, zarzuca wyrokowi jedynie błędną kwalifikację czynu karygodnego, wówczas należy wyrok (o ile chodzi o materialną przyczynę nieważności) zaskarżyć na zasadzie § 358 pkt. 10 p. k. w.

Wyrok uwalniający może być zaskarżony przez prokuratora (z przyczyn nieważności materialnej natury) jedynie na zasadzie § 358 pkt. 9 p. k. w.

Brak powodów uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pktu 5 § 358 p. k. w. — jedynie pod warunkami przewidzianymi w § 359 ust. 1 p. k. w.

(§§ 307, pkt. 7, 310, 358 pkt. 5, 9, 10, § 359, p. k. w., art. 10 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369).

Nr. 136.

Uchwała z dn. 22 marca 1922 r. R. 61/22.

Uchybienie przepisowi § 238 ust. 4 p. k. w. nie powoduje bezwzględnej nieważności wyroku, lecz może takową spowodować tylko wtedy, gdy obrona sprzeciwia się odczytaniu i domaga się uchwały sądu, a nadto, gdy odmowną uchwałą naruszono lub błędnie zastosowano ustawę lub zasady postępowania, których przestrzeganie jest nakazane istotą postępowania, zapewnającego ściganie karne i obronę i to wśród warunków przewidzianych w § 359 ust. 1 p. k. w.

Skoro sąd orzekający postanowił, i to nawet wbrew wnioskowi stron świadka, nie zaprzysięgać, nie wolno jest z tego powodu podnosić zarzutu nieważności z pkt. 4 § 358 p. k. w., albowiem sąd orzekający może w myśl przepisu § 284 ust. 4 p. k. w. nawet z urzędu postanowić, iż przysięga nie będzie od świadka odebrana.

(§§ 284, 288, 358 pkt. 3, 4 i § 359 p. k. w.).

Nr. 137.

Orzeczenie z dn. 23 marca 1922 r. R. 195/22.

Posiedzenia dyspozycyjne odbywać się mogą tylko w składzie przewidzianym w art. 40 ust. 2 r. R. M. z dn. 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368.

Prokurator wojskowy obowiązany jest do przeprowadzenia dochodzeń badawczych tylko w wypadkach, jeżeli sprawa jest nieznaną lub gdy chodzi dopiero o ustalenie istoty czynu karygodnego.

(Art. 40 r. R. M. z dn. 10.V.1922 r. dzup. Nr. 59 poz. 368, §§ 134, 137, 141. 143 p. k. w.).

Nr. 138.

Uchwała z dn. 23 marca 1922 r. R. 87/22.

Wykonanie wyroków sądów wojskowych byłych państw zabornych jakoteż rozpatrywanie próśb o ułaskawienie

i wstrzymanie kary, wniesionych przez osoby skazane przez wymienione właśnie sądy — należy do kompetencji władz cywilnych.

(§§ 413, 419, 420, 422 p. k. w. Okólnik Min. Sprawiedliwości z dnia 11.VIII.1920 r. Nr. 25524/20/2107).

Nr. 139.

Uchwała z dn. 23 marca 1922 r. R. 910/22.

Osoby nieznannej państwowej przynależności, stale zamieszkałe w obrębie państwa polskiego, podlegają obowiązkowi polskiej służby wojskowej narówni z obywatelami państwa polskiego, o ile nie będą mogły wykazać przynależności państwowej obcej.

(Art. 111 Tymcz. Ust. o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dn. 27.X.1918 r. dz. pr. Nr. 13/19 poz. 28).

Nr. 140.

Orzeczenie z dn. 27 marca 1922 r. R. 871/21.

Odznaki pamiątkowe (np. krzyż I Brygady, krzyż „Huszt“), tworzone przez poszczególne oddziały i poszczególnych dowódców w okresie walk przed powstaniem państwa polskiego i nie włączone drogą prawodawczą do orderów i odznak honorowych państwowych, nie mogą być postawione narówni z orderami lub z odznakami ogólnie wojskowymi i związanymi ze stanowiskiem służbowym i udzielanymi przez władze państwowe komubądź osobiście.

Odznaki te należy uważać za odznaki charakteru ideowego i koleżeńkiego, prawa na noszenie którego może pozbawić głos opinii kolegów noszących też odznakę lub orzeczenie sądu koleżeńkiego z powodu uchybień natury bardziej moralnej, nigdy zaś pozbawienie tego prawa nie może być karą na cześć, orzeczoną wyrokiem sądu państwowego.

Pominięcie ustawy amnestyjnej przy wymiarze kary stanowi materialną przyczynę nieważności z pkt. 11 § 358 p.k.w.

(§§ 30 i 32 k.k.w., § 358 pkt. 11 p.k.w. Ustawa amnestyjna z dnia 24 maja 1921 r.).

Nr. 141.

Orzeczenie z dn. 6 kwietnia 1922 r. R. 136/22.

Dolus w rozumieniu § 246 n.u.k. polega na zamiarze skierowanym na przywłaszczenie sobie rzeczy ruchomej ze

świadomością, że rzecz ta jest cudzą, a przywłaszczenie — bezprawnem, to znaczy, że sprawcy nie przysługuje prawo do tego przywłaszczenia.

Sama gotowość sprawcy do zwrotu zabranych pieniędzy bez faktycznej możliwości tego zwrotu nie wyklucza poczytalności „dolus“ w rozumieniu § 246 n. u. k.

Według § 59 p. k. k. n. jedynie nieświadomość okoliczności faktycznych należących do ustawowej istoty czynu lub podwyższających karygodność czynu wyklucza poczytalność tychże okoliczności.

Jako dodatkową karę na czci orzec można przeciw urzędnikowi wojskowemu jedynie utratę urzędu.

(§§ 59, 242, 246 n. u. k., §§ 43, 138, 153, 154 k. k. w., § 358 pkt. 9 b) i 11 p. k. w.).

Nr. 142.

Uchwała z dn. 7 kwietnia 1922 r. R. 223/22.

Postanowienia §§ 361 i 337 ust. 3 p. k. w., iż odwołanie względnie zażalenie nieważności i uzasadnienie tegoż można zmienić lub uzupełnić w ciągu terminu otwartego do wniesienia wyводу odwołania lub zażalenia nieważności, — nie należy interpretować w ten sposób, iż prokuratorowi względnie oskarżonemu przysługuje prawo w ciągu wspomnianego wyżej terminu cofnąć zgłoszone odwołanie i wnieść w zamian zażalenie nieważności lub odwrotnie.

(§§ 333, 335, 337 i 361 p. k. w.).

Nr. 143.

Orzeczenie z dn. 8 kwietnia 1922 r. R. 923/22.

Do podmiotowej istoty czynu, przekroczenia z § 496 a. u. k. p. nie wymaga ustawa wykazania „animus injurandi“ (zamiaru lżenia).

Przekroczenie z § 496 a. u. k. z roku 1852 może być dokonane „dolose“ już przez to, że ubliżający miał świadomość obelżywego charakteru słowa, które wypowiedział.

(§§ 496, 497 a. u. k. p., § 358 pkt. 9 a) p. k. w.).

Nr. 144.

Orzeczenie z dn. 22 kwietnia 1922 r. R. 1049/21.

Do przedmiotowej istoty czynu występku z § 300 a. u. k. nie wymaga ustawa równoczesnej obecności dwóch lub

więcej osób; przeciwnie, wystarcza, jeżeli lżenia, wyszydzenia, nieprawdziwe twierdzenia lub przekręcania faktów dwóm lub więcej osobom po kolei podano do wiadomości.

Przestępstwa przeciw bezpieczeństwu czci, przewidziane w art. V. ustawy z dn. 17.XII.1862 r. Nr. 8 Dz. Ust. z r. 1863 mogą być ścigane tylko z upoważnienia ministra spraw wojskowych, o które postarać się winien prokurator wojskowy.

(§§ 300, 487, 491 a. u. k., art. 7 ustawy z dn. 17.XII.1862 r. dzup. Nr. 8/63).

Nr. 145.

Orzeczenie z dn. 24 kwietnia 1922 r. R. 230/22.

Wedle art. 109 ust. o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dn. 27 października 1918 r. obywatele państw obcych nie podlegają obowiązkowi służby wojskowej; z drugiej jednak strony postanowienia tytułu XVI nie wykluczają przyjęcia takich osób do wojska stałego w charakterze ochotników. Za tem zapatrywaniem przemawia również art. 4 ustawy z dnia 20.I.1920 r. Nr. 7/20 stanowiący, iż obywatelstwo polskie można także nabyć przez przyjęcie do wojska polskiego.

(Tymczasowa ustawa o powszechnym obowiązku służby wojsk. z dn. 27.X.1918 r. dz. pr. Nr. 13/18, r. r. o. p. z dn. 19.VII.1920 r. dzup. Nr. 63, poz. 414, Art. 2 pkt. 1 r. R. M. z dn. 10. V. 1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368, ustawa z dn. 20.I.1920 r. Nr. 7/20 o obywatelstwie polskim).

Nr. 146.

Orzeczenie z dn. 28 kwietnia 1922 r. R. 34/22.

Przekazanie spraw karnych o przestępstwa przewidziane w art. 12 pkt. 1 b), 2 pkt. c) i 3 pkt. b), rozp. Rady Min. 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368 — może nastąpić tylko na wniosek prokuratora przy wojskowym sądzie okręgowym i za zgodą właściwego dowódcy okr. korp.

(Art. 12 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368, §§ 25 i 300 p. k. w., § 69 k. k. w.).

Nr. 147.

Orzeczenie z dn. 29 kwietnia 1922 r. R. 36/22.

Okoliczność, iż jeden ze sprawców rozboju był uzbrojony w broń, jest okolicznością stanowczą dla orzeczenia,

wywierającą decydujący wpływ nietylko na kwalifikację prawną, lecz także na wymiar kary. Pominięcie tej okoliczności uzasadnia formalną przyczynę nieważności pkt 5, § 358 p. k. w.

Art. 15 przep. przech. do og. kod. z r. 1903 musi być obowiązkowo stosowanym przez sądy do wszystkich przestępstw w art. 15 p. p. wymienionych, które skutkiem ustanowienia dla nich obowiązkowej sankcji karnej terminowego lub bezterminowego zamknięcia w ciężkiem więzieniu stają się w myśl art. 3 k. k. z r. 1903 zbrodniami.

Przy zasądzeniu za przestępstwo z art. 616 og. kod. ros. nie wystarczy ustalenie, że sprawca nabywając, ukrywając i t. d. cudze mienie był świadom tego, że mienie to uzyskano za pomocą przestępstwa, przeciwnie, należy w myśl postanowień § 308 pkt. 1 p. k. w. w sentencji wyroku ustalić a w powodach uzasadnić, czy to mienie uzyskano za pomocą zbrodni czy też występku, tudzież, czy sprawca tempore criminis o tem wiedział.

Art. 3, 616, 589 og. kod. z roku 1903, art. 15 p. p. do og. kod. z roku 1903, §§ 308: 1 p. k. w., 358 pkt. 5 p. k. w.).

Nr. 148.

Orzeczenie z dnia 29 kwietnia 1922 r. R. 1113/21.

Ustawa z dn. 1 sierpnia 1919 r. dz. pr. Nr. 64.19 ma również zastosowanie do usiłowanych przestępstw w teże ustawie przewidzianych (Vide o. n. s. wojsk. Nr. 24.21 odmiennie).

Ustawa z dnia 1.VIII.1919 r. dz. pr. Nr. 64.19, § 358, pkt. 10 p. k. w.

Nr. 149.

Orzeczenie z dnia 4 maja 1922 r. 50/22.

Sędziów wojskowych, z wyjątkiem sędziów załogowych i sędziów śledczych, mianuje naczelnik państwa (prezydent Rzeczypospolitej Polskiej).

Prokurator wojskowy jako strona w procesie nie należy do osób, które ma na myśli ustawa w pktcie 1, § 358 p. k. w.

Czy i o ile zachodzą okoliczności wykluczające możliwość odebrania przysięgi od świadka po myśli § 200 pkt. 1. p. k. w., należy ocenić wedle stanu sprawy w chwili przesłuchania dotyczącego świadka.

Odczytanie zeznań świadka w wypadku przewidzianym w § 288, pkt. 2. p. k. w. może zarządzić sąd orzekający także z urzędu bez wyczekiwania ewentualnych wniosków stron.

(§ 140 k. k. w. ma na względzie tylko przekupstwo w związku z naruszeniem obowiązków służbowych).

(§ 140 k. k. w., §§ 200, 288 i 358, pkt. 1. 5. p. k. w., art. 49 i 657 og. kod. z roku 1903, art. 26 i 44 r. R. M. z 10. V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368, ustawa z 1.VIII.1919 r. i ust. z 7.II.1919 r. dzup. Nr. 89 poz. 484).

Nr. 150.

-Orzeczenie z dn. 5 maja 1922 r. R. 224/22.

Przy zbrodni z art. 51 i 455 p. 12. og. kod. z roku 1903 porozumienie uczestników dotyczyć musi obu momentów istotnych dla tej zbrodni t. j. zarówno zamiaru pozbawienia życia jakoteż i celu zysku. W wyroku zasądającym muszą być te okoliczności ustalone i uzasadnione.

Postanowienia o dowodach rzeczowych nie należą po myśli §§ 307 i 308 p. k. w. do wyroku, lecz zawarte być mogą w oddzielnych uchwałach i uzasadnione być powinny powołaniem odnośnych przepisów ustawy.

(Art. 51, 455 og. kod. z roku 1903, §§ 307, 308, 358 pkt. 5 i 404 p. k. w.).

Nr. 151.

Orzeczenie z dn. 10 maja 1922 r. R. 261/22.

Służba oficera inspekcyjnego komendy miasta jest służbą bezpieczeństwa (wartowniczą) w rozumieniu §§ 141 i 111 k. k. w.

Rozkaz w rozumieniu § 92 k. k. w. musi obejmować konkretną czynność służbową, lub ich szereg i zwracać się do poszczególnych osób, oddziałów i t. d. Przepisy regulaminowe zawierające wskazania co do ogólnych lub poszczególnych czynności służbowych, chociażby wydane w formie rozkazów, nie są rozkazami w sprawach służbowych w rozumieniu § 92 k. k. w. Naruszenie tych przepisów pociąga za sobą jedynie odpowiedzialność dyscyplinarną.

(§§ 92, 111, 141, 151 k. k. w.).

Nr. 152.

Orzeczenie z dn. 10 maja 1922 r. R. 168/22.

Przy przestępstwach z chęci zysku, przy których wysokość wyrządzonej lub zamierzonej szkody jest okolicznością

decydującą o kwalifikacji prawnej i zastosować się mającej sankcji karnej, musi być ta okoliczność w myśl przepisu § 308, pkt. 1 p. k. w. zawsze dokładnie ustaloną w sentencji wyroku.

(Art. 574, 581, 591 og. kod. z roku 1903, § 308 pkt. 1. p. k. w.).

Nr. 153.

Uchwała z dn. 12 maja 1922 r. R. 273/22.

Po wydaniu wyroku komplet posiedzenia dyspozycyjnego nie może wbrew wnioskowi prokuratora uchylić zawieszono- nad oskarżonym aresztu śledczego.

§§ 336, 362 p. k. w. w brzmieniu art. 168 r. R. M. z 10.V.1920 r. przewidują wprawdzie zwolnienie oskarżonego z aresztu, mimo wyroku nieprawomocnego zaskarżonego przez oskarżyciela, dokonane być może ono jednak tylko przez sąd wyrokujący, który wstąpił w prawa właściwego dowódcy.

(§§ 177, 237, 327, 336, 362 p. k. w., art. 40, 145, 149 i 152 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368).

Nr. 154.

Orzeczenie z dn. 16 maja 1922 r. R. 185/22.

Oficer linjowy pełniący czasowo tylko funkcję oficera gospodarczego i nie należąc jako taki do kategorii oficerów intendentury (prowiantury) nie może żądać specjalnego składu sądu orzekającego przewidzianego w art. 45 r. R. M. z 10. V. 1922 r.

Przepisy k. k. w., dotyczące orzekania dodatkowych kar na czci w razie zasądzenia za pewne w ustawie przewidziane przestępstwa, mają również zastosowanie w razie usiłowanego tylko popełnienia tychże przestępstw o ile naturalnie usiłowanie popełnienia danego przestępstwa jest karalnym.

(§ 358, p. 1. i 11. p. k. w., art. 45 r. R. M. z dn. 10.V. 1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368, § 45 og. kod. niem., §§ 30, 31, 37 i 46 k. k. w.).

Nr. 155.

Orzeczenie z dn. 17 maja 1922 r. R. 186/22.

Do istoty czynu z § 122 k. k. w. wymagane jest, aby ktoś rozmyślnie trącił, błął lub w inny sposób wyrządził

podwładnemu na ciele lub zdrowiu krzywdę. Wynika z tego zatem, że zły zamiar powinien być skierowany na nietykalność cielesną podwładnego i aby sprawca zdawał sobie sprawę z tego, że przez swoje działanie gwałci nietykalność cielesną podwładnego.

(§§ 121, 122 k. k. w., § 358 pkt. 10 p. k. w.).

Nr. 156.

Orzeczenie z dn. 17 maja 1922 r. R. 15/22.

Przez popadnięcie w niewolę żołnierz nie traci w odniesieniu do kraju ojczystego charakteru osoby wojskowej, pozostającej na stanowisku służbowym i dlatego też, w razie popełnienia pospolitego przestępstwa zagranicą, nie może korzystać z postanowień art. 9, 10 i 11 og. kod. z roku 1903.

(Art. 9., 10., 11., 129 og. kod. z roku 1903, § 7 k. k. w., § 358 pkt. 9 b) p. k. w.).

Nr. 157.

Orzeczenie z dn. 20 maja 1922 r. R. 295/22.

Wypowiedziana w § 173 powszch. a. u. k. zasada zliczania wartości ruchomości skradzionych przez tego samego sprawcę na kilka zawodów nie ma zastosowania przy przestępstwach kradzieży z og. kod. ros.

Art. 19 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369 ma zastosowanie nietylko przy zbiegu przestępstw różnorodnych lecz także przy zbiegu przestępstw jednorodnych.

(Art. 19 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369, §§ 171, 173, powszch. a. u. k., art. 60, 64 i 581 og. kod. ros., § 358, pkt. 10 p. k. w.).

Nr. 158.

Uchwała z dn. 20 maja 1922 r. R. 1000/21.

Jeżeli oskarżony umrze w toku postępowania przed instancją wyższą, umorzenie postępowania karnego należy do instancji wyższej powołanej do załatwienia środka prawnego.

(§§ 239, 240, 278 II p. k. w., §§ 223 i 224 austr. u. k. p.).

Nr. 159.

Orzeczenie z dn. 24 maja 1922 r. R. 2/22.

§§ 244 og. kod. niem. ma zastosowanie nietylko do bezpośrednich sprawców, lecz także do podżegaczy i do pomocników z ograniczeniami przewidzianymi w §§ 49 i 50 og. kod. niem.

Najwyższy wymiar kary ciężkiego więzienia wedle § 244 ust. 1 zdanie ostatnie k. k. n., wynosi 15 lat. Powołanie w § 244 także § 243 k. k. niem. nie ogranicza kary do lat 10, lecz jedynie zawiera wskazanie, co należy rozumieć przez kradzież ciężką, tak jak naprowadzenie § 242 k. k. n. wskazuje na pojęcie kradzieży zwykłej.

(§§ 14, 47, 48, 49, 50, 242, 243, 244 og. kod. niem.).

Nr. 160.

Orzeczenie z dn. 3 czerwca 1922 r. R. 182/22.

Przepisy §§ 250 i 251 p. k. w., których terminy nie są prekluzyjnymi, nie mają zastosowania w postępowaniu przed sądem orzekającym, przed którym wnioskodawca może powtórzyć swój pisemny wniosek postawiony przed rozpoczęciem rozprawy, co do którego sąd orzekający decyduje, jako o wniosku postawionym w czasie rozprawy.

(§§ 250, 251, 358 pkt. 4, 359 p. k. w.).

Nr. 161.

Orzeczenie z dn. 7 czerwca 1922 r. R. 371/22.

Pominięcie zaprzysiężenia sędziów niestałych uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pkt 1, § 358 p. k. w.

(§§ 276, 277 i 358 pkt. 1 p. k. w.).

Nr. 162.

Orzeczenie z dn. 7 czerwca 1922 r. R. 1111/21.

Co do utraty „krzyża walecznych“ nie jest miarodajnym § 39 k. k. w., lecz późniejsze r. r. o. p. z 11.VIII.1920 r. Dz. Ust. Nr. 87, poz. 572 tudzież rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa Spraw Wojskowych z dn. 30.IX.1920 r. Dz. Ust. Nr. 119, poz. 790.

Wedle art. 9. w pierw wspomnianego rozp. tracą osoby wojskowe prawo do posiadania krzyża walecznych tylko w wypadkach wydalenia z wojska.

W myśl § 324 ust. ost. p. k. w., niewłaściwe nazwanie środka prawnego nie może być tłumaczone na niekorzyść oskarżonego

Przywrócenie terminu do zgłoszenia środka prawnego można zezwolić tylko na wniosek żalącego się, nigdy zaś z urzędu.

(§§ 39 k. k. w., §§ 125, 126, 324 p. k. w., r. r. o. p. z 11.VIII.1920 r. Dz. Ust. Nr. 87 poz. 572 rozp. wykon. Min. Spraw Wojsk. z 30.IV.1920 r. Dz. Ust. Nr. 119, poz. 790).

Nr. 163.

Uchwała z dn. 10 czerwca 1922 r. R. 351/22.

Art. 51 og. kod. ros. przewiduje uczestnictwo, ale równocześnie konkretyzuje ściśle, na czym udział w przestępstwie polegać winien. Znamiona faktyczne podane w jednym z 3-ch punktów art. 51 k. k., stosownie do brzmienia § 308 p. 1 powinny być wyszczególnione w tenorze wyroku, a jeśli to nie nastąpiło, natenczas zachodzi widoczne uchybienie z § 358 p. 5, gdyż orzeczenie jest niejasne i niezupełne.

(Art. 51, 52, 453 og. kod. ros., §§ 308 pkt. 1, 358 pkt. 5 p. k. w.).

Nr. 164.

Orzeczenie z dn. 12 czerwca 1922 r. R. 359/22.

Ustawa z dn. 18 marca 1921 r. poz. 177 dz. ust. Nr. 30 nie może znaleźć zastosowania względem osób wojskowych.

(§ 358 pkt. 10 p. k. w. ustawa z dn. 18.III. 1921 r. poz. 177 dz. ust. Nr. 30).

Nr. 165.

Orzeczenie z dn. 14 czerwca 1922 r. R. 343/22.

Wykorzystanie jedynie cudzej omyłki w zamiarze przysporzenia sobie korzyści — bez wywołania tej omyłki — nie wyczerpuje jeszcze istoty przestępstwa oszustwa w rozumieniu art. 591 og. kod. ros. z 1903 r.

W myśl przepisu § 303 pkt. 1 p. k. w. należy przytoczyć okoliczności faktyczne, uzasadniające przyjętą kwalifikację prawną — nie zaś ograniczyć się do przytoczenia ogólnego kwalifikacyjnego wyrażenia ustawowego.

(Art. 591 og. kod. ros., §§ 303 pkt. 1 w. p. k., §§ 197, 201 lit. c) aukp.).

Nr. 166.

Orzeczenie z dn. 16 czerwca 1922 r. R. 387/22.

Wedle art. 54 og. kod. ros. z 1903 r. dopuszczalnem jest zaliczenie aresztu śledczego jedynie przy zasądzeniu na karę aresztu, więzienia lub twierdzy.

(Art. 54 og. kod. ros. z roku 1903).

Nr. 167.

Uchwała z dn. 21 czerwca 1922 r. R. 388/22.

Sam fakt, iż zeznania oskarżyciela prywatnego pozostają w sprzeczności z zeznaniami jedynego świadka zająścia, nie

uzasadnia jeszcze umorzenia sprawy dla braku istoty czynu z pominięciem przeprowadzenia rozprawy głównej.

(§ 496 a. u. k. p., §§ 106 i 330 p. k. w.).

Nr. 168.

Orzeczenie z dn. 22 czerwca 1922 r. R. 865/21.

Przymus nieodporny w rozumieniu § 2 lit. g) og. ust. austr. zachodzi jedynie wówczas, gdy dany osobnik, popełniając czyn bezprawny, działa pod wpływem niedającej się odeprzeć przez niego siły fizycznej (*vis absoluta*) lub też przynajmniej takiej siły psychicznej (*vis compulsiva*), która również tak silnie wpływa na daną jednostkę, że dane działanie bezprawne wywołać musi.

Żołnierz popełniający dezercję — celem ratowania swego zagrożonego gospodarstwa rolnego i zaopiekowania się bez opieki pozostawioną rodziną — nie działa jeszcze pod nieodpornym przymusem w rozumieniu § 2 lit. g) austr. ust. kar.

(§ 2 austr. p. u. k., § 69 k. k. w., § 358 pkt. 9 b) p. k. w.).

Nr. 169.

Orzeczenie z dn. 28 czerwca 1922 r. R. 500/20.

Prawa właściwego dowódcy przewidziane w § 336 ust. 2 p. k. w. przekazane zostały art. 168 r. R. M. z 10.V.1920 r. wyraźnie sądowi wyrokującemu, a nie sądowi w komplecie przewidzianym dla posiedzeń dyspozycyjnych.

(§§ 336, 362 p. k. w., art. 168 r. R. M. z 10.V.1920 r. dz. Ust. p. Nr. 59 poz. 368).

Nr. 170.

Orzeczenie z dn. 1 lipca 1922 r. R. 341/22.

Przywłaszczenie części umundurowania, służącego żołnierzowi do ubrania się zgodnie z przepisami o umundurowaniu żołnierzy, przez tegoż żołnierza nie stanowi zbrodni sprzeniewierstwa z § 181 u. k. austr. lecz zależnie od wartości sprzeniewierzonego przedmiotu wyżej lub niżej 5.000 mk. może uzasadnić kwalifikację z 183 lub z § 461 u. k., a to z tego powodu, że żołnierz odnośnie do wyżej wymienionych przedmiotów nie może być podmiotem zbrodni z § 181 u. k. Zbrodni tej dopuścić się może jedynie „urzędnik względnie inny organ urzędowy państwowy lub gminny“ na rzeczach powierzonych mu na mocy urzędu lub szczególnego zlecenia.

(§§ 461, 181, 183 austr. u. k., § 358 pkt. 10 p. k. w., § 138 k. k. w.).

Nr. 171.

Orzeczenie z dn. 4 lipca 1922 r. R. 192/22.

O kwalifikacji przestępstwa oszustwa decyduje nie osobista korzyść sprawcy, lecz wysokość przez oszustwo zarządzanej, wywołanej zgodnie z zamiarem sprawcy, lub ewentualnie zamierzonej szkody u osób, które stały się przedmiotem przestępstwa.

(§§ 197, 200, 461 ust. karn.).

Nr. 172.

Orzeczenie z dn. 5 lipca 1922 r. R. 431/22.

Rozporządzenie r. o. p. z 18 sierpnia 1920 r. dzup. nr. 81 mimo wejścia w życie postanowień konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 17.III.21 r. zatrzymało swoją moc obowiązującą, albowiem zostało wniesione drogą przepisana w terminie przewidzianym w art. 126 konstytucji do Sejmu ustawodawczego, który dotychczas nie był w możności omówić tego rozporządzenia jako projektu.

(R. r. o. p. z dnia 18.VIII.1920 r. dzup. Nr. 81 poz. 543, konstytucja z dn. 17.III.1921 r., § 358: 11 p. k. w.).

Nr. 173.

Orzeczenie z dn. 13 lipca 1922 r. R. 285/22.

Środki prawne mogą być zgłoszone także w drodze telegraficznej.

Postanowienia art. 32 r. R. M. z 10.V.1920 r. o przedawaniu przestępstw wojskowych — mają zastosowanie do dezercji z modyfikacją przewidzianą w § 76 k. k. w.

(§§ 322, 324 p. k. w., §§ 69, 76 k. k. w., art. 32 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 369).

Nr. 174.

Orzeczenie z dn. 18 lipca 1922 r. R. 494/22.

Przy przestępstwach kradzieży, sprzeniewierzenia i oszustwa, wedle powszechnej ustawy karnej ros. i austr., wartość skradzionych, sprzeniewierzonych względnie wyludzonych rzeczy stanowi okoliczność stanowczą decydującą o kwalifikacji prawnej i uzasadniająca pewien w ustawie przewidziany wymiar kary, i dlatego też okoliczność ta winna być zaznaczona w sentencji wyroku (§ 308 pkt. 1 p. k. w.).

Przerobienie dokumentu podróży w celu użycia go za autentyczny wyczerpuje istotę występku z art. 442 cz. II pkt. 2 og. kod. ros. albowiem chodzi tu o świadectwo umożliwiające przejazd osobie wojskowej, naturalnie także koleją i za biletem kredytowanym.

Art. 443 cz. II pkt. 2 k. k. og. nie wyczerpuje wszystkich powyższych znamion, albowiem chodzi tu tylko o zwolnienie od płacenia poborów także n. p. i kolejowych, jednakże nie zawiera wśród swoich istotnych znamion również sfałszowania pozwolenia na przejazd.

Sankcja karna z art. 581 cz. III og. kod. ros. jest ostrzejszą od sankcji karnej z art. 441 og. kod. — albowiem przewiduje jedynie więzienie od 1—6 lat.

(§ 308 p. k. w., art. 442, 443, 581, 591 og. kor. ros., art. 19 i 25 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369).

Nr. 175.

Orzeczenie z dn. 20 lipca 1922 r. R. 319/22.

Do istoty przekroczenia z § 516 austr. ust. karn. wymaga ustawa popełnienia czynu nierządowego wpływającego z powodu płciowego.

Załatwienie swej naturalnej potrzeby w miejscu publicznym—w szczególności zaś na ulicy wobec więcej ludzi—nie wyczerpuje samo przez się jeszcze istoty czynu przekroczenia z § 516 powszech. ust. karn. austr.

Wyrok sądu orzekającego, przyjmując, że oskarżony w dwóch wypadkach objętych sentencją wyroku zupełnie trzeźwo i rozważnie działał, i wykluczając zarazem co do dalszych dwu faktów, popełnionych bezpośrednio po sobie, poczytalność i karygodność czynu — bez jasnego uzasadnienia tego swego stanowiska — dotknięty jest nieważnością z pkt. 5, § 358 p. k. w. (niejasność orzeczenia).

(§ 516 austr. u. k., § 358 pkt. 5 p. k. w.).

Nr. 176.

Orzeczenie z dn. 22 lipca 1922 r. R. 338/22.

Przepis art. 10 ust. 2 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 369 jest przepisem obligatoryjnym. Niezaliczenie niezawinionego aresztu śledczego względnie tymczasowego, przytrzymania przy przestępstwach wojskowych mimo ustalenia tej okoliczności w wyroku — uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pkt. 11 § 358 p. k. w.

Niezastosowanie przez sąd orzekający prawa nadzwyczajnego łagodzenia kary, wobec brzmienia § 54 u. k. austr. pozostawiającego w tym względzie swobodę sędziemu, nie może być uważane za przekroczenie władzy karania w rozumieniu § 358 pkt. 11 p. k. w.

(Art. 10 r. R. M. z 10.V.1920 r., dz. ust. Nr. 59/20 poz. 369, § 358 pkt. 11 p. k. w., § 54 u. k. austr.).

Nr. 177.

Orzeczenie z dn. 31 lipca 1922 r. R. 284/22.

Ukaranie sprawcy w drodze dyscyplinarnej za jedno z przestępstw przewidzianych w § 2 p. k. w., w redakcji art. 128 r. R. M. z 10.V.1920 r. — wyklucza ściganie sądowe z punktu tego samego czynu karygodnego.

(§§ 2, 138, 358 pkt. 9 b) p. k. w., art. 128 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368).

Nr. 178.

Uchwała z dn. 5 sierpnia 1922 r. R. 628/22.

Okoliczność, iż w skład kompletu orzekającego sądu okręgowego wchodził oficer pozostający w krytycznym czasie w śledztwie sądowym — uzasadnia nieważność formalną z pkt. 1 § 358 p. k. w.

(Art. 35 ust. 2 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368, § 358 pkt. 1 p. k. w.).

Nr. 179.

Orzeczenie z dn. 7 sierpnia 1922 r. R. 647/22.

W wypadkach, w których wskazanie ustaw dzielnicowych przewidziane w art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1, r. R. M. z dn. 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369, nie nastąpiło przestępstwo popolite osób podlegających właściwości sądów wojskowych, oceniać należy według tych powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, którym osoby te podlegały w kraju w ostatnim miejscu załogi.

„Error juris“ nie stanowi powodów wykluczających zły zamiar w myśl § 2, pkt. e) austr. ust. karn.

(Art. 3, 4, 5, 9, 39 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369, § 2 pkt. e) austr. ust. karn. Art. 15 tymcz. ust. o powszechnym obowiązku służby wojskowej z 27.X.1918 r. dz. pr. Nr. 13/18).

Nr. 180.

Orzeczenia z dn. 8 sierpnia 1922 r. R. 426.22.

Przestępstwo kradzieży względnie sprzeniewierzenia, popełnione wśród warunków przewidzianych w § 138 k.k.w., uważać należy za przestępstwo wojskowe w rozumieniu k.k.w. i przepisów r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368.

(§ 1, 138 k. k. w., art. 6 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 358, pkt. 6 p.k.w.).

Nr. 181.

Orzeczenie z dn. 8 sierpnia 1922 r. R. 422/22.

Zaliczenie do kary nieistniejącego wcale—w rozmiarach przez wyrok przyjętych — aresztu śledczego uzasadnia materialną nieważność z pkt. 11 § 358 p.k.w.

(§ 358, pkt. 11 p.k.w., art. 10 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369).

Nr. 182.

Orzeczenie z dn. 11 sierpnia 1922 r. R. 509/22.

Do istoty występku z § 137 k.k.w. wymaga ustawa, by działanie było zawinione umyślnie. Zły zamiar może być bezpośredni albo ewentualny. W razie zasądzenia należy w sentencji wyroku wyraźnie zaznaczyć (§ 308 pkt. 1 p.k.w.), że działanie było umyślne i bezprawne a następnie okoliczność tę uzasadnić w sposób §§ 307 pkt. 7 i 310 p.k.w. przepisany.

(§§ 137 k.k.w., 307, 308 i 310 p.k.w.).

Nr. 183.

Orzeczenie z dn. 24 sierpnia 1922 r. R. 721/22.

Jeśli właściwy dowódca ocenił, że zachodzą warunki § 143 p.k.w. i nakazał oddanie postępowania badawczego sądowi, zachodzi po stronie sądu obowiązek postępowania po myśli § 143 ust. 2-gi p.k.w. Ani z postanowień procedury karnej wojskowej, ani z przepisów art. 40 r. R. M. do p.k.w. nie wynika, iżby w danym wypadku sędzia śledczy miał prawo nie respektować woli właściwego dowódcy albo

posiedzenie dyspozycyjne było powołane do rozstrzygania tego zatargu między właściwym dowódcą a sędzią śledczym.

(§ 143 p. k. w., art. 40 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 184.

Orzeczenie plenarne z dn. 25 sierpnia 1922 r. R. 796/21.

Wojskowy sąd okręgowy na posiedzeniu dyspozycyjnym może uchylić areszt śledczy mimo sprzeciwu prokuratora w tym wypadku, gdy pozostający w areszcie śledczym obwiniony żali się z powodu zatrzymania go w areszcie śledczym.

Wojskowy sąd okręgowy na posiedzeniu dyspozycyjnym nie może w razie sprzeciwu prokuratora uchylić aresztu śledczego, choć sędzia śledczy żąda uchylenia aresztu śledczego, skoro pozostający w areszcie śledczym obwiniony nie zgłosił zażalenia przeciw aresztowi śledczemu.

(§§ 182, 300, 304, 312, 371 p. k. w., art. 40, 145, 146 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 185.

Orzeczenie z dnia 1 września 1922 r. R. 490/22.

W przedmiocie orzekania kar głównych i dodatkowych z k. k. w. należy chorążych traktować narówni z oficerami.

P. Wyd. Rozporządzenie Oddziału V. Szt. Gen. L. 5462 org. (Dz. Rozk. Nr. 12/23 poz. 159) nakazuje stosować począwszy od dnia 27 marca 1923 r. rozporządzenia Oddziału I. Szt. Gen. L. 6081 org. (Dz. Rozk. Nr. 47/22. poz. 655) o sposobie przeprowadzenia degradacji podoficerów zawodowych — również do chorążych zawodowych.

(§§ 19, 20, 22, 23, 30 k. k. w., art. 122 r. R. M. z 10.V.1922 r.).

Nr. 186.

Uchwała z dn. 18 września 1922 r. R. 254/22.

Wznowienie postępowania karnego na niekorzyść oskarżonego ma miejsce tylko na wniosek oskarżyciela, który potrzebuje do tego polecenia właściwego dowódcy (względnie jego zastępcy w dowództwie).

(§§ 391 i 392 p. k. w.).

Nr. 187.

Orzeczenie z dn. 20 września 1922 r. R. 271/22.

Sądy obowiązane są przestrzegać z urzędu jedynie swej właściwości rzeczowej. Naruszenie tej zasady uzasadnia formalną przyczynę nieważności przewidzianą w § 358 pkt. 6. p. k. w. Okoliczność zatem, że wyrok wydany został przez sąd jedynie osobowo niewłaściwy, nie powoduje nieważności wyroku. Przepis § 243 p. k. w. nie wymaga dołączenia do aktu oskarżenia rozkazu właściwego dowódcy.

Rozkaz przełożonego dany podwładnemu udania się na spoczynek jest rozkazem służbowym w rozumieniu § 94 k. k. w. (§ 358 pkt. 6, 10, § 25, 243, 300, 301, art. 162 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368, § 94 k. k. w.).

Nr. 188.

Orzeczenie z dn. 22 września 1922 r. R. 116/22.

Przy występku obrazy przełożonego lub starszego stopniem z § 91 k. k. w. niedopuszczalnym jest dowód prawdy przewidziany przy obrazach czci w powszechnych ustawach karnych. (§§ 358 pkt. 4, 359 p. k. w., § 91 k. k. w.).

Nr. 189.

Orzeczenie z dn. 22 września 1922 r. R. 638/22.

Przepis art. 3 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368 nie może wpływać na rozszerzenie stosowania ustaw wojskowych, ani też właściwości sądów wojskowych poza granice określone przez k. k. w. i przez ustawy karne powszechne co do odpowiedzialności za niestawiennictwo osób powołanych do służby wojskowej w czasie pokoju.

(Art. 2 i 3 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368, § 68 k. k. w., § 25 p. k. w.).

Nr. 190.

Orzeczenie z dn. 22 września 1922 r. R. 282/22.

Przepis § 100 k. k. w. ma jedynie zastosowanie do tych podżegaczy, którzy sami udziału nie brali w zbrodni, do której innych uwiedli.

(§§ 53, 94, 100, 103 k. k. w., § 358 pkt. 10 p. k. w.).

Nr. 191.

Uchwała z dn. 5 października 1922 r. R. 782/22.

Zawnioskowanie przesłuchania świadka — przy odczytaniu aktu oskarżenia do protokołu doręczenia aktu oskarżenia bez ponawiania tego wniosku na rozprawie głównej — nie uzasadnia (w razie nieprzesłuchania tego świadka) formalnej przyczyny nieważności z pkt. 4 § 358 p. k. w. Zaniedbanie doręczenia aktu oskarżenia wbrew przepisowi § 244 p. k. w. nie jest ustawowo zagrożone przyczyną nieważności.

Nieuwzględnienie wniosku oskarżonego o ustanowienie mu obrońcy z urzędu (§ 88 p. k. w.) nie uzasadnia przyczyny nieważności z pkt. 2 § 358 p. k. w. w wypadkach przewidzianych w § 88 ust. 3 p. k. w.

(§§ 88, 244, 358 pkt. 2. 4 p. k. w.).

Nr. 192.

Uchwała z dn. 16 października 1922 r. Nr. 282/22.

Po myśli art. 13 r. R. M. z 10.V.1920 r. (Dz. ust. Nr. 59/20 poz. 369) decyzja w przedmiocie tymczasowego zwolnienia skazanych za zbrodnie lub występki wojskowe należy do min. spraw wojskowych, a po myśli art. 27 przep. przech. do k. k. 1903 r. rozstrzygnięcie w przedmiocie uwolnienia tymczasowego skazanych za przestępstwa pospolite należy do właściwego sądu okręgowego.

(Art. 13 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 369, art. 27 przep. przech. do og. kod. ros. z r. 1903).

Nr. 193.

Orzeczenie z dn. 13 października 1922 r. R. 830/22.

Wniesione przez prokuratora oskarżenie może być załatwione tylko przez sąd orzekający i to w trojaki sposób: wyrokiem zasądzającym, uwalniającym, lub też orzeczeniem niewłaściwości (§ 307 pkt. 6 p. k. w.).

Wojskowy sąd okręgowy nie może, wbrew wnioskowi prokuratora wojskowego, uchwalić na posiedzeniu dyspozycyjnym odstąpienie sprawy sądowi cywilnemu z powodu rzekomej niewłaściwości rzeczowej.

(Art. 6, 40 i 131 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368, § 307 p. k. w.).

Nr. 194.

Uchwała z dnia 27 października 1922 r. R. 697/22.

W wypadkach wniesienia zażalenia na zasadzie § 106 p. k. w. należy przed przedłożeniem aktów Najwyższemu Sądowi Wojskowemu przesłuchać obwinionego albo zażądać od niego oświadczenia się.

(§ 106 p. k. w.).

Nr. 195.

Orzeczenie z dn. 27 października 1922 r. R. 837/22.

Cechą istotną występku z art. 646 og.kod.ros. jest świadomość u winnego dowodów istnienia zamiaru lub przedsięwzięcia zbrodni lub występku.

(Art. 643 og.kod.ros.).

Nr. 196.

Orzeczenie z dn. 27 października 1922 r. R. 734/22.

Podrobienie legitymacji oficerskiej nie podpada pod pojęcia występku z art. 440 względnie art. 441 og.kod.ros. 1903 r. lecz wyczerpuje jedynie istotę czynu występku z art. 442 og.kod.ros.

Art. 60 og.kod.ros. z r. 1903 uchylony został art. 19 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369.

(art. 60, 440, 441, 442 og.kod.ros. z r. 1903, art. 19 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369).

Nr. 197.

Orzeczenie z dn. 10 listopada 1922 r. R. 96/22.

Wdrożenie postępowania doraźnego jest wyłączną atrybucją właściwego dowódcy. Brak rozkazu właściwego dowódcy przewidzianego w § 438 ust. 1 p.k.w. powoduje nieważność postępowania. Wniosek oskarżyciela publicznego należy pod nieważnością odczytać na rozprawie doraźnej.

W razie przejścia z postępowania doraźnego do postępowania zwyczajnego — sąd związany jest bezwzględnie terminami, przewidzianymi w §§ 246 ust. 2 i 473 ust. 1 p.k.w. Skrócenie tych terminów dopuszczalnym jest tylko za wyraźną zgodą oskarżonego.

(§§ 246, 281, 307, 438, 447, 451, 473 p.k.w., art. 66 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 198.

Uchwała z dn. 17 listopada 1922 r. R. 1154/21.

W razie śmierci pokrzywdzonego lub oskarżyciela prywatnego uprawnieni są do wniesienia zażalenia nieważności z § 106 p. k. w. jedynie zastępcy ustawowi zmarłego.

(§§ 106, 108, 138 p. k. w.).

Nr. 199.

Orzeczenie z dn. 18 listopada 1922 r. R. 415/22.

Okoliczność, iż oskarżony jedynie z powodu pobicia go przez przełożonego dopuścił się dezercji, nie uzasadnia jeszcze po jego stronie przyjęcia „nieodpornego przymusu” w rozumieniu § 2 lit. g) austr. ust. karn.

(§ 358 pkt. 9 lit. b) p. k. w., § 2 lit. g) austr. ust. karn.).

Nr. 200.

Orzeczenie z dn. 23 listopada 1922 r. R. 873/22.

Obrona nie może zaskarżać na zasadzie § 358 pkt. 4 p. k. w. uchwały sądu orzekającej odmawiającej wnioskowi prokuratora na zawezwanie nowych świadków — o ile wniosku tego nie popierała na rozprawie głównej.

Do istoty przestępstwa z art. 574 u. k. z r. 1903 należy obok przedmiotowej strony działania to, że działanie musi być zawinione umyślnie, przyczem dolus musi obejmować zarówno świadomość sprawcy, że czyni on własność swoją z cudzego mienia, jak chęć takiego uczynienia z cudzego mienia swej własności.

Pominięcie w wyroku ustaleń zawinienia w kierunku podmiotowym, uzasadnia przy zasądzeniu z art. 574 og. kod. ros. materialną przyczynę nieważności z pkt. 9 a) § 358 p. k. w.

(§ 358 pkt. 4 i 9 a), 359 p. k. w., art. 574 og. kod. ros.).

Nr. 201.

Orzeczenie z dn. 24 listopada 1922 r. R. 519/22.

Gwałt w rozumieniu § 96 k. k. w. polega na zastosowaniu siły fizycznej z koniecznością aktywnego użycia tej siły przeciwko przełożonemu.

Karalność czynnego targnięcia się na będących w służbie przedstawicieli policji państwowej należy rozpatrzyć wedle postanowień powszechnych ustaw karnych; natomiast czynne targnięcie się na będących w służbie żandarmów wojskowych

rozpatrzyć należy wyłącznie wedle postanowień rozdziału VI w. k. k.

Przy zastosowaniu § 244 i 245 og. kod. niem. należy w powodach przytoczyć bliższe okoliczności, dotyczące całkowitego lub częściowego odbycia kary względnie całkowitego lub częściowego darowania prawomocnie orzeczonej kary.

(§§ 94, 96, 111 k. k. w., §§ 307 pkt. 7, 308 pkt. 1, 310, 358 pkt. 10 p. k. w., art. 142, 581 og. kod. ros., §§ 244, 245 og. kod. niem.).

Nr. 202.

Uchwała z dn. 24 listopada 1922 r. R. 883/22.

Przestrzeganie przepisów § 243 p. k. w. nie jest zawarowane pod nieważnością.

Zażalenie nieważności służy tylko przeciwko wyrokom.

W myśl przyjętej w procedurze wojskowej zasady dochodzenia prawdy materialnej z urzędu (§ 4 p. k. w.) obowiązane są sądy wojskowe do zbadania i ustalenia nietylko okoliczności stanowczych dla orzeczenia o winie, lecz także okoliczności mających wpływ na wymiar kary.

Za uczestników przestępstwa mogą być uważani tylko ci, którzy zmówili się co do dokonania przestępstwa i świadomie działali wspólnie.

Pomoc skierowana jedynie do zatarcia śladów zbrodni zabójstwa i nie oparta na poprzednim porozumieniu co do całokształtu zabójstwa, nie uzasadnia przyjęcia uczestnictwa w zabójstwie w rozumieniu art. 51 og. kod. ros.

Orzeczenie dotyczące konfiskaty względnie zniszczenia narzędzi przestępstwa (art. 36 og. kod. ros.) nie powinno się znajdować w wyroku, lecz ma być objęte oddzielną uchwałą trybunału orzekającego.

(Art. 36, 51, 455 og. kod. ros., §§ 4, 243, 281, 285, 287, 307, 358: 3, 4, 10, 322, 359 p. k. w.).

Nr. 203.

Orzeczenie z dn. 28 listopada 1922 r. R. 908/22.

Art. 19 przep. przech. do og. kod. ros. nie ma zastosowania w wypadkach skazania za przestępstwa wojskowe.

(Art. 19, 20, 21, 22 przep. przech. do og. kod. ros., § 413, 418, 419 p. k. w., art. 9, 11—14, 15 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 369).

Nr. 204.

Orzeczenie z dn. 2 grudnia 1922 r. R. 929/22.

Przyjęcie lub nieprzyjęcie „wypadku mniejszej wagi“ w rozumieniu k.k.w. nie jest kwestją kwalifikacji czynu, lecz pytaniem odnoszącem się do wymiaru kary i dlatego nie może być zaskarżone na zasadzie § 358 pkt. 10 p. k. w., lecz na zasadzie pkt. 11. § 358 p. k. w. względnie odwołane.

Przestępstwo z § 97 k. k. w. jest zawsze zbrodnią, z wyjątkiem wypadku przewidzianego w § 98 ust. ost. k. k. w.

(§ 358 pkt. 5, 10, 11 p. k. w., §§ 97 i 98 k. k. w., §§ 323 i 326 niem. proc. karn. wojsk.).

Nr. 205.

Orzeczenie z dn. 5 grudnia 1922 r. R. 879/22.

Rozporządzenia komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej, wydane dla dzielnicy pruskiej, straciły swoją moc obowiązującą odnośnie do sądownictwa wojskowego, z chwilą wejścia w życie rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368 i 369, w przedmiocie wprowadzenia w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej austr. ustawy wojsk. post. karnego z r. 1912 i wojsk. kod. niem. z r. 1871.

(R. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. N. 59 poz. 368 i 369).

Nr. 206.

Uchwała z dn. 6 grudnia 1922 r. R. 770/22.

Ze względu, iż przestępstwa z §§ 96 i 97 k. k. w. — z wyjątkiem wypadków przewidzianych w § 98 ust. ost. k. k. w. — są zawsze zbrodniami, należy wyznaczyć oskarżonemu na zasadzie § 88 p. k. w. obrońcę z urzędu o ile sam nie zechce wybrać sobie obrońcy.

(§§ 96, 97, 98 k. k. w., §§ 88, 89, 358 pkt. 2 p. k. w.).

Nr. 207.

Orzeczenie z dn. 6 grudnia 1922 r. R. 902/22.

§ 13 k. k. w., łącznie z przepisem § 70 k. k. w. wymiar drugi, nie ma zastosowania do wypadków, gdy poprzednia

dezercja puszczona została w niepamięć na zasadzie ustawy amnestyjnej.

(§§ 13, 70 k. k. w., § 358 pkt. 11 p. k. w., ustawa amnestyjna z dnia 24.V.1921 r. dzup. Nr. 42).

Nr. 208.

Orzeczenie z dn. 9 grudnia 1922 r. R. 909/22.

Zagrożone karą w przepisie art. 109 k. k. 1903 r. działanie przestępne polega na wstąpieniu do wojska nieprzyjaciela lub niewystąpieniu z takiego wojska i to niezależnie zupełnie od tego, czy jest ono połączone ze szkodzeniem armji własnej lub pomocą nieprzyjacielskiej i niezależnie zupełnie od pobudek, któremi się sprawca kierował, a które ewentualnie mogą stanowić okoliczności łagodzące lub obciążające.

(Art. 109 og. kod. ros., § 307:7 i §10 p. k. w.).

Nr. 209.

Orzeczenie z dn. 12 grudnia 1922 r. R. 899/22.

W myśl § 1 p. k. w. ukaranie za zbrodnie i występki może nastąpić tylko na podstawie oskarżenia publicznego, przyczem w myśl § 302 ust. 1 w. p. k. sąd nie może uznać oskarżonego winnym takiego czynu, na który oskarżenie ani pierwotnie nie było skierowane, ani nie zostało rozszerzone podczas rozprawy głównej.

Brak wymaganego według ustawy polecenia właściwego dowódcy co do wniesienia oskarżenia — uzasadnia uwolnienie oskarżonego od winy i kary na zasadzie § 306 ust. 1 p. k. w.

Nr. 210.

Orzeczenie z dnia 12 grudnia 1922 r. R. 913/22.

Zaliczenie aresztu śledczego na zasadzie § 55:a) austr. ust. karn. nie zależy od tego, czy okoliczności obciążające przeważają nad okolicznościami łagodzącymi, lecz rozstrzyga pod tym względem tylko ta okoliczność, czy skazany aresztu nie zawinił.

Okoliczność, że zawieszenie aresztu śledczego było według § 171 pkt. 2, 3 i 5 w. p. k. uzasadnione, nie stoi zupełnie na przeszkodzie zaliczeniu całego aresztu śledczego jako niezawinionego.

(§ 55:a) austr. ust. karnej, § 171:2, 3 i 5 p. k. w.).

Nr. 211.

Orzeczenie z dn. 13 grudnia 1922 r. R. 973/22.

Wprawdzie przepisy §§ 76 i 305 u. p. k. w. pozostawiają sądom orzekającym swobodę w ocenie środków dowodowych, jednak, aby ta swoboda nie stała się dowolnością, przepis § 310 u. p. k. w. stanowi, iż w wyroku należy podać nietylko, które okoliczności uznał sąd za udowodnione, lecz także z jakich powodów. Przepis ten obowiązuje w całej pełni i wówczas także, gdy przed sądem orzekającym staje pytanie, które z szeregu sprzecznych zeznań świadków uznać za wiarogodne, a którym tej wiarogodności odmówić. Rozwiązanie tego pytania powinno być w każdym wypadku wedle nakazu rzeczowego § 310 u. p. k. w. uzasadnione w sposób jasny i przekonywujący przez podanie istotnych powodów, gdy zaś takiego uzasadnienia brak, to zaczepienie z tego powodu wyroku nieważnością z p. 5 § 358 u. p. k. w. jest najzupełniej usprawiedliwione bez uchybienia przepisom §§ 76 i 305 u. p. k. w.

(§§ 76, 305, 310, 358 pkt. 5 p. k. w.).

Nr. 212.

Orzeczenie z dn. 14 grudnia 1922 r. R. 893/22.

Sąd orzekający w myśl § 302 p. k. w. nie jest związany z kwalifikacją zamieszczoną w akcie oskarżenia, a jedynie nie może uznać oskarżonego winnym takiego czynu, na który oskarżenie nie było skierowane. W razie stwierdzonej identyczności czynu brak podstawy do wniesienia zażalenia nieważności z pkt. 8 § 358 p. k. w.

Niezupełność w rozumieniu § 358 pkt. 5 w. p. k. zachodzi wówczas, gdy wyrok jakąś istotną okoliczność, która wyszła i była przedmiotem rozprawy, pominął milczeniem, zaś niejasność byłaby wtedy, gdyby ustalenia wyroku dopuszczały rozmaite logicznie sprzeczne tłumaczenie.

(§ 302, 358 pkt. 5, 8 p. k. w.).

Nr. 213.

Orzeczenie z dn. 16 grudnia 1922 r. R. 852/22.

Obowiązująca ustawa nie przewiduje dla prokuratora żadnych środków prawnych przeciw uchwale sądu orzeka-

jącego, wypuszczającej oskarżonego na wolną stopę na zasadzie art. 168 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368.

(§ 312, 322, 327, 336 p. k. w., art. 166, 168 rozp. Rady Min. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 214.

Orzeczenie z dn. 18. grudnia 1922 r. R. 611/22.

Jeniec wojenny nie traci przynależności do własnej armji, lecz prowadzony jest nadal w ewidencji swego oddziału i nie traci charakteru osoby wojskowej, pozostającej na stanowisku służbowym

Pojęcie służby w rozumieniu k. k. w. wypełnia suma tych wszystkich obowiązków, które ciążyą na żołnierzu z mocy ustawy, przepisów instrukcji lub też specjalnych rozkazów przełożonych.

(§ 7. k. k. w., art. 10, 129 og. kod. ros., § 358 pkt. 9 b) p. k. w.).

Nr. 215.

Orzeczenie z dn. 18 grudnia 1922 r. R. 862/22.

Sąd orzekający nie jest wprawdzie związany kwalifikacją prawną przyjętą w akcie oskarżenia (§ 302 p. k. w.), z drugiej jednak strony, zajmując w wyroku odmienne stanowisko pod względem kwalifikacji czynu obowiązany jest to swoje zapatrywanie odpowiednio uzasadnić (§§ 307. pkt. 7. i 310 p. k. w.).

Brak takiego uzasadnienia powoduje formalną nieważność z pkt. 5. § 358 p. k. w.

(§ 302, 307:7, 310, 358 pkt. 5. p. k. w., art. 164, r. R. M. z 10.V.20 dzup. Nr. 59 poz. 368).

Nr. 216.

Uchwała z dn. 28. grudnia 1922 r. R. 979/22.

Dzień rozprawy głównej wyznacza sąd pod nieważnością w ten sposób, aby oskarżonemu pozostał od chwili uwiadomienia o wniesieniu oskarżenia termin co najmniej ośmiodniowy a w postępowaniu przed sądem załogowym — co najmniej trzydniowy do przygotowania obrony.

Skrócenie tych terminów nastąpić może jedynie za zgodą oskarżonego. Pominięcie tego postanowienia

ustawy uzasadnia wśród warunków przewidzianych w § 359 p. k. w. formalną przyczynę nieważności z pktu 3 § 358 p. k. w. (§ 246, 358 pkt. 3, 359 p. k. w.).

Nr. 217.

Orzeczenie z dn. 28 grudnia 1922 r. R. 778/22.

Bezskuteczne nakłanianie pełniących służbę żandarmów po popełnienia zbrodni z § 140 k. k. w. wyczerpuje istotę występku z art. 29 r. R. M. z 10.V.1920 r. poz. 369 a nie występku z art. 149 og. kod. ros.

(Art. 149 og. kod. ros., art. 29 r. R. M. z 10.V.1920 r. poz. 369).

Nr. 107.

O. N. S. Wojsk. z dnia 7 stycznia 1922 r. R. 1056/21. Przewodniczący generał-podp. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Lubodziecki.

Przedstawienie nowych środków dowodowych, dopuszczalnem jest w każdym stadium postępowania dowodowego aż do chwili zamknięcia postępowania dowodowego przez przewodniczącego.

Sprzecznosc orzeczenia ze stanem aktów (§ 358 pkt. 5. pkw.) nie zachodzi, jeżeli w wyroku osnowa zeznań poszczególnych świadków nie jest naprowadzoną, a Sąd a quo na podstawie treści tychże zeznań wypowiada tylko swój pogląd na stan rzeczy.

Orzekanie w wyroku skutków wydalenia z wojska jest zbytęcznem, albowiem następują one z mocy samego prawa po myśli § 32 k. k.

(§ 4, 283 ust. ost. 290, 358 pkt. 4, 5. 359 pkw. i §§ 3, 31 i 32 k. k. w).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego por. Gustawa P..... zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 28 października 1921 r. Licz. Dz. 10179/21, którym uznani zostali winnymi por. Gustaw P..... przekroczenia z § 5 i 460 U. K. A. i szeregowiec M..... przekroczenia z § 460 U. K. A., popełnionego przez to, że 24 października 1920 r. we Lwowie oskarżony Gustaw P..... dał swemu ordynansowi osobistemu oskarżonemu Janowi M..... rozkaz zabrania dla własnej korzyści z posiadania i bez zezwolenia właściciela hotelu „Esplanada“ koca wełnianego wartości poniżej 5.000 mk., zaś oskarżony M..... koc ten rzeczywiście zabrał i zasądzeni zostali po myśli § 460 U. K. A. na kary aresztu oskarżony Gustaw P..... przez sześć tygodni, a oskarżony Jan M..... przez cztery tygodnie z jednoczesnem po myśli §§ 37 ust. 2 i 31 ust. 2

K. K. W. orzeczeniem wydalenia oskarżonego Gustawa P. . . . . z wojska i utraty przez niego stopnia oficerskiego tudzież odznaczeń, przyczem po myśli art. 1 i 5 b) Ustawy amnestyjnej z 24 maja 1921 r. orzeczoną karę aresztu darowano obu oskarżonym,

o r z e k ł:

zażalenie nieważności oskarżonego Gustawa P. . . . . z p. 4, § 358 U. W. P. K. uwzględnia się i zaskarżony wyrok w części zasądzającej tego oskarżonego w całej osnowie jako nieważny znosi się i zarządza się ponowną rozprawę główną w granicach zniesionego wyroku przed tym samym Sądem 1-szej instancji.

P o w o d y.

Wyrok zacepiony został przez oskarżonego P. . . . . zażaleniem nieważności z pp. 4, 5 i 9 b) § 358 U. W. P. K.

Nieważność z p. 4, § 358 U. W. P. K. żalący się wyprawadza z naruszenia zasady dochodzenia prawdy materialnej i ograniczenia obrony, a to przez odrzucenie zgłoszonego na rozprawie wniosku obrony na odrzucenie rozprawy i odesłanie sprawy sędziemu śledczemu celem stwierdzenia obrony oskarżonego P. . . . ., że wobec garderobianego na dworcu głównym kolei we Lwowie strofował oskarżonego M. . . . . z powodu zabrania koca i koc ten kazał mu odnieść do hotelu.

Jako jedyny motyw mający uzasadniać odrzucenie powyższego wniosku, zaskarżony wyrok naprowadza, że wniosek ten zgłoszony został dopiero przy drugiej rozprawie, czyli zapóźno. Argument taki po myśli ustępu końcowego § 283 U. W. P. K. nie może jednak uzasadniać odrzucenia wniosku, a sama treść wniosku wskazywałaby raczej na konieczność jego uwzględnienia — zwłaszcza wobec przepisu § 4 U. W. P. K., nakazującego Sądom dochodzenie prawdy materialnej z urzędu.

Chociaż bowiem nie można twierdzić, aby okoliczność, na którą powołuje się oskarżony P. . . . . w swym wniosku, była już sama przez się decydująca o braku jego winy, to jednak z drugiej strony nie można też przyjąć niewątpliwie, aby nie mogła ona — gdyby była stwierdzona — wywrzeć na orzeczenie wpływu dla oskarżonego korzystnego (§ 359 U. W. P. K.).

Co się zaś tyczy niemożności wskazania przez oskarżonego nazwiska świadka, to okoliczność ta nie stanowi przeszkody do zadość uczynienia wnioskowi obrony, albowiem w danych warunkach, świadek ten może być odszukany za pośrednictwem odnośnych władz kolejowych, które niezawodnie będą mogły podać, kto był garderobianym na dworcu głównym we Lwowie w krytycznym czasie. W tych warunkach odrzucenie wniosku obrony przedstawia się jako nieusprawiedliwione, wobec czego zażalenie oskarżonego P.... z p. 4, § 358 U. W. P. K. należało uwzględnić jako uzasadnione.

Dalszą nieważność formalną, a to z p. 5, § 358 U. W. P. K. widzi żalący się w sprzeczności orzeczenia ze stanem akt, w jego sprzeczności wewnętrznej tudzież niezupełności.

Sprzeczność orzeczenia ze stanem akt miałyby polegać według wyводу zażalenia na sprzeczności z protokołem przesłuchania oskarżonego P..... Gdy jednak w wyroku osnowa tego przesłuchania nie jest naprowadzona, a Sąd a quo na podstawie zeznań tych wypowiada tylko pewien pogląd na stan rzeczy, to o zarzuconej sprzeczności pomiędzy orzeczeniem i stanem akt wogóle mówić nie można i zażalenie w tym punkcie jest niedopuszczalne.

Również niedopuszczalne jest zaczepienie wyroku z powodu rzekomej niezupełności, albowiem niezupełność tę wywodzi zażalenie z pominięcia przez Sąd a quo świadka, który wcale przesłuchany nie został ani w śledztwie ani na rozprawie.

Co się tyczy zarzuconej wewnętrznej sprzeczności orzeczenia, to nie można jej się w zaczepionym wyroku dopatrzyć, lecz przeciwnie, stwierdzić należy sprzeczność pomiędzy powodami wyroku, a treścią odnośnych ustępów tych powodów, naprowadzonych w wywodzie zażalenia, żalący się bowiem na uzasadnienie zarzuconej nieważności naprowadza z powodów wyroku zdania niepełne, opuszczając w nich najistotniejsze słowa, a mianowicie w zdaniu: „...do hotelu zgłosił się oskarżony M.... po zapomniany karabinek i na żądanie portjera hotelu oddał zabrany koc“ i w drugim zdaniu: „...gdy z bezskutecznego pościgu powrócił (św. Koch—numerowy hotelu), wtóroskarżony (M....), zjawiwszy się po zapomniany karabinek, zwrócił na wezwanie portjera hotelu koc“, — w obu tych zdaniach żalący się opuszcza najistotniejsze dla scharakteryzowania intencji sprawców słowa „po zapomniany karabinek“ i w tak **niedozwolony sposób, nie-**

zgodnie z rzeczywistością przedstawivszy treść powodów wyroku, wysnuwa stąd zarzut sprzeczności wewnętrznej orzeczenia. Najwyższy Sąd Wojskowy odrzuca jako bezwzględnie niedopuszczalne tego rodzaju zaczepienie wyroku.

Z naprowadzonych zasad jedynie zarzuconą nieważność formalną z p. 4, § 358 U. W. P. K. należało uznać za uzasadnioną i uwzględniając w tym kierunku zażalenie nieważności, orzec w powyżej wyrażony sposób po myśli § 371 ust. 1 i 2 p. 1, U. W. P. K., na skutek czego dalsze zaskarżenie wyroku nieważnością materialną z p. 9 b) § 358 U. W. P. K. stało się bezprzedmiotowe i rozpoznania nie wymaga.

Z urzędu zauważa się: że wobec przepisu § 3 K. K. W. oraz wobec niezastnienia warunków z art. 50 R. R. M. z 10 V. 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 369) należało czyn oskarżonych skwalifikować jako występki z § 171 U. K. A. oraz z § 138 cz. 1, zdanie 2 K. K. W. i karę według tego ostatniego przepisu wymierzyć; 2) zbędne jest orzekanie w wyroku skutków wydalenia z wojska, albowiem następujące z mocy samego prawa po myśli § 32 K. K. W.

Nr. 108.

O. N. S. Wojsk. z dnia 11 stycznia 1922 r. R. 11/21. Przewodniczący generał-ppor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Ustawa sierpniowa nie stwarza nowych stanów faktycznych, lecz poprzestaje tylko na szczególnem obostrzeniu sankcji za przestępstwa, w obowiązujących kodeksach karnych przewidziane. Dlatego też czyny karygodne, podpadające pod ustawę sierpniową — należy w pierwszej linii rozpatrzyć i skwalifikować wedle postanowień dotyczącego kodeksu karnego, zawierających dyspozycję danego przestępstwa.

Wyrażenie w § 171 auk. „dla swej korzyści“ rozumieć należy jako zamiar zabrania cudzej rzeczy, bez wzajemnego świadczenia, okoliczność zaś, czy ta zamierzona korzyść została zrealizowana, lub nie, jest dla zaistnienia zbrodni kradzieży obojętną.

Współsprawcy odpowiadają za cały z ich wspólnego działania wynikły skutek, gdyż według natury rzeczy każdy z nich nie tylko jest autorem czynu wspólnego, lecz współwinnym w działaniu innych współników.

Przy przestępstwach, przy których wysokość wyrządzonej względnie zamierzonej szkody ma wpływ na kwalifikację i zastosować się mającą sankcję karną — decydująca jest jedynie wysokość ustalonej szkody w chwili popełnienia przestępstwa.

§§ 358 pkt. 4, 9 a), 10 i 359 pkw., 5 i 171, 173 austr. K. K. Ustawa z 1 sierpnia 1919 r. Dz. Pr. Nr. 64, poz. 386 i nowela do teje Ustawy z 17. XII. 1920 r. Nr. 4/21.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonych szer. Jana H.... i Eugenjusza W.... zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 listopada 1921 r. Lcz. Dsk. 5134/21, którym uznani zostali winnymi:

1) Jan H.... a) że w nocy na 30 kwietnia 1921 roku w Rzeszowie, w towarzystwie Florjana Z...., jako współnika kradzieży, zabrał z zamkniętego magazynu Zarządu Koszar 21 p. a. p. dla swej korzyści, z posiadania a bez zezwolenia skarbu wojskowego 23 sienników płóciennych, wart. 13.800 marek, a zatem dobro wojskowe wartości ponad 10.000 mk.

b) że w nocy z 2 na 3 maja 1921 r. w Rzeszowie, w towarzystwie Florjana Z.... jako współnika kradzieży, zabrał z zamkniętego magazynu mundurowego 21 p. a. p. dla swej korzyści, z posiadania a bez zezwolenia skarbu wojskowego 13 płaszczy wartości 33.800 mkp., a zatem dobro wojskowe wartości ponad 10.000 mkp.

c) że aresztowany i dostawiony w dniu 15 maja 1921 r. do aresztu załogi w Rzeszowie w dniu 5 lipca b. r. sam się uwolnił.

Czynami powyższymi dopuścił się oskarżony H.... ad 1 a), b) zbrodni kradzieży z §§ 171, 173, 174: a), c) a u. k. oraz zbr. z art. 1 b) ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. ad c) wyst. uciezki aresztowanego z § 79 k. k. w. i za to po myśli art. 1 Ust. z dnia 1.VIII.19 r. a przy zastosowaniu art. 19 R. R. M. z 10.V.1920 r. i § 31 kkw. skazany został na wydalenie z W. P. i karę śmierci przez rozstrzelanie.

II. Eugenjusz W...., że w nocy z 27 na 28 kwietnia 1921 roku w Rzeszowie w towarzystwie Florjana Z.... jako współnika kradzieży zabrał z zamkniętego magazynu mundurowego 21 p. a. p. dla swej korzyści, z posiadania a bez zezwolenia skarbu wojskowego 5 bluz, 6 par spodni i 4 płaszcze łącznej wartości 18.270 mk., a zatem dobro wojskowe wart. ponad 10.000 mk., czem dopuścił się zbrodni kradzieży z §§ 171, 173, 174: a), c) a. u. k., oraz zbrodni z art. 1: b)

ust. z 1.VIII.19 r. i za to skazany został po myśli tegoż przepisu, a przy zastosowaniu § 31 k. k. w. na wydalenie z W. P. i karę śmierci przez rozstrzelanie.

... Co do wykonania kary ustanawia się, że wyrok ma być najpierw na osk. Janie H.... wykonany,

orzekł:

powyższe zażalenie nieważności oskarżonych jako niedopuszczalne, względnie nieuzasadnione, odrzucić, natomiast z urzędu po myśli § 373 U. W. P. K., zauważywszy w zaskarżonym wyroku błędne zastosowanie ustawy na niekorzyść osk. Eugenjusza W.... (p. 11 § 358 U. W. P. K.) znieść w zaskarżonym wyroku kwalifikację czynu karygodnego, za który W.... pod II) tenoru wyroku uznany został winnym, jako zbr. kradzieży z §§ 171, 173, 174 a), c) A. U. K. W. i art. 1 b) Ust. z 1.VIII.19 r., oraz orzeczenie dotyczące kary i orzekając w sprawie samej uznać, że czynem tym osk. W.... popełnił zbr. kradzieży z §§ 171, 173, 174 a, c, U. K. A. i za to po myśli § 178 i 16 u. k. a, oraz § 3 Ust. z 15.XI.1867 r. Nr. 131 Dz. Pr. P. zasądzić go na karę ciężkiego więzienia przez 4 lata, obostrzonego zatrzymaniem w odosobnieniu przez 7 dni w końcu każdego 3-go miesiąca kary, a po myśli art. 45 R. R. M. z 10.V.1920 r. (Dz. U. Nr. 59/20, poz. 369) wydalić go z wojska, na zasadzie zaś art. 10 tegoż Rozp. na poczet wymierzonej kary wolnościowej zaliczyć areszt śledczy od 11 maja 1921 r.

Powody.

Wyrok Sądu I-szej instancji zaskarżony został w drodze zażalenia nieważności przez obrońców oskarżonych H.... i W.... w części zasądzającej obu tych osk., z wyłączeniem jednak co do oskarżonego H.... zasądzenia go za występki z § 79 K. K. W.

Oba zażalenia przedewszystkiem zarzucają wyrokowi nieważność formalną z p. 4 § 358 U. W. P. K. i uzasadniają tę nieważność ograniczeniem obrony przez odmowne załatwienie jej wniosku na rozprawie o wyjaśnienie dowództwa okradzionego magazynu co do czasu pochodzenia względnie zakupu przez zarząd wojskowy skradzionych sienników i sort mundurowych.

Pomijając, że wniosek powyższy na rozprawie zgłoszony został według protokołu — tylko przez obrońcę oskarżonego H...., natomiast nie został on poparty przez osk. W.... ani

jego obrońcę, którzy według protokołu rozprawy do wniosku tego się nie przyłączyli, stwierdzić należy, że samo odmowne załatwienie tego wniosku w danych warunkach nie stanowi przyczyny, któraby mogła uzasadniać zarzuconą z tego powodu nieważność wyroku z p. 4. § 358 U. W. P. K., a to z braku warunków, przewidzianych w § 359 U. W. P. K., albowiem odnośna odmowna uchwała Sądu a quo nie mogła wywrzeć na rozstrzygnięcie wpływu niekorzystnego dla oskarżonych. Wniosek obrony zgłoszony przy rozprawie, domagał się odroczenia rozprawy, celem skonstatowania — jak opiewa odnośny ustęp protokołu — w jakim czasie zostały do magazynu sprowadzone rzeczy, które oskarżeni kradli, natomiast we wniosku tym, wbrew temu, co naprowadza wywód zażalenia oskarżonego H.... nie było żadnej wzmianki o znawcach, ani też wbrew temu, co naprowadza wywód zażalenia oskarżonego W.... — nie było w nim żadnej wzmianki o zbadaniu „istotnej“ wartości skradzionych rzeczy.

Przedmiotem rozważania Sądu a quo mógł być tylko zgłoszony według protokołu na rozprawie wniosek, a nie żaden inny, a wniosek ten, jak to wynika z jego uzasadnienia na rozprawie i z obszernego wyводу odnośnego ustępu zażalenia oskarżonego H...., zmierzał do wykazania, że wartość skradzionych rzeczy przez oskarżonego w chwili ich nabycia przez zarząd wojskowy była mniejsza, aniżeli w chwili dokonania kradzieży, względnie 17 grudnia 1920 roku, czyli w dniu uchwalenia przez Sejm noweli do Ustawy z 1 sierpnia 1919 roku.

Chociażby jednak wniosek obrony został przez Sąd dopuszczony i chociażby przypuszczenia obrony co do cen okazały się trafne, to nie mogłoby to wywrzeć żadnego decydującego wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie, gdyż, jak to słusznie przyjęto w zaskarżonym wyroku, wysokość wyrządzonej względnie zamierzonej szkody, o której wspomina ustęp ostatni art. 1. Ustawy z 1 sierpnia 1919 r. w redakcji ustawy z 17 grudnia 1920 r., ustalona być powinna, w momencie dokonania przestępstwa. (Ustawa sierpniowa nie stwarza nowych stanów faktycznych, lecz poprzestaje tylko na szczególnem obostrzeniu sankcji za przestępstwa, w innych ustawach karami zagrożone), a w szczególności także za kradzież, co do której ustawy karne powszechne, a w szczególności także ustawa karna austriacka z 1852 r., stanowią, że szkoda, przez sprawcę zrządzona, obliczona ma być według ceny towarowej skradzionych przedmiotów i w mo-

mencie dokonania przestępstwa, a niezależnie od momentu i ceny nabycia przedmiotów przez okradzionego. Ponadto z ustawy z 1 sierpnia 1919 roku ani też z jej uzupełnienia z 17 grudnia 1920 roku nie wynika wcale, aby podaną tam w art. 1 wysokość wyrządzonej lub zamierzonej szkody ustawodawca stawiał w zależności od zmiennej wartości waluty i uprawniał Sądy orzekające do obliczania szkody wbrew zasadom powszechnych ustaw karnych zawsze w odniesieniu do dnia 17 grudnia 1920 r.

W tych warunkach odrzucenie wniosku obrony nie mogło wywrzeć na orzeczenie wpływu dla oskarżonych niekorzystnego, a wobec tego w uwzględnieniu przepisu § 359 U. W. P. K. zarzucona nieważność z p. 4 § 358 U. W. P. K. przedstawia się jako nieuzasadniona, a przeto zażalenie w tym kierunku należało odrzucić.

Nakoniec nieważność materjalną z p. 9 a), oraz 10 § 358 U. W. P. K. obrońca oskarżonego H. . . . wywodzi w dwóch kierunkach: raz domaga się uwolnienia H. . . . z powodu nieosiągnięcia przez niego żadnej korzyści z dokonanej kradzieży, a drugi raz domaga się odrzucenia zastosowania ustawy sierpniowej z tego powodu, że oskarżony ten stał się winnym rzekomo tylko usiłowanej kradzieży. W każdym z tych dwóch kierunków nie można jednak żałacemu się przyznać słuszności. Wyrażenie § 171 U. K. A. „dla swej korzyści” rozumieć należy jako zamiar zabrania cudzej rzeczy ruchomej bez wzajemnego świadczania, okoliczność zaś, czy ta zamierzona korzyść została zrealizowana, lub nie, jest dla zaistnienia zbrodni kradzieży obojętna.

Gdy zaś z drugiej strony wyrok zaskarżony stwierdza, że oskarżony H. . . . . działał we wzajemnem porozumieniu z Z. . . . ., który wyrzucone przez siebie z magazynu, a zapakowane przez H. . . . . płaszcze uniósł, to obojętny jest stopień aktywności każdego z nich w karygodnym czynie, który wobec istnienia porozumienia, każdy z nich uważał za swój własny, i wobec którego każdy z nich uznany być musi za sprawcę dokonanej kradzieży.

Tego stanu rzeczy nie zmienia okoliczność, że jeden ze sprawców oskarżony H. . . . ., gdy już uniósł część skradzionych płaszczów, dostrzeżony został przez oficera inspekcyjnego, na skutek czego począł uciekać i płaszcze porzucił, albowiem kradzież stała się dokonana już w tym momencie, gdy oskarżony H. . . . . i Z. . . . . wyrzuconymi z magazynu płaszciami owładnęli i z nimi uchodzili.

Z naprowadzonych względów zażalenie nieważności oskarżonego H..... z p. 9 a) oraz 10 § 358 U. W. P. K. przedstawia się jako nieuzasadnione.

Jak z powyższych wywodów wynika zażalenie nieważności oskarżonych H..... i Z..... jako częściowo nieuzasadnione, częściowo niedopuszczalne, musiało być odrzucone w myśl § 371 ust. 1 i 2 U. W. P. K.

Z powodu jednak wniesionych zażeń nieważności przetrwał się Najwyższy Sąd Wojskowy, że w zaskarżonym wyroku naruszono ustawę (p. 11 § 358 U. W. P. K.) na niekorzyść oskarżonego W....., a mianowicie przez skwalifikowanie czynu jego i wymierzenie mu kary z Ustawy z 1.VIII. 1919 r. względnie z 17 grudnia 1920 r. pomimo, że oskarżony W..... w krytycznym momencie nie miał ukończonych lat 20, jako urodzony w grudniu 1901 r., jak to wynika z wojskowego arkusza ewidencyjnego (L. dz. 16 c), potwierdzonego w tym kierunku ściągnięciem do akt sprawy w krótkiej drodze świadectwem urodzenia oskarżonego W....., wydanem pod datą 10 stycznia 1922 r. przez urzędnika stanu cywilnego parafji św. Stanisława na Woli w Warszawie. Stwierdziwszy to naruszenie ustawy Najwyższy Sąd Wojskowy postąpił z urzędu po myśli § 373 U. W. P. K. i zniósłszy odnośny ustęp zasadzającego wyroku i orzekając w sprawie samej, skwalifikował czyn inkryminowany na podstawie ustaleń faktycznych zaskarżonego wyroku i wymierzył karę przy uwzględnieniu nocnej pory dokonanego czynu jako okoliczności obciążającej, młodocianego zaś wieku W..... oraz jego dotychczas nieskazitelnego życia i przyznania się — jako okoliczności łagodzących i w konsekwencji orzekł w sposób, powyżej w tenorze niniejszego wyroku wyrażony na podstawie naprowadzonych tam przepisów ustawy i w uwzględnieniu, że charakter zbrodni W..... czyni go niegodnym służenia w wojsku.

Na skutek powyższego orzeczenia stało się w zaskarżonym wyroku bezprzedmiotowe postanowienie o kolejności wykonania orzeczonej przez Sąd 1-szej instancji kary.

Nr. 109.

O. N. S. Wojsk. z dnia 12 stycznia 1922 r. R. 1064.21.
Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski i pułkownik Dąbrowski (referent), pod-

prokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Lubodziecki, obrońca z urzędu adwokat Fidler.

Oficera dopuszczającego się niedbalstwa, przy przewiezieniu oddanych mu służbowo pieniędzy skarbowych — należy pociągnąć do odpowiedzialności karnej wedle przepisów ogólnej ustawy karnej, na zasadzie § 145 K. K. W.— albowiem dane przestępstwo dotyczy sprawowania czynności administracyjnych w zakresie spraw, zarządu wojskowego dotyczących.

§§ 111, 141, 145 k. k. w. art. 639 og. kod. z roku 1903 i § 325, 358 pkt. 10 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora wojskowego i oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego w Lublinie z dnia 14 listopada 1921 r. Licz. K.980.21., którym por. Antoni Z... uznany został winnym, że w dniu 26 kwietnia 1921 r. wioząc w walizce swej podjętą w Intendenturze 1-ej Dyw. Jazdy w Rawie Ruskiej dla D-twa 12 p. uł. gotówkę w kwocie 1.247.000 mk. złożył walizkę tę w pociągu, zdążającym z Rawy Ruskiej do Zamościa na półce przedziału wspólnego zajętego przez siebie i przez kilka innych osób i jakkolwiek w drodze nie posiadał eskorty, którejby dozór nad posiadaniem dobrem wojskowym mógł powierzyć, — w przedziale spać się położył, a obudzwszy się nad ranem przed stacją Szczebrzeszyn, brak walizki z pieniędzmi, która w międzyczasie przez dezertera Władysława Z... skradzioną została, — stwierdził; zatem jako znajdujący się na posterunku, z własnej winy przez ułożenie się do snu i zaspanie, stał się niezdolnym czasowo do spełnienia obowiązującej go służby i przez niezachowanie przepisów obowiązujących oficerów, wiozących większe sumy skarbowe, postąpił wbrew danym mu przepisom co do owej służby.

Czynem tym oskarżony dopuścił się wyst. naruszenia obowiązków służbowych z § 141 ust. l. w. k. k. i za co zasądzony został po myśli tegoż samego przepisu ustawowego na karę 3 (trzy) tygodnie aresztu lekkiego,

o r z e k ł:

1) zażalenie nieważności oskarżonego z § 358 p.p. 5 i 9 b. W. P. K. częściowo jako nieuzasadnione, częściowo jako niedopuszczalne, odrzucić,

2) zażalenie nieważności Prokuratora wojskowego uwzględnić z § 358 p. 10. w. p. k. i zaskarżony wyrok jako

nieważny z § 358 p. 10. w. p. k. znieść co do kwalifikacji czynu oraz co do orzeczenia o karze.

3) orzekając w samej sprawie, oskarżonego por. 12 p. uł. Z..., uznać winnym przy zastosowaniu przepisów § 145 K. K. W. występku z art. 639 cz. 1. K. K. 1903 r. popełnionego przez to, że w dniu 25 kwietnia 1921 r., wioząc w walizce swej podjętą w Intendenturze I. Dywizji Jazdy dla Dowództwa 12 p. uł., w którym pełnił służbę, sumę 1.247.000 mk. pol. bez przedsięwzięcia żadnych ostrożności złożył wspomnianą walizę z pieniędzmi na półce wspólnego przedziału wozu kolejowego, zajętego przez obce osoby, ułożył się do snu, podczas którego walizka z wymienioną sumą została skradzioną, że zatem przez swoje niedbalstwo nie zapobiegł dokonaniu podczas snu jego kradzieży powyższej sumy i spowodowaniu tem znacznej szkody dla skarbu wojskowego.

Za powyższy występki oskarżony por. Z... skazany zostaje na karę zamknięcia w areszcie przez 4 miesiące z art. 639 cz. I. K. K. 1903 r.

4) Zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z § 358 p. 11. w. p. k., oraz zażalenie nieważności oskarżonego z § 358 p. 10 i 11 w. p. k. tudzież odwołanie oskarżonego, jako bezprzedmiotowe, pozostawić bez rozpatrzenia.

Powody.

Wyrok Sądu a quo zaskarżony został jako nieważny, przez Prokuratora wojskowego z § 358 p. 10 i 11 w. p. k. tudzież przez oskarżonego z § 358 p. 5, 9 b., 10 i 11 w. p. k. Ponieważ więc ze strony formalnej wyrok został zaskarżony przez zażalenie oskarżonego, przeto Najwyższy Sąd Wojskowy przedewszystkiem rozpatrzył zarzuty natury formalnej zawarte w zażaleniu nieważności oskarżonego.

Zarzut nieważności z § 358 p. 5 w. p. k. zażalenie nieważności motywuje niepełnością wyroku przedewszystkiem co do ustalenia okoliczności stanowczych w kierunku ustalenia, w jakim charakterze oskarżony skradzione mu pieniądze woził, że jechał w charakterze prywatnym, że z tych właśnie powodów, po podjęciu pieniędzy nie wykonano wszystkich formalności, jakie obowiązywały na wypadek urzędowego wysłania oficera po pieniądze i dlatego nie dodano mu eskorty. Te wszystkie okoliczności mogłyby zdaniem zażalenia zadecydować, że oskarżony nie był sztyldwachem w rozumieniu § 141 K. K. W.

Najwyższy Sąd Wojskowy zarzut ten uznał za nieuzasadniony wobec nieistotności powołanych ustaleń dla meritum sprawy. Czynem występny oskarżonego był sam fakt jego niedbalstwa w stosunku do powierzonych sobie pieniędzy skarbowych. Ustalenie powyższych okoliczności w niczem tego niedbalstwa zmienićby nie mogło. Czy więc oskarżony był uważany za sztyldwacha, czy też za zwykłego oficera, który dobrowolnie przyjął zlecenie przewiezienia pieniędzy skarbowych do swego pułku z Intendenturą, w każdym razie obowiązany był ich pilnować i niedbalstwo jego pod tym względem było czynem karalnym, podlegającym rozpatrzeniu Sądu.

Przechodząc do zarzutu obrony nieważności z § 358 p. 9 b) w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy uznał go za niedopuszczalny, wobec tego, że zażalenie zamiast oparcia się na ustaleniach faktycznych Trybunału orzekającego, co obowiązuje bezwzględnie w razie zarzutu nieważności materialnej stwarza swój własny stan faktyczny nie wiele wspólnego mający ze stanem faktycznym ustalonym przez Sąd orzekający.

Pozostałe zarzuty nieważności wyroku z § 358 pp. 10 i 11 w. p. k. poruszone są i w zażaleniu nieważności Prokuratora wojskowego, do którego Najwyższy Sąd Wojskowy przechodzi teraz.

Prokurator wojskowy zaskarża wyrok jako nieważny z § 358 pp. 0 i 11 w. p. k. motywując swój zarzut z p. 10 § 358 w. p. k. tem, że Sąd a quo stwierdziwszy, że oskarżony stał się z własnej winy niezdolnym do pełnienia służby i naraził się przez to postąpienie nieprzepisowe na okradzenie go z 1,247.000 mkp. uznał mimo to oskarżonego winnym z § 141 cz. I, a nie 141 cz. II. K. K. W. Zarzut zaś nieważności z § 858 p. 11 W. P. K. Sąd orzekający uzasadnił skazaniem oskarżonego na areszt lekki zamiast na domowy.

Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego popiera oskarżenie wyłącznie co do nieważności z § 358 p. 10 w. p. k. uważając zażalenie z § 358 p. 11 za bezprzedmiotowe narazie i motywuje swój zarzut w sposób następujący.

Czyn, zarzucony oskarżonemu stanowi w myśl powszech. ustawy karnej z roku 1903 przestępstwo na służbie państwowej, które w myśl przepisów § 145 k. k. w. winno być na podstawie przepisów części 87 K. K. Ogól. w szczególności art. 639 tegoż kodeksu rozpatrywane.

Skwalifikowanie czynu tego jako przest. z § 141 k. k. w. jest nieuzasadnionem, ponieważ z ustaleń Sądu I-szej instancji

skarbowego, które, jako oficer powinien cenić o wiele wyżej nad własne i narażenie którego na szwank winien uważać za czyn ubliżający honorowi służbowemu, jako zaś okoliczność łagodzącą Najwyższy Sąd Wojskowy przyjął jeszcze karygodną niemniej lekkomyślność najbliższego dowództwa oskarżonego oraz Intendentury 12 Dywizji Jazdy, które przewożenie znacznych sum pieniędzy skarbowych załatwiają w warunkach i w sposób, w niniejszej sprawie ujawnionych

Powodując się też temi danemi, Najwyższy Sąd Wojskowy uznał oskarżonego winnym występku z § 145 K. K. W. tudzież art. 639 cz. I K. K. 1903 r. popełnionego przez to jak określone zostało w tenorze wyroku i wyjaśnione wyżej.

Przechodząc do orzeczenia o karze Najwyższy Sąd Wojskowy w myśl przepisów art. 639 cz. I K. K. 1903 r. po zważeniu okoliczności łagodzących i obciążających karę czteromiesięcznego aresztu uznał za odpowiednią do przestępstwa oskarżonego.

Wobec wydania powyższego wyroku zarówno zarzut Prokuratora wojskowego nieważności wyroku z § 358 p. 11 W. P. K. słuszny zasadniczo w treści acz niedopuszczalny, formalnie wniesiony bowiem bez ujawnienia zachowania przepisów § 325 cz. 2 W. P. K. oraz zażalenie oskarżonego nieważności wyroku z § 358 pp. 10 i 11 W. P. K. tudzież odwołanie jego od wymiaru kary staje się bezprzedmiotowe.

Nr. 110.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 8 lutego 1922 r. R. 14/21.

Środki prawne przeciwko wyrokom, wniesione przez osobę nieuprawnioną, albo po upływie czasokresu, wyznaczonego do zgłoszenia, albo po prawomocnem zrzeczeniu się, mają być odrzucone przez Sąd, w którym wyrok zapadł, a nie przez przewodniczącego rozprawy.

Sąd zaś — wobec zniesienia §§ 51 i 60 austr. p. k. w. przez art. 124, 131 R. R. M. z 10 V. 1920 r. Dzun. Nr. 59, poz. 368 — orzeka poza rozprawą główną kolegjalnie na posiedzeniu dyspozycyjnem.

Obwinieni, którzy pozostają w areszcie, mogą wnosić oświadczenia swe protokólnie. Środki prawne, zgłoszone przez osoby, pozostające w areszcie śledczym, protokólnie w obecności organów więziennych (komendanta, oficera inspekcyjnego, profosa lub klucznika) w terminie przewi-

dzianym w § 335 ust. 1 p. k. w. — należy uważać jako zgłoszone w terminie ustawowym.

§§ 324 ust. 4, 326 ust. 5, 335 ust. 1 p. k. w., art. 31, 40, 124, 131 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzun. Nr. 59. poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 8 lutego 1922 r. odbytem, załatwiając przedłożone sprawozdaniem Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. 1 w Warszawie z dnia 4 stycznia 1922 r. Lcz. K. I. 160/21. zażalenie sierżanta J.... na decyzję Sędziego Przewodniczącego, odrzucającą po myśli § 326 ust. 5 w. p. k. jego odwołanie od wyroku Sądu w dniu 15 listopada 1921 r., — po wysłuchaniu Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym

u c h w a l i ł :

zwrócić akta sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu Nr. 1. w Warszawie z poleceniem powzięcia decyzji co do odrzucenia środka prawnego po myśli § 326 ust. 5 w. p. k. na posiedzeniu dyspozycyjnem.

P o w o d y.

Przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgowego w Warszawie z 15 listopada 1921 r. wniósł oskarżony sierżant J.... środek prawny, stanowiący właściwie odwołanie od wymiaru kary. Decyzją z dnia 25 listopada 1921 r. odrzucił ten środek prawny przewodniczący rozprawy na zasadzie § 326 ust. 5 w. p. k. albowiem oskarżony przyjął wyrok przy rozprawie.

Do powzięcia takiej decyzji przewodniczący nie był powołanym.

Wedle § 326 ust. 5 w. p. k. odrzucenie środka prawnego wobec prawomocnego zrzeczenia się należy do Sądu, w którym wyrok zapadł. Sąd zaś — wobec zniesienia § 51 i 60 w. p. k. przez art. 124 R. R. M. z 10.V.1920 r., orzeka poza rozprawą główną kolegjalnie na posiedzeniu dyspozycyjnem (art. 31, 40 i 131 cyt. R. R. M.).

Na takim posiedzeniu winna była zapaść decyzja co do odrzucenia lub nie środka prawnego.

Gdy to się nie stało Najwyższy Sąd Wojskowy nie rozpatrując zażalenia oskarżonego, jako skierowanego przeciw decyzji powziętej wbrew przepisom, uchwalił polecić Sądowi I-szej instancji usunięcie tegoż uchybienia.

Zauważa się przytem, że przesłuchanie oskarżonego J.... w dniu 2 stycznia 1922 r. było ustawowo nieuzasadnione.

Jeżeli bowiem Sąd a quo, jak to wynika z pisma tegoż Sądu z dnia 4.1.1921 r. L. K. 160/21., którym akta do Najwyższego Sądu przedłożono, uznał decyzję przewodniczącego rozprawy o odrzuceniu środka prawnego za rozstrzygnięcie Sądu w rozumieniu § 326 ust. 5. w. p. k., to winien był wniesione następnie w ustawowym terminie zażalenie przeciw temu rozstrzygnięciu przedłożyć Najwyższemu Sądowi Wojskowemu w myśl przepisu § 326 ust. 5 w. p. k., nie przeprowadzając ze swej strony dochodzeń, jak przesłuchiwanie oskarżonego co do faktu, który ustalony został protokółarnie na rozprawie głównej i potwierdzony przez przewodniczącego rozprawy głównej w przytoczonej jego decyzji.

Wreszcie zwraca się uwagę na sprzeczny z przepisem § 324 ust. 4. w. p. k. pogląd przewodniczącego rozprawy, iż otrzymanie w Sądzie a quo na czwarty dzień po ogłoszeniu wyroku środka prawnego, wniesionego przez oskarżonego w więzieniu na drugi dzień po wyroku pisemnie naczelnemu profosowi, należy uważać za zaniedbanie ustawowego terminu.

Nr. 111.

O. N. S. Wojsk. z dnia 8 lutego 1922 r. 1020/21. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Zbyszewski, prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Gruber.

Zapisek urzędowy Przewodniczącego rozprawy, iż Prokurator zgłosił ustnie zażalenie nieważności — nie jest protokółarnem oświadczeniem w rozumieniu § 324 ust. 3 p. k. w. Protokółarne oświadczenie Prokuratora (oficera sądowego lub obrońcy) dotyczące zgłoszenia środków prawnych musi odpowiadać ogólnym wymogom ustawy, określającym formę i treść protokółów sądowych.

§§ 152, 153, 314, 322 i 324 ust. 3, 335, 361 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione zażalenie nieważności prokuratora wojskowego na korzyść oskarżonego oraz odwołania oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Białymstoku z 27, 28, 29 i 30 października 1921 r. Ko. 4/21, którym kapitan Franciszek Z..... uznany został winnym: 1) występku z § 146 k. k. w. i art. 1 R. R. O. P. z 18 sierpnia 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 81/20) oraz 2) wykroczenia z art. 64 K. K. 1903 r., za co w myśl § 147 k. k. w. art. 1 i 4 R. R. O. P. z 18 sierpnia 1926 r. (Dz. Ust. Nr. 81/20), art. 649 K. K. 1903 r. i na zasadzie § 302 u. w.

p. k. skazany został na karę więzienia w przeciągu dziewięciu miesięcy, a po zastosowaniu art. 5 c) Ust. amnest. z dnia 24.V.1921 r. na karę więzienia w przeciągu czterech i pół miesiąca i na wydalenie z wojska z następstwami, przewidzianymi w § 32 k.k.w., z zaliczeniem na poczet wyrzeczonej kary więzienia aresztu śledczego od 12 lutego 1921 r., czyli ośm miesięcy i ośmnaście dni,

orzekł:

1) zażalenie nieważności Prokuratora wojskowego, odrzucić, jako niedopuszczalne;

2) natomiast zauważywszy w zaskarżonym wyroku naruszenie ustawy na niekorzyść oskarżonego (§ 353 pkt. 9 b) u.w.p.k.), z urzędu po myśli § 373 u.w.p.k. znieść zasadzenie oskarżonego pod „1” tenoru tego wyroku za wyst. z § 147 k.k.w. i art. 1 R.R.O.P. z 18 sierpnia 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 81/20, poz. 543) oraz orzeczenie kary, a orzekając w granicach zniesionego wyroku w sprawie samej, po myśli § 306 pkt. 4 u.w.p.k. i na zasadzie art. 7 i 8 Ust. amnest. z 24.V.1921 r. (Dz. Ust. Nr. 42/21, poz. 261) uwolnić oskarżonego kapitana Franciszka Z..... od oskarżenia o występki z § 147 k.k.w. i art. 1 R.R.O.P. z 18 sierpnia 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 81/20, poz. 543, popełniony w sposób, opisany pod „1” zaskarżonego wyroku, za wykroczenie zaś z art. 649 K. K. 1903 r., opisane pod „2” tenoru tego wyroku, zasądzić oskarżonego Z..... w myśl art. 649 K. K. 1903 r. na karę aresztu przez cztery miesiące, z której po myśli art. 5 c) Ust. amnest. z 24.V.1921 r. (Dz. Ust. Nr. 42/21 r. poz. 261) darować połowę, a na poczet reszty kary po myśli art. 10 R. R. M. z 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20 r., poz. 369) zaliczyć dwa miesiące aresztu śledczego;

3) odwołanie oskarżonego, jako bezprzedmiotowe pozostawić bez rozpoznania.

Powody.

Wyrok zaskarżony ogłoszony był 30 października 1921 r., a zatem termin do zgłoszenia zażalenia nieważności, po myśli § 335 (§ 361) u. w. p. k. upłynął 2 listopada 1921 r., gdy zaś w danym wypadku zażalenie Prokuratora wojskowego zgłoszone zostało dopiero 3 listopada 1921 r., to należało je jako spóźnione uznać za niedopuszczalne i odrzucić po myśli § 364 pkt. 1. u. w. p. k.

Wprawdzie na oryginalnym wyroku znajduje się zapissek urzędowy Przewodniczącego rozprawy, iż Prokurator zgłosił ustnie zażalenie nieważności 2 listopada 1921 r., jednak zapissek ten nie odpowiada wymogom przepisu ust. 3 § 324 ani też §§ 152, 153 i 314 u. w. p. k., nie może przeto być uznany za protokół wogóle ani też mieć skutków zgłoszenia środka prawnego, co zresztą uznał i sam żalący się Prokurator, skoro niezależnie od wyводу zażalenia nieważności, wniósł był uprzednio zgłoszenie tego środka prawnego na piśmie.

Z powodu jednak wniesionego zażalenia nieważności Najwyższy Sąd Wojskowy przekonał się, iż zaskarżony wyrok dotknięty jest nieważnością z punktu 9 b) § 358 u. w. p. k. przez naruszenie ustawy na niekorzyść oskarżonego, gdy bowiem oskarżenie opiewało na występki z § 147 k. k. w., popełniony w końcu 1920 r., to chociaż dotyczyło ono jednocześnie wykroczenia z K. K. 1903 r., Sąd orzekający po myśli art. 7 przy uwzględnieniu ust. 2 art. 8 Ust. amnest. z 24.V. 1921 r. powinien był orzec po myśli § 306 pkt. 4 u. w. p. k. uwolnienie oskarżonego od oskarżenia o przestępstwo, przewidziane w K. K. W., a zasądzić go tylko za przestępstwo powszechne, wbrew czemu Sąd a quo wydał wyrok, skazujący za oba przestępstwa. — Stwierdziwszy to naruszenie ustawy, Najwyższy Sąd Wojskowy postąpił z urzędu po myśli § 373 u. w. p. k. i zniósł nieważną część wyroku Sądu I-szej instancji, a orzekając na to miejsce w sprawie samej za zgodą Prokuratury przy Najwyższym Sądzie Wojskowym, wymierzył oskarżonemu karę z art. 649 K. K. 1903 r. w uwzględnieniu okoliczności łagodzących i obciążających, podanych w zaskarżonym wyroku.

Przez to orzeczenie odwołanie oskarżonego stało się bezprzedmiotowe.

Z naprowadzonych zasad należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 364 pkt 1. i § 373 u. w. p. k.

Nr. 112.

O. N. S. Wojsk. z dnia 8-go lutego 1922 r. R. 1109/21. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Seyfried (referent) i pułkownik Joszt, prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Gruber.

Jeżeli w toku rozprawy — na podstawie obrony oskarżonego względnie wyników postępowania karnego — zaistnieją

wątpliwości co do pocztytalności oskarżonego, w chwili spełnienia zarzuconego mu czynu karygodnego, winien jest Sąd w braku odpowiedniego wniosku ze strony oskarżonego lub oskarżyciela—z badać tę kwestję z urzędu. W przeciwnym bowiem wypadku, dopuszcza się Sąd naruszenia obowiązującej w procedurze wojskowej — zasady dochodzenia prawdy materialnej z urzędu.

§§ 4, 76, 221, 273, 305 p. k. w., art. 53 R. R. Min. z 10.5. 1920. Dz. up. Nr. 59, poz. 369.

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione z polecenia Ministra Spraw Wojskowych przez Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zażalenie nieważności w obro nie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Sądu Pol. Etap. VI Armji we Lwowie z dnia 24.VIII.20. K. 145^u/20,—którym podporucznik M... uznany został winnym zbrodni naruszenia subordynacji z §§ 149 i 150 a. k. k. w. popełnionej przez to, że dnia 31.VIII.20, a więc w czasie wojennym, ważnego rozkazu służbowego swego przełożonego mjr. Edmunda Dąbrowskiego, wydanego w zastępstwie dowódcy Okręgu Etap., udania się najpóźniej w dniu 1 sierpnia 1920 r. do miejsca postoju swego baonu w Malechowie, rozkazu tego rozmyślnie nie wypełnił, przyczem atoli z tego niewypełnienia żadne ujemne skutki nie wynikły, i za ądzony w myśl § 150, 48, 127 i 125 a. k. k. w. na karę sześciomiesięcznego więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego od 2.VIII.20. na poczet kary i na pozbawienie stopnia oficerskiego,

orzekł:

1) zaczepionym wyrokiem naruszoną została ustawa w przepisach § 94 w. k. k. w związku z art. 1 R. R. M. z dnia 10.V. 19 0 r. Dz. Ust. Nr. 59 poz. 369 i R. R. O. P. z 30.VII.20. Dz. U. Nr. 71 poz. 478, tudzież §§ 221, 4, 273, 76 i 305 w p. k.

2) zn si się zaczepiony wyrok w całej osnowie i zarządza się powtórzenie przeprowadzonego przeciw skazanemu b. ppor. M. . . . . postępowania.

Powody.

R. R. O. P. z dnia 30.VII. 0 r. Dz. Ust. Nr. 71, poz. 478, wprowadziło w życie z dniem 9.VIII.20. niem. k. k. w. z roku 1872 w polskiem sądownictwie wojskowym.

Sąd I-szej instancji więc rozpatrując w mowie będącą sprawę w dniu 24.VIII.20. błędnie zastosował przepisy austr. wojskowej ustawy karnej i skwalifikował zarzucony oskarżonemu czyn jako przestępstwo z § 149, 150 k. k. w. austr. zamiast skwalifikować go jako przestępstwo z § 94 k. k. w. z roku 1872.

Wprawdzie oskarżony dopuścił się zarzuczonego mu czynu przed wejściem w życie przepisów k. k. w. z r. 1872, jednakże z tego względu przepisy §§ 149, 150 k. k. w. austr. nie mogły być w danym wypadku na podstawie art. 53 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Dz. p. p. Nr. 59 poz. 369 zastosowanymi, gdyż nie są one bynajmniej łagodniejszymi, przeciwnie są nawet surowszemi od odpowiadającego im przepisu § 94 k. k. w. n., przewidują bowiem za popełnienie w mowie będącego czynu karygodnego tylko karę więzienia — podczas, gdy przepis § 94 k. k. w. n. przewiduje za czyn ten także karę aresztu.

Wedle odczytanych przy rozprawie świadectw lekarskich wydanych w marcu 1920 r. cierpiał oskarżony w tym czasie na ciężką neurastenję, spotęgowaną przez objawy psychostenicznego charakteru, czyniące go niezdolnym do pozostawania w czynnej służbie wojskowej. Również i oskarżony tłumaczył się przy rozprawie, iż jest chorym i że był leczonym w szpitalu dla nerwowo chorych. Istniały zatem wątpliwości, czy oskarżony w chwili popełnienia czynu nie był dotkniętym zaburzeniem umysłu, którą to okoliczność winien był Sąd, z braku odpowiedniego wniosku ze strony oskarżonego, zbadać w myśl przepisów § 4 i 273 w. p. k. z urzędu.

Mimo tego Sąd jednakże nie zarządził zbadania stanu umysłowego oskarżonego stosownie do przepisu § 221 w. p. k. naruszając temsamem przepisy §§ 221, 4 i 273 w. p. k.

W końcu naruszył Sąd wyrokiem tym przepisy §§ 76 i 305 w. p. k., wbrew bowiem tym przepisom stanowiącym, że daną okoliczność należy uważać za udowodnioną po rozważeniu wszystkich środków dowodowych, przyjął Sąd, że oskarżony pod nikłymi pozorami chciał się uchylić od wykonania zlecenia połączonego z niebezpieczeństwem spotkania się z nieprzyjacielem bez przeprowadzenia jakichkolwiek dowodów na stwierdzenie tej okoliczności, opierając się jedynie na „wrażeniu”.

Z powyższych przyczyn należało zatem w myśl § 378 II w. p. k. zarządzić powtórzenie przeprowadzonego przeciw skazanemu postępowania.

Nr. 113.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 10 lutego 1922 r. R. 11.59.21.

Do legalności postępowania doraźnego wymaga ustawa, by rozkaz wprowadzający Sądy doraźne (§ 437 p. k. w.) ogłoszony został w sposób, przepisany w wojskowych przepisach służbowych, oraz odczytany przed frontem.

§§ 401 437 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy, na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 10 lutego 1922 r. odbytem na skutek wniosku Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym na wznowienie postępowania karnego w sprawie karnej przeciw szer. Antoniemu Ś..... i Franciszkowi B....., którzy wyrokiem Sądu Wojskowego O. G. we Lwowie jako Sądu doraźnego z dnia 10 listopada 1921 r. Lcz. Dsk. 14478.21. uznani zostali winnymi zbrodni rabunku z §§ 190, 192, 194 i 195 p. u. k. i skazani na karę śmierci przez rozstrzelanie, która to kara w drodze łaski zamienioną została przez dowódcę właściwego na 15 lat ciężkiego więzienia, po przyjęciu sprawozdania referenta i wysłuchaniu Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym,

u c h w a l i ł :

zarządzić w drodze nadzwyczajnej w powyższej sprawie karnej wznowienie postępowania karnego, które ma być przeprowadzone przez tenże sam Sąd I-ej instancji.

P o w o d y.

Prokurator przy Najwyższym Sądzie Wojskowym na podstawie upoważnienia Naczelnego Prokuratora Wojskowego z 28 grudnia 1921 r. Nr. 29395.III.21. postawił po myśli § 401 w. p. k. wniosek na wznowienie postępowania w danej sprawie karnej, albowiem zachodzą poważne wątpliwości co do prawdziwości faktów przyjętych za podstawę wyroku w kwestji pytania co do należytego ogłoszenia Sądów doraźnych.

Uzasadnieniu wniosku nie można odmówić trafności.

W uzasadnieniu wyroku Sąd I-szej instancji uznając — wobec przeciwnego zdania obrony oskarżonych właściwość swą, jako Sądu doraźnego opiera się na zeznaniach św. szer. Pempusia i relacji Oddziału Pras i Trans. paszy Nr. 8 z dnia 8.XI.1921 r., któremi to dowodami stwierdza, że Sądy doraźne oskarżonym były należycie ogłoszone. Jednak z treści

zeznań św. Pempusia wcale nie wynika, aby okoliczności powyższe w sposób stanowczy potwierdzone zostały. Św. Pempus zeznaje, że rozkazy o wprowadzeniu Sądów doraźnych były jemu wiadome i przypuszcza, że i obwinieni musieli o tem wiedzieć

Co się zaś tyczy relacji, na którą się Sąd I-szej instancji powołuje, to takowa w tym kierunku opiera się częściowo na zeznaniach szer. Pempusia, częściowo zaś stwierdza, iż przez Dowództwo obwinionych rozkazy te nie mogły być ogłoszone wskutek ciągłej pracy ludzi na powiatach.

Po myśli § 437 ust. 3 w. p. k. rozkaz, wprowadzający Sądy doraźne, winien być ogłoszony w sposób, przepisany w wojskowych przepisach służbowych, oraz przez odczytanie przed frontem.

Ponieważ według relacji Dowództwa powyższe przepisy § 437 w. p. k. nie zostały przestrzegane, należy uznać, iż fakty, przyjęte za podstawę do zawyrokowania w trybie doraźnym, wzbudzają poważne wątpliwości co do swej prawdziwości.

Wobec tego dając miejsce wnioskowi należało uchwalić w myśl §§ 401, 393 i 397 w. p. k.

Nr. 114.

O. N. S. Wojsk. z dnia 10 lutego 1922 r. R. 1054/21.
Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski. prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Gruber.

Komentowanie ustaw, a w ich liczbie i ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, należy do Sądu i nawet odmienny w tym zakresie pogląd, któregokolwiek Oddziału D. O. K. (względnie M. S. Wojsk.) nie mógłby być wiążący dla Sądu orzekającego. Obowiązek służby wojskowej obywateli ustala bowiem Ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej, a nie rozporządzenie ministerjalne — zawierające jedynie wskazówki dla władz poborowych w kierunku przeprowadzenia poboru.

Istota zbrodni oszustwa z § 197, 199 a) austr. u. k. zachodzi również wówczas, gdy osk. nakłaniał świadków do zeznań fałszywych odnośnie okoliczności nawet rzeczywistych lecz świadkom nieznanym.

Tymczasowa Ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27.X.1918 r. Dz. Pr. Nr. 13/18, poz. 28.

§ 358 pkt 4 p. k. w. §§ 197, 199 a) austr. u. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy, w załatwieniu zażalenia nieważności i odwołania oskarżonego od wyroku Sądu Wojskowego O. G. we Lwowie z 24 października 1921 roku Dsk. 10236/21., którym oskarżony kanonier Jan N. . . . uznany został winnym: 1) przestępstwa zbiegostwa z §§ 69 i 70 k. k. w. i 2) zbrodni oszustwa z §§ 197 i 199 a) u. k. a., popełnionych przez to, że: ad 1) w zamiarze trwałego uchylania się od ustawowego obowiązku służby wojskowej, oddaliwszy się samowolnie z transportu wysłanego przez P. K. U. w Brzeżanach do 12 p. a. p. we Lwowie, dnia 11 sierpnia 1920 r., trwał w tym zamiarze i z umysłu trzymał się zdala od oddziału, w szczególności od dnia 17 marca do dnia 21 maja 1921 r., t. j. do chwili aresztowania go, i ad 2) dnia 30 maja 1921 r., w Brzeżanach przez przemycenie z aresztu śledczego pisma, pisanego na kartonie i płótnie, starał się o fałszywe świadectwo świadków, w temże piśmie wymienionych, któreby sądownie złożone być miało,

o r z e k ł:

1) zażalenie nieważności oskarżonego odrzucić, jako oczywiście nieuzasadnione, względnie niedopuszczalne, natomiast odwołanie tegoż uwzględnić i na poczet orzeczonej zaskarżonym wyrokiem kary po myśli art. 10. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 369) zaliczyć oskarżonemu areszt śledczy od 1 czerwca 1921 r.;

2) po myśli § 401 u. w. p. k. zarządzić w drodze nadzwyczajnej wznowienie postępowania karnego na korzyść oskarżonego w kierunku zasądzenia go za zbrodnię z §§ 197 i 199 a) u. k. a.;

3) zarządzić wstrzymanie dalszego wykonania kary, orzeczonej zaskarżonym wyrokiem aż do zapadnięcia nowego orzeczenia Sądu I-szej instancji we wznowionem postępowaniu.

P o w o d y.

Zażalenie nieważności oskarżonego zarzuca wyrokowi Sądowi I-szej instancji nieważność z pp. 4, 5 i 9 a) § 358 u. w. p. k.

Nieważność z pktu 4. § 358 u. w. p. k. zażalenie wywodzi stąd, że Sąd a quo odrzucił dwa wnioski obrony, zgłoszone na rozprawie głównej, a zawierające zaofiarowanie

nowych środków dowodowych. Pierwszy wniosek obrony domagał się odroczenia rozprawy i odniesienia się do D. O. G. Lwów Oddział V, celem wyjaśnienia, czy oskarżony ma ustawowy obowiązek służby wojskowej. Odrzucenie tego wniosku było najzupełniej trafne, albowiem komentowanie ustaw, a w ich liczbie i Ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, należy do Sądu i nawet odmienny w tym zakresie pogląd któregośkolwiek oddziału D. O. G. nie mógłby być wiążący dla Sądu orzekającego. — Drugi wniosek obrony — wedle protokołu rozprawy — domagał się wezwania do rozprawy i przesłuchania świadków, pomienionych w inkryminowanym liście oskarżonego, zapomocą którego dopuścić się on oszustwa, a to dla wyjaśnienia, że naprowadzone w nim okoliczności odpowiadały prawdzie. Odrzucenie i tego wniosku nie stwarza żadnej przyczyny nieważności, albowiem czyn oskarżonego nie stawałby się bezkarny nawet i w tym wypadku, gdyby się okazało, że oskarżony nakłaniał świadków do zeznań fałszywych odnośnie okoliczności nawet rzeczywistych, lecz świadkom nieznanym. Dalsza okoliczność, na którą rzekomo byli naprowadzeni ci świadkowie, a to czy mieli jakąkolwiek wiadomość o treści inkryminowanego listu oskarżonego, nie była przez obronę na rozprawie — wedle protokołu — wcale podana, nie mogła przeto być przedmiotem oceny Sądu a quo, jako uzasadnienie wniosku, nie może też z tego powodu zażalenie czynić zarzutu Sądowi a quo.

W tych warunkach, gdy o powyższych wnioskach obrony orzeczono na rozprawie głównej w sposób ustawowy po myśli § 283 p. 4. u. w. p. k., to zażalenie nieważności z punktu 4 § 358 u. w. p. k. przedstawia się jako oczywiście nie uzasadnione.

Nieważność z punktu 5 § 358 u. w. p. k. zażalenie wywodzi ze sprzeczności wyroku ze stanem akt, względnie z niezupełności wyroku, których zażalenie dopatruje się w tem, że Sąd a quo przyjął u oskarżonego ustawowy obowiązek służby wojskowej bez „stwierdzenia” rozporządzenia M. S. Wojsk. odnośnie dokonywania poboru we wschodniej Małopolsce, oraz że przyjął winę oskarżonego z §§ 197 i 199 a) u. k. a. za stwierdzoną, pomimo, iż zdaniem żalącego się, ze stanu akt wynika, jakoby inkryminowany list nie doszedł do rąk świadków.

W obu tych kierunkach nie można zażaleniu przyznać słuszności. Co do pierwszego zauważyć wystarczy, że obowiązek służby wojskowej obywateli ustala Ustawa o powszech-

nym obowiązku służby wojskowej, a nie rozporządzenie ministerjalne, to też słusznie zupełnie Sąd a quo oparł się w tym względzie na obowiązującej ustawie, przez co wyrok nie stał się sprzeczny z żadnym rozporządzeniem, nieujawnionym zresztą na rozprawie, które w żadnym razie nie mogłoby uchylić zasadniczego obowiązku służby wojskowej, z ustawy płynącego.

Drugi zarzut, naprowadzony w nazbyt ogólnikowej formie, również nie uzasadnia zażalenia, aczkolwiek bowiem istotnie odnośna część powodów wyroku nie jest wyłożona w sposób dość precyzyjny po myśli wymogów § 310 u. w. p. k., to jednak nie można w niej stwierdzić zarzucanej w sposób ogólnikowy sprzeczności, ani wewnętrznej, ani też sprzeczności ze stanem akt, zwłaszcza, że zażalenie nie podaje o jaki mianowicie dokument z akt ma się rozchodzić.

Z tych powodów i zażalenie z p. 5 § 358 u. w. p. k. uznane być musiało za oczywiście nieuzasadnione.

Zażalenie z p. 9 a) § 358 u. w. p. k. oparte jest na widocznym nieporozumieniu, albowiem żalący się roztrząsa tu etymologiczną różnicę pomiędzy wyrażeniami „stara się“, a „ubiegał się“, nie wykazuje zaś żadnego naruszenia ustawy, a przeto w tym punkcie zażalenie, jako niewyowiedzione, jest bezprzedmiotowe.

Na uzasadnienie odwołania oskarżonego naprowadzono, że kara wymierzona jest zbyt surową, wobec przeważających okoliczności łagodzących, których jednak odwołanie nie wymienia, a których poza dotychczasowem nienagannem życiem oskarżonego, uwzględnionem już w zaczepionym wyroku, w danych warunkach stwierdzić nie można. Dalej jednak odwołanie słusznie domaga się zaliczenia na poczet wymierzonej kary aresztu śledczego, albowiem wbrew odmiennemu twierdzeniu zaskarżonego wyroku, areszt ten nie przedstawia się jako zawiniony nawet przez dokonanie w areszcie zbrodni oszustwa, co do którego jako też i wogóle śledztwo — wedle stanu akt — ukończone już 31.V.1921 r., dalsze zaś przesłuchanie dotyczyło już faktów, które nie zostały objęte aktem oskarżenia. W tych warunkach po myśli art. 10. R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 369) należało zaliczyć na poczet wymierzonej oskarżonemu kary areszt śledczy od 1 czerwca 1921 r.

Z naprowadzonych zasad rozstrzygnięto w powyżej pod „1“ podany sposób po myśli § 364 p. 1 i 3 i § 354 ust. 1. u. w. p. k.

Zauważa się z urzędu: 1) że w danym wypadku przy orzeczeniu kary więzienia za dezercję powinno było po myśli obligatoryjnego przepisu § 74 k. k. w. nastąpić orzeczenie przeniesienia oskarżonego do drugiej klasy żołnierzy; 2) że według nomenklatury obowiązującego k. k. w. czyn oskarżonego pod „1” tenoru wyroku z §§ 69 i 70 k. k. w. stanowi występek dezercji.

Przy naradzie jednak (nad środkami prawnymi oskarżonego, Najwyższy Sąd Wojskowy dostrzegł poważne wątpliwości co do prawdziwości faktów, przyjętych za podstawę orzeczenia o winie oskarżonego z §§ 197 i 199 a) u. k. a., a to mianowicie w kierunku ustalenia, czy list oskarżonego rzeczywiście doręczony był świadkom, względnie świadkowi, oraz co do mającej nastąpić szkody, co jest koniecznym warunkiem przedmiotowej istoty czynu z §§ 197 i 199 u. k. a.

Wobec tych wątpliwości Najwyższy Sąd Wojskowy postąpił z urzędu po myśli § 401 u. w. p. k., przyczem z uwagi na zachodzące warunki z § 395 u. w. p. k. należało też orzec wstrzymanie dalszego wykonania kary.

Nr. 115.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 10 lutego 1922 r. R. 1081/21.

Po myśli przepisu § 103 p. k. w. obowiązany jest obrońca wspierać oskarżonego przy wnoszeniu zgłoszonych środków prawnych i to nawet w wypadkach, gdyby był przekonany o słuszności zapadłego wyroku. W wypadkach, gdy obrońca wzbrania się wywieść zgłoszonego przez oskarżonego środka prawnego — należy przesłuchać go protokółarnie po myśli § 337 ust. 2 p. k. w. — a nie ustanawiać innego obrońcę z urzędu celem wywodu zgłoszonych środków prawnych.

§§ 101, 103, 337 ust. 2, 358 pkt. 2, p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem w dniu 10 lutego 1922 r. rozpatrywał zażalenie nieważności i odwołanie od kary wniesione przez oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Warszawie, z dnia 9 listopada 1921 r., którym szer. 42 p.p. Stanisław K....., został uznany winnym, że w dniu 10 stycznia 1921 r. w Warszawie, świadomie działając wspólnie z niewykrytym lub z niewykrytymi sprawcami, dokonał zaboru w celu bezprawnego przywłaszczenia sobie z mieszkania Majera Kirszenberga przy ul. Nowo-Wolskiej Nr. 3 i na

jego szkodę po uprzednim usunięciu przeszkód, tamujących dostęp, mianowicie: wyjęciu szyby i otwarciu okna: zimowego i letniego palt męskich, dwóch ubrań męskich, granatowego kostjumu damskiego, dwóch sukien, kołnierza futrzanego, kapy pikowej, hałki, kapelusza, marynarki, trzech pierścionków złotych i kwoty pieniężnej w sumie 171 i pół marek — ogólnej wartości niemniej 100.000 mk.

Czynem tym oskarżony dopuścił się występku kradzieży z art. 51 cz. II i III, art. 581 p.k.k., za co zasądzony został po myśli cz. III, art. 581 p.k.k. na karę trzech (3) lat więzienia, zam. dom poprawy wraz ze skutkami, przewidzianymi w art. 28 i 30 p.k.k.

Orzeczona kara na zasadzie art. 5 p. „d“ Ustawy o Amnestji z 24. V.1921 r., zniżona została do dwóch lat więzienia zam. dom poprawy, przyczem na poczet kary na zasadzie art. 54 p.k.k. zaliczono areszt prewencyjny od dnia 11 stycznia 1921 r.

Po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu oświadczenia Zastępcy Prokuratury wojskowej, Najwyższy Sąd Wojskowy

u c h w a l i ł :

zażalenie nieważności, jako oczywiście nieuzasadnione, odrzucić.

P o w o d y.

Zażalenie nieważności z § 358 p. 2 w.p.k. obrona motywuje w sposób następujący:

Jak widać z protokołu posiedzenia sądowego obrońca z urzędu podsądnego K..... wnosił na łagodny wymiar kary, a to wobec jego poprzedniej niekaralności, oskarżony natomiast prosił o uwolnienie, nie przyznając się do zarzuczonego mu czynu. Jednocześnie tenże obrońca zameldował, że ponieważ jest przekonany o winie podsądnego, prosi o wyznaczenie innego obrońcy celem wniesienia środków prawnych. Z tego wynika, że obrona w sprawie niniejszej, obowiązana do popierania tezy podsądnego wbrew jego twierdzeniom, przyznała jego winę, prosząc tylko o łagodny wymiar kary, a nie wnosząc na uwolnienie, następnie zaś dała protokółarny wyraz swemu przekonaniu o winie oskarżonego.

W tych warunkach należy przyjąć, że obrońca nie był obecny na rozprawie, albowiem fizyczna obecność obrońcy byłaby fikcją wprost szkodliwą dla wymiaru sprawiedliwości.

Gdyby obrona była obecna, ustaliłaby sprzeczność w zeznaniach świadków, w szczególności zaś poszkodowanego, skrytykowałaby materiał dowodowy i skorzystałaby z całej pełni praw, przysługujących obronie, co wszystkoby wpłynęło na przekonanie Sądu o winie lub niewinności oskarżonego. Prawdą jest, że nie z winy Sądu została pogwałcona ustawa, gdyż obrońca fizycznie był obecny, lecz jednakże sprawa była rozpatrywana w Sądzie orzekającym bez obrony. Przeprowadzenie zaś rozprawy w tych warunkach winno zdaniem moim skutkować nieważnością wyroku z p. 2, § 358 w. p. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenie powyższe uznał za nieuzasadnione.

Zażalenie nie zarzuca bynajmniej, jak widać z powyższego uzasadnienia przewodów i w niniejszej sprawie stanu rzeczy przewidzianego w § 358 p. 2 w. p. k., lecz jedynie kładzie nacisk na to, że obrońca nie był przekonany o niewinności swego klienta i odpowiednio do tego swego przekonania zastosował obronę, nie popierając uporczywego zapierania się oskarżonego. Zarzut ten wynika z fałszywego zupełnie pojmowania istoty obrony. Obowiązkiem obrony nie jest bynajmniej i nie może być w żadnym razie dopomaganie oskarżonemu do wykłamywania się, lub też bezkrytyczna wiara w jego twierdzenia, lecz przede wszystkim dopomaganie Sądowi przy ustaleniu prawdy materialnej i przy wydaniu słusznego wyroku. Działalność zaś obrony skierowana w tym celu polegać powinna na wyjaśnieniu i oświetleniu materiału dowodowego z punktu widzenia interesów oskarżonego. Obrońca więc nie może być uważany za zwykłego pełnomocnika oskarżonego, co zresztą zaznacza, iż samo prawo, które w specjalnych przepisach rozróżnia prawa i obowiązki oskarżonego i obrońcy oraz w różny sposób traktuje nie tylko ich oświadczenia, ale nawet samą ich obecność na rozprawie jawnej. Obrońca zgodnie z zasadą procedury zastępuje interesy lecz bynajmniej nie może wyrażać woli oskarżonego w całej tejże rozciągłości. Obrońca więc sam przede wszystkim obowiązany jest ocenić materiał faktyczny dowodowy, wszystkie okoliczności sprawy i musi mieć wolność zbudowania na jego podstawie obrony.

Nie może również być brany za dowód zaistnienia okoliczności przewidzianych w § 358 pkt. 2 w. p. k. wniosek obrońcy o wyznaczenie innego obrońcy dla wyводу środka prawnego.

§ 101 w. p. k. zawiera bowiem w ustępie trzecim, zda-

nie przedostatnie, przepis, że wbrew woli skazanego nie może obrońca zakładać zwyczajnych środków prawnych, oraz stawiać wniosku o wznowienie postępowania karnego.

Jak wynika z protokołu rozprawy głównej, oskarżony wyroku nie przyjął i zgłosił zażalenie nieważności i odwołanie co do kary zaraz po ogłoszeniu wyroku, względnie po pouczeniu go o środkach prawnych.

Obowiązkiem pierwszego obrońcy, który uczestniczył przy rozprawie głównej było więc wspieranie oskarżonego po myśli § 103 p. k. w. przy wnoszeniu środków prawnych.

Sąd O. G. Warszawa nie miał obowiązku wyznaczać innego obrońcy, do wniesienia środków prawnych, gdyż z jednej strony ustawa nie przewiduje dla obrońcy prawa odmówienia wspierania oskarżonego przy wnoszeniu środków prawnych, z drugiej zaś strony trudno obarczać Sąd obowiązkiem szukania do wniesienia środków prawnych takiego obrońcy, któryby wbrew swemu przekonaniu, podjął się wywodu zgłoszonego przez oskarżonego środka prawnego.

Wobec powyższych danych po ustaleniu zwłaszcza na podstawie protokołu rozprawy jawnej, że przez cały czas tejże rozprawy oskarżonego zastępował w charakterze obrońcy adw. Zaczyński. Najwyższy Sąd Wojskowy zarzut nieważności z § 358 p. 2 w. p. k. jako nieuzasadniony odrzucił.

Nr. 116.

O. N. S. Wojsk. z dnia 14 lutego 1922 r. R. 39/22. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski i pułkownik Joszt (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca adwokat Dr. Szurlej.

Kwestja przedawnienia jako okoliczność uchylająca ściganie czynu—winna być uwzględnioną przez Sąd z urzędu w każdym stadjum postępowania.

Ustawowe wyrażenie w art. 661 og. kod. z roku 1903 „pod pozorem” odnosi się do osoby biorącego — a nie dającego подарunek. O ile osoby wojskowe w służbie lub w związku z pełnieniem poruczonych im obowiązków na służbie państwowej lub społecznej dopuszczają się przestępstw za które odpowiadać winne wedle postanowień og. kod. z roku 1903—należy je traktować jako urzędników w rozumieniu art. 637 ust. ost. og. kod. z roku 1903.

(art. 68, 636 i 661 og. kod. z roku 1903, §§ 227, 230

i 531 austr. u. k. § 66 p. u. k. n., § 145 k. k. w., § 358 p. k. t. 9 b) p. k. w., art. 32 R. R. M. z 10.V. 1920 r. Dzap. Nr. 59, poz. 369).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego ppor. Ryszarda K..... false S..... zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgowego Generalnego w Warszawie z dnia 19 grudnia 1921 r. L. cz. K. III 171/21, którym podpor. Ryszard K..... uznany został winnym występku z ust. 1 art. 574 p. k. k., wyst. z ust. 1 art. 591 p. k. k. wyst. z art. 441 p. k. k. i wyst. z ust. 1 art. 661 p. k. k. popełnionych przez to:

1) że w lecie 1917 roku przywłaszczył sobie rzeczy stanowiące własność Zadarnowskiej, a mianowicie jedną zmianę bielizny, jedną czapkę i jeden aparat fotograficzny nieustalonej wartości powierzone mu celem przywiezienia z Oddziału Artylerji Legjonowej — dla wręczenia w Warszawie Marji Zadarnowskiej;

2) że w tymże czasie i miejscu zabrał zapomocą oszukiwania, a mianowicie pod pozorem dostawienia produktów spożywczych dla Marji Zadarnowskiej kwotę paruset marek oraz pod pozorem opłacenia kosztów stemplowych na poświadczeniu zwolnienia z Legjonów Polskich syna Marji Zadarnowskiej — kwotę około 100 (stu) marek;

3) że w lecie 1918 r. podrobił w celu użycia za autentyczny dokument Likwidacyjnej Komisji III. Korpusu z dnia 5 lipca 1918 r. Nr. 144/II. stwierdzający powierzenie mu sprzedaży samochodów III Korpusu;

4) że w kwietniu 1921 r. przywłaszczył kwotę 10.000 mk. zażądanych i otrzymanych przezeń od dezertera Bolesława Starczewskiego pod pozorem wręczenia tejże funkcjonariuszowi P. K. U. za wystawienie tymczasowego zaświadczenia zwolnienia dla Bolesława Starczewskiego i zasadzonym w myśl art. 44 p. k. k. przy zastosowaniu art. 60 p. k. k. na karę trzech lat więzienia, którą w myśl art. 8 ust. amnest. z dnia 24 maja 1921 r. zmniejszono do dwóch lat i jednego miesiąca, z zaliczeniem w myśl art. 54 p. k. k. aresztu śledczego od 2 grudnia 1918 r. do 5 sierpnia 1919 r. i od 25 czerwca 1921 r. do 19 grudnia 1921 r. — z pozbawieniem praw przewidzianych w art. 25, 26, 28, 30 p. k. k., a w myśl art. 25 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. z wydaleniem oskarżonego z W. P.,

orzekł:

I) dając częściowo miejsce zażaleniu nieważności oskarżonego z § 368 pkt. 9 b) w. p. k. o ile ono zaskarża wyrok Sądu Wojskowego O. G. w Warszawie z dnia 19 grudnia 1921 r. Lcz. K. III 171/21, odnośnie do orzeczenia o winie osk. co do wyst. z ust. 1 art. 574 p. k. k. i wyst. z ust. 1 art. 591 p. k. k.—znosi się wyrok odnośnie do orzeczenia o winie co do tych występów oraz ustęp o karze

II. Oskarżonego uwalnia się w myśl § 306 ust. 4 w. p. k. od oskarżenia o powyższe występkę popełnione przez to 1) że w lecie 1917 r. przywłaszczył sobie rzeczy stanowiące własność Marji Zadarnowskiej, a mianowicie jedną zmianę bieleziny, i czapkę i 1 aparat fotograficzny nieustalonej wartości powierzone mu celem przewiezienia z Oddziału Artylerji Legjonowej—dla wręczenia w Warszawie Marji Zadarnowskiej, 2) że w tymże czasie i miejscu zabrał zap. mocą oszukania, a mianowicie pod pozorem dostawienia produktów spożywczych dla Marji Zadarnowskiej kwotę paruset marek oraz pod pozorem opłaenia kosztów stemplowych na poświadczeniu zwolnienia z Legjonów Polskich syna Marji Zadarnowskiej — kwotę około 100 (stu) marek,

III. Nie daje się natomiast miejsca zażaleniu nieważności oskarżonego jako nieuzasadnionemu o ile ono zaskarża wspomniany wyrok odnośnie do orzeczenia o winie oskarżonego co do występkę z art. 441 i art. 66 p. k. k.

IV. Wobec orzeczenia pod II w myśl art. 441 p. k. k. przy zastosowaniu art. 60 p. k. k. i art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Nr. 59 i oz. 369 D. U. P. zasądza się oskarżonego na 2½ (dwa i pół) roku więzienia, którą to karę w myśl art. 8 ust. amnest. z dnia 24 maja 1921 r. Nr. 42 Dz. Ust. P. zmniejsza się o 8 miesięcy, t. j. do jednego roku i dziesięciu miesięcy — pozostawiając inne ustępy wyroku co do kary w mocy, z wyeliminowaniem powołanych tam art. 25, 26 p. k. k.

Powody.

Oskarżony zaskarża wyrok, dopatrując się w nim nieważności z § 358 ust. 9 b) i 10 w. p. k., a to odnośnie do poszczególnych ustępów orzeczenia o winie w kierunku zarzuconych oskarżonemu przestępstw

Mianowicie, odnośnie do uznania oskarżonego winnym występów w art. 574 ust. 1 i art. 591 ust. 1 p. k. k. (ust.

1 i 2 tenoru wyroku) popełnionych na szkodę Marji Zadarnowskiej — twierdzi oskarżony, że przestępstwa te uległy przedawnieniu po myśli art. 68 ust. 1 p. k. k.

Twierdzeniu temu nie można odmówić słuszności. Wspomniane występki według ustępu pierwszego powołanych artykułów zagrożone są karami więzienia. Wedle art. 68 pkt. 1 p. k. k. kara z powodu przedawnienia nie będzie stosowana, jeżeli przy występkach, zagrożonych tylko karą więzienia od dnia spełnienia przestępstwa do dnia wszczęcia przeciw oskarżonemu dochodzenia karnego w trybie przepisany upłynęło lat trzy.

Wedle stanu aktów niema wogóle wniosku właściwego Prokuratora względnie decyzji sędziego śledczego na wdrożenie dochodzeń przeciw oskarżonemu o te czyny karygodne, na szkodę Marji Zadarnowskiej popełnione. Niema nawet doniesienia karnego i dopiero w dniu 21 marca 1921 r. Marja Zadarnowska jako świadek przesłuchana (f. 197 aktu) przedstawia fakt zabrania przez oskarżonego rzeczy jej syna i pobrania 100 marek na rzekome stemple—o fakcie zaś pobrania kilkuset marek na niedostarczone wiktuały wspomniała Zadarnowska przy samej rozprawie.

Wedle ustaleń przez Sąd 1-szej instancji przyjętych, fakty te miały miejsce w lecie 1917 r. Trzechlecie przedawnienia z art. 68 p. k. k. upływałoby zatem w lecie 1920 r. Gdy w tym okresie czasu żadna z właściwych władz w przepisany trybie dochodzenia karnego o te czyny nie wszczęła, gdy przesłuchanie Zadarnowskiej w dniu 21 marca 1921 r. uważać trzeba za krok zmierzający do ścigania oskarżonego o te czyny winien był Sąd 1-szej instancji, rozpatrując kwestję winy odnośnie do tych faktów, nie pomijać ze względu na upływ czasu kwestji przedawnienia.

Kwestja zaś przedawnienia jako okoliczność,—jak w niniejszym wypadku — uchylająca ściganie czynu, winna być uwzględnioną przez Sąd z urzędu w każdym stadium postępowania.

Okoliczność tę musiał zatem Najwyższy Sąd Wojskowy uwzględnić w postępowaniu kasacyjnem, a w konsekwencji znieść odnośnie ustępy wyroku, jako dotknięte nieważnością (§ 358 pkt. 9 b) w. p. k.) i oskarżonego uwolnić w myśl § 306 ust. 4 w. p. k. od oskarżenia o te czyny.

Odnosnie do uznania oskarżonego winnym wyst. z § 661 p. k. k. dopatruje się oskarżony nieważności z § 358 pkt. 10 w. p. k. albowiem art. 661 p. k. k. wymaga, aby podarunek

był otrzymany pod pozorem wręczenia innemu urzędnikowi czego zeznania św. Starczewskiego nie stwierdzają, a ponadto ponieważ w chwili otrzymania 10.000 mk. oskarżony nie był urzędnikiem po myśli art. 636 ust. ostatni p. k. k. lecz osobą prywatną. Zarzuca zatem oskarżony, że czyn, będący podstawą orzeczenia podciągnięto przez błędne tłumaczenie ustawy pod przepis karny, który nie ma do niego zastosowania.

Mylnem jest twierdzenie żalącego się jakoby św. Bolesław Starczewski nie stwierdzał, że oskarżony upozorował żądanie pieniędzy potrzebą wręczenia tychże funkcjonarjuszowi P. K. U., świadek ten najzupełniej to stwierdza i Sąd I-szej instancji zupełnie słusznie okoliczność tę dla sprawy istotną, przyjął za ustaloną. Z twierdzeniem oskarżonego jakoby ustawowe wyrażenie w art. 661 „pod pozorem“ odnosiło się do osoby dającego, a nie biorącego podarunek, nie można się zgodzić. Właśnie tylko biorący może potrzebą podarunku pozorować wręczeniem go innemu urzędnikowi. Błędem dalej jest zapatrywanie żalącego się, jakoby oskarżony w krytycznym momencie nie był urzędnikiem, w rozumieniu art. 636 p. k. k. O ile do osób wojskowych co do poszczególnych przestępstw niema postanowień w wojskowym kodeksie karnym przychodzą w zastosowanie postanowienia powszechnego kodeksu karnego. Do oficera, mającego jako funkcjonarjusz państwowy unormowane pobory miesięczne jak urzędnicy państwowi, zastosowane zatem być muszą w danym wypadku, te postanowienia powszechnego kodeksu karnego, które karzą przestępstwa urzędników. Art. 656—662 zapobiegają wszelkiego rodzaju pobierania i przyjmowania podarunków przez urzędników. Te przepisy muszą mieć zastosowanie, także względem oficerów. Że tak jest, należy nawiasowo wskazać na brzmienie art. 3, ust. o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwa z chęci zysku. W przedmiotowym wypadku oskarżony był oficerem w czynnej służbie. W myśl poprzedniego zatem musi do niego mieć zastosowanie art. 661 p. k. k.

I w tym kierunku zażalenie nieważności jak nieuzasadnione należało w myśl § 371 ust. 2 w. p. k. odrzucić.

Uwolnwszy oskarżonego od oskarżenia o wyst. z art. 574 i 591 p. k. k. musiał Najwyższy Sąd Wojskowy zmienić orzeczenie Sądu pierwszego co do kary, którą w uwzględnieniu okoliczności przez tenże Sąd przyjętych wymierzył jako odpowiednią przewinieniu w granicach i wedle przepi-

sów w sentencji zawartych, pozostawiając inne odnośne postanowienia dotyczące policzenia aresztu śledczego, skutków karnych i wydalenia z W. P. bez zmian, z wyeliminowaniem art. 25 i 26 p. k. k. jako niemających zastosowania.

Tem samym rozpatrywanie odwołania oskarżonego co do wymiaru kary, stało się bezprzedmiotowe.

Orzeczenie niniejsze uzasadnione jest w § 371 ust. 1, 2 i 3, pkt. 4 w. p. k.

Nr. 117.

O. N. S. Wojsk. z dnia 17 lutego 1922 r. R. 994.21. Przewodniczący generał ppor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik dr. Zbyszewski (referent) i pułkownik Świnarski, prokurator N. S. Wojsk. pułkownik Gruber.

Przedmiotem przestępstwa według art. 448 og. kod. z roku 1903 może być osoba, która sama dokumentu tego nie sfałszowała. Jeżeli fałszujący sam następuje ze sfałszowanego dokumentu korzysta, następuje pochłonięcie stanu faktycznego użycia dokumentu, przez stan faktyczny sfałszowania tegoż (art. 442 og. kod.).

(Art 442, 448 og. kod. z roku 1903, § 358 pkt. 9 a), b) i 10 p. k. w.)

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek odwołania oskarżonego przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Warszawie z dnia 30 września ub. r. K. l. 154.21, mocą którego kapral Józef R. . . . . uznany został winnym: 1) że w lutym 1921 r., nie przyjmując bezpośrednio udziału w fałszerstwie, popełnionym przez plutonowego J. . . . . i kaprała L. . . . ., namówił ich do wydania mu i podrobienia dlań celem użycia dokumentu podróży i karty urlopowej, wystawionych jakoby przez d-wo 1 p. Art. Zenitowej, a uprawniających do przejazdu z Warszawy do Ugruska, Brześcia Litewskiego i przebywania na urlopie wypoczynkowym od 12 lutego do 1 maja 1921 r., oraz 2) że dnia 13 kwietnia 1921 r. przytrzymany przez żandarmerję wojskową we Włodawie, okazał też świadomie podrobione dokumenta—opisany wyżej dokument podróży i kartę urlopową—jako autentyczne, jak również 3) że w zamiarze trwałego uchylecia się od ustawowego obowiązku służby wojskowej, samowolnie wydalil się w lutym 1921 r. ze swego oddziału tj. Bat. Zap. Art. Zenitowej i był nieobecny do dnia 16

kwietnia 1921 r. w którym to dniu został przyaresztowany, czem dopuścił się przestępstwa z art. 51, 442, 448 P. K. K. oraz z § 69 i 70 W. K. K. i po myśli § 70 W. K. K. i art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.5.1920 r. zasądzony został na karę więzienia przez półtora roku, którą to karę, w myśl art. 5 p. d., niżono do jednego roku więzienia, przyczem na poczet tej kary, po myśli art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.5.1920 r. zaliczono oskarżonemu trzy miesiące aresztu śledczego, zaś po myśli § 30 i 40 W. K. K. orzeczono degradację do szeregowca, po wysłuchaniu prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego i za jego zgodą,

orzekł:

zauważywszy z urzędu z powodu wniesionego przez oskarżonego odwołania, iż na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowano ustawę (§ 458 p. 9 a), b) i 10 w. p. k.), wyrok zaskarżony w części zasądzającej oskarżonego za występki z art. 448 K. K. i za dezercję, tudzież orzeczenie o karze znosi się jako nieważne.

Oskarżonego zasądza się za występki fałszu z art. 51 i 442 og. k. k. popełniony w sposób w wyroku 1-szej instancji bliżej określony i za występki samowolnego oddalenia się z § 64 K. K. W. popełniony przez to, że w czasie od 17 marca do dnia aresztowania, tj. 16 kwietnia 1921 r., trzymał się zdala od swego oddziału — po myśli art. 442 og. K. K. i art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.5.1920 r., Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369, po zastosowaniu art. 8 Ustawy z dnia 24.5.1921 r. Dz. Ust. Nr. 42, odnośnie do ustępu z art. 51 i 442 og. K. K. na dziesięć miesięcy więzienia, na poczet której to kary zalicza się w myśl art. 10 powołanego R. R. M. trzy miesiące aresztu śledczego, zaś w myśl § 40 K. K. W. orzeka się degradację do szeregowca.

Natomiast uwalnia się oskarżonego w myśl § 306:4 w. p. k. od oskarżenia 1) o występki z art. 448 og. K. K. popełniony w ten sposób, że dnia 13 kwietnia 1921 r. przytrzymany przez żandarmerję wojskową we Włodawie, okazał teje świadomie podrobione dokumenta — opisany powyżej dokument podróży i kartę urlopową — jako autentyczne, 2) występki dezercji popełniony w czasie od lutego do 17 marca 1921 r.

Odwołania oskarżonego jako bezprzedmiotowego nie rozpatrywać.

Powody.

Najwyższy Sąd Wojskowy jest zdania, iż istota występku z art. 448 og. K. K. jaką zaskarżony wyrok przyjmuje, wcale nie zachodzi, albowiem ze słów art. 442 og. K. K., „jeżeli dokument był użyty jako autentyczny“ widać, iż użycie sfałszowanego dokumentu przez tego dla kogo ten dokument został podrobiony, jest warunkiem zastosowania surowszego przepisu art. 442 część I. Sąd orzekający naruszył zatem zasadę „non bis in idem“, przez co wyrok jest dotknięty nieważnością z p. 9 a) § 358 w. p. k.

Dalej niesłusznie uznał Sąd oskarżonego winnym dezercji, gdy w wyroku brak zupełnie jakichkolwiek ustaleń faktycznych co do zamiaru trwałego uchylania się od służby wojskowej a motyw wyroku, iż oskarżony przyznaje się do winy są sprzeczne z jego zeznaniami tej treści, iż nie miał zamiaru trwałego uchylenia się od służby, wobec tego wyrok w tym względzie dotknięty jest nieważnością z punktu 10 § 358 w. p. k., a z uwagi, iż dezercja względnie samowolne oddalenie się z przed 17.3.21 podpada pod Ustawę amnestyjną art. 7, a Sąd okoliczność tę pominął dotknięty jest nieważnością z p. 9 b) § 358 w. p. k.

Na zasadzie § 354 ust. 2 w. p. k. orzekł Najwyższy Sąd Wojskowy za zgodą Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego jak w sentencji.

Przy wymiarze kary uwzględniono jako okoliczność obciążającą zbieg dwóch przestępstw, jako okoliczności łagodzące niekaralność i przyznanie.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał, iż winie oskarżonego odpowiada kara dziesięciu miesięcy więzienia, przyczem zaliczono oskarżonemu na poczet kary trzy miesiące aresztu śledczego na zasadzie powołanego przepisu ustawy.

Nr. 118.

O. N. S. Wojsk. z dnia 17 lutego 1922 r. R. 68.22. Przewodniczący generał-ppor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Joszt (referent) i pułkownik Świnarski, prokurator N. S. Wojsk. pułkownik Gruber.

Przy zasądzeniu za występki kradzieży z art. 581: I, II i III og. kod. z roku 1903 — przyjęcie przez Sąd podwójnej kwalifikacji kradzieży jako okoliczności obciążają-

cej nie jest trafne, gdyż kwalifikacja czynu sama ma wpływ na wymiar kary.

(Art. 53, 581: I, II i III og. kod. z roku 1903).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując odwołanie co do wymiaru kary wniesione przez oskarżonego kaprała Stefana S. . . . . przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. II. w Lublinie z dnia 18 stycznia 1922 Licz. K. 2360.21., którym tenże uznany został winnym występku z art. 581: I, II i III p. k. k. i zato skazany w myśl tego samego przepisu na karę więzienia przez półtora roku oraz degradację w myśl art. 28 k. k. i § 40 w. k. k., z zaliczeniem aresztu prewencyjnego i śledczego przez sześć i pół miesiąca, po wysłuchaniu prokuratora przy N. S. Wojsk.,

orzekł:

dając miejsce odwołaniu zniża się przy zastosowaniu art. 53 p. k. k. wymierzoną karę półtorarocznego więzienia do kary jednorocznego więzienia pozostawiając inne ustępy wyroku nienaruszone.

Powody.

Przy uzasadnieniu wymiaru kary przyjął Sąd jako okoliczność obciążającą podwójną kwalifikację kradzieży — zaś jako łagodzące zwrot znacznej części skradzionego mienia, przyznanie się i dotychczasowe nienagane życie.

Przyjęcie przez Sąd I-szej instancji podwójnej kwalifikacji kradzieży jako okoliczności obciążającej nie jest trafne, gdyż kwalifikacja czynu sama ma wpływ na wymiar kary.

Gdy winy oskarżonego zatem nic nie obciąża, Najwyższy Sąd Wojskowy oprócz łagodzących okoliczności wyżej wymienionych uwzględnił także to, że oskarżony korzysta jedynie z 3 stopni nauki szkolnej bez należytego wychowania, pozbawiony opieki ojca oraz to, że długi stan wojenny wpłynął bądź co bądź na pojęcia etyczne oskarżonego.

W uwzględnieniu zatem na zasadzie § 354 w. p. k. odwołania N. S. Wojsk. zastosowując art. 53 p. k. k. uznał karę jednorocznego więzienia jako dostateczny równoważnik jego przewinienia.

Do zaliczenia całego aresztu prewencyjnego i śledczego, jak tego chce oskarżony, nie miał Najwyższy Sąd Wojskowy żadnych danych.

Nr. 119.

O. N. S. Wojsk. z dnia 18 lutego 1922 r. R. 7/22. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Seyfried i pułkownik Joszt (referent), podprokurator N. S. Wojsk. ppułkownik Szulborski, obrońca z urzędu adwokat Lewy.

Przepis § 76 k. k. w. reguluje wyłącznie sprawę przedawnienia przestępstwa dezercji, określając jedynie chwilę rozpoczęcia biegu przedawnienia — a nie końca tegoż, gdyż dezercja jako przestępstwo trwałe może być wcześniej lub później przerwana, względnie ukończona.

Kwestję przedawnienia przestępstwa samowolnego oddalenia się (§ 64 k. k. w.) rozpatrzyć należy na podstawie postanowień art. 32 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 369.

(§§ 64, 69, 76 k. k. w. art. 32 R. R. M. z dn. 10.V.1920 roku Dzup. Nr. 59, poz. 369).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez kpr. Tomasza K... zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 23 listopada 1921 r. Lcz. 1345/21., którym tenże uznany został winnym występku z § 64 w. k. k. i zasądzonym w myśl § 64 w. k. k. na karę więzienia przez dwa miesiące z zaliczeniem aresztu śledczego od 8 lipca 1921 roku do 23 lipca 1921 r.,

orzekł:

Zażaleniu nieważności oskarżonego jako nieuzasadnionemu nie daje się miejsca.

Powody.

Zaskarżając powołany wyrok oskarżony naprowadza punkt nieważności z § 358 pkt. 5 w. p. k.

Z treści atoli wywodów zażalenia wnioskować należy, że rozchodzi się załacemu w pierwszym rzędzie o to, iż Sąd I-szej instancji błędnie zastosował ustawę orzekając co do pytania, czy zachodzą okoliczności, które znoszą karygodność czynu, zatem o nieważność z § 358 pkt. 9 b) w. p. k.

W kwestji tej wywodzi oskarżony, że urodził się w roku 1896, a rocznik 1896 — jak wiadomo — został zwolniony w lutym 1921 r., że wedle § 76 w. k. k. bieg dezercji kończy się w dniu, w którym dezertor byłby dopełnił swego

ustawowego lub dobrowolnie przyjętego obowiązku służby, gdyby nie był spełnił przestępstwa, że zatem, skoro czyn spełniony został w lutym 1921 r. należało, zastosowując art. 117 ustawy amnestyjnej, przestępstwo w zupełności umorzyć.

Na te wywody zauważyć należy:

Wiadomem jest, że bezterminowe urlopowanie rocznika 1896 zarządzeniem zostało Rozp. M. S. Wojsk. w dniu 25-go marca 1921 r. L. dz. 661/256. i na podstawie tego rozporządzenia wydały poszczególne Dowództwa Okr. Gen. rozkazy wykonawcze w pierwszej połowie kwietnia 1921 r. Rozporządzenie to atoli warunkowało urlopowanie tego rocznika, a nawet wyłączało poszczególne formacje od zwolnienia, a mianowicie żandarmerję pol. na froncie. Skoro wedle stanu aktów oskarżony należał do 6 dyonu żand. pol. etap., zatem do oddziału będącego w etapie, który organizacyjnie należy do frontu, rozporządzenie powyższe do niego się nie odnosiło.

Ale gdyby się nawet odnosiło, to mając na uwadze, że żaden żołnierz samowolnie i wedle subiektywnego zapatrywania nie może przystosowywać do siebie rozporządzeń władz, lecz musi przyjść i dopełnić formalności z tem rozporządzeniem związanych, to w myśl tego rozporządzenia jako podoficer winien był oświadczyć, czy chce lub nie chce dalej służyć jako ochotnik aż do demobilizacji. Pozostawanie poza oddziałem, zerwanie z nim łączności, takiego oświadczenia zastąpić nie mogło.

Powolywanie się na § 76 w. k. k. nie ma żadnej podstawy. Przepis ten mówi o rozpoczęciu biegu przedawnienia dezercji, a nie o końcu biegu tejże, gdyż dezercja wskutek różnych okoliczności może być wcześniej lub później przerwana względnie ukończoną.

Jest to przepis specjalny, dotyczący tak przedawnienia, jak i dezercji. Jeśli powołaniem się na ten przepis chce go żalący się dostosować do występku samowolnego oddalenia się z § 64 w. k. k. to czyni to błędnie, albowiem samowolne oddalenie się, jakkolwiek jest również przestępstwem trwałem, kończy się z czasem, inaczej bowiem w razie ujawnienia się zamiaru trwałego oddalenia się przekształciłoby się mogło w dezercję, oraz może korzystać jedynie z ogólnych postanowień o przedawnieniu, w szczególności art. 32 R. R. M. z dn. 10. V. 1920 r. Nr. 59, poz. 369, Dz. Ust. (art. 40).

Z przytoczonych wyżej powodów zażalenie oskarżonego, o ile dotyczy pytania co do karygodności czynu należało jako nieuzasadnione, odrzucić.

Nr. 120.

O. N. S. Wojsk. z dnia 22 lutego 1922 r. R. 1122.21. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Seyfried (referent) i pułkownik Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk podpułkownik Lubodziecki, obrońcy adwokaci Lewin, Margolis i Kornfeld.

Art. 45 R. R. M. z dnia 10 V.1920 r. Dz. Up. Nr. 59, poz. 368, zawierający postanowienia wyjątkowe od reguły zawartej w art. 44 cyt. R. R. M. ma zastosowanie jedynie do taksatywnie w nim wyliczonych kategorii oficerów i urzędników wojskowych i nie może tem samem mieć zastosowania do podoficerów pełniących obowiązki oficerów wspomnianych kategorii lub urzędników wojskowych

Rozstrzygającym dla składu orzekającego, nie jest stopień, ani stanowisko oskarżonego w chwili popełnienia czynu karygodnego ale stopień i stanowisko w chwili rozpatrywania i sądenia sprawy karnej.

Dobrodziejstwo z § 190 p. k. w. jest przywilejem świadka, a nie stron procesowych, które nie mają prawa stawiać wniosków w sprawie tego przywileju i z przyznania lub odmowy Sądu co do tego przywileju nie mogą wywodzić przyczyny nieważności

Z brzmienia § 190 p. k. w. wynika, że pod warunkami tamże przytoczonymi przysługuje świadkowi zarówno prawo całkowitego uchylenia się od zeznań, jakoteż prawo uchylenia się od zeznań na poszczególne pytania.

Wyrażenie ustawy „z winy własnej” w § 147 k. k. w. obejmuje zarówno winę umyślną jakoteż i nieumyślną.

(Art. 44, 45 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368, § 190 p. k. w. § 358 pkt. 1 i 3 p. k. w.). § 147 K. K. W.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności wniesione przez oskarżonego wachmistrza S..... tudzież Prokuratora Wojskowego co do uwolnienia od oskarżenia majora K....., rtm. M....., por. M....., chor. S..... i plut. C..... przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 16 listopada 1921 r. Lcz. Dsk. 4573.21., którym uznani zostali winnymi: wachm. Henryk S.... zbrodni oszustwa z §§ 197, 200 i 203 a. u. k. i zbrodni z art. 1:c ust. 1. z 1 sierpnia 1919 r., wachm. S..... i por. Tomasz W..... zbrodni nadużycia władzy urzędowej z § 145 w. k. k.

i 101 a. u. k., por. W..... zbrodni nadużycia władzy urzędowej z § 145 w. k. k. i 101 a. u. k. i zasądzeni: wachm. S..... w myśl art. 1 z 1 sierpnia 1919 r. Nr. 64 Dz. p. p. na karę śmierci przez rozstrzelanie, degradację i wydalenie z wojska, por. W..... w myśl § 103 i 54 a. u. k. na karę 8-mio miesięcznego ciężkiego więzienia z zaliczeniem pięcioletniego i jednodniowego aresztu śledczego na poczet kary oraz na zwolnienie ze służby, natomiast uwolnieni zostali po myśli § 306:4 w. p. k. od oskarżenia, wachm. S..... zbrodni z § 197, 200, 203 u. k. i art. 1:c ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. Nr. 64 Dz. p. p. o zbrodni z par. 101 u. k., o przekroczenie z § 311 u. k. p., chor. Józef S..... o zbrodnię z § 197 i 200 u. k. i art. 1:c) ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. Nr. 64 Dzupp. o zbrodnię z § 5 i 101 u. k. i 145 k. k. w., plut. Chirowski o zbrodnię z §§ 197, 200, 203 i art. 1 c) ust. z 1.8.1919 r. Nr. 64 Dzup. i o zbrodnię z §§ 5 i 101 a. u. k. i 145 K. K. W. major Władysław K..... o zbrodnię z § 101 u. k. i 145 k. k. w., o przestępstwo z § 147 k. k. w. por. Julian M..... i rotm. Władysław M..... o zbrodnię z § 214 u. k. por. W..... Tomasz na podstawie art. 7 ust. z dnia 24.V.1921 r. Nr. 42 Dz. U. P. od oskarżenia o przestępstwo z § 147 k. k. w.

orzekł:

1) odrzuca się zażalenie nieważności oskarżonego S..... jako niedopuszczalne;

2) uwzględniając zażalenie nieważności Prokuratora wojskowego, znosi się jako nieważną część zacepionego wyroku, w której oskarżony chor. S..... uwolniony został od zarzuconej mu zbrodni oszustwa z § 197 i 200 a. u. k. i art. 1:c. ust. z dnia 1 sierpnia 1919 r. popełnionej przez to, że jako skuteczniający zakupy na rzecz kadry 14 p. uł. Jazłowieckich we Lwowie w czasie od września 1920 r. do stycznia 1921 r. w zamiarze przysporzenia sobie korzyści, a wyrażenia skarbowi wojskowemu szkody majątkowej, sfalszował kwit na 53.900 mkp. za rzekomo zakupione u Adolfa Wurma i Mosesa Chamajdesa 4.500 klg. owsa, na podstawie tego kwitu podjął bezprawnie z kasy Komisji gospodarczej 14 p. uł. kwotę 53.900 mkp. oraz znosi się jako nieważną tą część zacepionego wyroku, w której oskarżony chor. S..... uwolniony został od zarzuconej mu zbrodni z § 5 i 101 a. u. k. i 145 w. k. k., popełnionej przez to, że do popełnienia czynu karygodnego majora K....., por. W..... i wachm. S.....

był pomocnym, przez sfingowanie kwitu, na kwotę 110.000 mkp., opiekującego za rzekomo dostarczone 10.000 klg. owsa i przez nadanie mu pozoru autentyczności, pozostawia się w mocy pozostałą część wyroku, uwalniającego chor. S. .... i przesyła się sprawę Sądowi 1-szej instancji celem ponownego przeprowadzenia rozprawy i zawyrokowania w granicach zniesionego wyroku;

3) uwzględniając zażalenie nieważności Prokuratora wojkowego znosi się jako nieważną tę część zaczepionego wyroku, w której major K. .... uwolniony został od zarzuczonego mu przestępstwa z § 147 wkk. popełnionego przez to, że jako członek Komisji Gospodarczej kadry 14 p. uł. we Lwowie, w czasie od września 1919 r. do końca marca 1921 r. z własnej winy zaniedbał dozoru nad podwładnymi sobie funkcjonariuszami Komisji Gospodarczej chor. S. ...., wachm. S. .... i plut. Ch. ...., do czego był obowiązany z mocy rozkazów i przepisów służbowych, pozostawia się w mocy pozostałą część wyroku uwalniającego majora K. .... i przesyła się sprawę Sądowi 1-szej instancji celem ponownego przeprowadzenia rozprawy i zawyrokowania w granicach zniesionego wyroku;

4) odrzuca się zażalenie nieważności Prokuratora wojkowego odnośnie do oskarżonych por. M. ...., rotm. M. .... i plut. Ch. .... jako częściowo nieuzasadnione, a częściowo niedopuszczalne.

Powody.

Oskarżony S. .... uzasadnia nieważność z punktu 1 § 358 wpk., tem, że Sąd orzekający był nienależycie obsadzony, albowiem w myśl art. 45 R. R. M. wobec tego, że oskarżony pełnił obowiązki oficera gospodarczego, powinno być dwóch asessorów, a conajmniej jeden asessor, należąc do tej samej kategorii służby co i oskarżony, t. j. do służby gospodarczej.

Zarzut ten nie jest uzasadniony.

Art. 45 R. R. M. zawierający postanowienie wyjątkowe od reguły zawartej w art. 44 Rozp. Rady Min. należy interpretować ściśle; przepis ten art. 45 R. R. M. ma więc zastosowanie jedynie do taksatywnie w nim wyliczonych kategorii oficerów i urzędników wojskowych i nie może mieć zastosowania do podoficerów, pełniących jedynie obowiązki oficerów tej kategorii lub urzędników wojskowych.

Nieważność z pkt. 1 § 358 wpk. uzasadnia oskarżony S..... także tem, że ponieważ najstarszy stopniem oskarżony major K..... był w chwili popełnienia zarzuconych mu czynów dowódcą kadry zapasowej na prawach i na stanowisku dowódcy pułku, skład Sądu orzekającego w myśl art. 44: b R. R. M. powinni stanowić: szef Sądu, drugi sędzia wojskowy, oraz trzech generałów lub pułkowników mających dowództwo.

I ten zarzut nie jest uzasadniony.

Rozstrzygającym dla składu Sądu orzekającego nie jest stopień, ani stanowisko oskarżonego w chwili popełnienia czynu karygodnego, ale stopień i stanowisko w chwili rozpatrywania i sądzenia sprawy karnej.

Ponieważ ani zażalenie nie twierdzi, ani z protokołu rozprawy głównej nie jest widocznem, że major K..... w dniach 3, 4, 5, 10, 11 i 18 listopada 1921 r. był dowódcą pułku, albo równym stopniem i zarzut tego nie podniósł zainteresowany oskarżony major K....., należało odrzucić zażalenie z pktu 1 § 358 wpk. jako nieuzasadnione (§ 371: II. wpk.).

Nieważność z pktu 4 § 358 wpk. uzasadnia oskarżony tem, że przewodniczący przedstawiając świadkowi Starckowi dobrodziejstwo z § 190 wpk. pouczył go, że przysługuje mu prawo uchylenia się od zeznań na poszczególne pytania, a gdy obrona postawiła wniosek o pouczenie świadka, że przysługuje mu prawo całkowitego uchylenia się od zeznań, Sąd temu wnioskowi obrony odmówił.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał, że Sąd błędnie zastosował przepis § 190 wpk., albowiem z brzmienia tego paragrafu wynika, że pod warunkami tamże przytoczonymi przysługuje świadkowi zarówno prawo całkowitego uchylenia się od zeznań jako też prawo uchylenia się od zeznań na poszczególne pytania.

Uznał jednak Najwyższy Sąd Wojskowy, że dobrodziejstwo z § 190 wpk. jest przywilejem świadka, a nie stron procesowych, które nie mają prawa stawić wniosków w sprawie tego przywileju i z przyznania lub odmowy Sądu co do tego przywileju nie mogą wywodzić przyczyny nieważności.

Przyczyna nieważności z pktu 4 § 358 jest przyczyną nieważności relatywną nie można jej podnieść na korzyść oskarżonego w myśl § 359 wpk. jeżeli się okazuje niewątpliwie, że naruszenie formalności nie mogło wywrzeć na orzeczeniu wpływu niekorzystnego dla oskarżonego.

W danym wypadku wobec przyznania się S..... zarówno w śledztwie jak i na rozprawie do sfalszowania kwitów z 10 marca 1921 r. na 60.850 mkp. z 12 marca 1921 r., na 87.000 mkp. z 24 marca 1920 r., na 46.000 mkp. i z 30 marca 1921 r., na 18.575 mkp. zeznania świadka Starcka nie miały wpływu ani na kwalifikację prawną, ani na wymiar kary; zażalenie nieważności w tym kierunku przedstawia się więc jako nieuzasadnione.

Na uzasadnienie przyczyny nieważności materialnej z pktu 10 § 358 w.p.k. przytacza oskarżony S....., że ustawa z 1 sierpnia 1919 r. Dz. P. Nr. 64 nosi tytuł „o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwa z chęci zysku“ tytuł, ten jest integralną częścią ustawy, a Sąd orzekający nie dostarczył należytych dowodów, że oskarżony działał z chęci zysku, i nie uwzględnił faktu, że w nieobecności oskarżonego miało miejsce palenie jakichś papierów, i że oskarżony żył nadzwyczaj solidnie, cały czas poświęcał pracy biurowej, nie pił, nie grał w karty, nie miał kochanek.

Najwyższy Sąd Wojskowy przyjął, że ustawa sierpniowa nie zawiera żadnych definicji przestępstw, opiera się jedynie na definicjach, względnie stanach faktycznych, przyjętych w ustawach dzielnicowych i stosuje się do kradzieży, przywłaszczenia (sprzeniewierzenia) i oszustwa, jako też do przyjęcia podarunku lub innej korzyści majątkowej, etc., nazywając te taksatywnie wyliczone przestępstwa „przestępstwami z chęci zysku“, ponieważ motywem do ich popełnienia jest najczęściej chęć zysku.

Gdyby ustawodawca chęć zysku uważał za istotne znamię zbrodni z ustawy sierpniowej byłyby to istotne znamię umieścił w tekście ustawy.

W sfalszowaniu kwitu z 12 marca 1921 r., przyjęciu kwoty 87.000 mk. i przeznaczeniu z tego sumy 20.000 mk. na wsparcie rodziny, według ustaleń Sądu I-szej instancji uwidoczniła się też i chęć zysku, a polemika z temi ustaleniami wobec postanowień §§ 76 i 305 w p. k. jest niedopuszczalna. Z powyższych powodów odrzucił Najwyższy Sąd Wojskowy w myśl § 371 II w. p. k. całe zażalenie oskarżonego S..... jako nieuzasadnione.

Najwyższy Sąd Wojskowy uwzględnił zażalenie nieważności prokuratora wojskowego skierowane przeciw uwolnieniu chor. S..... od zarzuconej mu zbrodni oszustwa z § 197, 200 i 203 auk. i zbrodni z art. 1c ust. z 1 sierpnia

1919 r. przez sfałszowanie kwitu na 53.900 mk. z powodu niezupełności orzeczenia.

Sąd I-szej instancji bowiem nie wypowiedział się wcale, co do następujących okoliczności, stanowczych dla orzeczenia o winie, czy kwit na 53.900 mk. przyjął za podrobiony przez osk. S. ...., czy owies w tym kwicie wymieniony kadra 14 p. ułanów faktycznie otrzymała, a zatem słusznie wypłaciła wspomnianą sumę osk. S. ...., oraz czy wobec różnicy dat na kwicie (2 grudnia 1920 roku) i na dokumentach przewozowych (owies załadowano 17 i 20 października 1920 r.), można przyjąć, że za rzezonemi dokumentami wysłany był do kadry ten właśnie owies, kupno, którego stwierdza kwit na 53.900 mk., czego jak to naprowadzono w wyroku, oskarżony S. .... nie podał na swą obronę, gdyż z protokołu rozprawy głównej wynika tylko, że osk. S. .... na zapytanie oświadczył, iż dostarczył rzeczywiście dwa wagony owsa, wyjaśniając, że z 6 otrzymanych frachtów 4 frachty nie zrealizował i zwrócił.

Co do uwolnienia osk. chor. S. .... od zarzuconej mu zbrodni z §§ 5 i 101 auk. prokurator wojskowy powołuje się na sprzeczność, wywiódł w istocie niezupełność orzeczenia.

Niezupełność orzeczenia widzi Najwyższy Sąd Wojskowy w tem, że Sąd I instancji dając wiarę obronie osk. S. ...., że samego interesu z kwitem na 110.000 mk. nie znał i całą klauzulę jako też podpis swój umieścił na rozkaz S. ...., który powołał się na polecenie ze strony por. W. ...., pominął, że według zeznań osk. S. .... na rozprawie głównej złożonych, osk. S. .... początkowo tylko dając mu kwit (D. 93) zał. 27 do umieszczenia klauzuli i własnoręcznego podpisu starał się przedstawić, że w danym wypadku chodzi o owies zakupiony u F. ...., natomiast gdy osk. S. .... wydało się to podejrzanem i odmówił podpisu, wówczas osk. S. .... przedstawił mu prawdziwy stan rzeczy, że chodzi o uzyskanie pewnej kwoty na urządzenie świąt i że to dzieje się z rozkazu mjr. K. .... i por. W. .... Dopiero po półgodzinnym namawianiu i zastanowieniu się podrobił osk. S. .... na tym kwicie podpis Mechla Wurma i stwierdził własnoręcznym swoim podpisem, że kwota na którą kwit będący w mowie opiewa, została temuż nieistniejącemu Wurmowi wypłacona. Z tego wynika że osk. S. .... podpisał kwit będący w mowie po przedstawieniu mu prawdziwego stanu sprawy i uczynił to z całą świadomością.

Sąd I-jej instancji pominął zatem okoliczności stanowcze dla rozstrzygnięcia kwestji, czy po stronie osk. S. ....

zaszedł błąd, wykluczający karalność zarzuconego mu czynu.

Z powyższych powodów zniósł Najwyższy Sąd Wojskowy w myśl § 371 l, III, w. p. k. odnośne części wyroku i zarządził przeprowadzenie ponownej rozprawy

Co do uwolnienia osk. S..... od zarzuconej mu zbrodni z § 197, 200 a.u.k. art. 1:c ust. z 1 sierpnia 1919 r. przez sfalszowanie kwitu na 26.700 mkp. uzasadnia Prokurator wojskowy zażaleniem nieważności z pktu 5 § 358 w. p. k. sprzecznością i niezupełnością.

Faktycznie jednak w wywodzie swym wdaje się Prokurator Wojskowy jedynie w krytykę ustaleń Sądu, opartych na materiale dowodowym, co jest niedopuszczalnem wobec postanowień § 76 i 305 w.p.k.

Prokurator wojskowy w wywodzie zażalenia nieważności odnośnie do uwolnienia osk. S..... od zarzuconej mu zbrodni z § 197 i 200 auk. i art. 1:c ust. z 1 sierpnia 1919 r. przez sfalszowanie reszty kwitów pod 1:b aktu oskarżenia wyliczonych nie podaje wyraźnie przyczyny nieważności, przytacza natomiast okoliczności, które uważa za podstawę do innej oceny zeznań osk. S..... od tej, jaką przyjął Sąd I-szej instancji.

Ponieważ wywód w tym kierunku przedstawia się jako krytyka ustaleń Sądu wbrew postanowieniom §§ 76 i 305 w. p. k. należało zażalenie nieważności Prokuratora wojskowego w tym względzie odrzucić jako niedopuszczalne w myśl § 371: II. w. p. k.

Prokurator wojskowy zaczepiając wyrok uwalniający osk. majora K..... od zarzuconego mu występku z § 147 w. k. k. powołuje się na niezupełność ustaleń, uzasadniającą nieważność z pktu 5, § 358 w. p. k.

Rzeczywiście Sąd I-szej instancji uzasadnia w powodach wyroku jedynie, że osk. major K..... z powodu nadmiernej pracy oddał prowadzenie części gospodarczej por. W..... nie uzasadnia zaś wcale uwolnienia majora K..... od oskarżenia o zaniedbanie nadzoru.

Wobec zaistnienia przyczyny formalnej nieważności z pktu 5 § 358 w. p. k., należało zażalenie w tym względzie wyrok znieść w myśl § 371 III, l. w. p. k. i zarządzić przeprowadzenie ponownej rozprawy, przyczem należy podnieść, że o ile występki ten popełniony został przed 17 marca 1921 r. podlega amnestji w myśl art. 7, I ust. z dnia 24 maja 1921 r., i że wyrażenie ustawy „z winy własnej“

(Schuldhafter Weise) obejmuje zarówno winę umyślną jak i nieumyślną.

Rozpatrywanie zażalenia nieważności z pktu 9 b), § 358 w. p. k. jest bezprzedmiotowe ze względu na przyczynę nieważności formalnej z pktu 5, § 358 w. p. k.

Odnosnie do uwolnienia osk. por. M..... od oskarżenia o zbrodnię z § 214 auk. stara się Prokurator wojskowy wywieść niezupełność orzeczenia, stanowiącą przyczynę nieważności z pktu 5, § 358 w. p. k., naprowadzając okoliczności, które Sąd nie uwzględnił.

Ponieważ Sąd I-szej instancji w powodach wyraźnie podnosi, że oskarżenie por. M..... zasada się głównie na zeznaniach świadka Starcka i uzasadnia wyczerpująco, dlatego Sąd nie miał podstawy przyjąć zeznań świadka Starcka jako bezwzględnie decydujących, pominięte te okoliczności nie mają wpływu stanowczego na rozstrzygnięcie kwestji winy; zażalenie zatem w tym kierunku jest nieuzasadnione.

Wywodząc przyczynę materialnej nieważności z pktu 9 b) § 358 w. p. k., nie trzyma się Prokurator wojskowy ustaleń Sądu orzekającego, lecz naprowadza okoliczności faktyczne przez Sąd nieustalone, co jest niedopuszczalne.

Orzeczenie uwalniające osk. rotm. M..... od oskarżenia z § 214 auk. zaczepia Prokurator wojskowy z pktu 4 § 358 w. p. k. z powodu odmówienia wnioskowi na dopuszczenie i przesłuchanie świadków kpt. M..... i por. H....., członków Komisji Szkontrującej, którzy w tej sprawie, zdaniem Prokuratora mogli udzielić stanowczych wyjaśnień co do ukrycia przez oskarżonego rotm. M..... książki funduszu ekonomicznego, którą otrzymał osk. rtm. M..... od oskar. por. W..... i na którą powołał się osk. S.....

Ponieważ Sąd I-szej instancji wyczerpująco i należycie uzasadnił odrzucenie odnośnego wniosku Prokuratora i z uzasadnienia tego wynika, że odmowa nie mogła mieć szkodliwego na oskarżenie wpływu, przedstawia się odnośne zażalenie Prokuratora jako nieuzasadnione.

Nieważność orzeczenia uwalniającego osk. rtm. M..... uzasadnia Prokurator wojskowy niezupełnością z pktu 5 § 358 w. p. k. przytaczając, że Sąd pominął dowód z relacji D.K.G.

Zarzut ten jest nieuzasadniony, Sąd bowiem ustalił, że osk. rtm. M..... działał w dobrej wierze i uwolnił go dla braku podmiotowej istoty czynu karygodnego, pominięcie zatem wskazanej przez Prokuratora okoliczności nie miało decydującego znaczenia dla orzeczenia o winie.

Orzeczenie uwalniające osk. plut. Ch..... od oskarżenia o zbrodnię z §§ 197, 200 auk. art. 1: c ust. z 1 sierpnia 1919 r. zaczyna Prokurator wojskowy z pktu 4, § 358 w.p.k., z powodu odmówienia wnioskowi na powołanie jako świadków wójtów gmin, Dobereżce, Czyżków, Dawidów, którzy mieli stwierdzić, czy zeznania osk. Ch....., że w tych gminach i za pośrednictwem tych świadków skutecznie zakupy ziemniaków są zgodne z prawdą.

Zarzut ten jednak jest nieuzasadniony, albowiem Sąd I-szej instancji wyczerpująco i trafnie uzasadnia odrzucenie tego wniosku Prokuratora, a z tego uzasadnienia wynika dobitnie, że odmowa ta nie mogła mieć szkodliwego wpływu na oskarżenie.

Odrzucenie nieuzasadnionych i niedopuszczalnych zażaleń Prokuratora wojskowego opiera się na przepisie § 371: II w.p. k.

Nr. 121.

O. N. S. Wojsk. z dnia 25 lutego 1922 r. R. 24.22. Przewodniczący generał-ppor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Dąbrowski i pułkownik Joszt (referent), podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik Szulborski, obrońca z urzędu adwokat Litterer.

Istotnymi znamionami sprzeniewierzenia (art. 574 og. kod. ros.) jako kwalifikowanej formy przywłaszczenia są następujące okoliczności: Rzecz musi być cudzą rzeczą ruchomą, rzecz musi być komuś powierzona tj. daną w jakimś określonym celu, bez pozbywania się praw własności, wreszcie rzecz musi być przywłaszczoną. Przywłaszczenie zaś powierzonej rzeczy zachodzi wówczas, jeśli ten, komu ją w określonym celu powierzono, albo wbrew temu celowi i bez zgody właściciela bezprawnie ją na swoją czy cudzą korzyść obrócił, albo też powodowany chęcią zatrzymania jej na własność, bądź zaparł się jej otrzymania, bądź również kłamliwie zapewnia o jej zwrocie właścicielowi lub o jej użyciu wedle wskazanego przez tegoż przeznaczenia. Pod względem podmiotowym niezbędnym jest nadto czynnik złej wiary sprawcy.

(Art. 574 og. kod. z roku 1903, § 138 k. k. w., § 358, pkt. 9 a) w. p. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym w Łodzi

zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 9 stycznia 1922 r. Lcz. K. 3414.21, którym oskarżony szeregowiec 30 p. p. Antoni K. . . . . uwolniony został od oskarżenia o występek sprzeniewierzenia z § 138 w. k. k. popełniony przez to, że dnia 7 sierpnia 1920 r. oddalając się samowolnie od swego oddziału sprzeniewierzył karabin,

orzekł:

I. Zażaleniu nieważności prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym w Łodzi z przyczyny nieważności z § 358, pkt. 5 w. p. k., jako niedopuszczalnemu miejsca się nie daje.

II. Dając miejsce zażaleniu nieważności prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym w Łodzi, o ile zaskarża wyrok tegoż Sądu z dnia 9 stycznia 1922 r. z przyczyny nieważności z § 358, pkt. 9 a) w. p. k., ustęp tego wyroku, w którym szeregowiec Antoni K. . . . . uwolniony został w myśl § 306 pkt. 4 w. p. k. od oskarżenia o występek sprzeniewierzenia karabinu służbowego z § 138 w. k. k. znosi się, a szereg. Antoniego K. . . . . uznaje się winnym, że dnia 7 sierpnia 1920 r. powierzony mu przez przełożone Dowództwo do użytku służbowego karabin, a więc cudzą własność ruchomą sobie przywłaszczył — czem dopuścił się występku z art. 574 p. k. k. i § 138 w. k. k.

III. Zauważywszy z urzędu w myśl § 373 p. k. w. nieważność z § 358 pkt. 9 b) w. p. k. ustęp powyższego wyroku, którym szereg. Antoni K. . . . . został uznany winnym zbrodni dezercji z § 69 w. k. k. w czasie od 7 sierpnia 1920 r. do 17 marca 1921 r. znosi się, a szeregowca Antoniego K. . . . . uwalnia się w myśl § 306 ust. 4 w. p. k. i art. 7 Ustawy amnestyjnej od oskarżenia o dezercję w tym czasie popełnioną.

IV. Znosi się wobec orzeczenia ad II. ustęp orzekający o karze w powołanym wyroku i szeregowca Antoniego K. . . . . za zbrodnię dezercji z § 69 i 71 w. k. k. i występki sprzeniewierzenia z art. 574 p. k. k. i § 138 w. k. k. skazuje się po myśli § 71 w. k. k. przy zastosowaniu art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. na karę więzienia przez sześć lat, z której po myśli art. 8 Ustawy amnestyjnej z 24 maja 1921 r., darowuje się dwa lata, a w myśl art. 10 ust. 2 Rozp. Rady Min. z dn. 10.V.1920 r. Nr. 59., poz. 369, Dz. Ust. zalicza się na poczet kary areszt tymczasowy i śledczy od dnia 2-go sierpnia 1921 r.

V. Odwołanie obu stron jako bezprzedmiotowe nie rozpatruje się.

Powody.

Ad I. Żalący się zaskarżył wyrok z przyczyny nieważności z § 358, pkt. 5. w. p. k., które atoli jako nie odpowiadające wymogom ustawy, zatem niedopuszczalne, Najwyższy Sąd Wojskowy, w myśl § 371, ust. 2, odrzucił.

Ad II. Sąd I-szej instancji po ustaleniu, że oskarżony Antoni K.... dezercerując zabrał ze sobą także karabin, że karabin ten znajdował się w piwnicy domostwa, w którym oskarżony mieszkał, że oskarżony pytany przez posterunkowego Koziola o ten karabin, zaprzeczył jakoby go posiadał, że wreszcie wbrew jego woli wydała ten karabin Bekierowa — uwolnił oskarżonego od oskarżenia nie dopatrując się przedmiotowej istoty czynu sprzeniewierzenia.

Słusznie zarzuca żalący się, że Sąd pierwszy co do pytania, czy czyn zarzucony oskarżonemu, jest czynem karygodnym błędnie zastosował ustawę (§ 358, pkt. 9 a) w. p. k.).

Istotnemi znamionami sprzeniewierzenia czyli przywłaszczenia są następujące okoliczności: Rzecz musi być cudzą własnością ruchomą, rzecz musi być komuś powierzona, t. j. daną w jakimś określonym celu bez pozbywania się praw własności, wreszcie rzecz musi być przywłaszczoną.

Przywłaszczyć zaś rzecz — między innymi wypadkami — znaczy świadomie i bezprawnie celem zupełnego nią zawładnięcia wcielić do swojego mienia. Przywłaszczenie zatem rzeczy powierzonej zachodzi, jeśli ten, komu ją w określonym celu powierzono, powodowany chęcią zatrzymania jej dla siebie, bądź zapiera się jej otrzymania, bądź również kłamliwie zapewnia o jej zwrocie lub o właściwym użyciu. Niezbędny czynnik: zła wiara uwydatnia się właśnie tymi uzewnętrznieniami.

W wypadku przedmiotem rozpatrzenia będącym wszystkie te znamiona zaistniały. Oskarżony zbiegając z oddziału z pola zabrał karabin, dany mu do użytku służbowego, zbiegając zaś w zamiarze niepowrótca więcej do wojska przyjętym przez Sąd pierwszy, już tem okazał, że karabinu nie zwróci. Oskarżony karabin ukrył w piwnicy, chyba nie w innym celu, lecz w celu zawładnięcia nim dla własnego użytku. Oskarżony wreszcie wyparł się posiadania jego. Wyparł się zaś wprawdzie nie wobec tego, kto mu go powierzył, t. j. wobec przełożonego dowództwa — lecz wobec po-

sterunkowego Koziola, ten jednakowoż jako przedstawiciel władzy policyjnej był nie tylko uprawniony, ale i obowiązany w zastępstwie poszkodowanego dowództwa i dla uchronienia skarbu wojskowego (d szkody domagać się zwrotu karabinu.

Na tych podstawach Najwyższy Sąd Wojskowy przyjął w niniejszym wypadku podmiotową jak i przedmiotową istotę czynu — wobec czego uznał oskarżonego winnym występku sprzeniewierzenia z § 138 w. k. k. i art. 574 p. k. k. (§ 371 ust. 3, pkt 4 w. p. k.).

Ad. III. Sąd 1-szej instancji uznając oskarżonego winnym dezercji w czasie od 7 sierpnia 1920 r. do 28 lipca 1921 r. winien był co do okresu czasu przed 17 marca 1921 r. uwolnić oskarżonego zastosowując Ustawę amnestyjną.

Zauważywszy ten błąd (§ 358, pkt. 9 b) w. p. k.) Najwyższy Sąd Wojskowy z urzędu po myśli § 373 w. p. k. uwolnił oskarżonego w myśl § 306, ust. 4. w. p. k.

Przy wymiarze kary przyjęto jako okoliczności obciążające czas spełnienia przestępstwa w chwili dla państwa krytycznej, zaś jako łagodzące niensganne życie i zwrot szkody.

Nr. 122.

O. N. S. Wojsk. z dnia 28 lutego 1922 r. R. 1099.21. Przewodniczący generał-podporucznik Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Seyfried (referent) i pułkownik Rzymowski. Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Szulborski, obrońca adwokat Niżałowski.

Okoliczności uzasadniające niedopuszczalność zaprzysiężenia świadka (§ 200, pkt. 4. p. k. w.) należy zawsze ustalić w braku wniosku z urzędu przed powzięciem ostatecznej decyzji na zasadzie § 284 p. k. w.

Orzeczenie degradacji przy wydaleniu z wojska jest zbyt ciężnem, albowiem w myśl § 32 k. k. w. wydalenie z wojska pociąga za sobą z mocy samego prawa utratę stanowiska służbowego i związanych z nim odznak i praw.

§§ 4, 76, 200, pkt. 4., 284, 358, pkt. 4 p. k. w. § 32 k k. w. Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonych zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 25 października 1921 r. Lcz. Dsk. 13133.21., którym uznani zostali winnymi plut. Kazimierz H....., szereg. Michał K..... i Włady-

sław P....., zbrodni rabunku z §§ 190, 192, 194 a. u. k., a plut. H..... nadto przestępstwa z § 122 w. k. k. i zasądzeni plut. H..... w myśl § 194 a. u. k. i art. 19 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. na karę ciężkiego więzienia przez 4 lata obostrzonego ciemnicą w dniu 3 września każdego roku, z wliczeniem do kary po myśli art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. niezawinionego aresztu śledczego od dnia 4 września 1921 r. do dnia wyroku, t. j. 25 października 1921 r. oraz na degradację do stopnia szeregowca i na wydalenie ze służby wojskowej, szer. K..... i P..... w myśl § 194 na karę ciężkiego więzienia przez trzy lata, obostrzonego ciemnicą w dniu 3 września każdego roku, z wliczeniem do kary po myśli art. 10 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Up. Nr. 59—niezawinionego aresztu śledczego od 4 września 1921 r. do dnia wyroku 25 października 1921 r. oraz na przeniesienie do II stopnia szeregowych i na wydalenie ze służby wojskowej,

o r z e k ł:

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonych z punktu 4 § 358 w. p. k., znosi się zaczępiony wyrok odnośnie do uznania oskarżonych plut. Kazimierza H..... i szeregowców Michała K..... i Władysława P..... winnymi zbrodni rabunku z § 190 a. u. k. oraz orzeczenie o karze i przesyła się akta sprawy Sądowi I-szej instancji do ponownego przeprowadzenia rozprawy i zawyrokowania w granicach zniesionego wyroku.

P o w o d y.

Obrona uzasadnia zażalenie nieważności z pktu 4 § 358 w. p. k. tem, że Sąd wbrew wnioskowi obrony zaprzysiągł koronnego świadka i poszkodowanego Dodika, mimo, iż tenże w czasie zaistnienia okoliczności, co do których był słuchany, był w stanie dobrze podpitym, nienależyte zaś władanie umysłem, wyklucza zaprzysiężenie świadka po myśli § 200:4 w. p. k. Sąd więc przez zaprzysiężenie tego świadka wbrew wnioskowi obrony naruszył ustawę.

Zarzutowi temu nie można odmówić słuszności.

Według protokołu rozprawy głównej Sąd I-szej instancji rozpoczął postępowanie dowodowe od przesłuchania świadka Dodika, który zeznał, jak w śledztwie; w śledztwie zaś zeznał, że był nieco podpity jednakowoż przy pełnej świadomości umysłu.

W tem stadjum rozprawy głównej Sąd I-szej instancji rozstrzygając sporną między stronami kwestję, czy ten świadek ze względu na nadużycie alkoholu w czasie popełnienia na nim rabunku, dotknięty był chwilową wadą umysłu nie-dozwalającą mu rozpoznania prawdy, nie powinien być zaprzysiężony w myśl § 200:4 w. p. k., lecz odroczyć decyzję na później i w myśl §§ 76, 4 i 273 w. p. k. z urzędu bez wyczekiwania odpowiednich wniosków stron, sumiennie zbadać wszystkie okoliczności za i przeciw przyjęciu tej wady przemawiające, ewentualnie także zasięgnąć opinii znawcy zwłaszcza, że świadek Dodik w dochodzeniach administracyjnych zeznał, że prosił Tworeszczuka i Terlackiego, by go odprowadzili, bo jest pijanym, świadek Tworeszczuk w śledztwie potwierdził, że Dodik był pijany zataczał się, jednakowoż rozmawiał jeszcze całkiem przytomnie, świadek wywiadowca Pol. Państw. Zbronec w śledztwie podał, że Dodik, gdy wychodził z restauracji kolejowej, był już mocno podpity, że opowiadania Dodika po zwolnieniu z aresztu policyjnego były niejasne i nieścisłe, gdyż Dodik był pijany i mocno zdenerwowany, według zeznań świadka przodownika Pol. Państw. Żarskiego złożonych w toku śledztwa był Dodik zupełnie pijany, świadek Lea Sachs dokładnie widziała, że Dodik był pijany, bo się chwiał na nogach.

Sąd I-szej instancji uzasadniając swoje przekonanie o winie oskarżonych co do zarzuconego im rabunku, podniósł, że doszedł do tego przekonania, na podstawie stanowczych zeznań świadka Dodika, z czego wynika, że naruszenie powyższej formalności co do zaprzysiężenia świadka wywarło na orzeczenie wpływ niekorzystny dla oskarżonych.

Należało zatem w myśl § 371: III: 1 w. p. k. odnośną część wyroku znieść i zarządzić ponowną rozprawę

Orzeczenie degradacji przy wydaleniu z wojska jest błędne, albowiem w myśl § 32 w. k. k. wydalenie z wojska pociąga za sobą z mocy samego prawa utratę stanowiska służbowego i związanych z niem odznak.

Przy ponownem wyrokowaniu należy uwzględnić przepis § 379: III. (373: III) w. p. k.

Nr. 123.

O. N. S. Wojsk. z dnia 1 marca 1922 r. R. 29.22. Przewodniczący Generał-podp. Zacharjasiewicz, sędziowie puł-

kownik Rzymowski i pułkownik Joszt (referent), Podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Jeżeli sprawca z pominięciem przepisów obowiązującej tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27.X.1918 r. na zasadzie jedynie podrobionego dokumentu publicznego, legitymującego go jako byłego podporucznika armji niemieckiej—uzyskał przyjęcie w szarży oficera do W. P. — nie podlega on za opisany czyn jurysdykcji wojskowej, albowiem moment czynu karygodnego, wręczenie fałszywego dokumentu w zamiarze przysporzenia sobie nieprawnych korzyści przez uzyskanie przyjęcia do W. P. w szarży oficera przypada na czas, gdy oskarżony był jeszcze osobą cywilną a nie wojskową w czynnej służbie.

(§ 25 p. k. w. art. 2. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368, §§ 267, 268 i 270 og. kod niem.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności w obronie ustawy wniesione przez Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym na rozkaz P. Ministra Spraw Wojskowych przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Poznaniu z dnia 20 lipca 1921 r. Lcz. A.314 21., którym ppor. Bernard S..... uznany został winnym zbrodni z §§ 267, 268:2, 270 o. k. k. n. popełnionej przez to, że w końcu lata 1920 r. w Bydgoszczy, korzystając z podrobionego dokumentu wręzonego mu przez Sidłę wstąpił do W. P. jako podpor., a zatem świadomie i bezprawnie korzystał w celu omamienia władz z podrobionego dokumentu publicznego, mającego doniosłość dla dowodu praw i to w zamiarze przysporzenia sobie bezprawnie korzyści majątkowych, — i za to został skazanym na 1 (jeden) rok więzienia i wydalenie z W. P. po myśli § 37, 31, 32 w. k. k. z policzeniem aresztu śledczego od 20 listopada 1920 r. i darowaniem połowy orzeczonej kary po myśli art. 5:c Ustawy amnestyjnej,

orzekł:

1) wyrokiem Sądu Wojskowego O. G. w Poznaniu z dnia 20 lipca 1921 r. Lcz. A. 314.21. naruszoną została ustawa w przepisach § 25 w. p. k. i art. 2. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368;

2) wyrok powyższy znosi się, a sprawę odstępuje się Sądowi Okręgowemu Karnemu w Bydgoszczy.

Powody.

§ 25 w. p. k. nakłada na Sady wojskowe obowiązek czuwania z urzędu nad swą właściwością rzeczową, a w szczególności co do granic między sądownictwem karnem wojskowym, a sądownictwem karnem cywilnym. Art. 2. cyt. Rozp. Rady Min. postanawia, że właściwości Sądów wojskowych podlegają wojskowi za przestępstwa tak wojskowe, jak pospolite, popełnione w czasie czynnej służby.

Rozpatrując sprawę podpor. S. .... i wydając wyrok, Sąd 1-szej instancji te dwie kardynalne zasady pominął.

Ze stanu aktów okazuje się zaś, że dla tej sprawy nie Sąd wojskowy, lecz Sąd cywilny był właściwym.

Wedle ustaleń Sądu pierwszego dostał się osk. S. .... do armji polskiej na podstawie podrobionego dokumentu publicznego, legitymującego go jako byłego podporucznika armji niemieckiej.

Z tego dokumentu zrobił użytek w lecie 1920 r. — jak osk. S. .... bliżej określa 16 sierpnia 1920 r. — będąc niższym urzędnikiem magistratu w ten sposób, że produkował go odnośnemu referentowi w D. O. G. w Poznaniu. To dowództwo na podstawie tego dokumentu spowodowało przyjęcie S. .... do armji i powołało go na dzień 6 września 1920 r. Z tym dniem rozpoczęła się czynna służba S. ....

Moment czynu karygodnego — wręczenie fałszywego dokumentu w zamiarze przysporzenia sobie nieprawnych korzyści przez uzyskanie przyjęcia do W. P. w szarży oficera przypada zatem na czas, gdy oskarżony był osobą cywilną a nie wojskową w czynnej służbie.

Przyjmując z pominięciem tej okoliczności swą właściwość, Sąd 1-szej instancji naruszył ustawę w cyt. w sentencji przepisach, wobec czego należało orzec w myśl ustępu 3 § 378 w. p. k.

Nr. 124.

O. N. S. Wojsk. z dnia 1 marca 1922 r. R. 28/22. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski i pułkownik Joszt (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Podrobienie lub przerobienie dokumentu podróży wystawionego przez władzę wojskową, wyczerpuje istotę występku fałszu z art. 442, a nie z art. 441 og. kod. ros z roku 1903.

(art. 441 i 442 og. kod. z roku 1903).

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek wniesionego na rozkaz Ministra Spraw Wojskowych zażalenia nieważności w obronie ustawy przez Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z 10 listopada 1921 r. L. K. II, 160/21, o ile tymże szer. Witold F..... został uznany winnym występku z art. 441 K.K. z roku 1903 popełnionego przez to, że w listopadzie 1920 r. otrzymawszy ze swego oddziału dokument podróży Nr. 560236 wystawiony od dnia 17 stycznia do 24 stycznia 1921 r. celem przywiezienia owsa, przerobił takowy celem użycia za autentyczny, przez przerobienie daty od 17 lutego do 24 lutego 1921 r. i dopisanie słów „i przeprowadzenie ewidencji próśb do rocznika 30—35 lat“,

o r z e k ł :

1) o ile powołany wyrok uznaje szer. Witold F..... winnym wyst. z art. 441 i 442 K.K. z roku 1903, została ustawa w tymże przepisie naruszona;

2) zaskarżony wyrok w części kwalifikującej czyn oskarżonego jako występki z art. 441 p.k.k. z roku 1903 oraz orzeczenie co do kary, znosi się i czyn ten kwalifikuje się jako występki z art. 442 cz. I p.k.k. z roku 1903 i skazuje się oskarżonego za występki z art. 639 i 442 cz. I p. k. k. z roku 1903 po myśl art. 442 p.k.k. z roku 1903 przy zastosowaniu art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 na karę więzienia przez 1 rok, z której to kary w myśl art. 5 c) ust. amnest. z 24.V.1921 r. Dz. Ust. Nr. 42 darowuje się połowę t.j. sześć miesięcy, zaś w myśl art. 54 p.k.k. zalicza się na poczet pozostałej części kary areszt śledczy od dnia 23 czerwca 1921 skutkiem czego uważa się karę za odciętą.

P o w o d y.

Wedle słusznych ustaleń Sądu I-szej instancji otrzymał był oskarżony dla celów przewiezienia owsa skarbowego od swego dowództwa dokument podróży, uprawniający do kredytowanej jazdy z ważnością od 17 stycznia do 24 stycznia 1921 r. Oskarżony pozostawszy na dezercji ten dokument podróży celem ułatwienia sobie pobytu poza oddziałem, przerobił w ten sposób, iż zmienił ważność na 17 lutego do 24 lutego 1921 r. oraz umieścił słowa „i przeprowadzenie ewidencji próśb do rocznika 30—35 lat“.

Takie przerobienie dokumentu podróży przyjął Sąd I-szej instancji jako przerobienie dokumentu, o którym mówi art. 441 K. K. z roku 1908.

Zapatrywanie to sądu I-szej instancji nie jest trafne. Artykuł ten mówi o dokumencie, pochodzącym od instytucji państwowej, stwierdzającym jej czynność, postanowienie lub rozporządzenie. Dokument podróży, wystawiany przez władze wojskowe, takich okoliczności nie stwierdza, lecz uprawnia daną osobę wojskową do udania się do pewnego celu podróży i korzystania ze środków przewozowych. Dokument podróży podpada pod pojęcie dokumentu, o którym mówi art. 442 tegoż kodeksu, i winny sfalszowania takiego dokumentu odpowiedzialny jest karnie z tego artykułu a nie z art. 441.

Gdy tedy w niniejszym wypadku ustawa została błędnie zastosowana, należało w myśl § 378, ust. 2 w. p. k. orzec w powyższy sposób.

Nr. 125.

O. N. S. Wojsk. z dnia 1 marca 1922 roku R. 1035/21. Przewodniczący generał-ppor. Tad. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Kamil Seyfried (referent) i pułkownik Feliks Joszt, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Witold Szulborski.

Ustawa sierpniowa, wydana z mocą obowiązującą dla całego Państwa wspominając w art 4 o „uczestnikach“ użyła tego terminu jako powszechnie utartego w nauce określenia na udział w przestępstwie, a nie jedynie w rozumieniu austr. p k k.

Art. 4 ustawy z 1.8.1919 r. Dzun. Nr. 64, poz. 386, § 5 p. k. austr., §§ 47—50 og. kod. niem. i art. 51 og. kod. ros., §§ 2 i 140 k. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione z polecenia Ministra Spraw Wojskowych przez Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zażalenie nieważności w obrobie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. we Lwowie z dnia 17.VI.1921 r. Dsk. 4366/21, którym plutonowy Zygmunt F..... uznany został winnym występku z §§ 5 austr. u. k. 2 i 140 w. k. k. popełnionego przez to, że oskarżonemu Franciszkowi U..... dnia 7 marca 1921 r. w Leszniowie dopomógł do przyjęcia łapówki 2.000 mk. przez to, że na żądanie U..... rozmawiał z żydówkami,

Małą Halpern i Sarą Lorek w kwestji zapłaty okupu za pozwolenie przewozu towarów, że w szczególności zażądał od nich 5.000 mk., a gdy poszkodowana Sara Lorek żaląc się położyła 600 mkp. zachęcał poszkodowaną do podwyżki, mówiąc, że U..... jako komendantowi należy dać 2.000 mkp. reszty żołnierzom przynajmniej po 100 mkp., poczem obaj poszkodowane, na skutek tej interwencji F....., włożyły do rąk U..... 2.000 mkp. i zasądzony na karę sześciomiesięcznego więzienia z wliczeniem aresztu śledczego od dnia 14 marca 1921 r. po myśli art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 roku z równoczesną redukcją kary tej do połowy w myśl Ustawy amnestyjnej z dnia 24.V.1921 r. tak, że kara umorzona jest w dniu wyroku,

o r z e k ł:

- 1) powyższy wyrok narusza ustawę w przepisie art. 4 Ustawy z dnia 1.VIII.1919 r., Dz. Pr. Nr. 64, poz. 386,
- 2) orzeczenie powyższe nie ma skutków dla skazanego.

P o w o d y.

Sąd I-szej instancji, uznając plutonowego Franciszka U..... winnym zbrodni z art. 3 Ustawy z dnia 1.VIII.1919 r. i § 138 w. k. k. przez przyjęcie łapówki w kwocie 2.000 mkp. od żydówek Małki Halpern i Sary Lorek i kwalifikując pomoc plut. F....., udzieloną plut. U..... do spełnienia tej zbrodni w rozumieniu § 5 a. u. k. jako występki z § 2 i 140 w. k. k. i wymierzając F..... karę w myśl § 140 w. k. k. naruszył ustawę w przepisie art. 4. Ustawy z dn. 1.VIII.1919 r.

Wprawdzie art. 4. Ustawy sierpniowej nie mówi o pomocnikach tylko o uczestnikach przestępstwa, osk. F..... zaś uczestnikiem w rozumieniu ustawy austriackiej, która w danym wypadku była zastosowaną, nie jest, gdyż nie zostało ustalonym, by oskarżony F..... przed popełnieniem przestępstwa przez głównego sprawcę, t. j. osk. U..... porozumiewał się z nim co do użyczenia mu poparcia po spełnieniu czynu lub co do jakiegoś udziału w tym zysku lub korzyści, jak tego wymaga ustawa austr., określając pojęcie uczestnika — jednakże tego rodzaju interpretacja przepisu art. 4 ust. sierpniowej, jakoby przepis ten odnosił się jedynie do uczestników w rozumieniu ustawy austr. byłaby zupełnie błędną.

Ustawa austr. odróżnia bowiem co do stopni udziału w przestępstwie bezpośrednich sprawców, współwinnych, do których zalicza pomocników i uczestników, odbiegając w tym

kierunku od powszechnie utartego w nauce terminu, wedle którego każdy świadomy udział w przestępstwie określony jest jako uczestnictwo, biorący zaś udział w tem przestępstwie jako uczestnik.

Najwyraźniej wypowiada to kodes karny rosyjski z 1903 roku, zaliczając w art. 51 do uczestników zarówno sprawcę, jak podżegacza i pomocnika — jak też kodeks karny niemiecki z roku 1871, w którym §§ 47—50 określa wszystkich biorących udział w przestępstwie terminem „uczestnictwo“.

Ustawa sierpniowa, wydana z mocą obowiązującą dla całego Państwa, nie mogła też użyć terminu „uczestnicy“, jedynie w rozumieniu kodeksu austr., lecz użyła go jako powszechnie utartego w nauce określenia na udział w przestępstwie.

Za tego rodzaju tłumaczeniem przemawia też t. zw. grammatyczna jak i logiczna interpretacja art. 4 ust. sierpniowej.

Wedle brzmienia bowiem tego artykułu ulegają karom w art. 1—3 przewidzianym tak główni sprawcy, jakoteż „wszyscy inni“ wojskowi „uczestnicy“ przestępstwa. Przeciwstawia zatem ustawodawca głównym sprawcom wszystkich innych uczestników, czego by nie czynił, gdyby był pod terminem uczestnicy rozumiał uczestników w rozumieniu Ustawy austriackiej. Wystarczyłoby bowiem wówczas określenie: „tak główni sprawcy, jak i uczestnicy“ bez dodania wyrazów „wszyscy inni“.

Również i logiczna interpretacja wyklucza, by ustawodawca użył terminu uczestnicy w rozumieniu ustawy austr. Sprzeciwiałoby się to bowiem z jednej strony przepisom tejże ustawy, w szczególności § 5, który stanowi równą karalność dla wszystkich, biorących udział w przestępstwie, bez względu na formę ich udziału, gdyż w takim razie do współwinnych jako nieobjętych w art. 4 ust. sierpniowej kary przewidziane w art. 1—3 ust. sierpniowej nie miałyby zastosowania, z drugiej strony zaś spowodowałyby niejednolitość wymiaru kary, dla uczestników przestępstw zagrożonych karą, przewidzianą w ustawie sierpniowej, albowiem wedle obowiązujących dziś w Państwie kodeksów rosyjskiego i niemieckiego karom, przewidzianym w ustawie sierpniowej, podlegałoby wszystkim biorącym udział w przestępstwie, natomiast wedle kodeksu austr. tylko główny sprawca i uczestnik w rozumieniu ustawy austriackiej.

Z powodu powyższego naruszenia ustawy należało orzec w sposób powyższy w myśl § 378 w. p. k.

Nr. 126.

O. N. S. Wojsk. z dnia 1 marca 1922 r. R. 1158/21. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Joszt, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Postanowienia ustawy z dnia 20 lutego 1920 r. Dz. Ust. Nr. 20/20 mają zastosowanie jedynie do osób cywilnych.

(§ 69 k. k. w. i ustawa z 20 II.1920 r. Dz. Ust. Nr. 20/20).

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek wniesionego z polecenia Ministra Spraw Wojskowych Nr. 29396/III/21 Dep. IX z dnia 29 grudnia 1921 r. przez Prokuraturę Najwyższego Sądu Wojskowego pod datą 29 grudnia 1921 r. Nr. 14 1473/21 zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Łodzi z dnia 13 września 1921 r. L. K. 1665/21, którym b. szereg. Edmund E..... uznany został winnym występku dezercji z § 69 k. k. w. i art. 4 Ustawy z dnia 20 lutego 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 20), popełnionego przez to, że będąc powołany do wojska w dniu 11 maja 1919 r., a więc podczas wojny, w zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej, nie stawił się wedle przydziału w określonym terminie i wyjechał poza granicę Państwa Polskiego do Niemiec, gdzie przebywał przez blisko 2 lata i zasądzony za to został po myśli art. 4, ust. z dnia 20 lutego 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 20) i art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie k. k. w. przy zastosowaniu art. 60 k. k. 1903 r. na karę więzienia przez trzy lata z zaliczeniem po myśli art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie k. k. w. aresztu tymczasowego w przeciągu miesiąca,

o r z e k i:

zaskarżony wyrok narusza ustawę w przepisach art. 4. Ustawy z dnia 20 lutego 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 20/20, poz. 104), art. 60 K. K. 1903 r., art. 19. Rozp. Rady Min. z dn. 10.V.1920 roku (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 369), na skutek czego wyrok ten, jako skazujący, znosi się w całej osnowie i zarządza się powtórzenie postępowania przed tym samym Sądem I-szej instancji.

Powody.

Zaskarżony wyrok subsumuje dezercją skazanego nie tylko pod § 69 k. k. w., lecz równocześnie także pod art. 4. Ustawy z dnia 20 lutego 1920 (Dz. Ust. Nr. 20/20, poz. 104) i z tego ostatniego przepisu wymierza karę trzyletniego więzienia.

Pominąwszy już kwestję, jak słusznie naprowadza zażalenie, iż zastosowana przez Sąd I-szej instancji ustawa z 20.2.1920 r. nie może dotyczyć czynów karygodnych, popełnionych jeszcze w czasie przed wejściem w życie tej ustawy, zaznaczyć należy, że wspomniana ustawa, jak to z jego treści wyraźnie wynika, może mieć zastosowanie jedynie do osób cywilnych. Z aktów i powodów wyroków widać, że skazany taką osobą cywilną nie był, ponieważ 11 maja 1919 roku został uznany za zdolnego do służby wojskowej, zaprzysiężony i otrzymał polecenie zameldowania się w odnośnej P. K. U. Będąc zatem żołnierzem, winien skazany odpowiadać za swój czyn karygodny jedynie według ustaw wojskowych, w szczególności należało przeto czyn jego skwalifikować jako występki dezercji z § 69 k. k. w. i wymierzyć mu karę z § 70 w. k. k., a nie z art. 4 powołanej ustawy.

Nr. 127.

O. N. S. Wojsk. z dnia 1 marca 1922 roku R. 1160/21. Przewodniczący generał-ppor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Joszt, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Do przestępstw wojskowych stosują się jedynie przepisy ogólne powszechnych ustaw dzielnicowych, a nadto jedynie o tyle, o ile w kodeksie wojskowym i w Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzun. Nr. 59, poz. 369, nie postanowiono inaczej.

(§ 138 k. k. w., Art. 2 i 9 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzun. Nr. 59, poz. 369 i § 187 a. p. u. k.).

Najwyższy Sąd Wojskowy, na skutek wniesionego z polecenia Ministra Spraw Wojskowych Nr. 29415/III/21. Dep. IX z 28 grudnia 1921 r. przez Prokuraturę Najwyższego Sądu Wojskowego pod datą 29 grudnia 1921 r. R. 1398, 1471/21. zażalenia nieważności w obronie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie — Ekspozytury w Przemyślu, z dnia 7 listopada 1921 roku Lcz. Dsk. 3621/21, którym szeregowiec ze stanu Szpi-

tala Wojskowego w Lubaczowie Stanisław K..... po myśli § 306 p. 4 u. w. p. k. dla przyczyn znoszących karygodność czynu, w § 187 u. k. a. wymienionych, uwolniony został od dalszego oskarżenia o występki z § 138 k. k. w. popełniony w ten sposób, że dnia 6 września 1921 r. w szpitalu wojskowym w Lubaczowie podczas pełnienia służby zabrał dla własnej korzyści z sali Nr. 12 dwa prześcieradła, wartości 4.000 mk. i ręcznik, wartości 100 mk. bez zezwolenia uprawnionego pełnomocnika na szkodę skarbu Państwa, a zatem podczas wykonywania służby dopuścił się kradzieży przedmiotów, dostępnych mu z powodu służby,

orzekł:

- 1) zaskarżony wyrok narusza ustawę w przepisach § 187 u. k. a., oraz § 138 i § 2 k. k. w., względnie art. 9 ust. 1. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20., poz. 369);
- 2) orzeczenie niniejsze nie ma skutków dla oskarżonego.

Powody.

Zażalenie nieważności w obronie ustawy dotyczy wyłącznie tylko uwalniającej części wyroku i jako uzasadnienie naprowadza następujące okoliczności.

Sąd I-szej instancji wyraźnie stwierdza i przyjmuje za ustalone, że skazany dopuścił się kradzieży przedmiotów, dostępnych mu z powodu służby i to podczas wykonywania służby, a pomimo tych ustaleń nie uznał go winnym występku z § 138 k. k. w. i nie wymierzył mu kary, powołując się na zaistnienie okoliczności, przewidzianych w § 187 u. k. a., a stanowiący czynny żal ze strony skazanego, przyczem Sąd a quo uzasadnia to swoje postąpienie przepisem § 2 k. k. w.

W tych warunkach zażalenie nieważności w obronie ustawy przedstawia się jako uzasadnione, albowiem Sąd I-szej instancji niesłusznie zastosował w danym wypadku § 187 a. u. k., powołując się na przepis § 2 k. k. w. Przepis bowiem ten, względnie przepis art. 9 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 roku stanowi, że tylko postanowienia ogólne powszechnych ustaw karnych, odnoszące się do zbrodni i występków należy odpowiednio stosować do zbrodni i występków wojskowych.

Powołany zaś przez Sąd przepis § 187 a. u. k. p. jest jednak postanowieniem części szczegółowej powszechnej A. U. K. i dlatego też nie może mieć w danym wypadku zastosowania.

Wobec ustaleń Sądu I-szej instancji, że w działaniu oskarżonego mieszczą się wszystkie znamiona występku z § 138 K. K. W., objętego aktem oskarżenia, należało wobec braku ustawowych warunków, uchylających karalność tego czynu, uznać oskarżonego winnym zarzuconej kradzieży, zgodnie z aktem oskarżenia.

Gdy przeto zażalenie nieważności w obronie ustawy jest uzasadnionem a dotyczy tylko ono uwalniającej części wyroku, to należało orzec w powyższy sposób po myśli § 378 ust. 1. U. W. P. K.

Nr. 128.

O. N. S. Wojsk. z dnia 2 marca 1922 r. R. 1180.21. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Seyfried i pułkownik Joszt (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca z urzędu em. generał-por. Niżałowski.

W wypadkach zasądzenia za dezercję (niekwalifikowaną) popełnioną w z mowie i przyjęcia wypadku mniejszej wagi — wynosi najniższy ustawowy wymiar kary 9 miesięcy.

(§ 69, 70, 72 k. k. w., § 358 pkt. 11 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym w Poznaniu zażalenie nieważności przeciw wyrokowi tegoż Sądu z dnia 9 grudnia 1921 r. Lcz. A.603.21., którym st. szer. Wojciech S..... uznany został winnym występku dezercji z § 69 i 72 w. k. k. popełnionego przez to, że z początkiem sierpnia 1921 r. w Bydgoszczy umówił się wspólnie z szer. Grünem i razem z nim zbiegł z 62 p. p., przebrał się w ubranie cywilne nie mając zamiaru wrócić do wojska, aż wreszcie dnia 13.IX.1921 r. przez żandarmerję w pow. Chodzieży aresztowany został, a zatem zmówiwszy się z drugim żołnierzem razem z nim uchylił się na stałe od ustawowego obowiązku służby wojskowej i zasądzonym p. m. § 72 w. u. k. na sześć miesięcy więzienia z zaliczeniem na poczet kary aresztu śledczego od dnia 14.IX.1921 roku p. m. art. 10. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 roku z pozbawieniem stopnia starszego szeregowca p. m. § 40 w. u. k. łącznie z § 37 w. u. k.,

orzekł:

Dając miejsce zażaleniu nieważności Prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym w Poznaniu z przyczyny nieważności z § 358 pkt. 11. w. p. k. ustęp wyroku tegoż Sądu z dnia 9 grudnia 1921 r. wymierzający oskarżonemu w myśl § 72 w. k. k. karę sześciomiesięcznego więzienia znosi się i oskarżonemu wymierza się w myśl § 72 ust. 1. zdania drugie w. k. k. karę więzienia przez 9 miesięcy.

Powody.

Słusznie żalący się podnosi, że Sąd I-szej instancji przyjąwszy na korzyść oskarżonego zaistnienie wypadku mniejszej wagi, winien był zastosować postanowienie § 72 ust. 1. zdanie 2 łącznie z § 70 zdanie 2 w. k. k.

§ 70 w. k. k. karze za dezercję więzieniem od miesięcy sześciu do lat dwu, zezwala atoli w przypadkach mniejszej wagi, zmniejszyć karę do miesięcy trzech. Poniżej tego ustawą nakazanego najniższego wymiaru — zejść nie można. § 72 w. k. k. podwyższa tę karę w razie znowy w wypadkach mniejszej wagi najmniej o sześć miesięcy, których również zmniejszyć nie można. Jeśli więc Sąd wymierzył karę jedynie sześciu miesięcy, przekroczył granicę ustawowego wymiaru kary (§ 358 pkt 11 w. p. k.), zaczem Najwyższy Sąd Wojskowy na zasadzie § 371 ust. 3. pkt. 4. orzekł jak w sentencji.

Nr. 129.

O. N. S. Wojsk. z dnia 3 marca 1922 r. R. 1157/21. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Świnarski i pułkownik dr. Zbyszewski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Pominięcie przez Sąd orzekający przy wymiarze kary ustawowego złagodzenia przewidzianego w § 98 k. k. w., mimo ustalenia okoliczności w tymże §-fie przewidzianych — uzasadnia materialną przyczynę nieważności z pktu 11, § 358 p. k. w.

(§§ 89—98 k. k. w. § 358, pkt 11 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek odwołania oskarżonego przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 9 grudnia 1921 r. Lcz/ Dsk. 8033/21, mocą którego st. pionier Stanisław S..... uznany został winnym a) występku samowolnego oddalenia się z § 64

k. k. w., b) występku niesubordynacji z § 94 k. k. w. i występku czynnego targnięcia się z § 97 k. k. w., zasądzonym po myśli § 97 k. k. w. przy zastosowaniu § 40 k. k. w. oraz art. 10 i 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. na jeden rok więzienia z pozbawieniem stopnia st. pioniera i z wliczeniem aresztu śledczego od 3.X.1921 r.,

orzekł:

zauważywszy z urzędu na zasadzie § 354, ust. 2 w. p. k. materialną przyczynę nieważności z pktu 11, § 358 w. p. k. na niekorzyść oskarżonego — orzeczenie o karze jako nieważne znosi się i zasądza się oskarżonego po myśli § 98 w. k. k. i art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. wpraw. K. K. W. na jeden rok więzienia w myśl § 40 w. k. k. na pozbawienie stopnia st. szeregowca z zaliczeniem na zasadzie art. 10 tegoż Rozp. aresztu śledczego od dnia 3 października 1921 r. na poczet tej kary.

Powody.

Skoro Sąd orzekający przyjął za ustalone, iż oskarżony usiłował targnąć się na swego przełożonego dopiero wtedy, gdy został przez tegoż słowy: „sakramencka uferma“, a następnie uderzeniem w twarz obrażony, przeto winien był Sąd wymierzyć karę z § 98 w. k. k. ust. 2-gi, a nie z § 97 w. k. k. Powyższe uzasadnia nieważność z pktu 11, § 358 w. p. k., gdyż § 98 w. k. k. ma właśnie na względzie ustawowe złagodzenie kary przewidziane zasadniczo w § 97 w. p. k. W razie zaistnienia tak ważnej okoliczności łagodzącej jak prowokacja ze strony przełożonego.

Wobec zgody Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego należało na zasadzie § 354, ust. 2 w. p. k. orzec jak w sentencji; temsamem stało się odwołanie oskarżonego bezprzedmiotowe.

Najwyższy Sąd Wojskowy zastosował przy wymiarze kary objęte wyrokiem 1-szej instancji okoliczności obciążające względnie łagodzące z wyjątkiem zaniedbanego wychowania, co nie zachodzi zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego, albowiem oskarżony jest rzemieślnikiem i starszym pionierem. Nadto uznał Najwyższy Sąd Wojskowy za wskazane pozbawić oskarżonego stopnia st. szer. wobec tego, iż kary poprzednie i obecna kara dowodzą, iż jest on żołnierzem niedyscyplinowanym.

Na zasadzie art. 10, ust. 1 wspomnianego rozp. zaliczono oskarżonemu cały areszt śledczy.

Nr. 130.

O. N. S. Wojsk. z dnia 9 marca 1922 r. R. 1162/21. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Joszt, prokurator N. S. Wojsk. major Janczewski.

Konfiskata i zniszczenie przedmiotów przewidzianych w art. 36 og. kod. ros. mają samodzielny charakter profilaktyczny, zabezpieczający i w tym charakterze są środkiem obiektywnym, niezależnym od subiektywnej winy sprawcy i jej oceny karnej.

Konfiskata i zniszczenie może być orzeczone przez Sąd jedynie w wypadkach taxative w art. 36 og. kod. ros. wymienionych.

Zarządzenia przewidziane w § 404, ust. 1 k. k. w. należą wprawdzie do kompetencji Sądu orzekającego lecz nie należą do orzekającej części wyroku.

(art. 36 i 38 og. kod. z roku 1903, §§ 308, 404 i 405 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione z polecenia Ministra Spraw Wojskowych L. 29151/III/21 z 28 grudnia 1921 r. przez Prokuraturę Najwyższego Sądu Wojskowego pod datą 29.XII.1921 r. R. 1470/21 zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw uchwale Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Warszawie z dnia 25.X.1921 r. Lcz. K. I. 55/21 wydanej w sprawie karnej szer. Jana R.....

o r z e k ł :

zaskarżona uchwała narusza ustawę w przepisach art. 36 k. k. 1903 r. oraz §§ 404 i 405 u. w. p. k. Znosi się powyższą uchwałę w całej osnowie.

P o w o d y :

Zażalenie nieważności w obronie ustawy skierowane jest przeciwko uchwale Sądu Okręgu Generalnego w Warszawie z dnia 25 października 1921 r. K. I. 55/21.

Uchwała ta, jak słusznie naprowadza zażalenie narusza przepisy art. 36 k. k. 1903 r. oraz §§ 404 i 405 u. w. p. k.

Przepis art. 36 k. k. 1903 r. nakazuje konfiskować przedmioty, które zakazane jest wyrabiać, sprzedawać, rozpo-

wszeczniać, mieć przy sobie lub przechowywać. Należało więc wykazać, czy klacz, siodło i karabin, o których mowa w danej sprawie, należą do jednych z wyszczególnionych kategorii przedmiotów.

Według § 404 w.p.k. Sąd postanawia, iż po prawomocności wyroku ma być zwrócona poszkodowanemu rzecz do niego należąca, albo z jego posiadania w sposób bezprawny usunięta, a znaleziona między ruchomościami obwionego, współwinnego uczestnika lub udzielającego pomocy albo w takim miejscu, gdzie osoby te dały ją tylko na przechowanie.

Podobny stan rzeczy w danej sprawie wykazany nie został.

W szczególności co do klaczy, to takowa została sprzedana przez oskarżonego R..... Osienkowskiemu. Według przepisu obowiązującego w miejscu tranzakcji prawa (art. 1583 Kod. Nap.) sprzedaż została dokonana, albowiem nastąpiła zgoda stron co do przedmiotu sprzedaży i jego ceny. Nie wykazano, aby sprzedana klacz należała do przedmiotów będących *res extra commercium* (art. 1598 Kod. Nap.). W ten więc sposób Osienkowski stał się wedle stanu aktów sprawy prawnym właścicielem klaczy, gdyż odnośnie do ruchomości posiadania starczy za tytuł (art. 2279 Kod. Nap.).

Nie zmienia postaci rzeczy, iż klacz została przez policję „oddana nabywcy Osienkowskiemu za zobowiązaniem do czasu rozporządzenia Sądu” (f. 10). Policja bowiem w danym wypadku działała, mając na względzie przepisy obowiązującego prawa co do mającego nastąpić zwrotu przez Sąd konia właścicielowi, któremu go skradziono (art. 2279 i 2280 Kod. Nap. i 375 i 778 procedury karnej rosyjskiej).

Wobec powyższego stanu rzeczy zachodziłby odnośnie do klaczy wypadek przewidziany w § 405 w.p.k., o ileby się przyjęło, iż klacz ta stanowiła własność skarbu.

Ponadto we wskazanej uchwale nie wskazano, przez jaki Sąd, w jakim składzie i na jakim posiedzeniu wydana została.

Zażalenie więc odnośnie pomienionej uchwały należało uznać za uzasadnione i orzec naruszenie ustawy, a należało uchwałę zaskarżoną znieść.

Z naprowadzonych zasad rozstrzygnięto w powyżej wyrażony sposób po myśli § 378, ust. 1 i 2 u. w. p. k.

Nr. 131.

O. N. S. Wojsk. z dnia 16 marca 1922 r. R. 105/22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie pułkownik Zbyszewski i pułkownik Joszt (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Prawo skargi przysługujące oskarżycielowi prywatnemu, wedle austr. proc. karn. cyw. — przedawnia się po upływie 6 tygodni. Przedawnienie prawa skargi wchodzi w rachubę tylko wtenczas, gdy nie zaszło jeszcze przedawnienie samego przekroczenia.

Przy czynach karygodnych, które wolno ścigać tylko na żądanie uprawnionego do ścigania, potrzebuje Prokurator do wdrożenia postępowania karnego, prócz polecenia właściwego Dowódcy, także żądania oskarżyciela prywatnego.

Do postawienia wniosku na ściganie, uprawnionym jest w imieniu małoletniego oskarżyciela prywatnego tylko tegoż ustawowy zastępca.

(§§ 3, 104, 108, 358, pkt. 9 b) d), p. k. w., §§ 496, 530 p. u. k. austr.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego kpt. Romana K..... zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego we Lwowie z dnia 7 stycznia 1922 r. Lcz. Dsk. 10233/21, którym tenże uznany został winnym przekroczenia z § 496 a. u. k. popełnionego przez to, że dnia 5 maja 1921 r. we Lwowie na ganku realności przy ulicy Szewczenki Nr. 8, a zatem na miejscu publicznem i wobec Heleny Drzewskiej i Stefanji Kalczewskiej zelżył małoletniego Zbigniewa Drzewskiego słowami „bękarcie ja cię nauczę“, a następnie siadając ostentacyjnie na krześle ganku, odezwał się pod adresem Stefanji Kalczewskiej głośno: „a teraz odwracam się do pani d...“, a zatem publicznie i przed więcej ludźmi obrzucił obelgami Helenę Drzewską i małoletniego Zbigniewa Drzewskiego, tudzież i Stefanję Kalczewską i zasądzonym po myśli § 496 austr. u. k. przy zastosowaniu § 261 a. u. k. na karę aresztu przez trzy dni zamienioną na grzywnę w kwocie 3.000 mk.,

o r z e k ł :

I. zażaleniu nieważności z § 358, pkt. 5 9 b), 9 a) i 10 w. p. k. miejsca się nie daje, jako częściowo nieuzasadnionemu, częściowo niedopuszczalnemu;

II. Dając miejsce zażaleniu nieważności oskarżonego z § 358, pkt. 9 lit. d) w. p. k., ustęp wyroku uznający oskarżonego winnym przekroczenia z § 496 a. u. k., popełnionego w sposób w tymże wyroku naprowadzony, na osobie małoletniego Zbigniewa Drzewskiego znosi się;

III. Oskarżonego uwalnia się w myśl § 306, ust. 3 w. p. k. od oskarżenia o to, że dnia 5 maja 1921 r. we Lwowie na ganku realności przy ulicy Szewczenki Nr. 8 przed Heleną Drzewską, Stefanją Kalczewską, Marią Borzęcką i innymi mieszkańcami realności zelżył dzieci Heleny Drzewskiej żony majora W. P., a w szczególności małoletniego Zbigniewa Drzewskiego, wyrazami „bękarcie ja cię nauczę“, a zatem publicznie i przed więcej ludźmi obrzucił obelgami Zbigniewa Drzewskiego.

Powody.

Oskarżony kpt. Roman K. . . . . zaskarża powołany wyżej wyrok z przyczyny nieważności z pktu 5, 9 b), 9 d), § 358 w. p. k.

Nieważność z pierwszych dwóch przyczyn wywodzi w tym kierunku, że Sąd pierwszy mimo podniesionego zarzutu przedawnienia prawa skargi z § 530 a. u. k. przedawnienia tego nie przyjął i nie uzasadnił dlaczego to uczynił.

Najwyższy Sąd Wojskowy nieważności tych się nie dopatrył. Bezkarność czynu zachodziłaby rzeczywiście, gdyby odnośne doniesienie karne z wnioskiem na ukaranie wniesione zostało w 48 dni po czynie. W danym wypadku atoli to nie zachodzi, albowiem zajście miało miejsce 5 maja 1921 r., a doniesienie karne z wnioskiem na ukaranie wpłynęło do Wojskowego Sądu Okręgowego we Lwowie, a więc władzy właściwej do orzekania o czynie oskarżonego w dniu 14 czerwca 1921 r., a więc przed upływem 42 dni. Słusznie więc Sąd I-szy tego zarzutu nie uwzględnił, a gdy w odnośnym ustępie powodów najoczywściej to uzasadnia, zarzut w tych kierunkach jest niesłuszny.

Zażalenie co do tego zatem, jako nieuzasadnione należało w myśl § 371, ust. 2 w. p. k. odrzucić.

Przyczyny nieważności z § 358, pkt. 9 d) w. p. k. dopatruje się oskarżony w tem, że Sąd pierwszy orzekając co do obrazy czci na osobie małoletniego Zbigniewa Drzewskiego, przyjął tem samem, że Helena Drzewska była uprawnioną do żądania imieniem tego małoletniego ukarania oskarżonego — zaczęł błędnie zastosować ustawę co do pytania,

czy postępowanie zostało wdrożone bez potrzebnego w tym względzie żądania oskarżyciela prywatnego.

Nieważność ta ponad wszelką wątpliwość zachodzi. Mając na uwadze postanowienia § 496 a. u. k., §§ 3, 104, ust. 2, § 108, ust. 1 w. p. k. do żądania ukarania oskarżonego imieniem małoletniego Zbigniewa Drzewskiego, był uprawniony tegoż ojciec, jako w obliczu prawa jego ustawowy **zastępca**, a nie matka i oskarżyciel publiczny nie miał do oskarżenia wymaganego w § 3 w. p. k. żądania.

Najwyższy Sąd Wojskowy dał więc w tym kierunku miejsce zażaleniu i w myśl § 371, ust. 3, pkt. 4 w. p. k. znosząc wyrok co do obrazy czci na osobie Zbigniewa Drzewskiego orzekł w sprawie samej uwalniając oskarżonego w myśl § 306, ust. 3 w. p. k.

Pomimo uwolnienia oskarżonego od oskarżenia o obrazę czci Zbigniewa Drzewskiego, które nastąpiło z przyczyny formalnej natury, nie zmienił Najwyższy Sąd Wojskowy wymierzonej kary, uważając ją jako odpowiednią przewinieniu.

Nr. 132.

O. N. S. Wojsk. z dnia 17 marca 1922 r. R. 78/22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie pułkownik Rzymowski i pułkownik Dr. Zbyszewski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. major Janczewski, obrońca adwokat Dr. Hoffman.

Przesłanką zastosowania art. 45 og. kod. z roku 1903 jest ustalenie, iż sprawca czynu gwałtownego użył gwałtu celem odparcia bezprawnego zamachu na dobro prawne i że użyty przezeń środek w danych warunkach był konieczny dla ocalenia zagrożonego dobra.

Do kategorii dóbr osobistych, znajdujących się pod opieką prawa, należy między innymi cześć i nietykalność ciała.

(Art. 45, 458, 459 og. kod. z roku 1903, § 358 pkt. 9 b) p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek zażalenia nieważności Prokuratora przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. 1. w Warszawie z dnia 20 stycznia 1922 r. Lcz. K. I. 209/21., mocą którego kpt. Marjan J. . . . . w myśl § 306, pkt. 4. w. p. k. uwolnionym został od oskarżenia o występki z art. 458 cz. 2 p. k. k. popełniony rzekomo przez to, że

w nocy dnia 2 na 3 września 1921 r. w jadalni Kasyna Oficerskiego art. Zenitowej przy ul. Marszałkowskiej Nr. 26 w Warszawie, będąc czynnie znieważony przez por. G...., pod wpływem silnego wzruszenia psychicznego, wywołanego wspomnianą zniewagą, w celu zabicia dał trzy strzały z rewolweru systemu „Browning“ do tegoż por., skutkiem czego jedna z kul trafiła go w okolicę lewego uda i spowodowała śmierć.

orzekł:

uwzględniając zażalenie nieważności Prokuratora wojskowego zaskarżony wyrok Sądu I-szej instancji znosi się jako nieważny i zarządza się przeprowadzenie ponownej rozprawy przed Wojskowym Sądem Okręgowym Nr. III.

Powody.

Zaskarżony wyrok przyjmuje za ustalone, że oskarżony podczas całkiem skromnej, koleżeńskiej, wykluczającej u kogokolwiek stan zamroczenia alkoholowego kolacji, wobec kolegów w kasynie oficerskim został przez por. G.... uderzony w twarz z powodu użytych przez osk. słów „to byłoby chamstwem“, że oskarżony reagował na to momentalnie i odruchowo strzałami z rewolweru, skutkiem zaś jednego z tych strzałów por. G.... ranny zakończył życie, jak to znawcy lekarze orzekli — z powodu spóźnionej pomocy lekarskiej i upływu krwi.

Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie, uwalniając kpt. J.... od oskarżenia, dopatrzył się w tym czynie oskarżonego wszelkich cech obrony koniecznej z art. 45 P. K. K. jakoteż przyjął nieprzekroczenie jej granic.

Prokurator zaskarżył wyrok omawiany a Prokurator przy Najwyższy Sądzie Wojskowym popierał to zażalenie nieważności z pkt. 9 b) § 358 w. p. k. z tem uzasadnieniem, że brak jest warunków wszystkich obrony koniecznej; 1) przedewszystkiem działanie oskarżonego, przedsiębrane było po zakończeniu napaści, a więc nie było obroną lecz pomstą, 2) skoro oskarżony po pierwszym chybnym strzale wystrzelił jeszcze dwa razy widocznym jest, iż chodziło mu już nie o uprzedzenie zamachu na jego cześć z obawy przed dokonaniem takowego, ale o zemstę, 3) oskarżony obraził s. p. G...., a zatem sam wywołał całe zajście, o napaści więc niema mowy, 4) obrona czci nie jest przewidziana przez art. 45 K. K. 1903 r.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności Prokuratora w granicach podniesionej przez tegoż nieważności (§ 373 zdanie pierwsze w. p. k.) jest zdania, iż co do zarzutu w pktach 1 i 2 nie można prokuratorowi odmówić słuszności, że natomiast zarzuty uczynione w dalszych dwóch punktach nie są słuszne.

Teorja prawa karnego wymaga, aby obrona zasadzała się na odparciu bezpośredniego niebezpieczeństwa i nie można się powoływać na obronę konieczną, gdy napad już minie. Także obowiązujące tu ustawodawstwo karne w szczególności art. 45 K. K. 1903 r. stoi na tem samym stanowisku. W danym wypadku jest Najwyższy Sąd Wojskowy zgodnie z zapatrywaniem Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zdania, że skoro oskarżony już po otrzymaniu uderzenia w twarz, jak wyrok mówi, „zareagował“ a ustalenia wyroku nie zawierają żadnych danych, by można przyjąć, że dlań niebezpieczeństwo powtórzenia uderzenia ze strony G. . . . . jeszcze trwało, a raczej przyjąć się musi, iż tej miary przeciwnik, oficer choćby najbrutalniejszy, zwykł dawać policzek drugiemu i to również oficerowi i krewnemu raz tylko pod wpływem uniesienia, a zatem nie było obawy powtórzenia napadu, napad się skończył, a obrona musi polegać na odparciu napadu, musi być zdziałaną przed napadem, który ma być odwróconym, którego niebezpieczeństwo zagraża.

Z tych powodów Najwyższy Sąd Wojskowy jest zdania, iż w tym konkretnym wypadku brak jest tego momentu współczesności jaki obrona konieczna wymaga, skutkiem czego obronę ze strony oskarżonego za spóźnioną uważać należy.

Odnosnie do zarzutu w p. 2. zaznaczyć należy, iż dalszym warunkiem obrony koniecznej jest „równomierność“; nie może się zastępować obroną konieczną, albowiem jest przekroczeniem obrony koniecznej działanie, wybiegające poza pewną konieczną granicę obrony — obrona musi być umiarkowaną.

W danym wypadku zachodzi więc pytanie, czy oskarżonemu wolno było użyć broni i czy dając aż trzy strzały nie wyszedł poza wspomnianą granicę.

Ustawa nie wyklucza tego środka obrony a Sąd w każdym poszczególnym wypadku, musi na podstawie własnego nabranego przekonania, powyższe pytanie rozstrzygnąć. Sąd orzekający w tym konkretnym wypadku przyjął, że tak

gwałtowne czynne targnięcie ś.p. G. . . . na oskarżonego usprawiedliwia użycie broni, jaką tenże w danej chwili posiadał. Przytem słusznem jest zapatrywanie Sądu orzekającego, że zniewaga czynna przez uderzenie w twarz musi być wśród sfer inteligentnych uważaną za najwyższą zniewagę; wyższej zniewagi, groźniejszej napaści nie można sobie wyobrazić, znieważający liczyć się z tem musiał.

Najwyższy Sąd Wojskowy jest jednakowoż zdania, i w tym względzie jego zapatrywanie różni się od zapatrywania Sądu I-szej instancji, iż oddanie aż trzech strzałów jest w danej sytuacji zadaleko posunięciem wyladowaniem energii, przekroczeniem granic koniecznej obrony, działanie oskarżonego, gdy oddał drugi, a potem trzeci strzał, nabrało już cechy złości, zemsty.

Reakcja tego rodzaju nie mogła uchodzić za umiarkowaną, działanie oskarżonego nie było samą tylko obroną przed grożącym mu niebezpieczeństwem, a obrona tylko na tem polegać winna.

W tym stanie rzeczy zarzut Prokuratora Wojskowego, że wyrok dotknięty jest nieważnością z p. 9 b) § 358 w.p.k. musiał uznać Najwyższy Sąd Wojskowy za słuszny, gdyż Sąd orzekający przez orzeczenie zapadłe co do pytania, czy zachodzą okoliczności, które wykluczają lub znoszą karygodność czynu błędnie zastosował ustawę w przepisie art. 45 K. K. 1903 r.

Natomiast odmówił Najwyższy Sąd Wojskowy słuszności zapatrywaniu Prokuratora, jak wspomniano co do trzeciego i czwartego zarzutu.

Wyrok zaskarżony przyjął zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego zupełnie słusznie, iż znieważenie oskarżonego przez por. G. . . . . było bezprawnem, bo nieusprawiedliwionem co do siły ewentualnej zniewagi mieszczącej się w słowach oskarżonego „to byłoby chamstwem“, słowa te wyrzeczone przez szwagra do szwagra, do kolegi, w rozmowie spokojnej nie można, jak Sąd orzekający słusznie przyjmuje uważać za dostateczną przyczynę czynnej zniewagi przez uderzenie w twarz.

Zapatrywanie wyrażone w powodach wyroku Sądu I-szej instancji, że mimo, iż oskarżony użył niewłaściwego zwrotu do ś.p. G. . . . . napad tegoż na oskarżonego za bezprawny uważać należy, jest więc słuszne

Najwyższy Sąd Wojskowy nie podzielił dalej zapatrywania Prokuratora w tym względzie, iż art. 45 K. K. 1903 r.

nie przewiduje obrony czci. Ustawa chroni wszelkie dobro osobiste i majątkowe a zatem i cześć i nietykalność ciała, a uderzenie kogoś w twarz jest przecież w pierwszej linii gwałtem i napadem na osobę, co bezwzględnie dopuszcza obrony koniecznej.

Podkreślić należy, że w myśl art. 45 ust. 2. K. K. 1903 r. przekroczenie granic obrony koniecznej przez niewspółczesność lub nadmiar obrony ulega karze jeśli, jak w danym wypadku spełniono zabójstwo z art. 459 K. K.

O ile Sąd I-szej instancji oskarżonego na zasadzie art. 45 K. K. uwalnia a równocześnie oddzielnie stwierdza w powodach „niemożliwość poczytania oskarżonemu przestępstwa zabójstwa“, i niejako dolus wyklucza to wyrok taki ujawnia w sobie pewną sprzeczność natury prawnej. Uwolnienie na skutek obrony koniecznej może bowiem wtedy dopiero mieć miejsce, gdy działaniu towarzyszył potrzebny zamiar, a gdy tego zamiaru brak to i obrony koniecznej niema.

Najwyższy Sąd Wojskowy nie mógł orzec w sprawie samej z tego powodu, iż w wyroku brak tych ustaleń, które są jeszcze potrzebne, by odpowiedzieć na pytanie, czy czyn spełniony wogóle może być oskarżonemu poczytany, czy działanie jego ma cechy tej świadomości i woli, które są wymagane, aby sprawcę czynu uczynić odpowiedzialnym, czy też może uniesienie i ból wskutek najcięższej zniewagi przyćmiło obraz sytuacji, w jakiej oskarżony się znalazł, tak, że skutkiem tego proces świadomości i woli albo jednej z nich mógł być tego rodzaju, że wyklucza poczytanie czynu spełnionego. Sąd orzekający jakkolwiek tylko o tem ogólnikowo wspomina, jednak świadomość wykluczać się zdaje przyjmując, iż oskarżony działał pod wpływem wysokiego wstrząśnięcia uczuciowego wskutek najcięższej zniewagi — uderzenia w twarz. Także sam oskarżony bronił się przecież tem, iż nie wiedział co czyni, iż nie chciał por. G. .... pozbawić życia i że nie pamięta, gdy wydobył rewolwer, co się dalej działo.

Ustalenia w naprowadzonych wyżej kierunkach, których w wyroku brak, są jednak takiej wagi i tak w sprawie tej doniosłe, iż bez nich orzeczenie w sprawie samej jest niemożliwe.

Z uwagi na to, iż wypadek ten w gronie wszystkich oficerów Warszawy był szeroko omawiany i komentowany, oraz, że i prasa warszawska tym wypadkiem oraz wydanym a jeszcze nieprawomocnym wyrokiem szeroko się zajmowała,

co mogłoby wyrzucić pewien wpływ na ponowne orzeczenie w tej sprawie, gdyby rozprawa odbywała się przed Sądem Wojskowym w Warszawie — skorzystał Najwyższy Sąd Wojskowy z przysługującego mu prawa delegacji innego rzeczowo właściwego Sądu Wojskowego i zarządził przeprowadzenie ponownej rozprawy przed Sądem Wojskowym Okręgowym Nr. III.

Orzeczenie to Najwyższego Sądu Wojskowego opiera się na przepisie § 371 ust. trzeci i ostatni pkt. 4. w. p. k.

Nr. 133*

O. N. S. Wojsk. z dnia 21 marca 1922 r. R. 66/22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Joszt, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Posterunkowy policji nie jest „osobą urzędową“ w rozumieniu pktu 3 art. 532 k. k. z roku 1903.

Słowna obraza posterunkowego policji wyczerpuje jedynie istotę czynu przekroczenia z art. 530 k. k. z r. 1903.

(Art. 471, 476, 530, 532, 636 k. k. z roku 1903, § 358 pkt. 10. p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 17 stycznia 1922 r. Lcz. K. I. 229/21., którym podpułkownik Stanisław Z..... uznany został winnym występku słownego zelżenia z art. 532 p. 3. k. k. 1903 r., popełnionego przez to, że dnia 28 maja 1921 r. w Warszawie do pełniącego służbę posterunkowego policji F..... odezwał się: „jesteś baran, osioł“ i zasądzony został po myśli art. 532 k. k. 1903 r. przy zastosowaniu art. 53 k. k. 1903 r. na karę dwóch dni aresztu,

orzekł:

Zażalenie nieważności z pkt. 10. § 358 u. w. p. k. uwzględni się, i w zaskarżonym wyroku znosi się kwalifikację czynu jako występku z art. 532 p. 3. k. k. 1903 r., oraz orzeczenie kary, a orzekając w tych granicach w sprawie samej, czyn oskarżonego, opisany w tenorze zaskarżonego wyroku kwalifikuje się jako przekroczenie z art. 530 k. k. 1903 roku, za który po myśli tegoż artykułu, oraz art. 59 i 21 k. k. 1903 r. w uwzględnieniu ustawy z dnia 25 lutego 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 30, poz. 169) zasądza się oskarżonego na grzywnę w kwocie

1000 (tysiąca) marek, a w razie nieściągalności grzywny na karę aresztu przez dwa dni we własnym mieszkaniu.

Powody.

Materjalną nieważność z pkt. 10. § 358 u. w. p. k. zażalenie uzasadnia tem, że Sąd a quo przez błędne tłumaczenie ustawy podciągnął czyn, oskarżonemu inkryminowany, niewłaściwie pod przepis art. 532 pkt. 3 k. k. 1903 r., gdy do danego wypadku ma zastosowanie art. 530 k. k. 1903 r., albowiem obrażony posterunkowy policji nie jest osobą urzędową w rozumieniu przepisu p. 3. art. 532 k. k. 1903 r.

W tym kierunku należy zażaleniu przyznać słuszość, a to wobec następujących powodów.

Zarówno p. 3 art. 532, jakoteż zawierające analogiczne postanowienia art. 476 w zestawieniu z pkt. 3 art. 471 k. k. 1903 roku przepisują podwyższone kary za obrazę słowną i czynną „osoby urzędowej“ podczas wykonywania lub z powodu wykonywania obowiązków służbowych. Dla rozstrzygnięcia więc pytania, czy pod przepis pkt. 3. art. 532 k. k. 1903 r. subsumowany być może czyn oskarżonego w danej sprawie, polegający na obrazie słownej posterunkowego policji, rozstrzygnąć należy uprzednio pytanie, czy posterunkowy policji jest „osobą urzędową“ w rozumieniu k. k. 1903. Dla wyjaśnienia tego pytania odwołać się trzeba do ostatniego ustępu art. 636 k. k. 1903 r., albowiem jest to jedyny przepis tego kodeksu, podający określenie urzędnika wogóle i osoby urzędowej w szczególności.

Za urzędnika — stanowi ustęp ostatni rzeczony art. 636 — uważana jest każda osoba pełniąca obowiązki lub wykonywująca czasowo zlecenie na służbie państwowej lub społecznej w charakterze „osoby urzędowej, albo policyjnego lub innego strażnika, lub służącego“. A więc k. k. 1903 r. wśród urzędników wogóle rozróżnia w szczególności: osoby urzędowe, policyjnych lub innych strażników, oraz służących. Niewątpliwem jest, że w uwzględnieniu tej nomenklatury kodeksowej posterunkowy policji nazwany być musi nie osobą urzędową i nie służącym, lecz strażnikiem policyjnym. Mając w pamięci to stwierdzenie i zwracając się do treści pkt. 3 art. 532. k. k. 1903 roku, dojść należy do wniosku, że kara w tym artykule przepisana nie może dotyczyć oskarżonego za obrazę posterunkowego policji, albowiem artykuł ten dotyczy nie „urzędnika“ wogóle, lecz jedynie „osoby urzędowej“, a posterunkowy policji według nomenklatury k. k.

1903 r., jak wyżej stwierdzono, nie jest „osobą urzędową“.

Pogląd ten znajduje pośrednie potwierdzenie — jak to trafnie podnosi zażalenie oskarżonego — także w końcowym przepisie art. 536 k. k. 1903 r., który wyklucza zwolnienie od kary z art. 530 k. k. 1903 r., z powodu wzajemnej obrazy, jeżeli obrażonym jest strażnik policyjny, przepis ten bowiem byłby najzupełniej zbyteczny, gdyby obraza takiego policjanta pociągnąć miała ukaranie z art. 532, a nie miałyby mieć w takim wypadku zasadniczo zastosowania.

Z naprowadzonych zasad uznać należy, że przyjęta w zaskarżonym wyroku kwalifikacja słownej obrazy posterunkowego policjanta z art. 532 p. 3. k. k. 1903 roku przedstawia się jako nietrafna, że przeto zaskarżenie wyroku z tego powodu przez oskarżonego zażaleniem nieważności z p. 10. § 358 u. w. p. k. jest uzasadnione i musi być jako takie uwzględnione.

W konsekwencji uwzględnienia zażalenia nieważności z p. 10. § 358 u. w. p. k. należało w zaskarżonym wyroku znieść odnośne, dotknięte nieważnością ustępy, a orzekając w to miejsce w sprawie samej na podstawie ustaleń zaskarżonego wyroku, skwalifikować czyn, inkryminowany oskarżonemu, jako wykroczenie z art. 530 k. k. 1903 r. i wymierzyć karę z uwzględnieniem okoliczności łagodzących, przyjętych przez Sąd I-szej instancji.

Z naprowadzonych zasad rozstrzygnięto w powyżej naprowadzony sposób po myśli § 371 ust. 1. i 3. p. 4. u. w. p. k.

Nr. 134.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dn. 22 marca 1922 r. R. 62/22.

Jeżeli Sąd wbrew treści orzeczenia rzeczoznawców lekarzy kwalifikującego czyn oskarżonego jako lekkie uszkodzenie ciała — przyjął kwalifikację ciężkiego uszkodzenia ciała z § 155 lit. a) a. u. k. bez rzeczowego uzasadnienia, na podstawie jedynie własnych wiadomości o anatomji człowieka — zachodzi brak uzasadnienia w rozumieniu §§ 307 pkt. 7., 310, 358 pkt. 5. p. k. w.

(§§ 152, 155 lit. a), 411 a. u. k., §§ 307 pkt. 7., 310, 358 pkt. 5 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 22 marca 1922 r. na skutek zażalenia nieważności oskarżonego przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego we Lwowie z dnia 29 grudnia 1921 r. Lcz. Dsk.

18454/21, mocą którego Stanisław M..... zasądzony został za to, że dnia 26.VI.1921 r. we Lwowie, Seweryna F..... wprawdzie nie w zamiarze zabicia, lecz w nieprzyjaznym zamiarze uderzył pięścią w głowę i drugi raz nożem w lewy policzek i szyję, powodując przez to na głowie F..... zdarcie naskórka, zaś na policzku i szyji ranę, kilkanaście centymetrów długą, które to uszkodzenie ciała, jakkolwiek samo przez się lekkie, bo pociągające za sobą nieudolność uszkodzowanego do pracy zawodowej przez 14 dni — zostało jednak przedsięwzięte takim narzędziem i w taki sposób, z którym zwykle niebezpieczeństwo dla życia jest połączone, czem dopuścił się zbrodni z §§ 152 i 155 a. p. u. k. — po myśli § 155 a. p. u. k. przy zastosowaniu § 54 a. p. u. k. na karę więzienia przez 6 miesięcy, na poczet zaś tej kary wliczono $3\frac{1}{2}$ (trzy i pół) miesiąca aresztu śledczego po myśli art. 10 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Dz. pp. Nr. 59. — po wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego i za jego zgodą,

uchwalił:

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego, zaskarżony wyrok w całej osnowie jako nieważny znieść i zarządzić nową rozprawę główną przed tym samym Sądem.

Powody.

Obrona zaskarżyła wyrok Sądu I-szej instancji z przyczyny nieważności z p. 5 § 358 w. p. k. dopatrując się niepełności powodów wyroku o tyle, że wyrok uszkodzenie ciała, samo przez się lekkie, skwalifikował jako ciężkie, ze względu na narzędzie i sposób, a rodzaj narzędzia nie został nigdzie ustalony i kwalifikacja czynu przyjęta przez Sąd pozostaje w sprzeczności z treścią orzeczenia rzeczoznawców.

Zarzut ten uznał Najwyższy Sąd Wojskowy za słuszny; zachodzi brak powodów orzeczenia, jak przepisuje § 310 w. p. k., albowiem Sąd wbrew treści orzeczenia rzeczoznawców, kwalifikującego czyn jako lekkie uszkodzenie ciała przyjął kwalifikację z § 155 a. u. k. bez rzeczowego umotywowania. Sąd nie powołał do rozprawy rzeczoznawców i nie zasiągnął opinii tychże, czy rzeczywiście uszkodzenie ciała zadaniem zostało takim narzędziem i w taki sposób, jaki powoduje niebezpieczeństwo dla życia. Motywy Sądu w tym względzie, że rzeczoznawcy w tej kwestji się nie wyrazili, a Sąd na podstawie własnych wiadomości o anatomji człowieka uznał,

że niebezpieczeństwo takie istotnie zachodziło, nie może być uważane za powód orzeczenia co do okoliczności tak stanowczej. W tym stanie rzeczy zachodzi nieważność wyroku z p. 5 § 358 w. p. k., wobec czego Najwyższy Sąd Wojskowy za zgodą Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w myśl § 365 w. p. k. orzekł jak wyżej.

Nr. 135.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 22 marca 1922 r. R. 180/22.

Wyrok zasądający, może być zaskarżony z pktu 9 § 358 p. k. w., gdy żalący się, żąda zupełnego uwolnienia od winy i kary, gdy natomiast żalący się, nie kwestjonując winy oskarżonego, zarzuca wyrokowi jedynie błędną kwalifikację czynu karygodnego, wówczas należy wyrok (o ile chodzi o materialną przyczynę nieważności zaskarżyć na zasadzie § 358 pkt. 10 p. k. w.).

Wyrok uwalniający może być zaskarżony przez Prokuratora (z przyczyn nieważności materialnej natury) jedynie na zasadzie § 358 pkt. 9 p. k. w.

Brak powodów uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pktu 5 § 358 p. k. w.—jedynie wówczas, gdy wspomniany brak dotyczy okoliczności stanowczych dla orzeczenia.

(§§ 307, pkt. 7, 310, 358, pkt. 5, 9, 10, p. k. w., art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzun. Nr. 59, poz. 369).

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnym dnia 22 marca 1922 r. w sprawie karnej przeciwko szeregowcowi P. . . . . Waclawowi z 18 p. p. wskutek zażalenia nieważności zgłoszonego i wywiezionego przez Prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym Nr. I w Warszawie przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. I Warszawa z dn. 3 marca 1922 r. (K. IV 3/22), którym P. . . . . został uznany winnym występku samowolnego oddalenia się z § 64 w. k. k. i skazany po myśli tegoż §-fu, na karę więzienia przez 4 i 1/2 miesiąca, z zaliczeniem na poczet kary po myśli art. 10 ust. 1 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. wpraw. w. k. k. czterech miesięcy aresztu przewencyjnego, — po wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego.

u c h w a l i ł :

zażalenie nieważności odrzucić jako częściowo niedopuszczalne, częściowo nieuzasadnione.

P o w o d y.

Prokurator Wojskowy zaczyna wyrok z materjalnej przyczyny nieważności z pkt. 9 a), § 358 w. p. k. z powodu rzekomo błędnego zastosowania przez Sąd I-szej instancji § 64 w. u. k. zamiast § 69 i 70 w. u. k.

Pomijając nawet kwestję, iż zaskarżenie wyroku sądzającego z powodu mylnej kwalifikacji nie może nastąpić na zasadzie pkt. 9 lecz jedynie na podstawie pkt. 10, § 358 p. k. w., zaznacza Najwyższy Sąd Wojskowy, iż dotyczący ustęp zażalenia nieważności przedstawia się jako ustawowo niedopuszczalny, albowiem nie został wywiedziony w sposób, dla materjalnych przyczyn nieważności nakazany i wykazuje tylko swoisty pogląd na wynik postępowania dowodowego Sądu I-szej instancji.

Co zaś do rzekomej formalnej przyczyny nieważności z pkt. 5, § 358 p. k. w., którą Prokurator Wojskowy widocznie wywodzi z braku uzasadnienia, co do zaliczenia oskarżonemu aresztu śledczego, to Najwyższy Sąd uznaje, iż w danym wypadku naruszył Sąd I-szej instancji ustawę w przepisach §§ 307, pkt. 7, 310 p. k. w. i art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r.

Ponieważ jednak wspomniane naruszenie powołanych przepisów ustawy, nie stanowi bezwzględnej nieważności orzeczenia, a nadto nie dotyczy okoliczności stanowiących dla orzeczenia — przedstawia się dotyczący ustęp zażalenia nieważności Prokuratora, jako ustawowo oczywiście nieuzasadniony.

Wobec tego odrzucił Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenie nieważności w myśl § 363 w. p. k.

Nr. 136.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 22 marca 1922 r. R. 61/22.

Uchybienie przepisowi § 288, ust. 4 p. k. w. nie powoduje bezwzględnej nieważności wyroku, lecz może takową spowodować tylko wtedy, gdy obrona odczytaniu się sprzeciwia i uchwały Sądu się domaga, a nadto gdy odmowną uchwałą naruszono lub błędnie zastosowano ustawę lub zasady postępowania, których przestrzeganie jest nakazane

istotą postępowania, zapewniającego ściganie karne i obronę i to wśród warunków przewidzianych w § 359, ust. 1 p. k. w.

Skoro Sąd orzekający postanowił i to nawet wbrew wnioskowi stron świadka nie zaprzysięgać, nie wolno jest z tego powodu podnosić zarzutu nieważności z pktu 4, § 358 p. k. w., albowiem Sąd orzekający może w myśl przepisu § 284, ust. 4 p. k. w. nawet z urzędu postanowić, iż przysięga nie będzie od świadka odebrana.

(§§ 284, 288, 358, pkt. 3, 4 i § 359 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 22 marca 1922 r. na skutek zażalenia nieważności i odwołania oskarżonego przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego w Grudziądzu z dnia 3 stycznia 1922 r. Lcz. 2335/21, mocą którego chorąży Szymon K. . . . . zasądzony został za występki z § 91 w. k. k., i występki z § 89 w. k. k. po myśli § 91 w. k. k. przy zastosowaniu art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Nr. 59 Dz. Ust. Rz. P. na karę sześciomiesięcznego więzienia, — po wysłuchaniu Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym,

u c h w a l i ł :

zażalenia nieważności oskarżonego jako oczywiście nieuzasadnionego, a odwołania oskarżonego też jako nieuzasadnionego nie uwzględnić.

P o w o d y.

Obrona podnosi następujące zarzuty:

- a) że wbrew przepisom § 288, ust. 4 w. p. k. odczytano zeznanie świadka Konkowskiego (pkt. 3, § 358 w. p. k.),
- b) że świadka por. Wamsiedla nie zaprzysiężono (pkt. 4, § 358 w. p. k.),
- c) że orzeczenie jest niejasne, niepełne i sprzeczne, bo mimo ustalenia, że oskarżony od 17 do 26 maja 1921 r. był chory na grype, Sąd orzekający nie wykluczył poczytalności oskarżonego (pkt. 5, § 359 w. p. k.),

Najwyższy Sąd Wojskowy odmówił powyższym zarzutom słuszności z następujących powodów:

Zeznania świadka Konkowskiego musiały być odczytane za zgodą stron, skoro w protokóle rozprawy brak wzmianki o tem, żeby obrona odczytaniu się sprzeciwiała. Zresztą nawet uchybienie przepisowi § 288, ust. 4 w. p. k. nie powoduje bezwzględnej nieważności wyroku, lecz może takową spowodować tylko wtedy, gdy obrona odczytaniu się sprzeciwia i uchwały Sądu się domaga, co atoli w tym wypadku nie

nastąpiło. Przestrzeganie przepisów § 288 w. p. k. nie jest w ustawie pod nieważnością wymagane.

Skoro Sąd orzekający postanowił i to za zgodą obu stron świadka por. Wamsiedla nie zaprzysięgać, nie wolno jest obronie podnosić zarzutu nieważności z pkt. 4, § 358 w. p. k., gdyż uchwała istotnie zapadła w myśl wniosku obrony, a dalej obrona nie wykazuje bynajmniej, żeby zachodziły wymogi § 359 w. p. k.

Twierdzenie dalsze obrony, iż oskarżony był niepoczytalnym jest gołosłownem, a wywód w tym ustępie nie uzasadnił żadnych z przyczyn nieważności pkt. 5, § 358 w. p. k.

W tym stanie rzeczy należało zażalenie nieważności obrony jako oczywiście nieuzasadnione odrzucić, § 364, l. 3 w. p. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy uchwalił także odwołanie oskarżonego od wymiaru kary nieuwzględnąć (§ 353 ust. 2 w. p. k.) z uwagi, iż Sąd I-szej instancji należycie ocenił okoliczności obciążające i łagodzące, a w szczególności uwzględnił podniesioną przez obronę okoliczność łagodzącą rozdrażnienia wywołanego stanem chorobowym i nienagannego dotychczas życia.

Najwyższy Sąd Wojskowy nie znalazł powodów do złagodzenia wymierzonej przez Sąd I-szej instancji kary.

Nr. 137.

O. N. S. Wojsk. z dnia 23 marca 1922 r. R. 195/22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski, podprokurator N. S. Wojsk. major Janczewski.

Posiedzenia dyspozycyjne odbywać się mogą tylko w składzie przewidzianym w art. 40 ust. 2 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzun. Nr. 59, poz. 368.

Prokurator wojskowy obowiązany jest do przeprowadzenia dochodzeń badawczych tylko w wypadkach, jeżeli sprawca jest nieznany lub gdy chodzi dopiero o ustalenie istoty czynu karygodnego.

(Art. 40 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368 §§ 134, 137, 141, 143 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrywał wniesione z polecenia Ministra Spraw Wojskowych Nr. 620/III/22 Dep. IX. Tajne z 16 marca 1922 r. przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego pod datą 17 marca 1922 r. R. 263/22 zażalenie

nieważności przeciw uchwale posiedzenia dyspozycyjnego Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. X z dnia 1 lutego 1922 r. Lcz. K. 294/22, której mocą odmówiono wnioskowi Prokuratora Wojskowego na wdrożenie śledztwa sądowego przeciwko por. Józefowi M. . . . . i tow. w kierunku zbrodni kradzieży z §§ 5, 171, 173 i 174 II a. c. U. K. A.,

o r z e k i:

Zaskarżona uchwała Sądu Wojskowego narusza ustawę w przepisach art. 40 ust. 2 i art. 131 ust. 2 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 368) oraz § 143 U. W. P. K., na skutek czego uchwałę tę, jako polegającą na naruszeniu ustawy, a zatem nieważną, znosi się i sprawę przesyła się Wojskowemu Sądowi Okręgowemu Nr. X do dalszego urzędowania po myśli wniosku Prokuratora Wojskowego z dnia 4 stycznia 1922 r.

P o w o d y.

Zaskarżona uchwała posiedzenia dyspozycyjnego, jak to słusznie naprowadza zażalenie, narusza ustawę w następujących przepisach:

I. Art. 40 ust. 2 i 131 ust. 2 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Skład Sądu na posiedzeniu dyspozycyjnym w dniu 1 lutego 1922 r. był utworzony wbrew powołanym przepisom ustawy, gdyż w skład tegoż oprócz przewodniczącego i dwóch sędziów wojskowych wchodził jeszcze „referent“ sędzia śledczy mjr. Tesznar.

II. § 143 w. p. k. Po myśli tego przepisu, gdy z powodu niejasności wypadku, ciężkiej kwalifikacji czynu karygodnego lub z innych ważnych powodów przeprowadzenie badania sędziowskiego okazuje się w pewnych sprawach karnych wskazane, może właściwy dowódca wydać Prokuratorowi Wojskowemu każdej chwili rozkaz oddania postępowania badawczego właściwemu Sądowi do przeprowadzenia. Sąd I-szej instancji w niniejszej sprawie, odmawiając wnioskowi Prokuratora, pominął przepisy §§ 134, 137 i 141 w. p. k., w myśl których tylko wtedy Prokurator obowiązany jest do przeprowadzenia dochodzeń badawczych, jeżeli sprawca jest nieznan lub, gdy chodzi dopiero o ustalenia istoty czynu karygodnego co w danej sprawie nie zachodzi.

Uznając przeto z naprowadzonych zasad zażalenie nieważności w obronie ustawy za uzasadnione, należało orzec w powyższy sposób po myśli § 378 U. W. P. K.

Nr. 138.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 23 marca 1922 r. R. 87/22.

Wykonanie wyroków Sądów wojskowych byłych Państw zaborczych, jakoteż rozpatrywanie próśb o ułaskawienie i wstrzymanie kary, wniesionych przez osoby skazane przez wymienione właśnie Sądy — należy do kompetencji władz cywilnych.

(§§ 413, 419, 420, 422 p. k. w. Okólnik Min. Sprawiedliwości z dnia 11.VIII.1920 r. Nr. 25524/20/2107).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 23 marca 1922 r. na posiedzeniu dyspozycyjnym po wysłuchaniu zastępcy Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu wniosku Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. V. w Krakowie na rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego pomiędzy tym Sądem a powszechnym Sądem Okręgowym w Wadowicach o właściwość do wykonania wyroku byłego Sądu dywizyjnego w Wiedniu z dnia 15 grudnia 1915 roku L. 3019/15, którym Józef M. .... za zbrodnię zabójstwa z § 419 a. u. k. w. po myśli § 421 i 92 a. u. k. w. i § 309 pkt. 3 u. p. k. w. zasądzony został na 2 lata ciężkiego więzienia z obostrzeniami,

u c h w a ł i ł :

odstąpić sprawę do dalszych zarządzeń Najwyższemu Sądowi z opinią, że właściwymi do wykonania wyroku są władze cywilne, nie wyłączając zarządzeń co do przerwy kary i próśby o ułaskawienie.

P o w o d y .

Wątpliwość odnośnie właściwości Sądu, jak wynika ze stanu akt, powstała przy wykonaniu wyroku z powodu wniesionej przez skazanego próśby o ułaskawienie i wstrzymanie wykonania kary.

Sąd Wojskowy wychodząc z założenia, że wykonanie kary dotyczy wyroku za zbrodnię pospolitą Sądu wprawdzie wojskowego, lecz nie polskiego i to względem skazanego niepozostającego już obecnie w czynnej służbie wojskowej, uznał się niewłaściwym nie tylko do zarządzeń odnośnie wykonania wyroku, lecz równocześnie także odnośnie próśb skazanego o ułaskawienie i wstrzymanie kary.

Sąd Okręgowy w Wadowicach nie negując swej kompetencji w zakresie wykonania wyroku nie uznał się jednak

a właściwy do ustawowego traktowania próśb skazanego o ułaskawienie i wstrzymanie wykonania kary, a to, jak widać z uchwały jego z dnia 2 stycznia 1922 r. opierając się na okólniku Ministerstwa Sprawiedliwości Nr. 430/21 z dnia 24 sierpnia 1921 r. (Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 18/21), a w szczególności na ustępie 2-im pkt. 7 tego okólnika, który wyjaśnia, iż władze cywilne przy wykonywaniu wyroku Sądów Wojskowych ograniczyć się winny do wykonania funkcji administracyjno-więziennych, pozostawiając sprawę przerwy kary, ułaskawienia i t. p. władzom wojskowym.

Przy najściślejszej interpretacji tego okólnika w danych warunkach zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego przyznać należy słuszność wyżej podanemu pogładowi Sądu Wojskowego w Krakowie, albowiem naprowadzony przez Sąd Okręgowy w Wadowicach okólnik, a w szczególności jego pkt. 7 dotyczy wyroków wydanych przez Sady Wojskowe — polskie; gdy zaś w danym razie chodzi o wykonanie wyroku byłego Sądu Wojskowego austriackiego, to jakiegokolwiek uprawnienia władz wojskowych przy wykonywaniu tego wyroku płynąby mogły tylko z tytułu czynnej służby wojskowej skazanego w armji polskiej i tylko tak długo, jak ta służba trwała. Skoro zaś skazany obecnie a i w chwili zarządzenia wykonania kary nie był już w czynnej służbie wojskowej, to ten jedyny tytuł do uprawnień władz wojskowych przy wykonywaniu wyroku odpadł i pełnia praw i obowiązku w tym kierunku nie wyłączając kwestji ułaskawienia i odroczenia kary należy już do władz cywilnych.

W tym stanie rzeczy w uwzględnieniu pisma Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 11 sierpnia 1920 r. Nr. 25524/20/2107 należało w powyższy sposób uchwalić.

Nr. 139.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 23 marca 1922 r. R. 910/21.

Osoby stale zamieszkałe w obrębie Państwa Polskiego o nieznaney państwowej przynależności, polegają obowiązkowi polskiej służby wojskowej narówni obywatelami Państwa Polskiego, o ile nie będą mogły wykazać przynależności państwowej obcej.

(Art. 111 Tymcz. Ust. o powszechnym obowiązku służby wojskowej z 27.X.1918 r. Dz. Pr. Nr. 13/18, poz. 28).

Najwyższy Sąd Wojskowy na odbytem dnia 28 marca 1922 r. posiedzeniu dyspozycyjnem rozpatrywał wniesione przez oskarżonego szer. Ignacego W. . . . . zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 18 sierpnia 1921 r. Lcz. Dsk. 4957/21, którym szer. Ignacy W. . . . . uznany został winnym występku dezercji z § 69 w. u. k. i zasądzony po myśli § 70 w. u. k. na karę więzienia przez sześć miesięcy, przy czem zaliczono na poczet tejże kary w myśl art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. areszt śledczy od dnia 23 czerwca 1921 r., po wysłuchaniu Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym,

u chwalił:

powyższe zażalenie nieważności oskarżonego odrzuca się częścią jako oczywiście nieuzasadnione, częścią jako niedopuszczalne.

Powody.

Oskarżony zaczął wyrok Sądu I-szej instancji, jako dotknięty przyczynami nieważności z § 358 pkt. 4, u b).

Istnienie przyczyny nieważności z pktu 4 § 358 w. p. k. uzasadnia oskarżony w swem protokólnym zgłoszeniu zażalenia z dnia 20 sierpnia 1921 r. niestwierdzeniem ze strony Sądu jego obywatelstwa, zaś w wywodzie zażalenia podnosi w tym względzie, iż Sąd odmawiając wnioskowi obrońcy, który żądał stwierdzenia, czy oskarżony jest w rzeczywistości obywatelem Państwa Polskiego i czy jako taki podlega obowiązкови służby wojskowej, naruszył ustawę, gdyż ukrócił prawa obrony i uniemożliwił wykrycie materjalnej prawdy.

Wedle protokołu rozprawy głównej obrońca oskarżonego postawił wniosek „o poczynienie wywiadu, czy oskarżony jest obywatelem polskim“.

Sąd I-szej instancji odmówił temu wnioskowi z powodu niepodania zasady prawnej obcego obywatelstwa oskarżonego, który zresztą na podstawie swego rzekomo obcego obywatelstwa nie reklamował się wcale od polskiej służby wojskowej.

Odmówienie wnioskowi, o które chodzi, uznaje Najwyższy Sąd Wojskowy za słuszne, mające uzasadnienie w obowiązującej ustawie poborowej.

W szczególności wedle art. 111 tymcz. ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. Pr. Nr. 13 z r. 1918, poz. 28) osoby stale zamieszkałe w obrębie Państwa Polskiego o nieznaney państwowej przynależności podlegają obowiązkowi polskiej służby wojskowej, o ile nie będą mogły wykazać przynależności państwowej obcej.

Nie było tedy rzeczą Sądu „czynienia wywiadów, czy oskarżony jest obywatelem polskim“, jak domagał się tego jego obrońca, bo skoro oskarżony nie wykazał swego obcego obywatelstwa, — stan niepewności pod tym względem, gdyby nawet istniał, nie miałby wpływu na jego obowiązek polskiej służby wojskowej a tem samem na orzeczenie jego przedmiotem oskarżenia będącego przestępstwa, wobec czego zarzut ukrócenia praw obrony przez odmówienie odnośnemu wnioskowi obrońcy, co miałyby stanowić przyczynę nieważności z p. 4 § 358 w. p. k. nie jest uzasadniony.

Istnienie przyczyny nieważności z p. 9 b) § 358 w. p. k. uzasadnia osk. w swem protokólnym zgłoszeniu zażalenia nieważności tem, że „on“ jako obcy poddany nie podlega poborowi w wojsku polskiem, zaś w wywodzie zażalenia twierdzi, że Sąd nie badając tak ważnej dla oceny istoty czynu okoliczności naruszył ustawę w pkt. 9 b) § 358 w. p. k.

Ostatnie twierdzenie nie jest właściwie uzasadnieniem przyczyny nieważności z pkt. 9 b) § 358 w. p. k. lecz dalszem uzasadnieniem względnie jego powtórzeniem, odnoszącym się do przyczyny nieważności z pktu 4 § 358 w. p. k., której brak prawnego uzasadnienia już powyżej umotywowano. Wobec czego zażalenie w tym punkcie uznać należy za niewyowiedzione i jako takie za niedopuszczalne.

Wobec powyższych danych Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenie nieważności oskarżonego w myśl przepisów § 364 pp. 1 i 3 w. p. k. odrzucił na posiedzeniu dyspozycyjnym.

Nr. 140.

O. N. S. Wojsk. z dnia 27 marea 1922 r. R. 871/21. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie pułkownik Dąbrowski (referent) i pułkownik Swinarski, podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego major Janczewski.

Odznaki pamiątkowe (j. np. Krzyż I Brygady, Krzyż „Huszt”) tworzone przez poszczególne oddziały i poszczególnych dowódców w okresie walk przed powstaniem Państwa Polskiego i nie włączone drogą prawodawczą do orde-

rów i odznak honorowych państwowych, nie mogą być postawione narówni z orderami lub z odznakami ogólnowojskowemi i związaniem ze stanowiskiem służbowem i udzielaniem przez władze państwowe komu bądź osobiście.

Odnaki te należy uważać za odnaki charakteru ideowego i koleżeńkiego prawa, na noszenie którego może pozbawić głos opinji kolegów noszących też odznakę lub orzeczenie Sądu koleżeńkiego z powodu uchybień natury bardziej moralnej, nigdy zaś pozbawienie tego prawa nie może być karą na czci, orzeczoną wyrokiem Sądu państwowego.

Pominięcie ustawy amnestyjnej przy wymiarze kary — stanowi materialną przyczynę nieważności z pkt. 11 § 358 p. k. w.

(§§ 30 i 32 k. k. w., § 358, pkt. 11 p. k. w. ustawa amnestyjna z dnia 24 maja 1921 roku).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności i odwołanie od wysokości kary nałożonej wyrokiem Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 23 sierpnia 1921 r. L. Dsk. 52421, którym szeregowiec 5 pp. Leg. W..... uznany został winnym zbrodni oszustwa z §§ 197 i 200 a. u. k. występku samowolnego wydalenia się z § 64 w. k. k. i za to został zasądzony po myśli § 202 ust. 2 a. u. k. przy zastosowaniu art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., Nr. 59 na karę więzienia przez 18 miesięcy z policzeniem na karę 6 miesięcy aresztu śledczego po myśli art. 10 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Nr. 59, oraz utratę krzyża 1 Brygady i krzyża Huszt.

orzekł:

1) uznając zażalenie nieważności oskarżonego za zażalenie nieważności z § 358 p. 11 w. p. k. a ponadto, z urzędu zauważając nieważność tegoż z § 358 p. 9 b) w. p. k. wyrok zaskarżony w ustępie zasadzającym oskarżonego za występki z § 64 k. k. w. popełniony przez samowolne przebywanie poza oddziałem do dnia 18 marca 1921 r. oraz orzeczenie o karze i skutkach tejże na czci — znieść;

2) oskarżonego W..... w myśl przepisów art. 7 Ust. amn. z dnia 24 maja 1921 r. tudzież § 306 p. 4 w. p. k. uwolnić od oskarżenia o występki z § 64 k. k. w. w sposób wykazany w p. 1 wyroku Najwyższego Sądu Wojskowego popełniony;

3) pozostawiając bez zmiany inne części wyroku uznać ponadto winnym oskarżonego Franciszka W..... występku samowolnego oddalenia się od oddziału z § 64 k. k. w. popełnionego przez to, że po ucieczce z aresztu przebywał poza oddziałem samowolnie bez zamiaru jednak trwałego uchylania się od służby wojskowej od dnia 17 marca do 21 t. m. 1921 r. i skazać go na podstawie przepisów art. 19 R. R. M. z dn. 10.V.1920 r. tudzież § 202 ust. 2 U. K. 1852 roku na 18 miesięcy więzienia z zaliczeniem na poczet kary 6 miesięcy więzienia śledczego oraz ze złagodzeniem w myśl art. 8 Ustawy amnestyjnej z 24 maja 1921 r. kary więzienia do 14 miesięcy;

4) odwołanie od wysokości kary wobec powyższej [decyzji uznać za bezprzedmiotowe.

Powody.

Zażalenie zaczępia wyrok jako nieważny z § 358 p. 5 w. p. k. ponieważ zdaniem żalącego się, jest on niezupełny, nie obejmując orzeczenia o zastosowaniu Ustawy amnestyjnej z dnia 24.V.1921 r. do orzeczonej kary. Najwyższy Sąd Wojskowy, stosując przepis § 324 ust. ost. w. p. k. do środka prawnego zażalenie tego rodzaju uznał za zażalenie nieważności z § 358 p. 11 w. p. k. Niezupełność bowiem przewidziana w § 358 p. 5 w. p. k. jest zupełnie innego rodzaju, natomiast zarzut niezastosowania amnestji, która przepisana jest imperatywnie wyrokom w sprawie przestępstw popełnionych przed 17 marca 1921 r., wykazuje przekroczenie przez Sąd przysługującego mu prawa karania. Ustawa bowiem amnestyjna ma charakter „lex posterior“, zmieniającego postanowienia odpowiednich ustaw karnych w poszczególnych wypadkach. To też zaznaczenie jej zastosowania oraz wymienienie jej przepisów należy uznać jako wymagalne przepisem § 308 pp. 3 i 4 w. p. k.

Ponadto Najwyższy Sąd Wojskowy również zauważył przekroczenie prawa karania przez Sąd a quo w orzeczeniu tyczącem się pozbawienia „oskarżonego krzyża I Brygady oraz krzyża Huszt“.

Odznaki pamiątkowe (j. np. krzyż I Brygady, krzyż „Huszt“) tworzone przez poszczególne oddziały i poszczególnych dowódców w okresie walk przed powstaniem Państwa Polskiego i nie włączone drogą prawodawczą do orde-

rów i odznak honorowych państwowych, nie mogą być postawione narówni z orderami lub z odznakami ogólnowojskowymi i związanymi ze stanowiskiem służbowym i udzieleniem przez władze państwowe komu bądź osobiście.

Odnaki honorowe lub order, którego można pozbawić wyrokiem, winien być ustanowiony przez państwo i posiadać statut zatwierdzony drogą prawodawczą, w którym możliwość pozbawienia go tudzież związanych z nim uprawnień i przywilejów wyraźnie jest przewidziana. Odnaki więc pamiątkowe oddziałów należy uważać raczej jako odznaki charakteru ideowego i koleżeńkiego, prawa na noszenie którego może pozbawić głos opinii kolegów noszących też odznakę lub orzeczenie Sądu koleżeńkiego z powodu uchybień natury bardziej moralnej, nigdy zaś pozbawienie tego prawa nie może być karą na czci, orzeczoną wyrokiem Sądu państwowego.

W szczególności charakter odznak pamiątkowych, formacyjnych, oddziałowych i szkolnych — tworzonych w dobie wojny o niepodległość Ojczyzny, jako posiadających znaczenie jedynie pamiątkowe, wyraźnie określa rozkaz M. S. Wojsk. 872 Nr. Dz. Rozk. 49 z 18.XII.1921 r.

Dalej rozpatrując niniejszą sprawę z powodu wniesionego zażalenia nieważności Sąd w myśl przepisów § 373 w. p. k. zauważył z urzędu nieważność orzeczenia Sądu a quo z § 358 p. 9 b) w. p. k.

Wyrok uznając oskarżonego winnym i karząc go za występki samowolnego oddalenia się od oddziału z § 64 k. k. w. popełnionego przez przebywanie poza oddziałem do dnia przyaresztowania t. j. do dnia 21 marca 1921 r. zestawiony z aktem oskarżenia, który początek dezercji oznacza w dniu 14 marca 1921 r., karze go za samowolne oddalenie w czasie od dnia 14 do 21 marca 1921 r. Tymczasem okres czasu od 14 do 17 marca objęty został amnestją na mocy Ustawy z dnia 24 maja 1921 r., oskarżony więc zgodnie z wielokrotnymi orzeczeniami Najwyższego Sądu Wojskowego i praktyką ogólną winien był być od zarzutu samowolnego oddalenia się w tym czasie uwolniony, a natomiast skazany wyłącznie za występki z § 64 k. k. w. popełnione w czasie od 17 do 21 marca 1921 r. Najwyższy Sąd Wojskowy w tym kierunku wyrok zaskarżony poprawił.

Wobec powyższych danych powodując się przepisami § 371 cz. 3 p. 4 w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy wyrok zniósł w jego orzeczeniu co do kary poprawiając treść jego

zgodnie z ustawą i pozostawiając bez zmiany pozostałe części wyroku.

Odwołanie od kary wobec zmiany orzeczenia Sądu a quo stało się bezprzedmiotowe.

141.

O. N. S. Wojsk. z dnia 6 kwietnia 1922 r. R. 136/22. Przewodniczący generał podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Seyfried (referent) i pułkownik Rzymowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca adwokat Eborowicz.

Dolus w rozumieniu § 246 n. u. k. polega na zamiarze skierowanym na przywłaszczenie sobie rzeczy ruchomej ze świadomością, że rzecz ta jest cudzą, a przywłaszczenie bezprawnem, to znaczy, że sprawcy nie przysługuje prawo do tego przywłaszczenia.

Sama gotowość sprawcy do zwrotu zabranych pieniędzy bez faktycznej możliwości tego zwrotu nie wyklucza poczytalności „dolus” w rozumieniu § 246 n. u. k.

Według § 59 n. k. k. p. jedynie niewiedomość okoliczności faktycznych, należących do ustawowej istoty czynu, lub podwyższających karygodność czynu, wyklucza poczytalność tychże okoliczności.

Jako dodatkową karę na czci orzec można przeciw urzędnikowi wojskowemu jedynie utratę urzędu.

(§§ 59, 242, 246 n. u. k., §§ 43, 138, 153, 154 k. k. w., §§ 358 pkt 9 b) i 11 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności i odwołanie przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VII. w Poznaniu z dnia 6 lutego 1922 r. Lcz. A. 646/21., którym osk. urz. wojsk. XI r. Tadeusz K..... uznany został winnym przestępstwa z § 138 w. k. k. § 246, 350, 351 n. u. k. i art. 1: b ust. z dnia 1 sierpnia 1919 r. ze zmianą w ust. z 17 grudnia 1920 r. i zasądzonym w myśl art. 19 R. R. M. z dnia 10 V. 1920 roku i art. 1. ust. 1 z dnia 1 sierpnia 1919 r. i § 31 w. k. k. na karę śmierci przez rozstrzelanie i na wydalenie z wojska,

orzekł:

odrzuca się zażalenie nieważności oskarżonego jako nieuzasadnione, a zauważywszy z urzędu w myśl § 373: I w. p. k. przyczynę nieważności z pktu 11 § 358 w. p. k. znosi się

orzeczenie wydalenia z wojska i zamiast tego zasądza się oskarżonego na utratę urzędu w myśl § 43:2 w. k. k.

Powody.

Nieważność z pktu 9:b § 358 w. p. k. uzasadnia oskarżony tem, że Sąd I-szej instancji chciał się dopatrzyć w użyciu pieniędzy na hulanki t. zw. dolus ewentualis, sam zaś dolus ewentualis bez specjalnego zamiaru nie wystarcza do ukarania za przestępstwa z § 242 i 246 n. u. k. i § 138 w. k. k. Sąd I-szej instancji nie uwzględniając obrony oskarżonego, że miał rzeczywiście zamiar oddania pieniędzy zabranych, błędnie pojmując dolus wymagany do przestępstw z §§ 242, 246 n. u. k. i § 138 w. k. k., albowiem gotowość oddania zabranych pieniędzy jest momentem wykluczającym winę, przyczem nie wymaga się koniecznie, by oskarżony każdej chwili pieniądze, celem pokrycia manka, miał do dyspozycji, wystarcza, że oskarżony jest gotów i jest w możności oddać pieniądze na życzenie.

Zarzut ten uznał Najwyższy Sąd Wojskowy za nieuzasadniony.

Dolus w rozumieniu § 246 n. u. k. polega na zamiarze, skierowanym na przywłaszczenie sobie rzeczy ruchomej ze świadomością, że rzecz ta jest cudzą, a przywłaszczenie bezprawnem, to znaczy, że sprawcy nie przysługuje prawo do tego przywłaszczenia.

Ustalenia Sądu I-szej instancji wyczerpują w zupełności te znamiona, przyczem Sąd I-szej instancji nie wspomina nic o dolus ewentualis.

Sama gotowość sprawcy do zwrotu zabranych pieniędzy bez faktycznej możności tego zwrotu nie wyklucza poczytalności „dolus“ w rozumieniu § 246 n. u. k., oskarżony zaś nie był faktycznie w stanie zwrócić te pieniądze, ani w chwili oddawania kasy swojemu następcy, ani w chwili aresztowania, ani w chwili wydawania wyroku.

Oskarżony dopatruje się dalszej przyczyny nieważności z pktu 9:b, § 358 w. p. k. w tem, że wobec przyrzeczenia wuja oskarżonego do oddania kwoty 500.000 mk. do dyspozycji oskarżonego, oskarżony subiektywnie mógł być pewnym, że pieniądze te odbierze, gdyby zaś oskarżony w swej nadziei się mylił, a więc błędnie przypuszczał, że wuj mu da przyrzeczone 500.000 mk., to tego rodzaju omyłka jako omyłka co do faktów w myśl 59 n. u. k. wyklucza winę.

Zarzutowi temu nie można przyznać ustawowego uzasadnienia, Sąd I-szej instancji bowiem ustalił, że wuj oskarżonego obiecał temuż 500.000 mk., a może i więcej po zdemobilizowaniu na otwarcie jakiegoś przedsiębiorstwa; naprowadzone zaś przez oskarżonego okoliczności, zmierzające do osłabienia powyższych ustaleń przedstawiają się jako niedopuszczalna, w myśl §§ 76 i 305 w. p. k., krytyka ustaleń sądu.

Według § 59 n. u. k. jedynie niewiadomość okoliczności należących do ustawowej istoty czynu, lub podwyższających karygodność wyklucza poczytalność tychże okoliczności.

Z zażalenia wynika, że oskarżony nie był w błędzie co do okoliczności, należących do ustawowej istoty zarzuczonego mu czynu, ale się mylił co do czasu, kiedy przyjdzie w posiadanie sumy, potrzebnej do wyrównania wyrządzonej szkody, a taki błąd nie wyklucza winy.

Ponieważ oskarżony jest urzędnikiem wojskowym, a rozdział II w. k. k. między karami, które względem urzędników wojskowych mają być stosowane, nie wymienia wydalenia z wojska, orzekł sąd I-szej instancji błędnie wydalenie z wojska zamiast utraty urzędu. Wobec tego, że wydalenie z wojska jest cięższą karą niż utrata urzędu, Sąd I-szej instancji zastosował zatem błędnie ustawę na niekorzyść oskarżonego, przekraczając swoją władzę karania (§ 358 pkt 11 w. p. k.), należało w myśl § 373: I. w. p. k. znieść orzeczenie wydalenia z wojska i skazać oskarżonego na utratę urzędu.

Przepis § 138 w. k. k. nie może mieć zastosowania do oskarżonego jako do urzędnika wojskowego (§§ 153 i 154 w. k. k.).

Nr. 142.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 7 kwietnia 1922 r. R. 223/22.

Postanowienie §§ 361 i 367 ust. 3 p. k. w., iż odwołanie względnie zażalenie nieważności i tegoż uzasadnienie można zmienić lub uzupełnić w ciągu terminu otwartego do wniesienia wyводу odwołania lub zażalenia nieważności — nie należy interpretować w ten sposób, iż Prokuratorowi względnie oskarżonemu, przysługuje prawo w ciągu wspomnianego wyżej terminu — cofnąć zgłoszone odwołanie i wnieść w zamian zażalenie nieważności lub odwrotnie.

(§§ 333, 335, 337 i 361 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 7 kwietnia 1922 r. na skutek zażalenia nieważności Prokuratora przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. III w Białymstoku z dnia 2 marca b. r. L. cz. K. 188/22, mocą którego szeregowiec Antoni Z..... uznany został winnym występku oszustwa z art. 591, cz. 1 p. k. k. i za to zasądzony został w myśl art. 591 p. k. k., na karę więzienia przez 6 miesięcy, przyczem po myśli art. 54 p. k. k. wliczono oskarżonemu cały areszt śledczy do kary, zaś uwolniono go po myśli § 306:4 p. k. w., od oskarżenia a) o występku oszustwa z art. 591 p. k. k., b) o zbrodnię z art. 3 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., po wysłuchaniu Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym

u c h w a l i ł :

zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego w całości jako niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y

Zgodnie z wnioskiem Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym, który powyższego zażalenia nieważności nie popierał, postanowił Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenia nieważności na zasadzie § 364, p. 1 w. p. k. nie uwzględnić, albowiem zażalenie nieważności z pkt. 10, § 358 w. p. k. o ile dotyczy części zasądzającej wyroku jest spóźnione i temsamem niedopuszczalne.

Wynika to z tego, że Prokurator Wojskowy pismem z dnia 6 marca 1922 r. Nr. 2173/21 zgłosił od wyroku skazującego szer. Z..... na karę 6 miesięcy więzienia z art. 591 p. k. k. oraz uwalniającego go od oskarżenia o zbrodnię z art. 3 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. odwołanie z powodu orzeczenia o karze odnośnie do części zasądzającej wyroku, oraz zażalenie nieważności odnośnie do części uwalniającej.

Następnie jednak w terminie otwartym do wniesienia pismem wywodu, cofnął zgłoszone odwołanie odnośnie do części zasądzającej wnosząc wzamian zażalenie nieważności także przeciw części zasądzającej wyroku, zażalenie to jednak było już spóźnionem.

Również jako niedopuszczalne przedstawia się zażalenie nieważności Prokuratora z pkt. 9 a) § 358 p. k. w. o ile skierowane jest przeciw uwalniającej części wyroku — albowiem

nie zostało wywiedzione w sposób przez ustawę dla materialnych przyczyn nieważności nakazany — lecz polemizuje jedynie w sposób niedopuszczalny z ustaleniami Sądu a quo, opartymi na swobodnem przekonaniu sędziowskiem (§§ 76, 305 p. k. w.).

Nr. 143.

O. N. S. Wojsk. z dnia 8 kwietnia 1922 r. R. 925/21. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie pułkownik Joszt i pułkownik Rzymowski (referent) Podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca z urzędu adwokat Kuratowski.

Do podmiotowej istoty czynu, przekroczenia z § 496 a. u. k. p. nie wymaga ustawa wykazania „animus injurandi” (zamiaru lżenia).

Przekroczenie z § 496 a. u. k. z roku 1852 może być dokonane „dolose” już przez to, że ubliżający miał świadomość obelżywego charakteru słowa, które wypowiedział.

(§§ 496, 497 a. u. k. p., § 358 pkt. 9 a) p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego w Krakowie z dn. 23 września 1921 r. Lcz. 12218/21, którym Roman B. . . . . uznany został winnym przekroczenia obrazy czci z § 496 u. k. z. r. 1852 i zasądzony w myśl tegoż § 496 u. k. z. r. 1852 r. na karę aresztu domowego przez 1 miesiąc, natomiast po myśli § 308 ust. 4 w. p. k. uwolniony od oskarżenia o to, że publicznie w tym samym czasie wyraził się obelżywie o korpusie sądowym W. P., a zatem znieważył słownie samodzielną część armji,

orzekł:

W uwzględnieniu częściowem zażalenia nieważności Prokuratora Wojskowego znosi się wyrok w części orzekającej uwolnienie oskarżonego od zarzutu, że publicznie w dniu 26 marca 1921 r. we Lwowie wyraził się obelżywie o Korpusie Sądowym, a zatem znieważył słownie samodzielną część armji — tudzież w części orzekającej karę i sprawę zwraca się Sądowi I-szej instancji dla ponownego jej rozpatrzenia i zawyrokowania w granicach zniesionej części wyroku.

Powody:

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zarzut nieważności materialnej z § 358 pkt. 9 a) w. p. k. — odnośnie do uwolnienia

oskarżonego od zarzutu obrazy Korpusu sądowego z § 496 u. k. 1852 roku za uzasadniony.

Sąd jak widać z motywów uwolnił oskarżonego, ponieważ ustalili, że oskarżony obelżywie wyraził się o Korp. Sędz. nie mniej ustalili brak danych na to, że czyniąc to oskarżony miał animus injurandi względem oficerów K. S. lecz sądził, że oskarżony chciał wydrwić samego tylko oskarżonego w ten sposób.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zapatrywanie to Trybunału orzekającego za błędne. „Animus injurandi“ zastrzeżony jest („zamiar lżenia“) jedynie w § 497 u. k. 1852 roku, a inne natomiast przestępstwa przeciw bezpieczeństwu czci tego zastrzeżenia nie posiadają.

Przekroczenie zresztą z § 496 u. k. 1852 r. może być dokonane „dolose“ już przez to, że uciążający miał świadomość obelżywego charakteru słowa, które wypowiadał. W danym wypadku zostało ustalone przez Sąd orzekający, że odezwanie się oskarżonego uznane przez akt oskarżenia za obelżywe, tyczyło się Korpusu Sądowego. Cechy więc przewidziane w § 496 u. k. 1852 r. miały miejsce i Trybunał orzekający, uniewinniając oskarżonego spowodował nieważność z § 358 pkt. 9 a) w. p. k. pociągającą za sobą zniesienie części wyroku dotkniętej tą nieważnością.

Ponieważ jednak wyrok nie zawiera ustaleń dostatecznych do wyrokowania w samej sprawie postanowił Najwyższy Sąd Wojskowy zastosować przepisy § 371, cz. 3, pkt. 4 zdanie 2 w. p. k.

Nr. 144.

O. N. S. Wojsk. z dnia 22 kwietnia 1922 r. R. 1049/21. Przewodniczący generał-podporucznik Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Seyfried (referent) i pułkownik Rzymowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca z urzędu adwokat Pawłowski.

Do przedmiotowej istoty czynu występku z § 300 a. u. k. nie wymaga ustawa równoczesnej obecności dwóch lub więcej osób — przeciwnie wystarcza, jeżeli lżenia, wyszydzenia, nieprawdziwe twierdzenia lub przekręcania faktów — dwom lub więcej osobom pokoleji podano do wiadomości.

Przestępstwa przeciw bezpieczeństwu czci, przewidziane w art. V. Ustawy z dnia 17.XII.1862 r. Nr. 8 Dz. ust. z r. 1863 mogą być ścigane tylko z upoważnienia Ministra Spraw

Wojskowych, o które postarać się winien prokurator wojskowy.

(§§ 300, 487, 491 a. u. k., art. V. Ustawy z 17.XII.1862 Dzup. Nr. 8/63).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności wniesione przez prokuratora wojskowego przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. V. w Krakowie z dnia 7 listopada 1921 r. Lcz. Dsk. 7899/21., którym por. Aleksander K..... uwolniony został po myśl § 306, pkt. 4. w. p. k. od oskarżenia o występki z § 300 austr. puk.

orzekł:

odrzuca się zażalenie nieważności prokuratora wojskowego jako nieuzasadnione.

Powody.

Prokurator wojskowy zaczepił wyrok z powodu materialnej przyczyny nieważności z pkt. 9 a) § 358 w. p. k. dopatrując się jej w tem, że Sąd I-szej instancji nie skwalifikował czynu zarzuconego oskarżonemu, jako wyst. z § 300 a. u. k. ewentualnie, że nie skwalifikował go w myśl § 302 w. p. k. bądź to jako przekroczenie z § 491, bądź też z § 487 a. u. k. względnie jako występki obrazy władzy z art. V. ust. z dnia 17 grudnia 1862 Dz. P. P. Nr. 8/63.

Zażalenie to jest jednak nieuzasadnionem.

Wprawdzie Sąd I-szej instancji niesłusznie twierdzi, że w myśl § 300 a. u. k. obecność „więcej ludzi” musi być równoczesna, albowiem wystarcza, jeżeli lżenia (Schmähungen) wyszydzania (Verspottungen) nieprawdziwe twierdzenia i przekręcania faktów (Entstellungen von Tatsachen) dwom lub więcej osobom po kolei podano do wiadomości.

Istotnym wymogiem tego przestępstwa jest, że sprawca musi się starać poniżyć zarządzenia albo rozstrzygnięcia władz, albo też podnieść innych do nienawiści, pogardy, albo bezpodstawnych zażeń przeciwko władzom państwowym, albo gminnym, albo przeciw poszczególnym organom urzędowym, pod względem ich urzędowania, w zamiarze więc sprawcy leżeć musi poniżenie zarządzeń lub rozstrzygnięć władz.

Wobec tego, że oskarżony do zamiaru tego się nie przyznał, i Sąd I-szej instancji zamiaru tego nie ustalił, słusznie uwolnił Sąd oskarżonego w myśl § 306:4 w. p. k. od zarzuconego mu aktem oskarżenia występkę.

Co się zaś tyczy ewentualnego skwalifikowania czynu zarzuconego oskarżonemu w myśl § 302 w. p. k., jako przestępstwa z § 491 lub 487 a. u. k. względnie z art. V, ust. z dnia 17 grudnia 1862 Dz. P. P. Nr. 8/63., to zażalenie prokuratora w tym kierunku jest nieuzasadnionem; ponieważ z akt nie jest widocznem, by strony w swoim czasie postawiły w Sądzie odpowiednie w tym kierunku wnioski, tudzież by prokurator uzyskał w danej sprawie upoważnienie ministra spraw wojskowych w myśl 2 ust. art. V. ust. z dnia 17 grudnia 1862 Dz. u. p. Nr. 8/63.

Orzeczenie powyższe polega na przepisie § 371:II w.p.k.

Nr. 145.

O. N. S. Wojsk. z dnia 24 kwietnia 1922 r. R. 230/22. Przewodniczący generał-bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik Dąbrowski, podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik dr. Armiński.

Wedle art. 109 ust. o powsz. obow. służby wojskowej z 27.X.1918 r. obywatele państw obcych nie podlegają obowiązkowi służby wojskowej — z drugiej jednak strony postanowienia tytułu XVI nie wykluczają przyjęcia takich osób do wojska stałego w charakterze ochotników. Za tem zapatrywaniem przemawia również art. 4 Ustawy z 20.I.1920 r. Nr. 7/20 stanowiący, iż obywatelstwo polskie można także nabyć przez przyjęcie do wojska polskiego.

(Tymczasowa ustawa o powsz. obow. służby wojsk. z dnia 27.X.1918 r. Dz. Pr. Nr. 13/18.

R. R. O P. z 19.VII 1920 r. Dzun. Nr. 63, poz. 414.

Art. 2 pkt 1. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzun. Nr. 59, poz. 368.

Ustawa z 20.I.1920. Dz. ust. Nr. 7/20 o obywatelstwie polskim).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego ul. Tomasza T..... zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. V w Krakowie z dnia 11 marca 1922 r. Lcz. Dsk. 8665/21, którym tenże uznany został winnym występku z § 138 w. k. k. oraz zbrodni z § 171 i 173 u. k. i art. 1 Ust. z dnia 1 sierpnia 1919 r. Nr. 64, poz. 368, i zasądzony w myśl art. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. Nr. 64, poz. 368, Dz. U. na karę śmierci przez rozstrzelanie, —

orzekł:

zażalenie nieważności częściowo jako nieuzasadnione, częściowo jako niedopuszczalne nie uwzględnia się.

Powody.

Oskarżony zaskarża powołany wyżej wyrok z przyczyn nieważności przewidzianych w pkt. 9 a) i 10 § 358 w. p. k.

Przyczyny nieważności z pkt. 9 a) i 10 § 358 w. p. k. wywodzi żalący się w następujących kierunkach:

Utrzymuje, że w danym wypadku ustawa z 1 sierpnia 1919 r. jako ustawą wyjątkową, obowiązująca tylko obywateli państwa polskiego, nie może mieć zastosowania do oskarżonego, który jako urodzony w miejscowości nieprzypadłej traktatem ryskim Polsce, jest obcokrajowcem służącym w Wojsku Polskim ochotniczo. Powołuje przytem oskarżonym R. R. O. z 19 lipca 1920 r. Nr. 63, poz. 414, Dz. Ust. 63.

Zapratywanie to nie jest słuszne. Wprowadzie art. 109 ust. o powszechnym obowiązku służby wojskowej z 27 października 1918 r. Nr. 13 głosi, że obywatele obcych państw nie podlegają obowiązkowi służby wojskowej — atoli tytuł XVI tejże Ustawy, traktujący o służbie ochotniczej, takich obywateli od tej służby nie wyklucza. Tym obcym obywatelom ułatwia nadto ust. z 20 stycznia 1920 r. Nr. 7 Dz. u. Nr. 7/20 o obywatelstwie polskim stanie się obywatelami polskimi, stanowiąc w art. 4, że obywatelstwo polskie nabywa się przez przyjęcie do wojska polskiego, o ile nie uczyniono przeciwnego zastrzeżenia. Skoro w niniejszym wypadku oskarżony na skutek swego ochotniczego zgłoszenia się został przyjętym do Wojska Polskiego, to tem samem nabył obywatelstwo polskie. Powołane wyżej R. R. O. P. nie dotyczy oskarżonego. Rozporządzenie to mówi o wstępujących do armji ochotniczej, utworzonej na zasadzie rozporządzenia werbunkowego Rady Obrony Państwa z 4 lipca 1920 r. Logicznem było postanowienie, że obcy wstępujący do tej armji nie nabywają obywatelstwa, bo trwanie tej armji było uwarunkowane potrzebą. Natomiast oskarżony wstąpił ochotniczo do armji regularnej, a przez przyjęcie do niej stał się obywatelem polskim, skoro przeciwnego zastrzeżenia nie uczynił.

Sąd pierwszy zatem stosując ustawę z 1 sierpnia 1919 r., odnoszącą się do wszystkich osób wojskowych, ani nie naruszył lub błędnie zastosował ustawę co do pytania, czy czyn zarzucony oskarżonemu stanowi zbrodnię, występek lub inny

czyn karygodny, ani czynu tego przez błędne tłumaczenie ustawy nie podciągnął pod przepis karny, który do niego nie ma zastosowania.

W tym stanie rzeczy orzekł Najwyższy Sąd Wojskowy na zasadzie § 371 ust. 2 w. p. k. jak w sentencji.

Nr. 146.

O. N. S. Wojsk. z dnia 28 kwietnia 1922 r. R. 34/22. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Seyfried i pułkownik Joszt (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Przekazanie spraw karnych o przestępstwa przewidziane w art. 12, l. 1, pkt. b). 2 pkt. c) i 3 pkt. b), Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368 — może nastąpić tylko na wniosek prokuratora przy Wojsk. Sądzie Okręgowym i z zgodą właściwego dowódcy Okr. Korp.

(Art. 12 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368, §§ 25 i 300 p. k. w., § 69 k. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione na zasadzie polecenia ministra spraw wojskowych przez prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Sądu Załogowego w Piotrkowie z dnia 31 sierpnia 1921 r. Lcz. S. Z. 131/21, którym szer. Jan D. .... uznany został winnym występku dezercji z § 69 w. k. k. i zasądzony po myśli § 70 w. k. k. na 1 rok więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego po myśli art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. od dnia 1 lipca 1921 r. do 31 sierpnia 1921 r.,

orzekł:

wyrokiem Sądu Załogowego w Piotrkowie z dnia 31 sierpnia 1921 r. Lcz. S. Z. 131/21 naruszoną została ustawa w przepisach art. 12, pkt. 1 a) i b) R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Nr. Dz. u. 59, poz. 368 i § 25 w. p. k. Powołany wyrok znosi się w całej osnowie i zarządza się powtórzenie przeprowadzonego przeciw oskarżonemu postępowania przez Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. 4 w Łodzi.

Powody.

Art. 12, p. 1 a) i b) R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. i § 25 p. k. w. Po myśli wymienionego artykułu R. R. M. rozpoznaniu

Sądów Załogowych ulegają sprawy szeregowych o występki wojskowe zagrożone karą pozbawienia wolności nie wyżej jednego roku, lub zagrożone karą pozbawienia wolności nie wyżej lat trzech, o ile ze względu na przeważające okoliczności łagodzące nie należy oczekiwać surowszej kary, niż kary pozbawienia wolności do jednego roku, przyczem w tym ostatnim wypadku o przekazaniu sprawy Sądowi Załogowemu decyduje prokurator za zgodą właściwego dowódcy. W danej sprawie szer. D. . . . . był oskarżony o dezercję, za którą po myśli § 70 w. k. k. groziło mu więzienie do lat dwu, z drugiej zaś strony z aktów nie wynika, aby sprawa niniejsza była wyraźnie przez dowódcę właściwego lub prokuratora przekazana Sądowi Załogowemu.

Z tego też wynika, że Sąd Załogowy dla rozpatrzenia niniejszej sprawy był niewłaściwy.

W tym stanie rzeczy orzekł i zarządził Najwyższy Sąd Wojskowy po myśli § 378. ust. 2 w. p. k. jak w sentencji.

Nr. 147.

O. N. S. Wojsk. z dnia 29 kwietnia 1922 r. R. 36/22. Przewodniczący generał-podporucznik Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Seyfried (referent) i pułkownik Rzymowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońcy adwokaci Sokołowski i Niżałowski.

Okoliczność, iż jeden ze sprawców rozboju był uzbrojony w broń — jest okolicznością stanowczą dla orzeczenia, wywierającą decydujący wpływ nie tylko na kwalifikację prawną, lecz także na wymiar kary. Pominięcie tej okoliczności uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pkt. 5 § 358 p. k. w.

Art. 15 przep. przech. do og. kod. z r. 1903 musi być obowiązkowo stosowanym przez Sądy do wszystkich przestępstw w art. 15 p. p. wymienionych, które skutkiem ustanowienia dla nich obowiązkowej sankcji karnej terminowego lub bezterminowego zamknięcia w ciężkim więzieniu stają się w myśl art. 3 K. K. z roku 1903 zbrodniami.

Przy zasądzeniu za przestępstwo z art. 616 og. kod. ros. nie wystarcza ustalenie, że sprawca nabywając, ukrywając i t. d. cudze mienie był świadom tego, że mienie to uzyskano za pomocą przestępstwa — przeciwnie należy w myśl postanowień § 308 pkt 1 p. k. w. w sentencji wyroku ustalić, a w powodach uzasadnić czy to mie-

nie uzyskano z pomocą zbrodni, czy też występku, tudzież, czy sprawca tempore criminis o tem wiedział.

(Art. 3, 616, 589 og. kod. z roku 1903, art. 15 p. p. do og. kod. z r. 1903, §§ 308:1 p. k. w. 358 pkt. 5 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez prokuratora wojskowego i oskarżonego kaprała Władysława K. .... zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. III w Białymstoku z dnia 15 grudnia 1921 r. Lcz. K. O. 25/21, którym uznani zostali winnymi 1) szeregowiec Marjan M. .... zbrodni z art. 589:1 k. k. z roku 1903, 2) kapral Władysław K. .... występkę z art. 616:1 K. K. 1903 r. i zasądzeni szer. Marjan M. .... w myśl art. 589:1 z roku 1903 na karę pięcioletniego więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego od 23 lipca 1921 r. i na pozbawienie praw w myśl art. 30 K. K. z roku 1903, kapral Władysław K. .... w myśl art. 616 K. K. W. na karę półtora rocznego więzienia i pozbawienie stopnia kaprała,

orzekł:

uwzględniając zażalenie nieważności prokuratora wojskowego i oskarżonego kaprała Władysława K. .... obydwu z pkt. 5 § 358 w. p. k. znosi się zaczepiony wyrok jako nieważny w całej osnowie i przesyła się sprawę Sądowi I-szej instancji celem przeprowadzenia ponownej rozprawy i zawyrokowania.

Powody.

Prokurator wojskowy w pisemnym swoim wywodzie zarzucił wprawdzie wyrokowi materialną nieważność z pkt. 10 § 358 p. k. w., w rzeczywistości jednak wywodzi formalną przyczynę nieważności, polegającą na niezupełności orzeczenia co do okoliczności stanowczych, w rozumieniu § 358 pkt. 5 p. k. w., Sąd bowiem I-szej instancji pominął ujawnioną na rozprawie okoliczność, iż jeden ze sprawców rozboju, z którymi M. .... działał w porozumieniu, był uzbrojony w broń — która to okoliczność mogła wywrzeć decydujący wpływ nie tylko na kwalifikację prawną zarzucanego oskarżonemu rozboju (art. 589 pkt. 5 og. kod. z roku 1903), lecz także na wymiar kary.

Sąd I-szej instancji winien był zatem w wyroku podać, czy i dlaczego przyjmuje lub nie przyjmuje, że zabranie broni przez napastników w celu dokonania powyższego rozboju było przedmiotem zмовы, w której M. .... uczestniczył.

Oskarżony K..... zaczepia wyrok z pkt. 5, 9 i 10 § 358 w. p. k. uzasadniając, iż Sąd I-szej instancji ustalił, że kapral K....., biorąc od M..... pieniądze do przechowania, wiedział, że pochodzą one z przestępstwa, nie ustalił jednak z jakiego; podnosi zatem niejasność orzeczenia w istotnej części.

Zarzutowi temu nie można odmówić słuszności; od ustalenia bowiem tego, czy mienie było uzyskane zapomocą zbrodni czy zapomocą występku zależy sankcja karna: więzienie (dom poprawy) od roku do lat 3 lub więzienie.

Sąd I-szej instancji wprawdzie w części orzekającej przyjmuje, że kapral K..... wiedział, że przyjęty na przechowanie i celem ukrycia portfel żółty i pieniądze z rozboju pochodzące są uzyskane zapomocą zbrodni, w powodach jednak ustala jedynie, że kapral K..... wiedział, że pieniądze pochodzą z przestępstwa, nie wypowiadając jasno, czy pochodzą ze zbrodni czy z występku, niejasność ta dotyczy zaś istotnej dla orzeczenia okoliczności.

Z powyższych powodów uwzględniając zażalenie nieważności zarówno prokuratora jakoteż oskarżonego K..... z pkt. 5 § 358 w. p. k., zniósł Najwyższy Sąd Wojskowy w myśl § 371:III:1 w. p. k. zaczepiony wyrok i zarządza przeprowadzenie pełnowej rozprawy, wobec czego odwołanie M..... od wymiaru kary i rozważenie zarzuconej przez oskarżonego K..... przyczyny nieważności z p. 9 i 10 § 358 w. p. k. stało się bezprzedmiotowe.

Najwyższy Sąd Wojskowy nie przychylił się do zajętego przez obronę na rozprawie jawnej przed Najwyższym Sądem Wojskowym stanowiska—że art. 15 przepisów przechodnich do K. K. z roku 1903 nie ma zastosowania do 1 części art. 589, gdyż rozbój z tej części tego artykułu skwalifikowany ze względu na sankcję karną więzienia (dom poprawy) od 3 do 6 lat stanowi w myśl art. 3 K. K. z roku 1903 występki, zaś art. 15 p. p. odnosi się jedynie do zbrodni—i uznał: 1) że art. ten, jako z jego brzmienia wynika, obowiązkowo przez Sądy stosowanym być musi, 2) że wszystkie przestępstwa w art. 15 p. p. wymienione skutkiem ustanowienia dla nich obowiązkowej sankcji karnej terminowego lub bezterminowego zamknięcia w ciężkim więzieniu stają się w myśl art. 3 K. K. z roku 1903 zbrodniami.

Wynika to z powołania w art. 15 p. p. art. 555, 564 i 584 K. K. z roku 1903, przestępstwa bowiem z art. 555, 564 i 584 K. K. z roku 1903 przewidziane ze względu na

sankcję karną w tychże art. zagrożone są w myśl art. 3 K. K. z roku 1903 jedynie występkami; gdyby zatem przepis art. 15 p. p. miał być stosowany jedynie do tych w nim wymienionych przestępstw, które już ze względu na ich sankcje karne K. K. z roku 1903 są zbrodniami, przepis ten nigdy nie mógłby znaleźć zastosowania do przestępstw w art. 555, 564 i 584 K. K. z r. 1903 przewidzianych, a powołanie ich zatem w art. 15 p. p. byłoby zupełnie bezzasadnem.

Należy więc przyjąć, że przepis art. 15 p. p. podwyższa obowiązkowo sankcje karne tych przepisów, które w powołanych artykułach zagrożone są jedynie więzieniem lub więzieniem wymierzonym zamiast domu poprawy co do reszty zaś zbrodni daje możność Sądowi orzekającemu fakultatywnego zastosowania wyższej sankcji karnej.

Nr. 148.

O. N. S. Wojsk. z dnia 29 kwietnia 1922 r. R. 1113/21. Przewodniczący generał-podpor. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Seyfried, prokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 64/19) ma również zastosowanie do usiłowanych przestępstw w tejże ustawie przewidzianych. (Vide O. N. S. Wojsk. Nr. 24/21 odmiennie).

(Ustawa z dnia 1.VIII.1919 r. Dz. Pr. Nr. 64/19).

§ 358, pkt. 10 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez prokuratora wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. IV w Łodzi z dnia 17 listopada 1921 r. Łcz. K. 2578/21, którym st. szer. Konrad C. . . . . z W. U. Gosp. w Szczypiornie uznany został winnym występku usiłowania kradzieży przedmiotów, dostępnych mu z powodu stosunku służbowego, przewidzianego w art. 49 k. k. 1903 r. i § 138 k. k. w. i zasądzony po myśli § 138 k. k. w. przy zastosowaniu art. 53 k. k. 1903 r. na karę więzienia przez 6 miesięcy, której wykonanie zawieszono na przeciąg dwu lat po myśli art. 19 Przep. Przech. do k. k. 1903 r..

orzekł:

w uwzględnieniu zażalenia nieważności prokuratora wojskowego z pkt. 10, § 358 u. w. p. k. znosi się w zaskarżonym wyroku część zawierającą kwalifikację czynu karygodnego

oraz orzeczenie kary i zarządza się ponowną rozprawę główną w tym zakresie przed tym samym Sądem I-szej instancji.

Powody.

Zażalenie prokuratora wojskowego zaskarża tylko skazującą część wyroku Sądu I-szej instancji, naprowadzając na uzasadnienie nieważności pkt. 10, § 358 u. w. p. k.

Istotna treść wyводу zażalenia sprowadza się do tego, że prokurator wojskowy zarzuca oskarżonemu mylną kwalifikację czynu karygodnego, którego oskarżony został uznany winnym.

Sąd I-szej instancji, jak to trafnie wywodzi zażalenie, przyjął za ustalone, że oskarżony usiłował przywłaszczyć sobie z hurtowni oficerskiej przedmioty dostępne mu z powodu służby i uczynił to, pełniąc funkcję przy tej hurtowni, a więc z naruszeniem wojskowego stosunku służbowego, czyli zachodziły warunki, wskazujące na konieczność zastosowania Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 64/19) w redakcji Ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 2/21). Sąd a quo jednak ustaw tych nie zastosował, wychodząc z błędnego założenia, że ustawy te jako wyjątkowe, mogą mieć zastosowanie jedynie do tych, którzy uznani zostaną winnymi dokonanych przestępstw, w tych ustawach przewidzianych.

Pogląd ten Sądu a quo, jest mylny, w ostatecznym wniosku, aczkolwiek niektóre przesłanki są trafne. I tak bezsprzecznie trafne jest twierdzenie Sądu a quo, że kary z pomienionych ustaw za zbrodnie dokonane nie mogą być łagodzone poniżej granic w ustawach tych podanych, czemu też niejednokrotnie dał już wyraz i Najwyższy Sąd Wojskowy w swych rozstrzygnięciach, z tego jednak nie wynika wcale wniosek, aby przepisy powszechnych i wojskowych ustaw karnych o przestępstwach usiłowanych nie miały mieć mocy obowiązującej i zastosowania do zbrodni, przewidzianych w rzeczonych ustawach z 1 sierpnia 1919 r. i 17 grudnia 1920 r.; do interpretacji takiej nie upoważnia ani sama treść tych ustaw, ani z ich treści płynąca niewątpliwa wola ustawodawcy. Gdyby istotnie intencją ustawodawcy było uchylenie w stosunku do pomienionych ustaw wszystkich przepisów obowiązujących ustaw karnych odnośnie usiłowanych przestępstw, to niewątpliwie byłby ustawodawca wyraził tę swoją wolę tak, jak to uczynił odnośnie do uczestnictwa i współsprawstwa w art. 4 Ustawy z dnia 1 sierpnia

1919 r. zwłaszcza, że rozchodzi się o ustawę tak bardzo wyjątkową, a zatem „lex strictissimae interpretationis“.

Skoro więc ustawodawca zmodyfikował przepisy ustaw karnych obowiązujących o odpowiedzialności współsprawców i uczestników przy zastosowaniu Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. i 17 grudnia 1920 r. i wyraził to w specjalnym przepisie art. 4 Ustawy sierpniowej, a pominął całkowicie w ustawach tych milczeniem przepisy o usiłowanych przestępstwach, to niema absolutnie żadnej podstawy do przypuszczenia, aby te przepisy nie obowiązywały i nie miały zastosowania, gdy rozchodzi się o oskarżenie z Ustawy sierpniowej.

Wobec powyższego o ile zażalenie prokuratora wojskowego zarzuca wyrokowi nieważność z p. 10, § 358 u.w.p.k. jako skutek nietrafnej kwalifikacji czynu karygodnego przez błędne tłumaczenie ustaw, zażalenie to przedstawia się jako uzasadnione.

Najwyższy Sąd Wojskowy nie mógł jednak orzec w sprawie samej, albowiem orzeczenie to uzależnione jest od wysokości szkody przez oskarżonego wyrządzonej, względnie zamierzonej, a w tym kierunku zaskarżony wyrok nie podaje koniecznych ustaleń, aczkolwiek bowiem wspomina o wartości przedmiotów przestępstwa, to jednak nie wyjaśnia, czy wartość ta jest identyczna ze szkodą.

Z naprowadzonych zasad należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 371, ust. 1 i 3, pkt. 4 u.w.p.k.

Nr. 149.

O. N. S. Wojsk. z dnia 4 maja 1922 r. R. 50.22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie pułkownik dr. Świniarski i pułkownik dr. Zbyszewski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik dr. Armiński, obrońcy: adwokaci Zaczyński i Szurlej.

Sędziów wojskowych, z wyjątkiem sędziów załogowych i sędziów śledczych mianuje naczelnik państwa (prezydent Rzeczypospolitej Polskiej).

Prokurator wojskowy jako strona w procesie nie należy do osób, które ma na myśli ustawa w pktcie 1 § 358 p.k.w.

Czy i o ile zachodzą okoliczności wykluczające możliwość odebrania przysięgi od świadka po myśli § 200 pkt. 1 p. k. w., należy ocenić wedle stanu sprawy w chwili przesłuchania dotyczącego świadka.

Odczytanie zeznań świadka w wypadku przewidzianym w § 288 pkt. 2. p. k. w. może zarządzić Sąd orzekający także z urzędu bez wyczekiwania ewentualnych wniosków stron.

§ 140 k. k. w. ma na względzie tylko przekupstwo w związku z naruszeniem obowiązków służbowych.

(§ 140 k. k. w. §§ 200, 288 i 358 pkt. 1, 5 p. k. w., art. 49 i 657 og. kod. z roku 1903, art. 26 i 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzun. Nr. 59, poz. 368.

Ustawa z 1.VIII.1919 r. i Ust. z 7.II.1919 r. Dzun. Nr. 89, poz. 484).

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek zażalenia nieważności oskarżonych przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgowego Nr. I, w Warszawie z dnia 24 grudnia 1921 r. Lcz. K.III.154/21., mocą którego uznani zostali winnymi:

a) por. Romuald S..... zbrodni przestępstwa z art. 51 p. k. k., § 140 w. k. k. i art. 2 Ustawy z dnia 1.VIII.1919 r.,

b) ppor. Włodzimierz K..... zbrodni okazania świadomej pomocy przy zażądaniu i otrzymaniu przyrzeczenia łapówki z art. 51 i 660 p. k. k. i § 140 w. k. k. i art. 2 i 4 Ustawy z dnia 1.8.1919 r., i zasądzeni na zasadzie art. 2 Ust. z dnia 1.8.1919 r., art. 25 i 28 Rozp. Rady Min. z dnia 10.5.1920 r. i art. 25, 28 i 30 p. k. k. na karę pięciu lat ciężkiego więzienia, pozbawienie praw stanu oraz poszczególnych praw i przywilejów i wydalenie z wojska, przyczem po myśli art. wyżej cytowanego rozporządzenia na poczet wymierzonej kary zaliczono im areszt śledczy od dnia 25 maja 1921 r., licząc po myśli art. 63 p. k. k. za każde 2 miesiące aresztu śledczego jeden miesiąc ciężkiego więzienia, — po przeprowadzonej rozprawie jawnej,

orzekł:

1) zażalenie nieważności obydwóch oskarżonych z punktów 3 i 4 § 358 w.p.k. oraz zażalenie nieważności oskarżonego K..... z pkt. 1 § 358 w. p. k. odrzuca się jako niezasadne;

2) uwzględniając zażalenie nieważności obydwu oskarżonych z pkt. 5 § 358 w. p. k. wyrok I-szej instancji co do oskarżonych por. S..... i ppor. K..... w całej osnowie jako nieważny znosi się i zarządza się powtórzenie rozprawy przed tym samym Sądem.

Powody.

Obrona zaskarżyła wyrok I-szej instancji co do oskarżonego S..... zażaleniem nieważności z przyczyn wymienionych w § 358 pkt. 3, 4, 5, 8, 9, 10 i 11 w. p. k., przy czem podnieść należy, iż zażalenie nieważności z pkt. 8 wcale wywiedzionem nie zostało, zaś co do oskarżonego K..... wyrok z przyczyn nieważności z pktu 1, 3, 4, 5 i 10 § 358 w. p. k. przez obronę zaskarżony został.

Zastępca prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym jest zdania, iż zażalenie nieważności obrony w całej osnowie jest nieuzasadnione i odrzucić je należy.

Najwyższy Sąd Wojskowy wdał się przedewszystkiem w rozpatrzenie podniesionej przez obrońcę oskarżonego K..... przyczyny nieważności z pktu 1 § 358 w. p. k., albowiem w razie uwzględnienia zażalenia nieważności w tym kierunku wyrok także co do współoskarżonego na zasadzie § 373 w. p. k. musiałby być zniesiony, mimo, iż oskarżony S..... zarzutu tego nie podniósł.

Wspomnianą nieważność stara się obrona mianowicie uzasadnić tem, iż według art. 26 R. R. M. z dnia 10 maja 1920 r. wpr. w. p. k. sędziów wojskowych mianuje naczelnik państwa, tymczasem sędziowie orzekający w danej sprawie nie byli mianowani przez naczelnika państwa, na rozprawie uzupełnił obrońca ten wywód twierdzeniem, że i nominacja sędziów wojskowych przez wodza naczelnego nie jest wystarczająca, gdyż ustawa przepisuje nominację przez naczelnika państwa jako takiego, a władza tegoż nie jest równoznaczną z władzą naczelnego wodza.

Najwyższy Sąd Wojskowy podziela zapatrywanie obrony o ile ta domaga się aby sędziów wojskowych mianował naczelnik państwa, gdyż to wynika jasno z brzmienia art. 26 powołanego R. R. M. i Najwyższy Sąd Wojskowy podziela również zapatrywanie obrony w tym kierunku, że władza naczelnego wodza i naczelnika państwa to dwie odmienne rzeczy pod względem prawnopństwowym, że zatem z treści samego aktu nominacji zgodnie z ustawą wynikać winno, iż dotyczący sędzia mianowany został przez naczelnika państwa z mocy władzy wykonawczej naczelnika państwa.

Mimo to Najwyższy Sąd Wojskowy w danym wypadku nie mógł dopatrzeć się podniesionej nieważności wyroku.

Dekretem z dnia 22 listopada 1918 r. objął Józef Piłsudski jako tymczasowy naczelnik państwa władzę wykonaw-

czą, a dekret ten opiera się na dekretach Rady Regencyjnej z 11 i 14 listopada 1918 r. Dz. Pr. Nr. 17 ex 1918, poczem uchwałą Sejmu z dnia 20 lutego 1919 r. Dz. Pr. Nr. 19 1919 r. przekazał Sejm Józefowi Piłsudskiemu władzę wykonawczą w sprawach cywilnych i wojskowych.

Władzę więc naczelnika państwa i naczelnego wodza sił zbrojnych dzierży aż do wykonania odmiennego postanowienia Konstytucji (art. 46) jeszcze jedna i ta sama osoba i to Józef Piłsudski.

Skoro więc majorowi Stefanowi Haydukowskiemu i majorowi Wacławowi Ostyk Syrewiczowi dekretem naczelnego wodza Józefa Piłsudskiego z dnia 27 stycznia 1919 r. Nr. 426 Dz. Rozk. Nr. 12 ex 1919 obowiązki sędziego wojskowego poruczone zostały, nieuzasadnionem jest twierdzenie obrony, że sędziowie ci nie są mianowani przez naczelnika państwa i o nieważności wyroku z pktu 1 § 358 w. p. k. nie może być mowy.

Stojąc wreszcie na gruncie przepisu art. 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. wpraw. w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy jest zdania, iż prokurator, skoro jest stroną w procesie, nie należy do osób, które ma na myśli ustawa w pktcie 1 § 358 w. p. k., skutkiem czego Najwyższy Sąd nie rozpatrywał czy mjr. Sobotkowski był mianowany przez naczelnika państwa czy nie.

Zażalenie nieważności z pktu 1 § 358 w. p. k. uznał zatem Najwyższy Sąd Wojskowy za nieuzasadnione.

Obrona widzi dalej nieważność wyroku odnośnie do obydwóch oskarżonych w tem (pkt. 3 i 4 § 358 w. p. k.), a) iż Sąd orzekający przesłuchał Cierkońskiego, który jest współwinnym zarzuconego czynu, pod przysięgą, gdyż upomniał Cierkońskiego na świętość złożonej Komisji Sejmowej przysięgi; Cierkoński pod nieważnością przysięgi w myśl § 200 pkt. 1 w. p. k. nie mógł być zaprzysiężony; b) iż Sąd orzekający wbrew przepisowi § 288 w. p. k. przesłuchał sędziego śledczego Rundo jako świadka na treść sporządzonych przez niego protokółów; c) że odczytano zeznania Cierkońskiego złożone w Komisji Sejmowej wbrew § 288 w. p. k. bo bez wniosku stron i że nie uwidoczniło w protokóle rozprawy przyczyn tego zarządzenia.

Najwyższy Sąd Wojskowy odmówił powyższym zarzutom słuszności, a to z następujących powodów.

Ad a). Obrona nie wspomina wprawdzie o tem, jakiego czynu karygodnego jej zdaniem Cierkoński się dopuścił, jed-

nak ze stanu sprawy wnosząc przyjąć się musi, iż obronie rozchodzi się o to, iż Cierkoński mimo, że był podejrzany o występki nieposłuszeństwa władzom z art. 149 k. k. jako świadek pod przysięgą przesłuchany został.

Jak jednakowoż z ustaleń wyroku widać Sąd orzekający nie podejrzewał Cierkońskiego o ten występki, przeciw Cierkońskiemu nie wdrożono nawet kroków sądowych, gdyż z ustaleń widać, iż Cierkoński „nie usiłował nakłonić” K. . . . . zapomocą łapówki do spełnienia zbrodni lub występku lecz, K. . . . . był tym, który łapówki się domagał i niechętnego Cierkońskiego do dania łapówki nakłaniał. Przy współwinie, uczestnictwie w przestępstwie musi być zły zamiar, Cierkoński tego zamiaru nie miał, on był ofiarą zbrodniczej działalności oskarżonych.

W tym stanie rzeczy powołanie się obrony na przepis § 200 pkt. 1 w. p. k. jest niesłuszne, natomiast upomnienie świadka na świętość złożonej w dochodzeniach przed Komisją Sejmową przysięgi było w zupełności uzasadnione przepisem art. 43 ustawy z dnia 7 listopada 1919 r. Dz. Ust. Nr. 89, poz. 484.

Ad b). Błędem jest dalej stanowisko obrony, iż sędzia śledczy Rundo nie mógł być jako świadek słuchany. Przeciwnie przesłuchanie go okazało się ze względu na sposób obrony K. . . . . w interesie prawdy materialnej koniecznym i przepis § 288 w. p. k. nie stał temu na przeszkodzie.

Ad c). Wreszcie odczytanie zeznań Cierkońskiego na rozprawie mógł Sąd właśnie w myśl § 289 pkt. 2 w. p. k. zarządzić i to nie wyczekując wniosków stron a niewiadczenie powodów odczytania w protokóle rozprawy nie może żadną miarą uzasadnić podniesionej przez obronę nieważności.

Z naprowadzonych więc wyżej przyczyn zażalenie nieważności obrony z pkt. 3 i 4 § 358 w. p. k. jako nieuzasadnione odrzucone zostało.

Obrona wywodzi dalej nieważność wyroku co do obu oskarżonych opierając się na § 358 pkt. 5 w. p. k., przyczem obrona S. . . . . dopatruje się w wyroku wszystkich w tym ustępie ustawy przewidzianych przyczyn nieważności.

Zaznaczywszy, że tekst niemieckiej ustawy karnej wojsk. § 140 mianowicie słowo „Bestechung“ w podręczniku prof. Makowskiego jako „sprzedajność“ zaś w urzędowym wydaniu Dep. Spraw. M. S. Wojsk. jako „przekupstwo“ jest przetłomaczone co samo jest dowodem, że o grę słów chodzi,

a nie o błędne i nieważność wyroku pociągające oznaczenie czynu karygodnego, należało rozpatrzyć przedewszystkiem zarzut „niejasności orzeczenia“, gdyż rzeczywście niejasność tenoru wyroku odnośnie obu oskarżonych rzuca się w oczy.

Z tenoru wyroku nie wynika jasno a) czy łapówka została zażądana za „prędkie przyjęcie“ oleju i pokostu, czy za przyjęcie „niezdatnego do użytku pokostu“ czy za jedno i drugie.

W pierwszym wypadku niema naruszenia obowiązków służbowych, zatem niema przestępstwa z § 140 w. k. k., i art. 2 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., gdyż prędkie przyjęcie z natury rzeczy oraz szczególnych powodów w tej sprawie istniejących było obowiązkiem oskarżonego, w drugim zaś wypadku zachodzi pytanie, dlaczego okoliczność przyjęcia złego pokostu jest zaznaczona nawiasowo, niejako ilustracyjnie w ust. 1 wyroku a ust. 2 odnoszącym się do por. K. . . . . wogóle o niej niema wzmianki.

Niejasność wspomniana szczególnie jaskrawo występuje w orzeczeniu co do por. K. . . . .

Orzeczenie przypisuje oskarżonym znowę co do przestępstwa z § 140 w. k. k. polegającego na naruszeniu obowiązku służbowego. Naruszenie zaś obowiązku służbowego mogło nastąpić, jak wyżej wykazano przez przyjęcie złego pokostu, a nie przez „prędkie przyjęcie“ oleju i pokostu. Tymczasem motywy wyroku ustalają, że oskarżeni umówili się tylko co do „prędkiego przyjęcia oleju i pokostu“, a różnica ta jest zasadniczą, gdyż decyduje o tem, czy kwalifikacja czynu ma być oparta na § 140 w. k. k. i art. 2 ust. z dnia 1.VIII.1919 r.

Gdy bowiem znowa istniała tylko w kierunku ustalonym przez motywy orzeczenia, to przyjęcie złego pokostu przez por. S. . . . . istnieje poza znową i obciąża samego por. S. . . . . wyłącznie, stanowiąc osobne przestępstwo, nigdy zaś nie może mieć wpływu na por. K. . . . .

Wskutek zaznaczonych wyżej zgodnie z wywodem zażalenia nieważności obu oskarżonych niejasności orzeczenia musiały się nasunąć Najwyższemu Sądowi Wojskowemu poważne wątpliwości co do kwalifikacji i zastosowania art. 2 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r.

Wobec tego, iż wyrok dotknięty jest nieważnością przewidzianą w pktcie 5 § 358 w. p. k. należało wyrok w całej osnowie jako nieważny znieść i w myśl § 371 ust. III pkt. 1 w. p. k. zarządzić powtórzenie rozprawy, dalszych natomiast

punktów zażaleń nieważności jako bezprzedmiotowych nie rozpatrywać.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał jednak za stosowne wyrazić w kwestji kwalifikacji następującą opinię:

Do istoty przestępstwa z § 140 w. k. k. konieczne jest „naruszenie obowiązków służbowych“.

Stojąc na gruncie ustaleń zawartych w tenorze wyroku i wobec tego, iż Sąd podkreśla, iż oskarżony zażądał łapówki za przedkie przyjęcie oleju rycynowego i pokostu a nie mówi wyraźnie, żeby oskarżony zażądał łapówki obiecując równocześnie przyjąć pokost, nienadający się do celów lotniczych, nie można przyjąć, iż oskarżony „za czyn stanowiący naruszenie obowiązku służbowego“ zażądał łapówkę.

Twierdzenie obrony zaś, że przestępstwo to nie może być popełnione przez osobę trzecią, jest błędnem, bo o ile zмова udowodnioną została, to mamy wtedy warunek zastosowania art. 51 K. K. z roku 1903.

W czynie, który zarzuca się oskarżonym, mieszczą się jednak w razie udowodnionego porozumienia wszelkie znamiona usiłowania przestępstwa na służbie państwowej z art. 49, 657 część I K. K. z roku 1903, karalnego po myśli art. 3 Ustawy sierpniowej.

Najwyższy Sąd Wojskowy jest zdania, że nie art. 2 lecz art. 3 wspomnianej ustawy winien był znaleźć zastosowanie.

Art. 2 dotyczy się wypadku „przyjęcia“ podarunku w celu skłonienia do „naruszenia obowiązków“, a w danym wypadku te dwa wymogi zdaje się nie zachodzą — łapówka nie została jeszcze przyjęta, a naruszenie obowiązków nie było celem, gdyż celem było szybkie przyjęcie towaru.

Art. 2 wspomnianej ustawy miałyby wtedy dopiero zastosowanie, gdyby Sąd za udowodnione przyjął, iż łapówka została daną za przyjęcie niezdatnego do użytku pokostu, tj. musiałby być stwierdzony związek przyczynowy między łapówką a sprawą przyjęcia pokostu bez analizy, a nadto w danym wypadku musiałoby być udowodnione porozumienie między S..... a K..... co do tej właśnie decydującej okoliczności, a w danej sprawie Sąd nie zastanawiał się nad tem, czy K..... o tem wiedział, czy zamiarem jego było pośredniczyć w przyjęciu niezdatnego pokostu za łapówkę.

Tak więc i kwalifikacja czynów objętych wyrokiem jest błędna.

Nr. 150.

O. N. S. Wojsk. z dnia 5 maja 1920 r. R. 224/22. Przewodniczący generał-bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca adwokat Neumark.

Przy zbrodni z art. 51 i 455 p. 12 og. kod. z r. 1903 porozumienie uczestników dotyczyć musi obu momentów istotnych dla tej zbrodni, t. j. zarówno zamiaru pozbawienia życia, jakoteż i celu zysku. W wyroku zasądającym muszą być te okoliczności ustalone i uzasadnione.

Postanowienia o dowodach rzeczowych nie należą po myśli §§ 307 i 308 p. k. w. do wyroku, lecz zawarte być mogą w oddzielnych uchwałach i uzasadnione być powinny powołaniem odnośnych przepisów ustawy.

(art. 51, 455, og. kod. z roku 1903, §§ 307, 308, 358, pkt. 5 i 404 p. k. w.)

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. I. w Warszawie z dnia 17 marca 1922 roku Lcz. K. I. 27/22, którym szereg. 16 p. a. p. Antoni R. . . . . uznany został winnym zbrodni z art. 51 i 455 p. 12 k. k. 1903 r. i art. 15 przepisów przechodnich do tegoż k. k., i zasądzony po myśli powyższych art., oraz § 31 k. k. w. na karę śmierci przez rozstrzelanie i wydalenie z wojska, przy czem w tymże wyroku postanowiono dowody rzeczowe, o ile stanowią zagrabione mienie ofiar napadu na ś. p. małżonków Rudzińskich, wydać ich synowi Józefowi Rudzińskiemu, o ile zaś stanowią narzędzie zbrodni, jak rewolwery — skonfiskować,

orzekł:

uwzględnia się zażalenie nieważności oskarżonego z p. 5 § 358 u. w. p. k. zaskarżony wyrok w całej osnowie jako nieważny znosi się i zarządza się ponowną rozprawę główną przed tym samym sądem I-szej instancji.

Powody.

Naprowadzając nieważność z p. 5 § 358 u. w. p. k., zażalenie zarzuca wyrokowi niejasność i niezupełność, a wywodzi wyraźnie także brak powodów, oraz sprzeczność wewnętrzną orzeczenia.

Niejasność i niezupełność zażalenie wyprowadza stąd, że oskarżony, uznany winnym zbrodni z art. 51 i 455 p. 12. k. k. 1903 r., oraz art. 15 przepisów przechodnich do tegoż k. k., według tenoru wyroku wystrzałami z rewolweru pozbawił życia małżonków Rudzińskich i zabrał w celu przywłaszczenia ich rzeczy ruchome, czyli — jak wywodzi zażalenie — uznano oskarżonego winnym dwóch czynów karygodnych: zbrodni zabójstwa i występku zaboru cudzej własności bez ustalenia, że motywem zabójstwa był zysk.

Niezupełność oraz brak powodów wywodzi zażalenie dalej w tym kierunku, iż wyrok pominął zapodanie oskarżonego, iż w krytycznym momencie stał on na czatach, nie biorąc bezpośredniego udziału w wykonaniu czynu karygodnego, a także nie podał powodów przyjęcia przez sąd a quo, iż porozumienie się oskarżonego z innymi współsprawcami czynu obejmowało nie tylko rabunek, lecz i zabójstwo.

Dla przyjęcia za udowodnioną zbrodnię zabójstwa w celu zysku z art. 455 p. 12 p. p. 1903 roku należy stwierdzić, że sprawca nie tylko miał zamiar pozbawienia życia — bezpośredni lub choćby ewentualny — lecz równorzędnie także, że zamiar taki powstał w celu zysku. Gdy zaś, jak w danej sprawie, zachodzi wypadek uczestnictwa i oskarżony uznany zostaje winnym zbrodni zabójstwa w celu zysku, po uprzednim porozumieniu się z innymi sprawcami, stwierdzić w wyroku nieodzownie należy, że porozumienie to dotyczyło obu momentów istotnych dla tej zbrodni, t. j. zarówno zamiaru pozbawienia życia, jakoteż i celu zysku.

W tym kierunku, jak to słusznie wywodzi zażalenie, wyrok zaskarżony dotknięty jest niejasnością, względnie wewnętrzną sprzecznością orzeczenia, oraz brakiem powodów, zasądzenie bowiem oskarżonego w tenorze wyroku za zabójstwo w celu zysku, nie tylko nie znajduje w powodach wyjaśnienia i uzasadnienia po myśli § 310 u. w. p. k., lecz nawet powody wykazują wyraźną sprzeczność w tenorze wyroku, według bowiem powodów sąd a quo przyjął za ustalone i udowodnione, że oskarżony zmówił się z innymi uczestnikami do napadu w celach rabunkowych, że brał udział w napadzie i że potem dzielił się zyskiem, uzyskanym ze sprzedaży rzeczy zrabowanych. Ten stan faktyczny, przyjęty za ustalony i udowodniony przez sąd a quo, wcale nie wyjaśnia i nie uzasadnia tenoru wyroku, lecz przeciwnie pozostaje z nim w rażącej sprzeczności, dla uzasadnienia bowiem zbrodni zabójstwa w celu zysku należało stwierdzić, że oskarżony zmówił

się ze współnikami w celu zysku na dokonanie zabójstwa, lub przynajmniej, że zmowa ta dopuszczała ewentualnie zabójstwa; w tym kierunku jednak wyrok nie daje żadnego uzasadnienia.

Dalej zupełnie słusznie zarzuca zażalenie, iż sąd a quo nie wypowiedział w sposób zdeklarowany swego poglądu na istotne w danych warunkach zapodanie oskarżonego, iż w krytycznym czasie stał on tylko na czatach poza domem; wolno było sądowi zapodanie to oskarżonego przyjąć za wiarogodne lub je odrzucić z podaniem powodów, nie wolno było jednak tej okoliczności pomijać wobec przepisu § 305 u. w. p. k., albowiem jeżeliby ta okoliczność odpowiadała prawdzie, to odpowiedzialnością z art. 455 p. 12 k. k. 1903 r. możnaby oskarżonego obciążyć tylko w razie stwierdzenia, że zmowa jego ze współnikami obejmowała zamiar nie tylko rabunku, lecz również zabójstwa, a przynajmniej ewentualność taką dopuszczała.

Wobec powyższego zażalenie nieważności z p. 5. § 358 u. w. p. k., o ile zarzuca wyrokowi i wywodzi niejasność, wewnętrzną sprzeczność, brak powodów i niezupełność, przedstawia się jako uzasadnione i z tego już powodu skutkować musi zniesienie wyroku w całej osnowie.

Z naprowadzonych zasad należało w powyższy sposób uchwalić po myśli § 371 ust. 1. i 3. p. 1. u. w. p. k.

Zauważa się z urzędu, że postanowienia o dowodach rzeczowych nie należą po myśli §§ 307 i 308 u. w. p. k. do wyroku, lecz zawarte być mogą w oddzielnych uchwałach i uzasadnione być powinny powołaniem odnośnych przepisów ustawy.

Nr. 151.

O. N. S. Wojsk. z dnia 10 maja 1922 r. R.261/22. Przewodniczący generał br. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Rzymowski i pułkownik Joszt (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Służba oficera inspekcyjnego komendy miasta jest służbą bezpieczeństwa (wartowniczą) w rozumieniu §§ 141 i 111 k. k. w.

Rozkaz w rozumieniu § 92 k. k. w. musi obejmować konkretną czynność służbową, lub ich szereg i zwracać się do poszczególnych osób, oddziałów i t. d. Przepisy regulaminowe zawierające wskazania co do ogólnych lub szcze-

gólnych czynności służbowych, chociażby wydane w formie rozkazów nie są rozkazami w sprawach służbowych, w rozumieniu § 92 k. k. w. Naruszenie tych przepisów pociąga za sobą jedynie odpowiedzialność dyscyplinarną.

(§§ 92, 111, 141, 151 k. k. w.)

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym z rozkazu pana ministra spraw wojskowych zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VIII. w Grudziądzu z dnia 21 stycznia 1922 r. Lcz. K. 222 /21., którym 1) ppor. K..... uznany został winnym występku z §§ 151 i 141 w. k. k. popełnionego przez to, że jako oficer inspekcyjny w komendzie miasta w Grudziądzu z dnia 31.5 na 1.6.1921 r. wskutek upicia się stał się niezdolnym do pełnienia służby, oraz, że w powyższym czasie i miejscu wdawał się z aresztowanymi oficerami, będąc oficerem inspekcyjnym, t. j. z nimi się bawił, jadł i pił, przez co działał wbrew przepisom służbowym o służbie inspekcyjnej i za to zasądzonym został wedle § 141 w. k. k. i art. 19 Rozp. z 10.5.1920 r. Nr. 59/369, na karę aresztu domowego obostrzonego przez trzy (3) tygodnie, 2) natomiast ppor. Michał W..... winnym występku z §§ 79 i 92 w. k. k. popełnionych przez to, że 27.5.1921 r. w Grudziądzu w czasie odsiadki 20-dniowego aresztu na odwachu w komendzie miasta sam się uwolnił, oraz, że dnia 27.5.1921 r. będąc w areszcie odwachowym w komendzie miasta sprowadził kobietę, że więc przekroczył obowiązujące przepisy i rozkazy, i za to zasądzonym został wedle § 92 w. k. k. i art. 19 Rozp. z 1920 r. Nr. 59/369, na karę aresztu domowego obostrzonego przez trzy tygodnie,

orzekł:

1) powołanym wyrokiem naruszoną została ustawa odnośnie do osoby skazanego ppor. Leopolda K..... w przepisie § 151 w. k. k. — odnośnie do osoby ppor. Michała W..... w przepisach § 92 w. k. k.;

2) w powołanym wyroku znosi się ustęp uznający ppor. Leopolda K..... winnym występku z § 151 w. k. k., ustęp uznający ppor. Michała W..... winnym występku z § 92 w. k. k. oraz ustępy o karze co do obu oskarżonych;

3) pozostawiając inne ustępy wyroku w mocy, zarządza się powtórzenie przeprowadzonego przeciw tym skazanym postępowania w granicach zniesionego wyroku przez ten sam sąd 1-szej instancji.

Powody.

Podzielając zapatrywanie prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym dopatrył się Najwyższy Sąd Wojskowy naruszenia następujących przepisów:

§ 151 w. k. k. Sąd I-szej instancji skazał oskarżonego b. ppor. K..... za to, że jako oficer inspekcyjny w komeńdzie miasta w Grudziądzu wskutek upicia się stał się niezdolnym do pełnienia służby, i mylnie zakwalifikował czyn ten z § 151 w. k. k. Oskarżony bowiem jako powołany do służby bezpieczeństwa w rozumieniu § 111 w. k. k. popełnić mógł zarzuconym mu czynem jedynie występki z § 141 w. k. k. Między wymienionymi przepisami zachodzi ta różnica, że gdy § 151 w. k. k. ma na względzie zwykłe, codzienne obowiązki służbowe, to podmiotem przestępstwa z § 141 w. k. k. może być wojskowy, o ile powołany został specjalnym rozkazem lub szczególnym zarządzeniem do pełnienia obowiązków wartowniczych i t. d. Czyn oskarżonego wymieniony w p. 2. sentencji wyroku nie jest odrębnym czynem, a stanowi łącznie z p. 1 sentencji wyroku jeden czyn karygodny.

§ 92 w. k. k. Sąd I-szej instancji mylnie skwalifikował czyn karygodny oskarżonego ppor. W..... z § 92 w. k. k. w p. 3 sentencji wyroku wymieniony, albowiem rozkaz w rozumieniu § 92 w. k. k. musi obejmować konkretną czynność służbową lub ich szereg i zwracać się do poszczególnych osób, oddziałów i t. d., czego w danym wypadku nie było. Przepisy regulaminowe, zawierające wskazania co do ogólnych lub szczególnych czynności służbowych, chociażby wydane w formie rozkazów nie są rozkazami w znaczeniu § 92 w. k. k., stanowią one tylko podstawę, wskazują ramy i dają wytyczne ogólne postępowania w sprawach służbowych wreszcie ustalają ogólne obowiązki służbowe i naruszenie ich traktowane być może jako naruszenie obowiązków służbowych pociągające odpowiedzialność dyscyplinarną.

Stwierdziwszy te naruszenia, Najwyższy Sąd Wojskowy w myśl § 378 ust. 2. w. p. k. zarządził powtórzenie postępowania, zniósłszy w konsekwencji także ustępy orzekające o karze, albowiem wynik ponownej rozprawy może mieć wpływ na wymiar kary.

Nr. 152.

O. N. S. Wojsk. z dnia 10 maja 1922 r. R. 168/22. Przewodniczący generał bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułko-

wnik Rzymowski i Dąbrowski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Przy przestępstwach z chęci zysku, przy których wysokość wyrządzonej lub zamierzonej szkody jest okolicznością decydującą o kwalifikacji prawnej i zastosować się mającej sankcji karnej musi być ta okoliczność w myśl przepisu § 308 pkt. 1. p. k. w. zawsze dokładnie ustaloną w sentencji wyroku.

(art. 574, 581, 591 og. kod. z roku 1903., § 308 pkt. 1. p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego zażalenie nieważności w obronie ustawy w sprawie karnej kpt. 57 p. p. K..... Stanisława, zasądzonego wyrokiem s. w. o. g. w Poznaniu z 19 października 1921 r. za sprzeniewierzenie, dokonane w końcu sierpnia 1920 r. z § 138 k. k. w. na pięć lat więzienia, oraz po myśli § 40 k. k. w. na degradację,

o r z e k ł :

I. zaskarżonym wyrokiem naruszona została ustawa, a mianowicie normy formalne, przepisy § 308 p. 1. w. p. k., tudzież normy prawa materialnego — przepisy art. 574 k. k. 1903 roku;

II. powyższe orzeczenie nie ma skutków prawnych dla oskarżonego.

P o w o d y.

Prokuratura Najwyższego Sądu Wojskowego kwestjonując legalność wydanego przez s. w. o. g. w Poznaniu i prawomocnego wskutek przyjęcia tegoż i zrzeczenia środków prawnych przez oskarżonego wyroku, uzasadnia swoje zarzuty w sposób następujący:

Sąd orzekający, załatwiając wniesione oskarżenie nie zachował postanowień przepisu § 308 p. 1. p. k. w., nakazanych pod nieważnością. W szczególności nie naprowadził sąd orzekający w sentencji wyroku wszystkich okoliczności faktycznych, służących do odróżnienia i uzasadniających pewien oznaczony wymiar kary. Ze względu na podniesiony przeciw oskarżonemu zarzut sprzeniewierzenia powierzonych mu koni i wózka, stanowiących własność wojskową, obowiązany był sąd a quo, z uwagi na poszczególne sankcje karne art. 574 og. kod. 1903 r. ustalić, czy wartość sprzeniewierzonych przez oskarżonego rzeczy przenosi sumę 10.000 mkp.

Ponieważ sąd a quo zaniedbał ustalić w danej sprawie istotnej okoliczności, dopuścił się naruszenia przepisów ustawy.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy uznał motywy powyższe za zupełnie uzasadnione i orzekł jak w tenorze wyroku.

Ponieważ naruszenie ustawy miało miejsce na korzyść oskarżonego, przeto Najwyższy Sąd Wojskowy zastosował przepis § 378 cz. I. w. p. k.

Nr. 153.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 12 maja 1922 r. R. 273/22.

Po wydaniu wyroku nie może komplet posiedzenia dyspozycyjnego wbrew wnioskowi prokuratora uchylić zawieszono nad oskarżonym aresztu śledczego.

§§ 336 i 362 p. k. w. w brzmieniu art. 168 rozp. Rady Min. z dnia 10 maja 1920 r. przewidują wprawdzie zwolnienie oskarżonego z aresztu, mimo wyroku nieprawomocnego, oskarżonego przez oskarżyciela, dokonane być może ono jednak tylko przez sąd wyrokujący, który wstąpił w prawa właściwego dowódcy.

(§§ 177, 237, 327, 336, 362 p. k. w. art. 40, 145, 149 i 152 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 12 maja 1922 r. na posiedzeniu dyspozycyjnym po wysłuchaniu prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu zażalenia prokuratora wojskowego przeciw uchwale posiedzenia dyspozycyjnego Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VIII. w Grudziądzu z 31 marca 1922 r. K. 2437/21., uchylającej areszt śledczy nad pódporucznikiem Władysławem C.....

uchwalił:

powyższe zażalenie nieważności odrzucić jako niedopuszczalne.

Powody.

Pporucznik Władysław C..... został wyrokiem sądu wojskowego w Grudziądzu z dnia 18.3.1922 r. skazany za występki oszustwa z art 591:3 k. k. og. 1903 r. i za występki sprzeniewierzenia z § 138 k. k. w. z cechami czynu z art. 574 k. k. og. 1903 r. na karę więzienia przez 1½ roku

i na wydalenie z wojska, przyczem po myśli ustawy amnestyjnej umorzono połowę kary, a prócz tego zaliczono areszt śledczy od 6.7.1921 r.

Wyrok powyższy nie uprawomocnił się, albowiem i prokurator i oskarżony wnieśli zażalenie nieważności przeciw wspomnianemu wyrokowi, ostatni prócz tego—odwołanie od wymiaru kary.

W dniu 26.3.1922 r. wpłynęła do sądu prośba oskarżonego ppor. C. .... o uchylenie aresztu śledczego od dnia 6.4.1922 r., albowiem w dniu tym uzyskałby oskarżony wolność, gdyby wyrok nie został był zaczepionym.

Sąd wojskowy w Grudziądzu uchwalił na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 31.3.1922 r., mimo sprzeciwu prokuratora wypuścić C. .... z dniem 6.4.1922 r. na wolną stopę, uchylając tem samem dalszy areszt śledczy.

Przeciw tej uchwale zgłosił prokurator zażalenie.

Zażalenie prokuratora wojskowego przeciwko powołanej uchwale mimo, iż pod względem merytorycznym jest zupełnie słuszne, przedstawia się pod względem formalnym jako niedopuszczalne, albowiem po myśli § 327 p. k. w., dopuszczalne jest zażalenie jedynie w wypadkach wyraźnie w ustawie oznaczonych.

Wedle obowiązującej procedury karnej wojskowej areszt śledczy zarządzony lub uchylony być może jedynie w warunkach §§ 177, 237, 243 p. k. w. w brzmieniu art. 145, 149 i 152 rozp. Rady Min. z dnia 10.5.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 368).

Procedura nie zawiera żadnych przepisów odnośnie do zawieszania lub uchylania aresztu śledczego przez sąd I-szej instancji w wypadkach, w których sprawa przeszła wraz z oskarżonym do dyspozycji sądu instancji wyższej, a akty przedłożono w myśl §§ 339 i 361 p. k. w. do tejże instancji. §§ 336 i 362 p. k. w. w brzmieniu art. 168 rzezonego r. R. M. przewidują wprawdzie zwolnienie oskarżonego z aresztu, mimo wyroku nieprawomocnego, zaskarżonego przez oskarżyciela, dokonane być może ono jednak tylko przez sąd wyrokujący, który wstąpił w prawa właściwego dowódcy. Że sąd wyrokujący równoznaczny jest z sądem orzekającym w danej sprawie wynika z treści ustępu 2-go § 336 p. k. w.

Komplet posiedzenia dyspozycyjnego nie miał w danym wypadku po myśli art. 40 r. R. M. do p. k. w. prawa wypuszczenia oskarżonego na wolną stopę, po myśli tegoż ostatniego artykułu miał wprawdzie sąd na posiedzeniu dy-

spozycyjnem rozpatrzyć prośbę oskarżonego i nie mając prawa zwolnić oskarżonego stwierdzić tę okoliczność w uchwale.

Pomimo tego stanu rzeczy w szczególności zaś, iż w danej sprawie zapadła uchwała, do której wydania sąd nie miał w myśl procedury wojskowej prawa, nie przysługuje przeciw tej decyzji w myśl § 327 p.k.w. prokuratorowi żaden zwyczajny środek prawny, wobec czego zgodnie z wnioskiem Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego, która zażalenia nie poparła, należało w powyższy sposób uchwalić po myśli § 330 u.w.p.k.

Nr. 154.

O. N. S. Wojsk. z dnia 16 maja 1922 r. R. 185/22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca adwokat Wyrwicz.

Oficer linjowy pełniący czasowo tylko funkcję oficera gospodarczego i nie należąc jako taki do kategorii oficerów intendentury (prowiantury) nie może żądać specjalnego składu sądu orzekającego przewidzianego w art. 45 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r.

Przepisy k.k.w., dotyczące orzekania dodatkowych kar na czci w razie zasądzenia za pewne w ustawie przewidziane przestępstwa, mają również zastosowanie w razie usiłowanego tylko popełnienia tychże przestępstw o ile naturalnie usiłowanie popełnienia danego przestępstwa jest karalnym.

(§ 358, p. 1 i 11 p.k.w., art. 45 rozp. Rady Min. z dn. 10.V.1920, dzup. Nr. 59, poz. 368, § 45 og. kod. niem., §§ 30, 31, 37 i 46 k.k.w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego ppor. Czesława S..... zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VIII w Grudziądzu z dnia 15 lutego 1922 r. Lcz. k. 2926/21, którym tenże uznany został winnym występku usiłowanego oszustwa z §§ 43 i 263 o.k.k.niem. i zasądzonym po myśli § 263 i 44 o.k.k.niem. na karę więzienia przez 5 miesięcy z policzeniem aresztu śledczego od 11 września 1921 r. w myśl art. 10, ust. 2 rozp. Rady Min. z 10.V.1920 r. Nr. 59/369 Dz. Ust., oraz z orzeczeniem w myśl § 31, ust. 3 i 37, ust. 2, pkt. 2 w.k.k. wydalenia z wojska,

orzekł:

nie uwzględnia się zażalenia nieważności oskarżonego, częściowo jako niedopuszczalnego, częściowo jako niezasadzonego.

Powody.

Oskarżony zaskarżył powołany wyrok z przyczyn nieważności w pkt. 1 i 11, § 358 w.p.k. przewidzianych.

Nieważność postępowania z pktu 1, § 358 w.p.k. widzi żalący się w tem, że skoro oskarżony był oficerem prowiantowym 30 p.a.p., to w myśl art. 45 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Nr. 59, poz. 368 Dz. Ust., winien był w sądzie orzekającym zasiadać conajmniej jeden oficer prowiantury jako assesor. Zdanie żalącego się w danym wypadku jest błędne. Oskarżony był oficerem linjowym 30 p.a.p., nie należał zaś do oficerów osobnej gałęzi służby, jaką jest intendtura względnie prowiantura, którą ma na myśli art. 45 cyt. rozp. i był jedynie przydzielony do komisji gospodarczej pułku z funkcją oficera prowiantowego, jak to ze stanu aktów niewątpliwie wypływa. W tym wypadku sąd pierwszy nie był obowiązany do powołania assesorów w myśl art. 45 cyt. rozp.

Zażalenie w tym kierunku uznał Najwyższy Sąd Wojskowy za niezasadnione.

Wreszcie niezasadnionem jest zażalenie, o ile zaskarża wyrok z przyczyny nieważności z pktu 11, § 358 w.p.k. Skoro usiłowanie jakiegoś występku lub jakiegoś zbrodni jest karalnym, niema podstaw do przypuszczenia, żeby sprawcę nie miały dotyczyć skutki przewidziane na wypadek uznania winnym dokonanej zbrodni lub występku. W tej mierze wypowiedzi się zresztą jasno § 45 o.k.niem., a wojskowy kodeks karny przyjmuje to samo w § 46. Skoro zatem usiłowane oszustwo jest karalnym, sąd pierwszy nie przekroczył swego prawa karania, jeśli zastosowując przepisy §§ 31, ust. 3 i 37 ust. 2, pkt. 2 w.k.k. orzekł wydalenie z wojska.

Orzeczenie niniejsze uzasadnione jest przepisem § 371, ust. 2 w.p.k.

Nr. 155.

O. N. S. Wojsk. z dnia 17 maja 1922 r. R. 186/22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie pułkownik Joszt i pułkownik dr. Zbyszewski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, adwokat obrońca Orłowski,

Do istoty czynu z § 122 k. k. w. wymagane jest, aby ktoś rozmyślnie trącił, bił lub w inny sposób wyrządził podwładnemu na ciele lub zdrowiu krzywdę. Wynika z tego zatem, że zły zamiar powinien być skierowany na nietykalność cielesną podwładnego i aby sprawca zdawał sobie sprawę z tego, że przez swoje działanie gwałci nietykalność cielesną podwładnego.

(§§ 121, 122 k. k. w., § 358, pkt. 10 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek wniesionego przez prokuratora i oskarżonego zażalenia nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. X w Przemyślu z dnia 21 lutego 1922 r. Lcz. Dsk. 2808/21, którym por. Stanisław J. . . . uznany został winnym: że dnia 22 marca 1921 r. w Kozienicach, podwładnemu swemu szereg. Juljanowi Denisiukowi w ten sposób wyrządził na ciele krzywdę, że ręką pociągnął kilkakrotnie po jego nosie, czem popełnił przestępstwo uderzenia podwładnego z § 122 k. k. w. i za to skazany po myśli tegoż paragrafu na karę aresztu domowego przez 1 dzień,

orzekł:

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego część zasądzając wyroku w całej osnowie znosi się jako nieważną i uznaje się oskarżonego winnym występku nadużycia władzy służbowej z § 121 w. k. k. popełnionego dnia 22 marca 1921 r. w Kozienicach w ten sposób, iż w czasie pełnienia służby udzielając podwładnemu swemu szeregowcowi Juljanowi Denisiukowi upomnienia, palcem pociągnął po jego nosie, a zatem z podwładnym sprzecznie z przepisami się obzedł i skazuje się go po myśli tegoż § ust. 1 na jeden dzień aresztu domowego.

Powody.

Oдноśnie do zażalenia nieważności oskarżonego z pktu 10, § 358 w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy podzielił zapatrywanie obrony, że mianowicie czyn, którego uznano winnym oskarżonego, nie ma znamion występku z § 122 lecz ma cechy występku z § 121 w. k. k.

Do istoty czynu z § 122 w. k. k. wymagane jest, aby ktoś rozmyślnie trącił, bił lub w inny sposób wyrządził podwładnemu na ciele lub na zdrowiu krzywdę.

Wynika z tego zatem, że zły zamiar powinien być skierowany na nietykalność cielesną podwładnego i aby sprawca

zdawał sobie sprawę z tego, że przez swoje działanie gwałci nietykalność cielesną podwładnego.

Posunięcie po nosie jak to sąd 1-szej instancji ustala, w danych wypadkach, a to dla dosadniejszej admonicji, nie można podporządkować pod słowa ustawy „traça, bije lub w inny sposób na ciele krzywdę wyrządza“, lecz działanie to oskarżonego wyczerpuje istotę czynu z § 121 w. k. k., albowiem posunięcie po nosie podwładnego towarzyszące upomnieniu sprzeciwia się regulaminowi wojskowemu, a sąd 1-szej instancji nie przyjmuje jako stwierdzone — poszkodowany bowiem wogóle na rozprawie nie był słuchany — że to posunięcie było bolesne lub choćby nieznacznie dla ciała dotkliwe, to zaś jest zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego istotnym wymogiem § 122 w. k. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy uwzględnił podniesione w wyroku 1-szej instancji okoliczności łagodzące, nie przyjął żadnej okoliczności obciążającej, a zważywszy, że kara dotyczy oficera ze służby wojsk. już zwolnionego, uznał karę jednolitego aresztu za odpowiednią przewinieniu.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego opiera się na przepisie § 371, pkt. 4 w. p. k.

Nr. 156.

O. N. S. Wojsk. z dnia 17 maja 1922 r. R. 15/22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie pułkownik Joszt (referent) i pułkownik Dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca adwokat Paschalski.

Przez popadnięcie w niewolę, żołnierz w odniesieniu do kraju ojczystego nie traci, charakteru osoby wojskowej, pozostającej na stanowisku służbowem i dlatego też, w razie popełnienia pospolitego przestępstwa zagranicą, nie może korzystać z postanowień art. 9, 10 i 11 og. kod. z roku 1903.

(art. 9, 10, 11, 129 og. kod. z roku 1903, § 7 k. k. w., § 358 pkt. 9 b) p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez osk. szereg. Norberta R. . . . . zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. I w Warszawie z dnia 15 listopada 1921 r. Lcz. K. I. 179/21, którym szereg. Norbert R. . . . . uznany został winnym zbrodni z art. 129 ust. I. L. 2 p. k. k. z roku 1903, popełnionej przez to, że w maju 1921 r. w czasie powrotu swojego z niewoli w Rosji

do Rzeczypospolitej Polskiej transportem wojskowym, wywiesił na jednym z wagonów plakat przedstawiający Orła polskiego powalonego na ziemię i jedną nogą nadeptanego przez robotnika rosyjskiego, że zatem wystawił na widok publiczny wizerunek podburzający do obalenia istniejącego w Państwie Polskim ustroju społecznego i zasądzonym po myśli art. 129 ust. 1 p. k. k. przy zastosowaniu art. 53 p. k. k. na karę więzienia przez 4 lata przy równoczesnem zastosowaniu skutków w art. 28 i 30 p. k. k. przewidzianych z wliczeniem po myśli art. 54 p. k. k. na poczet wymierzonej kary aresztu prewencyjnego od dnia 13 maja 1921 r. do dnia 13 listopada 1921 r., tj. przez 6 miesięcy i dwa dni,

o r z e k ł:

nie uwzględnia się zażalenia nieważności oskarżonego jako niezasadzonego.

P o w o d y.

Oskarżony w swem zażaleniu nieważności nie naprowadza wprawdzie cyfrowo wyszczególnionych w § 358 w. p. k. przyczyn nieważności zaczepionego wyroku — jednakowoż z jasnego wskazania w treści zażalenia wynika, że zarzuca w pierwszej linji, iż przez orzeczenie zapadłe co do pytania czy zachodzą okoliczności, które uchylają ściganie czynu, naruszono ustawę (§ 358 pkt. 9 b) w. p. k.

Żalący się naprowadza mianowicie, że sąd I-szej instancji popełnił błąd zasadniczy, obrażający art. 10 p. 1 i art. 11 p. k. k. z roku 1903, uznając oskarżonego winnym zbrodni z art. 129 p. k. k. z roku 1903 nie objętej art. 11 tegoż kodeksu, a korzystającej z bezkarności na zasadzie art. 10 p. 1 cyt. kodeksu. Czyn bowiem, jakiego oskarżony został uznany winnym, popełniony wobec ustaleń przez sąd I-szej instancji przyjętych, na terytorjum rosyjskiej federatywnej republiki sowieckiej, a więc zagranicą — siłą rzeczy nie był wzbroniony przez ustawę tejże republiki.

Najwyższy Sąd Wojskowy zajął się wobec tego naprowadzonym przez żalącego się w pierwszym rzędzie pytaniem, czy może on korzystać z postanowienia art. 10 p. k. k. z roku 1903. Odpowiedź na to musi nastąpić przecząco.

Sąd I-szej instancji, zastanawiając się nad tą kwestją, doszedł do konkluzji, że zastosowanie przepisów art. 10 i 11 p. k. k. w danym wypadku miejsca mieć nie może z uwagi, że oskarżony z chwilą dostania się do niewoli nie stracił

charakteru osoby wojskowej i jako taki odpowiada po myśli § 7 w. k. k. także za przestępstwa spełnione zagranicą.

Zapatrywanie to sądu I-szej instancji co do istoty rzeczy słuszne musi atoli doznać dalszego wyjaśnienia, a to co do okoliczności wśród jakich osoba wojskowa za przestępstwo zagranicą popełnione odpowiada. § 7 w. k. k. bowiem mówi wprawdzie o osobach wojskowych, ale nie o wszystkich i jako takich, lecz tylko o tych, które pozostają zagranicą przy wojskach (własnych oddziałach, — „bei den Truppen“) lub zresztą na stanowisku służbowem.

Wojska, tj. taktycznie czy też organizacyjnie zestawione oddziały wojskowe, mogą się znaleźć za granicami własnego kraju w czasie pokoju np. celem ochrony własnych obywateli z powodu jakichś niepokojów albo w celach demonstracyjnych—w czasie wojny wskutek przebiegu wypadków wojennych. W danym atoli wypadku ta ostatnia do przyjęcia możliwa okoliczność nie zachodzi.

Co do stanowiska służbowego, w rozumieniu powołanego przepisu musi się pojęciu temu nadać jaknajszersze znaczenie. Już samo stylistyczne połączenie wyrazów „wojsk“ i „stanowisko służbowe“ przez łącznik myślowy „albo na innem“ (bei den Truppen oder sonst in dienstlicher Stellung) wskazuje, że przepis ten także pozostawanie przy oddziałach wojskowych uważa za pozostawanie na stanowisku służbowem.

Jako pozostającego na takim stanowisku służbowem, należy uważać oskarżonego w chwili popełnienia czynu karygodnego. Powołany z mocy ustawy do spełnienia obowiązku służby wojskowej w ogólności, rozkazami dowództw wyższych został wskutek wypadków wojennych wysłany z oddziałem swym na front, pod Nowogródek, w szczególności celem obrony całości państwa przed nieprzyjacielem, nawet kosztem własnego życia. Wskutek wypadków wojennych w czasie wykonania służby konkretnej na tem stanowisku dostał się do niewoli nieprzyjacielskiej, a tem samem zagranicę. Jakkolwiek faktyczne wykonanie kontrolnej tej służby zostało uniemożliwione, to jednak przez popadnięcie w niewolę nie stracił oskarżony w odniesieniu do kraju ojczystego charakteru osoby wojskowej pozostającej na stanowisku służbowem, a jedynie w odniesieniu do kraju nieprzyjacielskiego na mocy norm wojennych praw międzynarodowych przeszedł czasowo pod władzę nieprzyjaciela. Ten pozornie utracony w bitwie pod Nowogródkiem charakter przywrócony został oskarżonemu w chwili wcielenia go do oddziału jeńców wojennych w ści-

słowa znaczeniu — przeznaczonych na mocy traktatu pokojowego do odesłania do ojczyzny. I w tym charakterze w czasie transportu do kraju dopuścił się czynu inkryminowanego.

W uwzględnieniu tych wszystkich momentów Najwyższy Sąd Wojskowy uznał trafność zastosowania przez sąd pierwszy przepisu § 7 w. k. k. mając na względzie także i ten moment, że w przeciwstawieniu do przesłanek w § 7 w. k. k. wyszczególnionych, poza temi przesłankami może się osoba wojskowa znaleźć tylko w charakterze prywatnym zagranicą, a tego o żołnierzu, który podczas wykonania swej służby dostał się do niewoli powiedzieć nie można.

Wobec nieuzasadnionego zażalenia postąpił Najwyższy Sąd Wojskowy po myśli § 371 ust. 2 w. p. k.

Nr. 157.

O. N. S. Wojsk. z dnia 20 maja 1922 r. R. 295/22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie pułkownik Joszt (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik dr. Jakubowski, obrońca adwokat dr. Molicki.

Wypowiedziana w § 173 powsz. a. u. k. zasada zliczania wartości ruchomości skradzionych przez tego samego sprawcę na kilka zawodów nie ma zastosowania przy przestępstwach kradzieży z og. kod. ros.

Art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., dzup. Nr. 59, poz. 369, ma zastosowanie nie tylko przy zbiegu przestępstw różnorodnych, lecz także przy zbiegu przestępstw jednorodnych.

(Art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., dzup. Nr. 59, poz. 369, §§ 171, 173 powsz. a. u. k., art. 60, 64 i 581 og. kod. ros., § 358, pkt. 10 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując zażalenie nieważności, wniesione przez oskarżonego szer. Antoniego R. . . . przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. I. w Warszawie, z dnia 28 marca 1922 r. L. K. J. 41/22., którym tenże uznany został winnym występku kradzieży z art. 581 u. 1 k. k. 1903 r., oraz kradzieży z art. 581, cz. III. k. k. 1903 r. i zasądzonym przy zastosowaniu art. 19 r. R. M. i 53 k. k. 1903 r. na karę dziesięciu miesięcy więzienia z art. 581, cz. 3 k. k. z 1903 r. z zaliczeniem aresztu przez 5 miesięcy i 3 tygodnie (art. 54 k. k.),

orzekł:

Zażalenie nieważności oskarżonego, o ile zaskarża wyrok z przyczyny nieważności z pktu 10, § 358 w. p. k. odrzuca się jako niezasadnione.

Powody.

Oskarżony zaskarża wyrok z przyczyny nieważności z pktu 10, § 358 w. p. k.

Odnosnie do przyczyny nieważności z pktu 10, § 358 w. p. k. zarzuca oskarżony, że sąd pierwszy przyjął, że oskarżony dopuścił się dwóch występków kradzieży: jednego z art. 581, ust. 1. p. k. k., przez skradzenie we wrześniu 1000 mk., drugiego z art. 581, ust. 3. p. k. k. przez kradzież w październiku na szkodę Borkowskiej popełnioną, przyczem wartość skradzionych wtedy rzeczy przenosiła 10.000 mk., spełnienie dwóch przestępstw wyżej wymienionych sąd uznał za okoliczność obciążającą, przyczem zastosował art. 19 r. R. M.

Tego rodzaju stylizacja wyroku oparta jest na błędnem zapatrywaniu prawnym, a co za tem idzie i na błędnem zastosowaniu ustawy.

Zapatrowaniu temu oskarżonego nie można przyznać trafności. Art. 19 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. mówi o zbiegu przestępstw, przewidzianych w ustawach karnych.

Również art. 60 i 64 p. k. k. mówią o przestępstwach różnorodnych lub jednorodnych i zbiegu tychże, a nie o pojedynczych czynnościach karygodnych, wypełniających znamiona jednego przestępstwa.

Z treści tych artykułów nie można zgoła dedukować, jakoby przy kradzieżach można stosować normę przyjętą w ustawodawstwie austriackiem, dotyczącą ustalenia wysokości kwoty, kwalifikującej kradzież, a gdy k. k. z r. 1908 niczego podobnego nie zawiera, musi każdy odrębny czyn oskarżonego w danym wypadku czasowo znacznie od siebie oddzielony być poczytany i skwalifikowany jako osobny występki kradzieży, a w tym stanie rzeczy zastosowanie art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. jest trafne.

Orzeczenie uzasadnione jest w § 371 ust. 2 w. p. k.

Nr. 158.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 20 maja 1922 r. R. 1000/21.

Jeżeli oskarżony umrze w toku postępowania przed instancją wyższą — należy umorzenie postępowania kar-

nego do instancji wyższej powołanej do załatwienia środka prawnego.

(§§ 239, 240, 278 II. p. k. w., §§ 223 i 224 austr. u. k. p.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnym, odbytem dnia 20 maja 1922 r., zgodnie z wnioskiem prokuratora wojskowego w Lublinie z dnia 10.4.1922 r. osk. 515/21 wskutek umorzenia postępowania karnego decyzją sędziego orzekającego z 11.4.1922 r. K. 875/21 w toku postępowania na skutek wniesionego przez oskarżonego odwołania przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Lublinie z dn. 20.10.1921 r. K. 875/21., którym oskarżony kapral C..... uznany został winnym: 1) zbrodni dezercji z § 73: I i II w. k. k.; 2) zbrodni z art. 108: I. k. k. z roku 1903; i 3) występków z §§ 64 i 79 w. k. k. i zasądzony w myśl § 73, 31, 37, 40, 74 w. k. k. na karę śmierci przez rozstrzelanie, degradację, przeniesienie do II-ej klasy żołnierzy i wydalenie z wojska, którą to karę zamieniono na podstawie art. 7: II i 6: c ustawy amnestyjnej na 10 lat ciężkiego więzienia z zaliczeniem w myśl art. 10: II. rozp. Rady Min. z dnia 10.5.1920 r. dziesięciomiesięcznego aresztu śledczego na poczet kary,

u c h w a l i ł:

1) uchyla się decyzję sędziego orzekającego z 11 kwietnia 1922 r. K. 875/21, umarzającą postępowanie karne przeciw oskarżonemu Zygmunтови C..... jako pozbawioną mocy prawnej;

2) umarza się postępowanie przeciw kapralowi Zygmunтови C..... wskutek jego śmierci.

P o w o d y.

Oskarżony zmarł w toku postępowania na skutek wniesionego przez oskarżonego odwołania.

W. p. k. nie zawiera żadnego postanowienia co do załatwienia sprawy, jeżeli oskarżony umiera w toku postępowania przed instancją wyższą. A. u. k. zawiera w §§ 223: a i 224 postanowienia, że karalność za zbrodnie i występki gaśnie wskutek śmierci sprawcy i że śmierć sprawcy bez względu na to, czy następuje przed lub po wszczęciu śledztwa, przed lub po wydaniu wyroku, uchyla możliwość wdrożenia lub dalsze prowadzenie śledztwa i zastosowanie kary względem sprawcy.

Ani w. k. k. obowiązujący w polskim sądownictwie wojskowym, ani rosyjska ustawa dzielnicowa mająca zastosowanie w danym wypadku analogicznego postanowienia nie

zawierają, wychodząc widocznie z założenia, że tego rodzaju wyraźne postanowienie jest zbyteczne, bo wynika ono już z ducha i celu prawodawstwa karnego i samo przez się rozumie się.

W myśl tych zasad wykluczonem jest podjęcie jakiegokolwiek aktu ścigania przeciw zmarłemu oskarżonemu.

Wobec tego, że §§ 239 i 240 w. p. k. stanowią, że postępowanie karne należy umorzyć w razie uchylenia karalności przestępstwa a § 278:II. w. p. k. nakazuje umorzenie dalszego postępowania karnego na podstawie uchwały sądu orzekającego, jeżeli oskarżony umrze podczas rozprawy głównej, należy przyjąć, że zamiarem ustawodawcy było, aby postępowanie przed instancją wyższą zostało również umorzone, jeżeli sprawca w toku tego postępowania umrze.

Ponieważ z ogólnych zasad postępowania przed instancją wyższą wynika, że sąd I-szej instancji, od chwili przedłożenia akt sprawy karnej na skutek wniesionego środka prawnego, nie ma dalszego wpływu na dalsze postępowanie przed instancją wyższą, umorzenie postępowania karnego może nastąpić tylko przez instancję wyższą, do załatwienia środka prawnego powołaną.

Należało zatem uchylić decyzję sędziego orzekającego jako pozbawioną mocy prawnej i orzec jak w tenorze uchwały.

Nr. 159.

O. N. S. Wojsk. z dnia 24 maja 1922 r. R. 2/22. Przewodniczący generał-bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski, Podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca z urzędu adwokat Wiśniewski.

§§ 244 og. kod. niem. ma zastosowanie nie tylko do bezpośrednich sprawców, lecz także do podżegaczy i do pomocników z ograniczeniami przewidzianymi w §§ 49 i 50 og. kod. niem.

Najwyższy wymiar kary ciężkiego więzienia wedle § 244 ust. I. zdanie ostatnie k. k. n. wynosi 15 lat. Powołanie w § 244 także § 243 k. k. niem. nie ogranicza kary do lat 10, lecz jedynie zawiera wskazanie, co należy rozumieć przez kradzież ciężką, tak jak naprowadzenie § 242 k. k. n. wskazuje na pojęcie kradzieży zwykłej.

(§§ 14, 47, 48, 49, 50, 242, 243, 244 og. kod. niem.).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VIII. w Grudziądzu z dnia 12 grudnia 1921 r. K. 2112/21, którym oskarżony Adam F. . . . . uznany został winnym zbrodni kradzieży z §§ 48, 243 p. 1 i 2 k. k. n. i zasądzony po myśli § 244 ust. 1, zdanie drugie k. k. n. na karę ciężkiego więzienia przez 15 lat, wydalenie z wojska po myśli § 31 ust. 1. k. k. w. oraz po myśli § 248 i 32 k. k. n. na utratę praw czci obywatelskiej i dopuszczalność dozoru policyjnego, z której to kary, darowano oskarżonemu po myśli art. 5 d) ustawy amnestyjnej z dnia 24 maja 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 42/21) $\frac{1}{3}$ część, t. j. lat pięć i na poczet pozostających do odbycia dziesięciu lat ciężkiego więzienia po myśli art. 10 r. R. M. z dnia 10.5.1920 r. wliczono areszt śledczy,

o r z e k ł:

zażalenie nieważności oskarżonego odrzuca się jako nieuzasadnione.

P o w o d y.

Obrona zaskarża wyrok z przyczyn nieważności podanych w p. 10 i 11 § 358 u. w. p. k.

Zarzucona nieważność z pkt. 10 § 358 u. w. p. k. w danych warunkach nie zachodzi, albowiem wbrew odmiennemu zapatrywaniu żalącego się, § 244 k. k. n. ma zastosowanie nie tylko do bezpośrednich sprawców, lecz w równej mierze także do podżegaczy i pomocników, jak to wynika z przepisu § 50 k. k. n., stanowiącego, iż spotęgowana lub zmniejszona według ustawy karalność jakiegoś czynu ze względu na osobiste przymioty lub stosunki winnego, jak w danym razie poprzednia karalność za kradzież, ma mieć zastosowanie do tego sprawcy, podżegacza lub pomocnika, do którego te przymioty lub stosunki się odnoszą. Wobec tego zażalenie nieważności oskarżonego z p. 10 § 358 u. w. p. k. przedstawia się jako nieuzasadnione.

Również i zażalenie z p. 11 § 358 u. w. p. k. nie może być uwzględnione, przedstawia się ono bowiem jako nieuzasadnione ustawowo, gdyż wbrew odmiennemu zapatrywaniu żalącego się, sąd a quo, wymierzając karę 15-sto letniego ciężkiego więzienia z § 244 k. k. n., nie przekroczył swej władzy karania, gdy bowiem przepis ten zagraża karą ciężkiego więzienia terminowego od lat 2-ch, nie podając „maxi-

mum“ kary, to sąd władny jest wymierzyć tę karę wobec § 14 k. k. n. aż do lat 15-stu.

Powołanie w § 244 także § 243 k. k. n. nie ogranicza kary do lat 10 jak nietrafnie mniema żalący się, lecz jedynie zawiera wskazanie co należy rozumieć przez kradzież ciężką, tak jak naprowadzenie § 242 k. k. n. wskazuje na pojęcie kradzieży zwykłej.

Z naprowadzonych zasad należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 371 ust. 1 i 2 u. w. p. k.

Nr. 160.

O. N. S. Wojsk. z dnia 3 czerwca 1922 r. R. 182/22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Przepisy §§ 250 i 251 p.k.w., których terminy nie są prekluzyjnymi, nie mają zastosowania w postępowaniu przed sądem orzekającym, przed którym wnioskodawca może powtórzyć swój pisemny wniosek, postawiony przed rozpoczęciem rozprawy, a co do którego sąd orzekający decyduje jako o wniosku w czasie rozprawy postawionym.

(§§ 250, 251, 358, pkt. 4, 359 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego kaprała Abrahama F. . . . zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. V w Krakowie z dnia 15 lutego 1922 r. Lcz. dsk. 8097/21, którym tenże uznany został winnym przekroczenia z § 314 u. k. i występku zbiegowiska z § 279 u. k. i skazany w myśl §§ 267, 279 u. k. na areszt ścisły przez trzy miesiące,

orzekł:

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego z przyczyny nieważności z pktu 4, § 358 w. p. k., powołany wyrok jako nieważny znosi się w całej osnowie i zarządza ponowną rozprawę główną przed tym samym sądem.

Powody.

Oskarżony żali się, że sąd pierwszy odmówił wnioskowi jego w czasie rozprawy postawionemu, na wezwanie do rozprawy świadków d-ra Cipresa Bestera, Szczekacza i Bednarzuka na okoliczność, że fakty tenorem oskarżenia objęte,

a oskarżonemu zarzucone nie miały miejsca, a natomiast że oskarżony, widząc posterunkowego Jameca bijącego jakiegoś młodzieńca, odezwał się jedynie: „postępujesz pan niesłużbowo, bić panu nie wolno”, poczem aresztowany przez posterunkowego szedł na odwach spokojnie, nie wzywając gromadzącej się publiczności do obrony.

W odmowie temu wnioskowi widzi oskarżony naruszenie zasad postępowania karnego, zapewniającego obronę (przyczyna nieważności z pktu 4, § 358 w. p. k.).

Kozpatrując motywy uchwały odmawiającej sądu pierwszego Najwyższy Sąd Wojskowy rozważył przedewszystkiem, czy odmowa ta mogła wywrzeć na orzeczenie wpływ niekorzystny dla oskarżonego (§ 359 zd. pierwsze w. p. k.). Uderza przedewszystkiem moment powzięcia tej uchwały. Decyzja zapadła po przesłuchaniu post. Jameca słuchanego z dobrodziejstwem § 190 w. p. k., a więc w danym wypadku nie świadka klasycznego, a przed przeprowadzeniem dalszego postępowania dowodowego, którego wyniku nie mógł sąd przewidzieć. Decydując w tym momencie rozprawy o wniosku, sąd poniekąd przesądzał sprawę. Sąd orzekający obowiązany jest z równą troskliwością uwzględniać okoliczności służące do wykazania winy jak i do obrony, a to tak pojedynczo jak w połączeniu, a przekonanie swe utworzyć na podstawie całego materiału dowodowego. Materiału tego nie może ograniczać przez zdanie przedwcześnie powzięte. Przekonanie swe mógł sąd w danym wypadku nabrać po troskliwym porównaniu zeznań ewentualnie ze sobą sprzecznych.

Zeznania powołanych świadków miały wykazać bezwinnosć oskarżonego, mogły zatem conajmniej osłabić wiarygodność zeznań św. Jameca. A gdy tak jest, to przedwczesna odmowna decyzja mogła wywrzeć wpływ na orzeczenie, niekorzystne dla oskarżonego.

Decyzję swą odmowną motywuje sąd tem przedewszystkiem, że wniosek taki winien być postawiony najmniej na 4 dni przed rozprawą w myśl § 250 w. p. k. Pomijając, że w danym wypadku oskarżony tego terminu dotrzymać nie mógł, skoro mu akt oskarżenia doręczony został na dzień przed rozprawą — zauważa Najwyższy Sąd Wojskowy, że przepisy § 250 i 251 w. p. k., których terminy nie są prekluzyjne nie mają zastosowania w postępowaniu przed sądem orzekającym przed którym wnioskodawca może powtórzyć swój wniosek pisemny, postawiony przed rozpoczęciem rozprawy,

a co do którego sąd orzekający jako o wniosku w czasie rozprawy postawionym decyduje. Z powyższych motywów uznał Najwyższy Sąd Wojskowy słuszność zażalenia, a uwzględniając je, orzekł w myśl § 371, ust. 3, pkt. 1 w. p. k.

Nr. 161.

O. N. S. Wojsk. z dnia 7 czerwca 1922 r. R. 371/22. Przewodniczący pułkownik Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik dr. Armiński.

Pominięcie zaprzysiężenia sędziów niestałych, uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pkt. 1, § 358 w.p.k. (§§ 276, 277 i 358, pkt. 1 p.k.w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek zażalenia nieważności oskarżonego plut. Stanisława R..... przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI we Lwowie z dnia 20 kwietnia 1922 r. Lcz. dsk. 2730/21, którym tenże uznany został winnym przekroczenia z § 523 p. u. k. austr. i zbrodni z § 197, 199 b) i 200 p. u. k. austr. i z art. 1 a) ust. z 1 sierpnia 1919 r. Nr. 64 dz. p. i skazanym po myśli art. 1, ust. z 1 sierpnia 1919 r. Nr. 64 Dz. U. i §§ 40 i 31 w. k. k. na karę śmierci przez rozstrzelanie po poprzednim zdegradowaniu do szeregowca i wydaleniu z wojska — za zgodą Prokuratora przy N. S. W.,

orzekł:

po myśli § 365 w. p. k. Przychylając się do zażalenia nieważności oskarżonego, o ile zaskarża powołany wyrok z przyczyny nieważności z pktu 1, § 358 w. p. k., znosi się powołany wyrok w całej osnowie i zarządza się ponowną rozprawę główną przed tym samym sądem.

Powody.

Wedle przepisu § 276 w. p. k. kierujący rozprawą po wypytaniu oskarżonego o stosunki osobiste przystępuje do zaprzysiężenia sędziów niestałych. Z tą chwilą osoby, niebędące sędziami wojskowymi z zawodu, powołane w skład sądu orzekającego stają się sędziami we właściwym tego słowa znaczeniu. Do praw oskarżonego należy, by stawał przed właściwym i należycie obsadzonym sądem. Należyte obsadzenie rozumiane być musi w najobszerniejszym słowa znaczeniu.

Na pojęcie to składa się nietylko ilość członków sądu, ale i charakter sędziowski tychże, który nabierają przez złożenie przysięgi sędziowskiej (§ 277 w. p. k.).

Postępowanie przed sądem orzekającym, w którym brała udział osoba w charakterze sędziego, bez złożenia przysięgi sędziowskiej — wyrok, wydany w składzie takiego sądu są ipso iure nieważne, bo dotknięte są wadą, naruszającą istotę i zasady postępowania.

Błąd ten, choć wyraźnie w ustawie niewyszczególniony, może być podniesiony w drodze zażalenia nieważności z pktu 1, § 358 w. p. k.

W niniejszym wypadku oskarżony robiąc użytek z tego przepisu czyni zarzut, że niestali członkowie sądu orzekającego zostali zaprzysiężeni dopiero w drugim dniu rozprawy, gdy postępowanie dowodowe miało się ku końcowi. Zarzut ten jest słuszny, poparty zapiskiem urzędowym przewodniczącego rozprawą.

W tym stanie rzeczy była przeprowadzona w pierwszym dniu rozprawa jawna — nieważna — następne zaprzysiężenie niestających członków sądu orzekającego nie mogło nadać ważności ani dotychczasowemu postępowaniu ani wyrokowi, który w znacznej mierze robi użytek z wyników postępowania w pierwszym dniu.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznając słuszność zarzutu orzekł w myśl § 365 w. p. k. za zgodą prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym jak w wyroku i wobec tego uznał rozpatrywanie dalszych zarzutów (z pktów 5, 7, 9 b) i 10 w. p. k. za bezprzedmiotowe.

Nr. 162.

O. N. S. Wojsk. z dnia 7 czerwca 1922 r. R. 1111/21. Przewodniczący generał-brygady Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Joszt i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik dr. Armiński.

Co do utraty „krzyża walecznych” nie jest miarodajnym § 39 k. k. w., lecz późniejsze rozp. Rady Obrony Państwa z 11.VIII.1920 r., Dz. Ust. Nr. 87, poz. 572, tudzież rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa Spraw Wojskowych z dnia 30.IX.1920 r., Dz. Ust. Nr. 119, poz. 790.

Wedle art. 9 w pierw wspomnianego rozp. tracą osoby wojskowe prawo do posiadania krzyża walecznych tylko w wypadkach wydalenia z wojska,

W myśl § 324 ust. ost. p. k. w., niewłaściwe nazwanie środka prawnego, nie może być tłumaczone na niekorzyść oskarżonego.

Przywrócenie terminu do zgłoszenia środka prawnego można zezwolić tylko na wniosek żalącego się, nigdy zaś z urzędu.

(§ 39 k. k. w., §§ 125, 126, 324 p. k. w. rozp. Rady, Obrony Państwa z 11 VIII 1920 r., Dz. Ust. Nr. 87, poz. 572, rozp. wykon. Ministerstwa Spraw Wojskowych z dnia 30.IX. 1920 r., Dz. Ust. Nr. 119, poz. 790).

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek apelacji oskarżonych i wniosku posiedzenia dyspozycyjnego Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. II w Lublinie z dnia 10 listopada 1921 r. w sprawie karnej przeciw plut. F. . . . . i plut. J. . . . ., którzy wyrokiem tegoż sądu z dnia 6 października L. cz. K. 1801/21 uznani zostali winnymi występku z art. 61 k. k. i § 129 w. k. k. i skazani po myśli § 131 w. k. k. na więzienie przez 14 miesięcy oraz na degradację do szeregowca, plut. F. . . . . nadto w myśl § 39 w. k. k. na utratę orderu krzyża walecznych,

orzekł:

1) zażalenia nieważności oskarżonych (oznaczonego mylnie jako apelacja) jako niedopuszczalnego nie uwzględnia się;

2) wniosek posiedzenia dyspozycyjnego Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. II w Lublinie na przywrócenie do pierwotnego stanu uznaje się za niedopuszczalny;

3) zauważywszy z urzędu na zasadzie § 373 w. p. k., iż na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowano ustawę w przepisie § 39 w. k. k. co do plutonowego F. . . . ., tę część wyroku, którą orzeczono utratę krzyża walecznych, znosi się jako nieważną.

Powody.

Jak sąd I-szej instancji w swej decyzji na posiedzeniu dyspozycyjnem sam stwierdza, zgłosili obaj oskarżeni w terminie u przełożonego dowództwa (§ 324 ust. 2 w. p. k.) przeciw wyrokowi powołanemu środek prawny, który został mylnie nazwany apelacją.

Z oskarżonymi spisano z winy dowództwa dopiero 30 października 1921 r. L. p. 27 d) protokół, z którego widoczne jest, że oskarżeni zaczepiają wyrok w kierunku winy i ten protokół za wywód zażalenia nieważności uważać należało.

Ponieważ w myśl § 324 ust. ost. w. p. k. niewłaściwe nazwanie środka prawnego nie może być tłumaczone na niekorzyść oskarżonego, a wniesienie wyводу przez oskarżonego choćby po terminie 5-cio dniowym w myśl orzeczenia Najwyższego Sądu Wojskowego nie może być powodem odrzucenia środka prawnego, przeto Najwyższy Sąd Wojskowy jest zdania, iż nie zaistniały wogóle okoliczności uzasadniające przywrócenie terminu, bo środek prawny na czasie wniesiony został. Nadto w myśl przepisów rozdziału IX niedopuszczalnym jest, aby sąd wniosek o przywrócenie terminu czynił; sam interesowany musiałby o to prosić.

Przystępując do rozpatrzenia zażalenia nieważności podnieść należy, że oskarżeni w swym wywodzie powtarzają swe zeznania na przewodzie sądowym już złożone, a którym sąd orzekający w istotnych punktach wiary nie dał i twierdzą, że do winy się nie poczuwają.

Oskarżeni, jak z tego widoczne, nie wywodzą żadnej przyczyny nieważności, lecz zaczepiają przekonanie sędziowskie, co jest niedopuszczalne. W tym stanie rzeczy uznał Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenie nieważności jako ustawowo niewywiezione, a więc niedopuszczalne i orzekł na zasadzie § 364 pkt. 1 w. p. k., wzgl. §§ 125 i 126 w. p. k.

Co do utraty „krzyża walecznych“ nie jest zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego miarodajny § 39 w. k. k., lecz późniejsze postanowienie rozp. Rady Obrony Państwa z 11 sierpnia 1920 r., Dz. Ust. Nr. 87, poz. 572, tudzież rozp. wykonawcze Ministerstwa Spraw Wojskowych z dnia 30 września 1920 r., Dz. Ust. Nr. 119, poz. 790.

Wedle art. 9 w pierw wspomnianego rozporządzenia tracą osoby wojskowe prawo do posiadania krzyża walecznych tylko w wypadku wydalenia z wojska.

Skoro więc w danym wypadku „wydalenia“ oskarżonego nie orzeczono, przedstawia się orzeczenie sądu I instancji w przedmiocie utraty krzyża walecznych F. . . . . jako sprzeczne z ustawą i dlatego Najwyższy Sąd Wojskowy na zasadzie § 373 w. p. k. to błędne zastosowanie ustawy na niekorzyść oskarżonego z urzędu zauważył i za zgodą prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego orzekł jak w sentencji.

Powołany przez sąd I-szej instancji § 39 w. k. k. nie mógł wogóle znaleźć zastosowania wobec tego, że sąd orzekł degradację tylko, jakkolwiek w myśl § 131 w. k. k. powinien był orzec przeniesienie do II-jej klasy żołnierzy.

Nr. 163.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 10-go czerwca 1922 r. K. 351/22.

Art. 51 og. kod. ros. przewiduje uczestnictwo, ale równocześnie konkretyzuje ściśle, na czym udział w przestępstwie polegać winien. Znamiona faktyczne, podane w jednym z 3 punktów art. 51 k. k., stosownie do brzmienia § 308 p. 1. powinny być wyszczególnione w tenorze wyroku, a jeśli to nie nastąpiło, natenczas zachodzi widoczne uchybienie z § 358, p. 5., gdyż orzeczenie jest niejasne i niezupełne.

(Art. 51, 52, 453 og. kod. ros., §§ 308, pkt. 1., 358 pkt. 5. p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 10 czerwca 1922 r., na skutek zażalenia nieważności oskarżonych przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego w Lublinie Nr. II., z dnia 23 marca b. r. Lcz. K. 4448/21, mocą którego szeregowcy K....., S..... i Stefan K.... uznani zostali winnymi, że: 1) dnia 4 grudnia wieczorem, około godz. 18-tej, we wsi Wołoszki, gm. Pustyń, zmówiwszy się co do dokonania przestępstwa i działając wspólnie świadomie, wystrzałem z karabina zabili ś. p. Antoniego Wabiszkiewicza, 2) dnia 3 grudnia 1921 r. oddalili się samowolnie ze swoich oddziałów, dokąd powrócili w nocy dnia 4 grudnia 1921 roku — czem dopuścili się zbrodni zabójstwa z art. 51, 453 k. k. z r. 1903 i wyst. samowolnego oddalenia się z § 64 w. k. k. i za to zasądzeni zostali po myśli art. 453 k. k. przy zastosowaniu art. 19 r. K. M. z dnia 10 maja 1920 r. na karę ciężkiego więzienia po 5 lat, po myśli art. 25 k. k. na utratę praw stanu,

u c h w a ł i ł :

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonych wyrok I-szej instancji w części zasądzającej oskarżonych za zbrodnię zabójstwa (pkt. 1. wyroku), tudzież orzeczenie o karze jako nieważne, znieść i zarządzić powtórzenie postępowania karnego przed tym samym sądem.

P o w o d y.

Sąd orzekający przyjął następujący stan faktyczny.

Dnia 4 grudnia 1921 roku pozbawiony został życia ś. p. Wabiszkiewicz wystrzałem z karabina przez jednego z trzech

oskarżonych, ukrytych za stodołą. Wszyscy trzech oskarżeni — przyjmuje dalej sąd 1-szej instancji — uplanowali zgodnie i świadomie wykonanie tego czynu karygodnego, gdyż chcieli się zemścić za to, że zostali poprzedniego dnia przez Wabiszkiewicza i innych pobici. Czy jednak plan ten wykonanym miał być tak, jak nastąpił, czy też oskarżeni postanowili odszukać Wabiszkiewicza i z nim się rozprawić tam, gdzie go znajdują, nie dostarczyła rozprawa w tym kierunku żadnych dowodów. Wobec tego nie było wykluczonem, że oskarżeni, poszukując Wabiszkiewicza, spostrzeżeni przez Pałaszkę Jakubczuk, skryli się za stodołę i tylko z powodu niespodziewanego pojawienia się denata wykorzystali tę sposobność, aby niepostrzeżenie dać folgę swemu aktowi zemsty i wykonać z góry ułożony plan. Z tego powodu nie przyjął sąd kwalifikowanego zabójstwa z zasadzki, stosując art. 51 k. k. uznał ich wszystkich współwinnymi tego samego czynu karygodnego.

Ustalając winę oskarżonych, nie będąc w możności ustalić, który z nich oddał strzał, przyjął sąd, że wina oskarżonych była jednakowa i dlatego uznając ich winnymi zbrodni zabójstwa wymierzył powyższą karę.

Oskarżeni do winy zupełnie się nie przyznali.

Powyższy wyrok zaskarżyła obrona zażaleniem nieważności, między innymi z pktu 5 § 358 w. p. k., zarzucając niejasność i niezupełność orzeczenia. Obrona dopatruje się tej nieważności w szczególności w tem, że oskarżonych skazano z art. 51 k. k. i art. 453 k. k. za rzekomy współudział w dokonaniu zabójstwa, a w tenorze wyroku nie podano żadnych okoliczności faktycznych, żądanych w § 308, p. 1. w. p. k., na czem miało polegać uczestnictwo i zmowa w dokonaniu przestępstwa, oraz działanie świadomie wspólnie. Art. 51 k. k. przewiduje uczestnictwo, ale równocześnie konkretyzuje ściśle, na czem udział w przestępstwie polegać winien. Znamiona faktyczne, podane w jednym z 3 punktów art. 51 k. k., stosownie do brzmienia § 308, p. 1, powinny być wyszczególnione w tenorze wyroku, a jeśli to nie nastąpiło, natenczas zachodzi widoczne uchybienie z § 358, p. 5, gdyż orzeczenie jest niejasne i niezupełne.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zarzut obrony za słuszny.

Orzeczenie sądu 1-szej instancji ujęte w punkcie 1. tenoru jest oczywiście niejasne i niezupełne ze względu na przepis art. 51 k. k., który został zastosowany.

Art. 51 k. k. traktuje o uczestnictwie w przestępstwie kilku osób i ogranicza się do następujących form uczestnictwa:

1) osoby, przyjmujące czynny udział w wspólnym wykonaniu przestępstwa — tu należą wykonawcy czynu, t. zw. sprawcy bezpośredni (współsprawcy), dalej 2) podżegacze i wreszcie 3) pomocnicy; ci ostatni dzielą się na intelektualnych i fizycznych pomocników.

Warunkiem najistotniejszym, ogólnym dla uczestnictwa, jest zgoda współdziałania każdego z uczestników w danym czynie.

Pokrewny artykułowi 51, art. 52 k. k., o którym w danym wypadku trudno nie wspomnieć, traktuje o znowie kilku ludzi, mających za cel spełnienie jednego określonego przestępstwa lub szeregu przestępstw, oraz normuje odpowiedzialność tego, kto nie był uczestnikiem zbrodni, jako odpowiedzialność za udział w zrzeszeniu.

W ten sposób ustawa karna daje wyraz zasadzie o odpowiedzialności osobistej za własne tylko czyny.

Przechodząc do danej sprawy widzimy, że bezpośrednim sprawcą był jeden człowiek, który strzelił z karabina, który z trzech — nie wiadomo, w każdym razie jeden z trzech oskarżonych. Jaka rolę przytem odegrali dwaj inni, czy oprócz tego, że byli obecni za stodołą, byli jeszcze wykonawcami, a więc współsprawcami czynu zbrodniczego, t. j. tego wystrzału z karabina, albo podżegaczami, albo pomocnikami — tego ani tenor, ani motywy wyroku nie omawiają.

Sąd poprzestał jedynie na stwierdzeniu tego jednego najogólniejszego warunku uczestnictwa z art. 51 k. k., t. j. tej zgody, pomijając inne istotne warunki.

W tym stanie rzeczy wyrok dotknięty jest istotnie nieważnością z pktu 5 § 358 w. p. k. z powodu niejasności niezupełności orzeczenia, wobec czego należało odnośną zaskarżoną część wyroku znieść i na zasadzie § 365 w. p. k. orzec, jak w sentencji.

Rozpatrzenie reszty zarzutów, względnie przyczyn nieważności, podniesionych w wywodzie obrony, jest bezprzedmiotowe.

Nr. 164.

O. N. S. Wojsk. z dnia 12 czerwca 1922 r. R. 359/22. Przewodniczący generał-brygady Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik dr. Jakubowski.

Ustawa z dnia 18 marca 1921 r. poz. 177 Dz. Ust. Nr. 30, nie może znaleźć zastosowania względem osób wojskowych (§ 358 pkt. 10 p. k. w. ustawa z dnia 18.III.1921 r. poz. 177 Dz. Ust. Nr. 30).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez prokuratora wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. I w Warszawie z dnia 28 kwietnia 1922 r. Lcz. K. IV 32/22, którym oskarżony kapral 26 p. uł. Józef P. . . . . uznany został winnym 1) występku samowolnego oddalenia się z § 64 k. k. w. 2) występku kradzieży z art. 581 cz. 2 i 3 k. k. 1903 r. i 3) występku z art. 149 k. k. z 1903 r. i zasądzony za to po myśli art. 581 cz. 3 k. k. 1903 r. art. 19 roz. Rady Min. z dnia 10 maja 1920 r., oraz § 40 cz. 1 p. 1 k. k. w. obok degradacji do szeregowca na karę więzienia (dom poprawy) przez rok i sześć miesięcy ze skutkami, przewidzianymi w art. 28, 30, 31, 34 i 35 k. k. 1903 r. i z zaliczeniem na poczet kary po myśli art. 54 k. k. 1903 r. czterech miesięcy aresztu śledczego,

orzekł:

zażalenie nieważności prokuratora wojskowego odrzuca się jako nieuzasadnione.

Powody.

Prokurator wojskowy zaczepia zażaleniem nieważności z p. 10 § 358 u. w. p. tylko trzeci ustęp wyroku I-szej instancji, zasądzający oskarżonego za występki z art. 149 k. k. 1903 r. i na uzasadnienie zarzuconej nieważności wywodzi, że skoro sąd a quo uznał oskarżonego winnym, iż będąc aresztowany przez posterunkowego policji—usiłował nakłonić go zapomocą łapówki do spełnienia zbrodni przez niewykonanie obowiązku, to powinien być taki czyn karygodny skwalifikować i karę wymierzyć z art. 5 ustawy z 18 marca 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 30/21, poz. 177).

Ten pogląd prokuratora wojskowego nie może być uznany za trafny.

Ustawa z 18 marca 1921 r. jak z jej tytułu i całej treści wynika, dotyczy urzędników względnie osób, dopuszczających się przestępstw względem urzędników lub względem osób, podlegających sądownictwu wojskowemu, a w szczególności art. 5 tej ustawy, mówiąc o osobach, które mogą być przedmiotem przestępstwa, w tym przepisie przewidzianego, nie wspomina wcale o odpowiedzialności osób wojskowych. Nietylko jednak te negatywne argumenty przeciwko pogładowi prokuratora wojskowego przemawiają, lecz obala pogląd ten najzupełniej pozytywny przepis art. 15 ustawy z dnia 18 marca 1921 r., z którego płynie niewątpliwie wniosek, że wolą ustawodawcy było, aby ustawa ta do osób wojskowych zastosowania wogóle nie miała. Przeciwko pogładowi prokuratora wojskowego przemawiają także, jak to zupełnie trafnie naprowadza zaskarżony wyrok, i te jeszcze względy, że dla spraw o przestępstwa w omawianej ustawie przewidziane przepisany jest w art. 13 ustawy specjalny skład sądu orzekającego i tok postępowania, nieznanne w sądownictwie wojskowym, oraz, że art. 18 ustawy zleca jej wykonanie tylko ministrowi sprawiedliwości i b. dzielnicy pruskiej, a nie wspomina o ministrze spraw wojskowych, co by musiało mieć miejsce, gdyby ustawa ta miała mieć zastosowanie także w sądownictwie wojskowym.

Z naprowadzonych zasad należało uznać zażalenie nieważności prokuratora wojskowego, zgodnie z wnioskiem Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego za ustawowo nieuzasadnione i na skutek tego orzec w powyżej wyrażony sposób po myśli § 371 ust. 1 i 2 u. w. p. k.

Nr. 165.

O. N. S. Wojsk. z dnia 14 czerwca 1922 r. R. 343/22. Przewodniczący generał bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk podpułkownik Szulborski.

Wykorzystanie jedynie cudzej omyłki w zamiarze przysporzenia sobie korzyści — bez wywołania tej omyłki — nie wyczerpuje jeszcze istoty przestępstwa oszustwa w rozumieniu art. 591 og. kod. ros. 1903 r.

W myśl przepisu § 308, pkt. 1. p. k. w. należy przytoczyć okoliczności faktyczne, uzasadniające przyjętą kwalifikację prawną — nie zaś ograniczyć się do przytoczenia ogólnego kwalifikacyjnego wyrażenia ustawowego.

(Art. 591 og. kod. ros., §§ 308, pkt. 1. w. p. k., §§ 197. 201 lit. c) a. u. k. p.).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez prokuratora wojskowego przy Najwyższym Sądzie Wojskowym z rozkazu ministra spraw wojskowych zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. V w Krakowie, z dnia 8 lutego 1922 roku, Lcz. dsk. 9050/21., którym osk. szereg. Józef B..... i Jan W..... uznani zostali winnymi występku z art. 591 k. k. z roku 1903 i zasądzeni po myśli art. 591 cyt. kod. na karę więzienia przez 18 miesięcy, z której po myśli ustawy amnestyjnej darowaną została 1/3 część kary, a w myśl art. 54 cyt. kod. wliczony został do powyższej kary areszt śledczy co do Józefa B..... od 18 lutego 1921 r., zaś co do Jana W..... od 12 września 1921 r.,

orzekł:

I. Powołanym wyrokiem naruszoną została ustawa w przepisach § 308, pkt. 1 w. p. k. w związku z art. 591 k. k. z roku 1903 i § 308, pkt. 2 i 4 w. p. k. w związku z cyt. art.

II. Powołany wyrok znosi się co do części, skazującej obu oskarżonych w całej osnowie.

III. Osk. Józefa B..... i Jana W..... uznaje się winnymi, że 25 stycznia 1921 r. w Sarnach, otrzymawszy służbowe polecenie pobrania w urzędzie gospodarczym 7 Dyw. Piech. artykułów spożywczych dla 20 ludzi, należących do stacji żywienia w Antonówce, 18.000 sztuk papierosów, wartości 5.260 mk., otrzymanych przez pomyłkę wydającego te papierosy plut. Sobczaka, a więc przedmioty dostępne z powodu służby, sobie przywłaszczyli, czem popełnili występki z § 138 w. k. k. i art. 573 k. k. 1903 r., za co skazuje się ich po myśli § 138 w. k. k. na karę więzienia przez 14 miesięcy, z której to kary po myśli art. 7 i 6 ustawy amnestyjnej z 24 maja 1921 roku darowuje się połowę kary, t. j. siedm miesięcy, z zaliczeniem na poczet kary po myśli art. 10 ust. 2 r. R. M. z 10.V.1920 r., Nr. 59, poz. 369 Dz. Ust., aresztu śledczego, co do Józefa B..... od 18 lutego 1921 r., co do Jana W..... od 12 września 1921 r., wskutek czego co do obu oskarżonych uznaje się karę za odcierpianą.

Powody.

Z uzasadnienia wyroku sądu pierwszego wynika, iż sąd przyjął za ustalony następujący stan faktyczny.

25 stycznia 1921 r. szeregowcy B..... i W..... otrzymali polecenie pobrania w urzędzie gospodarczym 7 Dyw. Piech. w Sarnach wyżywienia dla 20 ludzi, należących do stacji wyżywienia w Antonówce.

Przekaz i kwit odpowiedni, opiewający między innymi, na 2.000 sztuk papierosów, otrzymał z urzędu gospodarczego 7 Dyw. Piech. szer. B....., który udał się do piekarni, celem odebrania chleba, zaś po mięso i papierosy wysłał szer. W.... W magazynie urzędu gospodarczego okazał W..... kwity i przekaz plut. Sobczakowi, który polecił wydanie mięsa, oraz 20.000 sztuk papierosów; W..... przy pomocy B..... jakkolwiek wiadomo im było, że należy się tylko 2.000 sztuk papierosów, zabrali wydane im papierosy, przeliczyli w domu Jana Mogiłki, a widząc, że ponad należącą się stacji wyżywienia porcją pozostaje nadwyżka 18.000 papierosów, zamiast zwrócić ją urzędowi gospodarczemu, przywłaszczyli ją sobie za pośrednictwem Jana Mogiłki sprzedali Mojżeszowi Giersztajnowi w Sarnach.

Wobec tego stanu faktycznego Prokurator przy Najwyższym Sądzie Wojskowym w czynie oskarżonych dopatruje się istoty występku z art. 573 a nie z art. 591 k.k. z roku 1903, a podnosząc zarzut naruszenia ustawy w przepisach § 308, ust. 1 w.p.k. i art. 591 cyt. kod., a zarzut ten motywuje następująco:

Wedle części orzekającej wyroku szer. B..... i W..... zostali uznani winnymi, że 25 stycznia 1921 r. w Sarnach zabrali zapomocą oszukania w celu przywłaszczenia cudzą własność ruchomą, wyrządzając szkodę powyżej 1.000 mk., mianowicie 18.000 sztuk papierosów wartości 5.260 mk. na szkodę skarbu państwa.

Z powyższego wynika, iż w części orzekającej wyroku użyto kwalifikacyjnego wyrażenia ustawowego „zapomocą oszukania“ zamiast podania podlegających zakwalifikowaniu prawnemu tych okoliczności faktycznych, które za środek do oszukania posłużyły.

Tymczasem przytoczenie powyższych okoliczności faktycznych ma tem większą wagę, iż nie każdy podstęp jest oszukaniem w rozumieniu art 591 p.k.k. 1903 r., a to wobec przyjętej przez judykaturę zasady, iż za oszukanie należy uważać takie wprowadzenie w błąd, którego pokrzywdzony przy przeciętnej ostrożności nie mógł unikać.

Z zacytowanego uzasadnienia wyroku, podającego, zresztą nie dość przejrzyście, ustalony stan faktyczny, wynika,

iż oszukanie w danym wypadku polegało, zdaniem sądu, na wykorzystaniu pomyłki plut. Sobczaka.

Zachodzi więc pytanie, czy podobne wykorzystanie może być przyjęte za oszukanie w sensie art. 591 p. k. k.

Z obowiązujących obecnie powszechnie kodeksów karnych, jedynie ustawa karna austriacka z 1852 r. daje w tym przedmiocie kategorię odpowiedź, stanowiąc w przepisie § 201 c), iż staje się winnym zbrodni ten, kto znalezione lub przez omyłkę doń doszłe rzeczy rozmyślnie ukrywa i sobie przywłaszcza.

Kodeks karny z 1903 r. podobnego przepisu nie posiada, nie wypływa ten przepis również z gramatycznej interpretacji artykułu 591.

Co do istoty oszustwa, najgłówniejsza cecha charakterystyczna oszustwa zawiera się w zewnętrznej stronie jego działania, w jego sposobie działania. W tym względzie oszustwo przewiduje oszukanie, służące za sposób pobudzenia poszkodowanego, wbrew jego właściwej woli, do oddania mienia ruchomego lub do ustąpienia prawa na mienie albo do zrzeczenia się takiego prawa, do przyjęcia na siebie zobowiązania majątkowego lub przystąpienia do takiego zobowiązania.

Co do pojęcia oszukania, oznacza ono świadome i rozmyślne skażenie prawdy dla wprowadzenia kogoś w błąd.

Będąc skażeniem prawdy, oszukanie winno mieć swą treścią określone fakty, to jest zjawiska zasze lub zachodzące.

Podobnie do treści, formy oszukania mogą być wielce rozmaite. Najbardziej powszechną z tych form jest żywe słowo, oszukanie jednak może wyrażać się zastępującymi żywe słowo znakami, jak pismo, druk lub nawet znaki symboliczne.

Ponadto bardzo częste są wypadki, gdy oszukanie dopełnia się działaniami konkludentnymi, bez uciekania się do pomocy żywego słowa lub zastępujących go znaków, przyczem działania te obliczone są na wywołanie w innej osobie fałszywego poglądu na jakiś przedmiot (np. wstawienie koniowi sztucznych zębów), albo na stanowisko i władzę osoby oszukującej (n. p. ubranie się w mundur oficerski), lub wogóle na jakąś okoliczność (np. otwarcie kantoru nieistniejącego przedsiębiorstwa).

Oszukanie wreszcie może być popełnianem w formie mieszanej, gdzie fałszywe okoliczności, wyrażone żywym słowem, są popierane tylko fałszywymi dowodami pisemnymi lub nawet rzeczowymi.

Przedstawia się jako sporna kwestja, czy można dopuścić się oszukania przez zamilczenie o prawdzie, drogą korzystania z cudzego błędu. Wobec braku prawa naprawdę nikt oczywiście nie jest obowiązany do usuwania fałszywych poglądów innych osób na fakty. Jeżeli pod wpływem takiego fałszywego poglądu wykonywa się jakieś działanie, to moc prawna jego może być sparaliżowaną na ogólnych podstawach prawa cywilnego o error i ignorantia. Ale wykorzystanie cudzej pomyłki bez wywołania jej, wobec braku ogólnego obowiązku komunikować prawdę, nie stanowi oszukania w sensie prawnokarnem, chociaż łączyłoby się z niem wydanie mienia przez będącego w błędzie. Zatrzymanie następnie tego mienia na swą własność lub roztrwonienie go mogą pociągać za sobą odpowiedzialność karną jedynie według przepisów o przywłaszczeniu cudzego majątku.

Wobec powyższego w związku z ustaleniami sądu w danej sprawie przyjąłoby należało, iż ustalenia te nie wyczerpują i nie obejmują przedmiotowej istoty występku oszustwa w rozumieniu art. 591 p. k. k. z 1903 roku, podpadać natomiast mogłyby pod pojęcia przywłaszczenia z art. 573 p. k. k. z 1903 roku.

Uznając trafność powyższych powodów prawnych i zgodnie z judykaturę w b. zaborze rosyjskim, Najwyższy Sąd Wojskowy przychylił się do zażalenia prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym, wobec czego orzekł i postąpił jak w sentencji wyroku po myśli § 378, ust. 2 w. p. k.

Nie mógł przytem Najwyższy Sąd Wojskowy pominąć tej okoliczności, że oskarżeni znajdowali się wówczas w wypełnieniu polecenia służbowego, że papierosy owe były im dostępne wskutek służby (służbowe przewiezienie do Antonówki i oddanie pobranych artykułów przełożonym), wobec czego zastosował przepis § 138 w. k. k. i wedle tego przepisu wymierzył karę, uznając ją jako odpowiednią przewidzianą, przy okolicznościach łagodzących, przez sąd pierwszy przyjętych.

Inne postanowienia oparte są na powołanych przepisach ustawy.

Pozatem zarzuca słusznie prokurator przy Najwyższym Sądzie Wojskowym naruszenie ustawy w przepisach § 308, ust. 2 i 4 w. p. k. w łączności z § 591 k. k. z roku 1903.

Wedle części orzekającej wyroku B..... i W..... popełnili występki z art. 591 ros. k. k. i skazani zostali w myśl tegoż art. na więzienie po 18 miesięcy każdy. Sądząc

z wymiaru kary i biorąc pod uwagę przepisy art. 20 ust. 1. p. k. k. z 1903 r., oraz art. 3, ust. 1 zdanie ost. przep. przech. do kod. karn. należy przyjąć, iż sąd skwalifikował zarzucone B..... i W..... przestępstwo i wymierzył im karę z części II, art. 591 p. k. k. z 1903 roku, jakkolwiek tego wyraźnie wbrew przepisom § 308, pkt. 2 i 4 w. p. k. w tenorze wyroku nie podał.

Gdy jednak B..... i W..... zostali uznani winnymi oszustwa na sumę 5.260 mk., to wobec przepisu art. 70, pkt. 1 ustawy, z 25.II.1921 (Dz. Ust. Nr. 30/21, poz. 169) i zasady, wyrażonej w art. 14 p. k. k. z 1903 roku do powyższego występku B..... i W..... popełnionego 25.I.1921 r. należało zastosować część I. art. 591 p. k. k. z 1903 r. i wymierzyć im karę więzienia w granicach od dwóch tygodni do jednego roku.

Nr. 166.

O. N. S. Wojsk. z dnia 16 czerwca 1922 r. R. 387/22. Przewodniczący generał brygady Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Rzymowski i pułkownik Dąbrowski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik dr. Armiński.

Wedle przepisu art. 54 og. kod. ros. z 1903 r. dopuszczalnym jest zaliczenie aresztu śledczego, jedynie przy sąsądzeniu na karę aresztu, więzienia lub twierdzy.

(Art. 54 og. kod. ros. z 1903 roku).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego z polecenia ministra spraw wojskowych zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. I. w Warszawie z dnia 10 lutego 1922 roku Lcz. K. IV. 182/21, którym szer. G..... uznany został winnym zbrodni rozboju z art. 51 i 589 p. k. k. i skazany po myśli art. 589 i art. 15 przep. przech. do k. k. z roku 1903 na karę ciężkiego więzienia przez 4 lata ze skutkami, wskazanymi w art. 25, 28, 30, 31, 34 i 35 p. k. k. z zaliczeniem na poczet kary po myśli art. 54 p. k. k. jednego roku aresztu śledczego,

orzekł:

powyższym wyrokiem naruszone są przepisy art. 54 og. kod. karn. z roku 1903. Orzeczenie to nie ma skutków dla oskarżonego.

Powody.

Sąd a quo, wymierzając oskarżonemu na zasadzie art. 589 og. kod. z r. 1903 i art. 15 p. p. do og. kod. karn. 4 lata ciężkiego więzienia zaliczył mu na poczet tej kary na zasadzie art. 54 og. kod. z roku 1903 jeden rok aresztu śledczego.

Orzeczeniem tem naruszył sąd ustawę w przepisie art. 54 og. kod., wedle którego zaliczenie aresztu śledczego dopuszczalne jest jedynie przy zasądzeniu na karę więzienia, twierdzy lub aresztu.

Na zasadzie § 378, ustęp 1 w. p. k. uznał Najwyższy Sąd Wojskowy, że orzeczenie to nie ma skutków dla oskarżonego wobec tego, że naruszenie przepisów prawnych, jakich dopuścił się trybunał orzekający, dokonane zostało na korzyść oskarżonego.

Nr. 167.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 21-go czerwca 1922 r. R. 388/22.

Sam fakt, iż zeznania oskarżyciela prywatnego pozostają w sprzeczności z zeznaniami jedyne go świadka zajścia nie uzasadnia jeszcze umorzenia sprawy dla braku istoty czynu, z pominięciem przeprowadzenia rozprawy głównej.

(§ 496 a. u. k. p., §§ 106 i 330 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 21 czerwca 1922 roku na skutek zażalenia oskarżyciela prywatnego przeciw uchwale Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI. we Lwowie, Lcz. Dsk. 14808/21 z dnia 4 lutego b. r., którą zgodnie z wnioskiem prokuratora umorzono śledztwo przeciw ppor. Stanisławowi W. . . . o przekroczenie z § 496 u. k. dla braku istoty czynu karygodnego — po wysłuchaniu Prokuratora N. S. Wojsk.,

u c h w a l i ł :

uwzględniając zażalenie oskarżyciela prywatnego uznać powołaną uchwałę za pozbawioną mocy prawa i zarządzić przeprowadzenie rozprawy głównej.

P o w o d y :

Wobec sprzeczności między zeznaniem jedyne go świadka Kazimiery Wojcikiewicz, a zeznaniem oskarżyciela prywatnego i dla braku w tem stadjum procesu jakichkolwiek danych,

aby pierwszemu lub drugiemu świadkowi nie dawać wiary koniecznym było, aby sąd na podstawie ustnej rozprawy i przeprowadzonych konfrontacyj świadków i oskarżonego wyrobił sobie przekonanie, jaki stan faktyczny odpowiada rzeczywistości.

Zażalenie oskarżyciela prywatnego w tym względzie musiał więc Najwyższy Sąd Wojskowy uznać za słuszne i wobec tego w myśl §§ 106 i 330 w. p. k. uchwalił jak w sentencji.

Nr. 168.

O. N. S. Wojsk. z dnia 22 czerwca 1922 r. R. 865/21. Przewodniczący generał-brygady Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Rzymowski i pułkownik Dąbrowski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca apl. adw. Fechtner.

Przymus nieodporny w rozumieniu § 2 lit. g) og. ust. k. austr. zachodzi jedynie wówczas, gdy dany osobnik popełniając czyn bezprawny, działa pod wpływem niedającej się odeprzeć przez niego siły fizycznej (*vis absoluta*) lub też przynajmniej takiej siły psychicznej (*vis compulsiva*), która również tak silnie wpływa na daną jednostkę, że dane działanie bezprawne wywołać musi.

Żołnierz popełniający dezercję celem ratowania swego zagrożonego gospodarstwa rolnego i zaopiekowania się swoją bez opieki pozostawioną rodziną, nie działa jeszcze pod nieodpornym przymusem w rozumieniu § 2 lit. g) austr. ust. karn.

(§ 2 austr. p. u. k. § 69 k. k. w., § 358 pkt. 9 b) p.k.w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez prokuratora Wojskowego we Lwowie zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego Nr. VI we Lwowie z dnia 27 lipca 1921 r. Lcz. 9401/22, którym oskarżony z § 69 i 70 K. K. W. szer. 40 p. p. Roman O. . . . . został uwolniony w myśl § 2 lit. g. U. K. od oskarżenia, że w zamiarze trwałego uchylenia się od ustawowego obowiązku służby wojskowej opuścił samowolnie 26 października 1920 r. swój oddział 2 komp. zap. 40 p. p. we Lwowie, przebywając poza oddziałem do 23 czerwca 1921 r. t.j. do zaaresztowania, zaczem od oskarżenia o przest. z § 69 i 70 k. k. w. tak od winy, jak i od kary,

orzekł:

w uwzględnieniu zażalenia nieważności prokuratora wojskowego, zaskarżony wyrok jako nieważny z § 358 p. 9 b) w.p.k. znosi się, akta odesłane zostają sądowi I-szej instancji dla ponownego rozpatrzenia sprawy i ponownego zawyrokowania.

Powody.

Prokurator wojskowy zaskarża wyrok jako nieważny z § 358 p. 9 b) w.p.k.

Najwyższy Sąd Wojskowy zarzut powyższy uznał za uzasadniony wobec następujących danych.

Trybunał orzekający po ustaleniu samowolnego opuszczenia oddziału przez oskarżonego w dniu 28 października 1920 r. i pozostawaniu w domu aż do zaareztowania go w dniu 23 czerwca 1921 r., a więc po półrocznej przeszłości nieobecności a dwumiesięcznym trzymaniu się zdala od oddziału po upływie prekluzyjnego czasu wyznaczonego amnestją, uwalnia oskarżonego od winy i kary opatrując swą decyzję motywami następującej treści.

Rozpatrzonemi na rozprawie jawnej poświadczeniem urzędu gminnego, zeznaniami świadka Jana Baduna, podaniem matki oskarżonego popartem przez zwierzchność gminną — ustalono zgodnie z obroną oskarżonego, że tenże znajdując się, jako jedyny żywiciel rodziny, składającej się z 65-letniej matki staruszki i małoletniej siostry i jako jedyna siła pracująca, obsługująca 10-cio morgowe gospodarstwo w przy-musowem położeniu, mając do wyboru albo zupełne zaniedbanie gospodarstwa, które wobec inwazji bolszewickiej domagało się odbudowy i pozostawienia rodziny na zimę bez zaopatrzenia i jedynej męskiej opieki, albo też wyżywienie swej rodziny i odbudowę gospodarstwa — wybrał działając pod nieodpornym przymusem to ostatnie, opuszczając swój oddział.

Zważywszy, że w interesie państwa obok sprawności armji należy także uruchomienie gospodarstw, zapobieganie ich zaniedbaniu, czuwanie nad tem, by nie były pozbawione potrzebnej im siły roboczej, a nawet dostarczanie im potrzebnych sił roboczych, wobec wysunięcia się na pierwszy plan odbudowy kraju i jego gospodarstwa, sąd na podstawie powyższych ustaleń przyjął, że oskarżony jako jedyny żywiciel rodziny i jedyną siłą męską w 10-morgowym gospodarstwie, jak go matka w podaniu nazywa „chlebobawca” 65-letniej

staruszki matki i młodszej siostry — działał pod nieodpornym przymusem, wykluczającym poczytalność czynu za zbrodnię i karygodność i na tej podstawie uwolnił go w myśl § 2 lit. g. u. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy uznał tego rodzaju rozumowanie jako niedopuszczalne pod względem prawniczym, oraz ze względu na dyscyplinę wojskową i ze względu na interesy państwa.

Pogląd trybunału orzekającego na stosunki rodzinne jako możliwą *vis major* uniewinniającą przestępstwo państwowe nie może się ostać krytyce prawniczej.

Ponadto w ustaleniach faktycznych wyroku nie można znaleźć literalnie żadnych danych, któreby uzasadniały teoretyczną możliwość zaistnienia „*vis major*”.

Wprawdzie obowiązująca ustawa austriacka nie podaje jak ustawa niemiecka szczegółowo wypadków, kiedy przymus nieodporny zachodzi, jednakże, jak już z pojęcia „przymus nieodporny” wynika, wykluczenie karygodności jest jedynie wtedy, gdy dany osobnik popełniając czyn bezprawny, działa pod wpływem niedającej się odeprzeć przez niego siły fizycznej (*vis absoluta*) lub też przynajmniej takiej siły psychicznej (*vis compulsiva*), która również tak silnie wpływa na daną jednostkę, że dane działanie bezprawne wywołać musi.

Wobec powyższych danych zważywszy nadto, że w myśl przepisów obowiązującej ustawy o powszechnej służbie wojskowej — zwolnienie z wojska może nastąpić wyłącznie na podstawie urzędowo dokonanych formalności przepisanych, uznać należy zarzut nieważności wyroku z § 358 p. 9 b) w.p.k. za uzasadniony i postąpić w myśl przepisów § 371 cz. 3. p. 4. w. p. k.

Przystępując do orzeczenia w sprawie samej, Najwyższy Sąd Wojskowy wobec braku ustaleń faktycznych w wyroku sądu I-szej instancji musiał zastosować przepis zdanie 2 § 371 cz. 3. p. 4. w. p. k.

Nr. 169.

O. N. S. Wojsk. z dnia 28 czerwca 1922 r. R. 500/22. Przewodniczący generał-bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski, podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik dr. Armiński.

Prawa właściwego dowódcy przewidziane w § 336 ust. 2. p. k. w. przekazane zostały art. 168 rozp. Rady Min.

z dnia 10.V.1920 r. wyraźnie sądowi wyrokującym a nie sądowi w komplecie przewidzianym dla posiedzeń dyspozycyjnych.

(§§ 336, 362 p. k. w., art. 168 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., Dz. ust. p. Nr. 59, poz. 368).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione z polecenia ministra spraw wojskowych Nr. 1422/III/22 Tj. z 9 czerwca 1922 r. przez prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego pod datą 10 czerwca 1922 r. R. 661/22. zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw uchwałom posiedzeń dyspozycyjnych Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VIII. w Grudziądzu z dnia 31 marca i 2 kwietnia 1922 r. Lcz. K. 2436/21, którym zarządzono zostało uchylenie aresztu śledczego nad podporucznikiem Władysławem C. . . . . oskarżonym z § 188 k.k.w. i art. 574 i 591 k. k. 1903 roku,

orzekł:

zaczepione uchwały naruszają ustawę w przepisach § 336 ust. 2 i § 362. u. w. p. k., oraz art. 168 rozp. Rady Min. z dnia 10.5.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 368), na skutek czego zaczepione uchwały jako nieważne znosi się.

Powody.

Wedle wyraźnego brzmienia naprowadzonych wyżej w sentencji przepisów ustawy, przewidziane w ustępie 2-im § 336 p. k. w. prawa właściwego dowódcy w przedmiocie zwolnienia oskarżonego z aresztu, mimo wyroku nieprawomocnego zaskarżonego przez oskarżyciela, służy tylko sądowi wyrokującemu. Ponieważ w danym przypadku, z powodu wniesienia zażalenia nieważności przez prokuratora wojskowego (a także zażalenia nieważności i odwołania przez obronę), sprawa karna przeciwko ppor. Czudowskiemu skierowana została do Najwyższego Sądu Wojskowego, ten właściwie sąd, jako w danym momencie sąd wyrokujący, wstąpił w prawa właściwego dowódcy, przewidziane w § 336 ust. 2. p.k.w.

Wobec tego więc Wojskowy Sąd Okręgowy w Grudziądzu, uchwałami swych posiedzeń dyspozycyjnych z dnia 31.III. i 2 kwietnia 1922 r. zarządzając uchylenie aresztu śledczego nad podpor. Władysławem C. . . . . mimo, iż nie był już w danym momencie sądem wyrokującym, naruszył wyraźne przepisy ustawy, a to przepisy z §§ 336 i 362 p.k.w. w brzmieniu art. 168 rozp. Rady Min. z dnia 10.5.1920 r.

Gdy z powyższych względów nastąpiło właśnie zaczenie uchwał zażaleniem nieważności w obronie ustawy, to zażalenie to należało uznać za uzasadnione i orzec stwierdzone naruszenie ustawy i rozstrzygnąć po myśli § 378 ust. 1 i 2 p. k. w.

Nr. 170.

O. N. S. Wojsk. z dnia 1 lipca 1922 r. R. 341/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik dr. Armiński.

Przywłaszczenie części umundurowania, służącego żołnierzowi do ubrania się zgodnie z przepisami o umundurowaniu żołnierzy, przez tegoż żołnierza nie stanowi zbrodni sprzeniewierzenia z § 181 austr. u. k., lecz zależnie od wartości sprzeniewierzonego przedmiotu wyżej lub niżej 5.000 mk. może uzasadnić kwalifikację z § 183 lub z § 461 a. u. k., a to z tego powodu, że żołnierz odnośnie do wyżej wymienionych przedmiotów nie może być podmiotem zbrodni z § 181 u. k. Zbrodni tej dopuścić się może jedynie „urzędnik względnie inny organ urzędowy państwowy lub gminny” na rzeczach powierzonych na mocy urzędu lub szczególnego zlecenia.

(§§ 461, 181, 183 a. u. k., § 358 pkt. 10 p. k. w. § 138 k. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek wniesionego przez oskarżonego zażalenia nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI we Lwowie z dnia 29 marca 1922 r. Lcz. Dsk. 1390/21, którym bezterminowo urlopowany kapral Józef M. . . . uznany został winnym zbrodni z § 181 u. k. i przestępstwa wojskowego z § 138 k. k. w. i zasądzony po myśli § 182 u. k. przy zastosowaniu § 54 u. k. na karę więzienia przez 1 miesiąc, zaś po myśli § 40 k. k. w. na degradację do szeregowca i utratę odznaczeń,

orzekł:

- 1) zażalenie nieważności oskarżonego odrzuca się jako częścią oczywiście nieuzasadnione, częścią niedopuszczalne;
- 2) zauważywszy z urzędu na zasadzie § 373 w. p. k., iż na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowano ustawę, tę część wyroku, w której oskarżonego uznano winnym zbrodni z § 181 a. u. k. i przestępstwa z § 138 w. k. k., oraz orzecz-

nie o karze znosi się jako nieważne; oskarżonego uznaje się winnym występku przeciw własności z § 138 w. k. k. łącznie z § 461 a. u. k. popełnionego w sposób w wyroku opisany i zasądza się go po myśli § 138 w. k. k. na jeden miesiąc aresztu średniego.

Powody.

Obrona zarzuca wyrokowi nieważność z tego powodu (pkt. 4, § 358 w. p. k.), iż sąd odrzucił wniosek obrony na przesłuchanie znawców co do wartości trzewików wojskowych i wartości bucików zakupionych za pieniądze uzyskane ze sprzedaży bucików wojskowych.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zażalenie nieważności w tym ustępie za oczywiście nieuzasadnione (§ 364, pkt. 3 w. p. k.), gdyż decydująca dla kwalifikacji czynu była tylko wartość bucików wojskowych; sąd ustalił tą wartość wedle obowiązującego cennika i oznaczył ją tak nisko, bo zaledwie 1100 mk., iż nie mogły powstać nawet wątpliwości co do tej sumy. Słuchanie znawców było zupełnie zbyteczne i wniosek obrony całkiem słusznie przez sąd I-szej instancji odrzucony został.

Przechodząc do drugiego ustępu orzeczenia Najwyższego Sądu Wojskowego podnieść należy, iż przyjęta przez sąd I-szej instancji kwalifikacja jest z dwojakiego względu mylną.

Przywłaszczenie części umundurowania, służącego żołnierzowi do ubrania się zgodnie z przepisami o umundurowaniu żołnierzy, przez tegoż żołnierza nie stanowi, jak to sąd I-szej instancji błędnie przyjął, zbrodni sprzeniewierstwa z § 181 a. u. k., lecz zależnie od wartości sprzeniewierzonego przedmiotu wyżej lub niżej 5.000 mk. może uzasadnić kwalifikację z § 183 lub z § 461 a. u. k., a to z tego powodu, że żołnierz odnośnie do wyżej wymienionych przedmiotów nie może być podmiotem zbrodni z § 181 a. u. k. Zbrodni tej dopuścić się może jedynie „urzędnik względnie inny organ urzędowy państwowy lub gminny“ na rzeczach powierzonych na mocy urzędu lub szczególnego zlecenia.

Ustawa karna austr. w § 181 karze ciężkiem więzieniem od 1 roku do lat 5 szczególnie surowo sprzeniewierzenie jakiego dopuszcza się **urzędnik** na rzeczach powierzonych mu na mocy urzędu albo na mocy szczególnego zlecenia.

Nie można więc żadną miarą żołnierza, który otrzymał umundurowanie i uzbrojenie aby pełnić obowiązkową służbę wojskową, stawiać narówni z urzędnikiem, który w urzędzie

popelniając sprzeniewierzenie nadużywa tego specjalnego zaufania, jakie w nim zwierzchność pokłada.

Czyn oskarżonego przedstawia się jako występki z § 138 w. k. k. łącznie z § 461 u. k., w tym względzie więc sąd I-szej instancji mylnie zastosował ustawę na niekorzyść oskarżonego, co stanowi nieważność wyroku z pkt. 10, § 358 w. p. k. wobec czego Najwyższy Sąd Wojskowy na zasadzie § 373 w. p. k. orzekł jak w sentencji.

Nr. 171.

O. N. S. Wojsk. z dnia 4 lipca 1922 r. R. 192/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Dąbrowski i pułkownik dr. Zbyszewski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca adwokat Bruner.

O kwalifikacji przestępstwa oszustwa decyduje nie osobista korzyść sprawcy, lecz wysokość przez oszustwo zrządzonej, wywołanej zgodnie z zamiarem sprawcy, lub ewentualnie zamierzonej szkody u osób, które stały się przedmiotem przestępstwa.

(§§ 197, 200, 461 austr. ust. karn.)

Najwyższy Sąd Wojskowy na skutek wniesionego przez oskarżonego zażalenia nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI we Lwowie z dnia 21 lutego 1922 r. Lcz. Lsk. 12410/21, którym szer. Aron B. .... uznany został winnym występku z §§ 69, 70 k. k. w., zbrodni z §§ 171, 173 u. k. i zbrodni z §§ 197 i 200 u. k. popełnionej w szczególności w ten sposób, że w sierpniu 1921 r. przez podstępne przedstawienia inne osoby w błąd wprowadził, przedstawiając fałszywie a) Adlerowi Pinkasowi w Rzeszowie, że syn jego wrócił z niewoli rosyjskiej i znajduje się w Wołoszczykach, za którą to wiadomość otrzymał od Pinkasa Adlera i jego rodziny 400 mkp. i równocześnie zniewolił go do jazdy do Podwołoczysk, wskutek czego Pinkas Adler poniósł szkodę około 20.000 mkp., b) Szymonowi Rappaportowi we Lwowie, że szwagier jego Mojżesz Kampfer wrócił z niewoli rosyjskiej i prosi o przyjazd Szymona Rappaporta do Podwołoczysk, za co wyłudził od wymienionego kwotę 500 mkp. i spowodował go wraz z teściem i szwagrową do jazdy do Podwołoczysk, przez co wyrządził mu szkodę w kwocie około 3.000 mkp., c) Hermanowi Fenik recte Finkelstei-

nowi we Lwowie, że brat jego wrócił z niewoli bolszewickiej i prosi o przesłanie mu ubrania i pieniędzy, czem zniewolił go do jazdy do Podwołoczysk, przez co Herman Finkelstein poniósł szkodę około 2.000 mkp., a zatem we wszystkich wypadkach fałszywym pozorem się ostaniał, aby sobie bezprawnie przyspożyć zysku, a wymienionym osobom w majątku wyrządzić szkodę i nakłonić je do szkodliwych czynności, którychby bez tego podstępu — nie były przedsiębrały i za to zasądzony został po myśli § 70 k.k.w. (drugi wymiar) oraz art. 19 go rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. na karę więzienia przez przeciąg trzech lat,

o r z e k ł :

zażalenie nieważności oskarżonego odrzuca się jako częścią niedopuszczalne częścią nieuzasadnione.

P o w o d y.

Co do zbrodni oszustwa zarzuca obrona nieważność wyroku z pktu 10, § 358 w.p.k. dlatego, że sąd I-szej instancji przyjął szkodę powyżej 5.000 mk. i uznał czyn za zbrodnię zamiast za przekroczenie z § 461 u.k., gdyż zdaniem obrony oskarżony nie miał ani zamiaru, ani interesu w tem, aby poszkodowani jechali do Podwołoczysk.

Najwyższy Sąd Wojskowy opiera się na ustaleniach wyroku I-szej instancji tej treści, że oskarżony fałszywymi i podstępnie przedstawieniami poszkodowanych do jazdy do Podwołoczysk zniewolił, -przez co przyjąć się musi, że i zamiar oskarżonego był skierowany na ową całą z wprowadzenia przez niego osób w błąd wynikłą szkodę.

Najwyższy Sąd Wojskowy nie podzielił zapatrywania obrony w tym względzie, że przy zbrodni oszustwa rozchodzi się tylko o sumę lub wartość, którą sprawca sobie przysporzył. Przeciwnie o kwalifikacji czynu decyduje nie osobista korzyść sprawcy, lecz wysokość przez oszustwo zrzędzonej, wywołanej zgodnie z zamiarem sprawcy, lub ewentualnie zamierzonej szkody u osób, które stały się przedmiotem przestępstwa.

Z tych więc powodów i zażalenie nieważności z pktu 10, § 358 w.p.k. jako nieuzasadnione odrzucić należało.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego opiera się na przepisie § 371, ust. 2 w.p.k.

Nr. 172.

O. N. S. Wojsk. z dnia 5 lipca 1922 r. R. 481/22. Przewodniczący generał-bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik dr. Żbyszewski i pułkownik Dąbrowski (referent) podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca adwokat Chabielski.

Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z 18 sierpnia 1920 r. Dz. u. p. Nr. 81 mimo wejścia w życie postanowień konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 17.III.1921 r. — zatrzymało swoją moc obowiązującą, albowiem zostało wniesione drogą przepisaną w terminie przewidzianym w art 126 Konst. do Sejmu ustawodawczego, który dotychczas nie był w możności tego rozporządzenia, jako projektu omówić.

(Rozp. Rady Obrony Państwa z 18.VIII.1920 r. Dzup. Nr. 81 poz. 543.

Konstytucja z dnia 17.III.1921 r.

§ 358: 11 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VIII w Grudziądzu z dnia 26 kwietnia 1922 r. Lcz. 474/22 następującej treści: sierżant Jan F. .... uznany został winnym 1) występku nadużycia władzy służbowej z § 114 w.k.k., 2) występku sprzeniewierzenia z § 138 w.k.k. z cechami czynu z § 246 o.k.k. za co zasądzono go wedle § 138 w. k. k. przy zastosowaniu art. 1 rozp. Rady O. P. z 18 sierpnia 1920 r. Nr. 81 oraz art. 19 r. R. M. z 10.V.1920 r. Nr. 59 poz. 369 na karę więzienia przez 1 rok z policzeniem wedle art. 10 tegoż rozp., ustęp 2, aresztu prewencyjnego i śledczego od dnia 9 marca 1922 r. orzekając wedle art. 40 p. 2 ust. 1, 3, w. k.k. degradację do szeregowca,

orzekł:

zażalenie nieważności oskarżonego, jako nieuzasadnione odrzucić.

Powody:

Żalący się zaskarża wyrok, jako nieważny z § 358 p. 11 w. p. k. motywując swój zarzut w sposób następujący:

Sąd a quo przy orzekaniu o karze zastosował art. 1 rozp. R. O. P. z dnia 18 sierpnia 1920 r. Nr. 81.

Zastosowanie tego artykułu jest błędnem i przeciwnem obowiązującym ustawom z następujących powodów.

Rada Obrony Państwa została powołana do życia ustawą z dnia 1 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 53 z 3 lipca 1920 r.) w której to ustawie w art. 3 określona została kompetencja tejże Rady z tem, że wedle art. 4 powszechnej ustawy, rozporządzenia i zarządzenia, wydane przez R. O. P. które w myśl ustaw wymagają uchwały Sejmu, winny być następnie na najbliższem posiedzeniu Sejmu składane za pośrednictwem prezydenta ministrów Sejmowi do zatwierdzenia.

Na podstawie art. 3 ust. z dnia 1 lipca 1920 r. wydała R. O. P. rozporządzenie z dnia 18 sierpnia 1920 r. Dz. Ust. Nr. 81 poz. 543 w sprawie obostrzenia kar za przestępstwa osób wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego.

W myśl art. 3 Konstytucji z 17 marca 1921 r. władza ustawodawcza należy do Sejmu i niema ustawy bez zgody Sejmu, wyrażonej w sposób regulaminowo ustalony, zaś art. 126 mówi, że wszelkie istniejące obecnie przepisy i urzędzenia prawne, niezgodne z postanowieniami konstytucji, będą najpóźniej do roku od jej uchwalenia przedstawione ciału ustawodawczemu do uzgodnienia z nią w drodze ustawodawczej.

Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 18 sierpnia 1920 r. wkracza w kompetencję władzy ustawodawczej, a więc Sejmu i jako takie, winno było być w myśl art. 126 konstytucji z dnia 17 marca 1921 r. w terminie, w tymże artykule określonym, Sejmowi do zatwierdzenia przedłożone. Gdy to nie zostało dokonane, powołane wyżej rozporządzenie R. O. P. utraciło swą moc obowiązującą, a zastosowując go sąd a quo przekroczył granice ustawowego wymiaru kary powodując tem nieważność z pktu 11 § 358 w. p. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy nie uznał powyższego rozumowania za słuszne i wniosku za uzasadniony.

Argumentacja zażalenia winna dowieść, że rozporządzenie R. O. P. z 18 sierpnia 1920 r. zostało zniesione. Każda bowiem ustawa, każdy przepis prawny może być zniesiony wyłącznie drogą przewidzianą przez prawo. Skoro zaś tego zniesienia, czy to wyraźnego, zaznaczonego w stosunku do tego mianowicie, czy też ogólnego, zastosowanego do całej kategorii rozporządzeń, nie było, przeto należy uznać, że rozporządzenie z 18 sierpnia 1920 r. ma dotąd moc obowiązującą. Zresztą sprawa zastosowania lub nie rozporządzenia R. O. P.

z 18 sierpnia 1920 r. — nie jest w niniejszej sprawie istotną dla losu oskarżonego, ponieważ kara wymierzona została oskarżonemu z § 138 k. k. w. przewidującego więzienie—jako karę. Zastosowanie więc wymienionego rozporządzenia było najzupełniej zbytecznym. W sprawie zaś formalnej Najwyższy Sąd Wojskowy zaznacza, iż notorycznym jest, że rozporządzenie R. O. P. z 18 sierpnia 1920 r. zostało wniesione drogą przepisaną do Sejmu Ustawodawczego, który dla nawału spraw jeszcze nie był w możności omówić tego rozporządzenia jako projektu.

Wobec powyższych danych Najwyższy Sąd Wojskowy uznał, że sąd orzekający miał prawo obostrzenia, przewidziane w powołanym rozporządzeniu stosować i zażalenie nieważności wyroku z § 358 p. 11 w. p. k. jako nieuzasadnione w myśl przepisów § 371 ust. 2 w. p. k. odrzucił.

Nr. 173.

O. N. S. Wojsk. z dnia 13 lipca 1922 r. R. 285/22. Przedwodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie pułkownik Dąbrowski i pułkownik dr. Zbyszewski (referent), prokurator N. S. Wojsk. pułkownik Gruber, obrońca z urzędu adwokat Grobowski.

Środki prawne mogą być zgłoszone także w drodze telegraficznej.

Postanowienia art. 32 rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. o przedawnieniu przestępstw wojskowych — mają zastosowanie do dezercji z modyfikacją przewidzianą w § 76 k. k. w.

(§§ 322, 324 p. k. w., §§ 69, 76 k. k. w., art. 32 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI we Lwowie z dnia 7 lutego 1922 r. Lcz. 4313/21, którym były szereg. 19 p. a. p. obecnie bezterminowo urlopowany Andrzej N..... uznany został winnym przestępstwa dezercji z § 69 k. k. w. i zasądzony na karę cztero-miesięcznego więzienia po myśli § 70 k. k. w.,

o r z e k ł:

zażalenie nieważności oskarżonego odrzuca się częścią jako niedopuszczalne, częścią jako nieuzasadnione.

Powody.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał po myśli § 324 ustęp. ost. w. p. k., że w telegraficznym zgłoszeniu środka prawnego przez oskarżonego zawartem jest zażalenie nieważności i odwołanie od kary.

Oskarżony naprowadzając w wywodzie swym mylnie zastosowanie § 69 w. k. k. zamiast § 64 w. k. k. podnosi przyczynę nieważności wyroku z punktu 10, § 358 w. p. k.

W wywodzie nie opiera się oskarżony jednak na ustaleniach sądu I-szej instancji lecz podając okoliczności faktyczne inne, zwalcza ustalenia sądu, co jest wobec przepisów §§ 76 i 305, ustęp 2 w. p. k. niedopuszczalnem. Ustalenia sądu uzasadniają przestępstwo § 69 w. k. k.

Dalej naprowadza oskarżony nieuwzględnienie przedawnienia i amnestji jako przyczyny nieważności z pkt. 9 b), § 358 w. p. k.

Wobec przepisu § 76 w. k. k. o przedawnieniu ścigania karnego za dezercję są wywody oskarżonego oparte na przepisach ogólnej ustawy karnej z roku 1852 nieuzasadnione. Przy dezercji jako przestępstwie trwałem trwał stan przestępny tak długo, dopóki nie został przerwany wskutek ujęcia sprawcy t. j. aż do dnia 15 października 1921 r. wywody oskarżonego co do zastosowania przepisów art. 1 i 7 ustawy amnestyjnej z 24 maja 1921 r. do czynu oskarżonego są zatem również nieuzasadnione, bo chodzi o dezercję popełnioną w czasie od 17 marca 1921 r. aż do 15 października 1921 r.

Uznając więc zażalenie nieważności częścią niedopuszczalne, częścią nieuzasadnione, odrzucił je Najwyższy Sąd Wojskowy na zasadzie § 371, ustęp 2 w. p. k.

Nr. 174.

O. N. S. Wojsk. z dnia 18 lipca 1922 r. R. 494/22. Przewodniczący generał-bryg Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt i pułkownik dr. Zbyszewski (referent), podprokurator N. S. Wojsk pułkownik dr. Armiński.

Przy przestępstwach kradzieży sprzeniewierzenia i oszustwa, wedle powszechnej ustawy karnej rosyjskiej i austr. — wartość skradzionych, sprzeniewierzonych względnie wyłudzonych rzeczy stanowi okoliczność stanowczą decydującą o kwalifikacji prawnej i uzasadniająca pewien w ustawie przewidziany wymiar kary, i dlatego też oko-

liczność ta winna być zaznaczoną w sentencji wyroku (§ 308 pkt. 1. p. k. w.).

Przerobienie dokumentu podróży w celu użycia go za autentyczny wyczerpuje istotę występku z art. 442 cz. II. pkt. 2. Og. Kod. Ros. albowiem chodzi tu o świadectwo umożliwiające przejazd osobie wojskowej, naturalnie także koleją i za biletom kredytowanym.

Art. 443 cz. II. pkt. 2. k. k. og. nie wyczerpuje wszystkich powyższych znamion, albowiem chodzi tu tylko o zwolnienie od płacenia poborów także n.p. i kolejowych, jednakże nie zawiera wśród swoich istotnych znamion również sfałszowania pozwolenia na przejazd.

Sankcja karna z art. 581 cz. III. og. kod. ros. jest ostrzejszą od sankcji karnej z art. 441 og. kod. — albowiem przewiduje jedynie więzienie od 1—6 lat.

§ 308 p. k. w., art. 442, 443, 581, 591 og. kod. ros., art. 19 i 25 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. II. w Lublinie z dnia 11 marca 1922 r. Lcz. K. 695/21, którym plut. Stanisław O..... uznany został winnym 1) występku z art. 448 k. k., 448 ust. 2. pkt. 2. art. 591 ust. 1. pkt. 1. ust. II. pkt. 2 k. k. i 2) art. 581 ust. I. i III. k. k. i za to zasądzonym po myśli art. 448 (441) k. k. i art. 19 r. R. M. z 10.5.1920 r. na cztery lata więzienia, zaś po myśli § 31 k. k. w. na wydalenie z wojska, z której to kary po myśli art. 5 d) ust. z dnia 24 maja 1921 r. Dz. U. Rz. Pol. Nr. 42 darowuje się osk. jedną trzecią część t. j. 16 miesięcy, a na poczet pozostałej reszty kary po myśli art. 10 r. R. M. z dnia 10.5.1920 r. zalicza się oskarżonemu 14 (czternaście) miesięcy aresztu śledczego,

o r z e k ł :

1) powołanym wyrokiem naruszoną została ustawa w następujących przepisach § 308: 1, 2 w. p. k. art. 442 cz. II. pkt. 2., 443 cz. II. kod. og. art. 19 i 25 r. R. M. z dnia 10.5.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59 poz. 369 art. 581 cz. III. k. k. og. § 40 ust. 1. pkt. 1. k. k. w.;

2) tę część wyroku, w której orzeczono wydalenie oskarżonego z wojska, znosi się jako nieważną, a w myśl § 40

ust. 1. pkt. 1. w. k. k. orzeka się degradację oskarżonego na szeregowca;

3) pozatem pozostaje orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego bez skutków dla oskarżonego.

Powody.

§ 308:1 p. k. w. Uznając oskarżonego winnym występku oszustwa także z części II. art. 591 k. k. og. tudzież występku kradzieży także z art. 581 cz. III. k. k. og. umieścił sąd orzekający w sentencji, że oskarżony zabrał poszkodowanej zapomocą oszukania 240 mk. niemieckich w złocie, tudzież przywłaszczył sobie przedmioty o wartości ponad 5.000 mk.

Wedle powołanych przepisów sprawca dopuszcza się oszustwa, względnie kradzieży, o ile wartość przedmiotów przywłaszczonych w obu wypadkach wynosi ponad 10.000 mk.

Istotnie to znamię kwalifikowanego oszustwa i kwalifikowanej kradzieży winna zawierać część orzekająca wyroku. Przepisuje to wyraźnie § 308:1 p. k. w., nakładając pod nieważnością obowiązek wyraźnego wymienienia okoliczności faktycznych, służących do odróżnienia i uzasadniających pewien oznaczony wymiar kary.

Gdy to się nie stało, naruszoną została ustawa w pomienionym przepisie, pomijając, że i powody także nie stwierdzają wartości przedmiotów we wskazanym kierunku.

§ 308:2 p. k. w. art. 442 cz. II, pkt. 2. i 443 cz. II. k. k. og.

Sąd orzekający uznał oskarżonego winnym przerobienia dokumentu podróży w celu użycia go za autentyczny, przy czem nie użył tego dokumentu.

Stwierdzenie powyższego sądu orzekającego zawiera wszelkie znamiona występku z art. 442 cz. II. pkt 2. k. k. og., albowiem chodzi tu o świadectwo umożliwiające przejazd koleją i za biletem kredytowanym.

Art. 443 cz. II. pkt. 2. k. k. og. nie wyczerpuje wszystkich powyższych znamion, albowiem chodzi tu tylko o zwolnienie od płacenia poborów także n.p. i kolejowych, jednakże nie zawiera wśród swoich istotnych znamion również sfałszowania pozwolenia na przejazd przez władzę wojskową, o co w danym wypadku także chodzi.

Wobec nieskwalifikowania po myśli § 308:2 p. k. w. czynu tego, popełnionego przez oskarżonego jako występku z art. 442 cz. II. pkt. 2 k. k. og., pogwałcono cytowane przepisy ustawy.

Art. 19. rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59 poz. 369. i art. 581 cz. III. k. k. og.

Sąd orzekający uznał oskarżonego winnym nie tylko występku fałszu z art. 448. karalnego po myśli art. 441 k.k. og. i z art. 443 cz. II. pkt. 2. k. k. og., ale także i występków kradzieży z art. 581 cz. III. k. k. og. i oszustwa z art. 591 cz. II. k. og.

Wedle art. 19 cyt. r. R. M. ulega winny spełnienia kilku przestępstw pospolitych karze według przepisu, grożącego karą najsurowszą za jedno ze zbiegających się przestępstw.

Sankcję karną art. 441 k. k. og. stanowi więzienie od 1—6 lat lub więzienie, sankcję karną art. 581 cz. III. k.k. og. stanowi jedynie więzienie od 1—6 lat i jest skutkiem tego sankcją karną ostrzejszą, aniżeli sankcja karna art. 448 (441) k. k. og., której nie należało w wyroku cytować, lecz należało powołać się na wymiar kary z art. 581:III k. k. og.

Art. 25 r. R. M. z 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59 poz. 369 i § 40 ust. 1. pkt. 1. k. k. w.

Wydalenie z wojska orzeka się wobec podoficerów po myśli § 31 k. k. w. w brzmieniu art. 25 cyt. rozporządzenia, jedynie w razie skazania na karę ciężkiego więzienia gdy prócz tego zajdą wymienione tam warunki.

Orzeczenie zatem przez sąd I-szej instancji kary dodatkowej wydalenia z wojska wobec skazania oskarżonego na karę więzienia jest pogwałceniem art. 25 cyt. rozp.

Natomiast winien był sąd zastosować obligatoryjny przepis § 40 ust. 1. pkt. 1. k. k. w. i skazać oskarżonego na dodatkową karę degradacji na szeregowca.

Niezależnie od powyższych naruszeń ustawy zachodzą nadto następujące uchybienia obowiązującym przepisom ustawy:

Art. 10 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. 59 i art. 54 k. k. og.

Sąd orzekający skazał oskarżonego jedynie za występki pospolite i winien był, zaliczając oskarżonemu areszt śledczy na poczet orzeczonej kary, zastosować odnoszący się do tego przepis art. 54 k. k. og., a nie art. 10. cyt. r. R. M., który odnosi się jedynie do zaliczenia aresztu śledczego przy skazaniu za zbrodnie lub występki wojskowe.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego opiera się na przepisie § 378 w. p. k.

Nr. 175.

O. N. S. Wojsk. z dnia 20 lipca 1922 r. R. 319/22
Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik
Joszt (referent) i pułkownik Świnarski, podprokurator N. S.
Wojsk. podpułkownik Janczewski.

Do istoty przekroczenia z § 516 austr. ust. karn. wymaga ustawa popełnienia czynu nierządnego wpływającego z popędu płciowego.

Załatwienie swej naturalnej potrzeby w miejscu publicznem, w szczególności zaś na ulicy wobec więcej ludzi — nie wyczerpuje samo przez się jeszcze istoty czynu z § 516 powsz. ust. austr.

Wyrok sądu orzekającego przyjmując, że oskarżony w dwóch wypadkach objętych sentencją wyroku zupełnie trzeźwo i rozważnie działał i wykluczając zarazem co do dalszych dwu faktów, popełnionych bezpośrednio po sobie, pocztytalność i karygodność czynu — bez jasnego uzasadnienia tego swego stanowiska — dotknięty jest nieważnością z pktu 5, § 358 p. k. w. (Niejasność orzeczenia). (§ 516 austr. u. k., § 358 pkt. 5 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym Nr. VI we Lwowie zażalenie nieważności przeciw wyrokowi tego sądu z dnia 14 marca 1922 r. Lcz. Dsk. 12270/21, którym oskar. Leopold P. .... po uznaniu go winnym przekroczenia z § 516 austr. u. k. uwolnionym został w myśl § 306 ust. 4 w. p. k. od oskarżenia o występki odmowy posłuszeństwa przełożonemu z § 94 k. k. w. o zbrodnię gwałtu publicznego z § 81 a. u. k. i o przekroczenie złośliwego uszkodzenia cudzej własności z § 468 u. k., popełnionych przez to, że dnia 24 sierpnia 1921 r., wezwany przez podpor. Piątkowskiego do wylegitymowania się i udania się do dowództw miasta i placu, rozkazu nie usłuchał i dopiero przymocą udało się aresztować oskarżonego i odwieźć do dowództw miasta i pl. i że tego samego dnia na wartowni dowództw miasta i pl. połamiał pryczę, wybił ośm szyb, a więc złośliwie uszkodził cudzą własność wartości niżej 5.000 mkp.

o r z e k ł:

I. zauważywszy w myśl § 373 w. p. k. co do części orzekającej o winie powołanego wyroku z urzędu nieważność z pktu 9 a) w. p. k. w ustępie, w którym osk. Leopold P. ....

uznany został winnym przekroczenia z § 516 u. k., ustęp ten znosi się jako nieważny i osk. Leopolda P. .... uwalnia się w myśl § 306, ust. 4 w. p. k. od oskarżenia o to, że dnia 24 sierpnia 1921 r. naruszył moralność i wstydlivość w sposób prostacki i wywołał publiczne zgorszenie, wyjąwszy w miejscu publicznem członka i załatwiwszy potrzebę naturalną na ulicy wobec więcej osób.

II. Uwzględniając zażalenie nieważności prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym Nr. VI we Lwowie z przyczyny nieważności z pktu 5, § 358 w. p. k. ustęp wyroku uwalniającego oskarżonego od oskarżenia o występki z § 94 w. k. k. i przekr. z § 81 i 468 u. k. oraz ustęp orzekający o karze znosi się i zarządza się przeprowadzenie ponownej rozprawy głównej w granicach zniesionego wyroku i zawyrokowanie przy uwzględnieniu prawomocnej części wyroku.

P o w o d y.

Rozpatrując wniesione przez prokuratora wojskowego zażalenie nieważności i badając powołany wyrok zauważył Najwyższy Sąd Wojskowy przedewszystkiem w części skazującej wyroku materialną nieważność odnośnie do uznania oskarżonego winnym przekroczenia z § 516 u. k. Tak jak przyjmują tenor i powody wyroku stan faktyczny, działanie oskarżonego, nie zawiera znamion wymienionego przekroczenia, wymagającego czynu nierządne, wpływającego z popędu płciowego.

Czyn oskarżonego, spełniony na miejscu publicznem, był nieobyczajnym, ulegającym atoli skarceniu przez władze administracyjne.

Wobec zachodzącej więc nieważności z pktu 9 a) § 358 w. p. k. orzekł Najwyższy Sąd Wojskowy po myśli § 373 w. p. k.

Prokurator wojskowy zaskarżył powołany wyrok co do części uwalniającej oskarżonego, a to z przyczyn nieważności z pktów 5 i 9 b) § 358 w. p. k.

Zarzuca mianowicie, że orzeczenie sądu co do okoliczności stanowczych z § 307, pkt. 7 w. p. k. jest niejasne, samo ze sobą sprzeczne, a treść powodów rozstrzygnięcia co do osnowy dokumentów pozostaje w ważnej sprzeczności z samymi dokumentami.

Podziela Najwyższy Sąd Wojskowy zdanie załającego się poparte przez prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojsko-

wym, że ta część wyroku dotknięta jest nieważnością, z powodu zachodzącej niejasności i niepełności orzeczenia, i to odnośnie do okoliczności stanowczych dla zapadłego orzeczenia, polegającej na tem, iż sąd orzekający, przyjmując, że oskarżony w dwóch wypadkach objętych sentencją wyroku zupełnie trzeźwo i rozważnie działał, wykluczył zarazem co do dalszych dwu faktów poczytalność i karygodność czynów, popełnionych bezpośrednio po sobie, nie uzasadniając przytem zupełnie jasno tego swego stanowiska.

Niepełności orzeczenia natomiast dopatrzyć się należy w tem, iż sąd stwierdzając, że według orzeczenia lekarskiego oskarżony okazuje skłonność do gwałtownych reakcji psycho-pochodnych, pominął drugą część zdania, rzucającą właściwe światło na pierwszą część zdania właśnie cytowaną — zmieniając tem samym istotne znaczenie orzeczenia.

W części drugiej bowiem jest wyraźnie uwidocznione, że oskarżony „szuka w produkowaniu tych reakcji wyjścia z przykrych mu sytuacji”, z czego nie wynika, iż znajdował się on wtedy w stanie niepoczytalności. Również dalsze pominięcie przez sąd końcowego jak najistotniejszego ustępu orzeczenia, że P.... jest wprawdzie psychopata o tendencjach wybitnie antisocjalnych, jednak cierpienie nie zachodzi w takim stopniu, by można zastosować do jego czynów postanowień § 2 u. k. og. uzasadnia podniesioną przez prokuratora niepełność orzeczenia w rozumieniu pktu 5, § 358 p. k. w. oznaczoną mylnie w wywodzie sprzecznością między treścią powodów rozstrzygnięcia co do osnowy dokumentu a samymże dokumentem.

W tym stanie rzeczy wobec nieważności pkt. 5, § 358 w. p. k. orzekł Najwyższy Sąd Wojskowy po myśli § 371, ust. 3, pkt. 1 w. p. k. znosząc w konsekwencji ustęp o karze i nie rozpatrując dalszego zarzutu jako bezprzedmiotowego.

Nr. 176.

O. N. S. Wojsk. z dnia 22 lipca 1922 r. R. 338/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik dr. Świnarski, podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Janczewski.

Przepis art. 10 ust. 2 rozp. Rady Min. dzup. Nr. 59 poz. 369 jest przepisem obligatoryjnym. Niezaliczenie niezawinionego aresztu śledczego względnie tymczasowego przytrzymania przy przestępstwach wojsko-

wych — mimo ustalenia tej okoliczności w wyroku — uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pkt. 11 § 358 p. k. w

Niezastosowanie przez sąd orzekający prawa nadzwyczajnego łagodzenia kary, wobec brzmienia § 54 u. k. austr. pozostawiającego w tym względzie swobodę sędziemu nie może być uważane za przekroczenie władzy karania w rozumieniu § 358 pkt. 11 p. k. w.

(art. 10 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 369 § 358 pkt. 11 p. k. w. § 54 u. k. austr.).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez oskarżonego Stanisława K. . . . . zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okr. Nr. VI we Lwowie z dnia 11 kwietnia 1922 r. Lcz. Dsk. 1985/21, którym tenże uznany został winnym wyst. z § 69 w. k. k. i zbrodni kradzieży z § 171, 174 II a. u. k i zasądzony po myśli § 70 w. k. k. i art. 19 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. na karę więzienia przez 8 miesięcy,

o r z e k ł:

w uwzględnieniu zażalenia nieważności oskarżonego z przyczyny nieważności z pkt. 11 § 358 w. p. k. ustęp wyroku orzekający o karze zmienia się o tyle, że na poczet kary policza się po myśli art. 10 ust. 2 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Nr. 59 poz. 369 Dz. u. p. niezawinione tymczasowe przytrzymanie w czasie od 20 sierpnia do 4 października 1921 r.

P o w o d y:

Zaskarżając wyrok w ustępie orzekającym o karze z przyczyny nieważności z pkt. 11 § 358 w. p. k. zarzuca oskarżony niezastosowanie § 54 u. k. austr. i art. 10 r. R. M. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369.

Niezastosowanie przez sąd orzekający prawa nadzwyczajnego łagodzenia kary, wobec brzmienia § 54 u. k. austr. pozostawiającego w tym względzie swobodę sędziemu, nie może być uważane za przekroczenie władzy karania przy wymiarze kary w rozumieniu pkt. 11 § 358 w. p. k. Zaskarżenie niezastosowania przepisu 54 u. k. austr. w drodze zażalenia nieważności jest niedopuszczalne i może być poruszone jedynie w drodze odwołania.

Słusznym jest atoli zarzut, że sąd pierwszy nie policzył osk. niezawinionego tymczasowego przytrzymania, w jakim pozostawał na skutek aresztowania od 20 sierpnia 1921 r. (data przyjęcia do więzienia) do czasu wdrożenia śledztwa

z wolnej stopy t. j. 4 października 1921 r. (data nakazu zwolnienia).

Wedle art. 10 cyt. rozp. ustęp drugi, winien był sąd pierwszy czas ten obligatoryjnie policzyć na poczet kary.

W tym względzie Najwyższy Sąd Wojskowy błąd ten usunął, jak w sentencji orzeczenia, które zresztą w całości uzasadnione jest w przepisie § 371 ust. 2 i 3 pkt. 4 w. p. k.

Nr. 177.1

O. N. S. Wojsk. z dnia 31 lipca 1922 r. R. 284/22. Przewodniczący generał-bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Dąbrowski i pułkownik Zbyszewski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik dr. Armiński, obrońca adwokat Lindau.

Ukaranie sprawcy w drodze dyscyplinarnej za jedno z przestępstw przewidzianych w § 2 p. k. w. w redakcji art. 128 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. — wyklucza ściganie sądowe z powodu tego samego czynu karygodnego.

(§§ 2, 138, 358, pkt. 9 b) p. k. w., art. 128 rozp. Rady Min. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności i odwołanie przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. X w Przemyślu z dnia 23 marca 1922 r. Lcz. Dsk. 2424/20, którym osk. szer. Tadeusz D. . . . z 10 p. sap. uznany został winnym występku samowolnego oddalenia się z § 64 w. k. k. popełnionego przez to, że trzykrotnie oddał się samowolnie ze swego oddziału t. j. 10 p. saperów w Przemyślu, tudzież występku przeciw własności z § 138 k. k. w. i zasądzonym po myśli § 138 k. k. w. przy równoczesnem zastosowaniu art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. poz. 369 Nr. 59/20, jakoteż § 2 p. k. w. ustęp przedostatni, na karę 8-miesięcznego więzienia, przy czem do kary tej wliczono po myśli art. 10, ust. 2 rozp. Rady Min. Lp. 369 dzup. Nr. 59/20 niezawiniony areszt śledczy od 4 grudnia 1921 r. do 23 marca 1922 r. włącznie,

orzekł:

w uwzględnieniu zażalenia nieważności oskarżonego z pktu 9 b) § 358 w. p. k. znosi się w zaskarżonym wyroku ustęp zasądający za występki samowolnego oddalenia się z § 64 w. k. k.

popelniony w sposób wymieniony pod 1 b) tenoru wyroku i orzeczenie co do kary jako nieważne, pozostawiając w mocy resztę wyroku, uwalnia się oskarżonego w myśl § 306:4 w.p.k. od oskarżenia o występki samowolnego oddalenia się z § 64 w.k.k. popelniony w sposób wymieniony pod 1 b) tenoru wyroku, zasądza się oskarżonego za pozostałe występki w myśl § 138 w.k.k. art. 19 i 10 rozp. Rady Min. z 10.V.1920 r. na 7 miesięcy więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego w równym czasokresie tak, że uważa się karę za odcierpianą.

Powody.

Oskarżony uzasadnia przyczynę nieważności z pktu 9 b) § 358 w.p.k. tem, że sąd I-szej instancji uznał go winnym występku z § 64 w.k.k. przez samowolne oddalenie się trwające od 30 czerwca 1921 r. do 4 sierpnia 1921 r. i ustalił równocześnie, że za ten sam czyn karygodny oskarżony już w drodze dyscyplinarnej ukarany został, wobec czego na zasadzie § 138, ust. ost. w.k.k. łącznie z § 2 w.p.k. w redakcji art. 128 r. R. M. z 10.V.1920 r. ściganie sądowe z tego powodu jest wykluczone.

Zarzut ten uznał Najwyższy Sąd Wojskowy za słuszny, albowiem sąd I-szej instancji ustalił, że oskarżony za samowolne oddalenie się w czasie od 30 czerwca do 4 sierpnia 1921 r. w drodze dyscyplinarnej ukarany został.

Ponieważ § 2 w.p.k. w redakcji art. 128 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dopuszcza w wypadkach mniejszej wagi ukaranie dyscyplinarne za występki z § 64 w.k.k., ukaranie dyscyplinarne zatem oskarżonego było usprawiedliwione, natomiast wykluczone jest ściganie sądowe z powodu tego samego czynu karygodnego w myśl § 138 ust. ost. w.k.k. i należało w myśl § 371 ust. III, pkt. 4 w.p.k. i § 306:4 w.p.k. uwolnić oskarżonego od oskarżenia o ten czyn karygodny a tem samem znieść i orzeczenie co do kary.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał karę siedmiu miesięcy za odpowiednią przewinieniu, przyjmując te same co sąd I-szej instancji okoliczności obciążające i łagodzące. Zaliczenie aresztu śledczego opiera się na przepisie art. 10, ust. 1 rozp. Rady Min z dnia 10.V.1920 r.

Wobec nowego wymiaru kary stało się odwołanie oskarżonego bezprzedmiotowe.

Nr. 178.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 5 sierpnia 1922 r. R. 628/22.

Okoliczność, iż w skład kompletu orzekającego sądu okręgowego wchodził oficer, pozostający w krytycznym czasie w śledztwie sądowym — uzasadnia nieważność formalną z pkt. 1, § 358 p. k. w.

(art. 35, ust. 2. rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368, § 358, pkt. 1. p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie, na posiedzeniu dyspozycyjnym dnia 5 sierpnia 1922 r., na skutek zażalenia nieważności obrony przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI. we Lwowie z dnia 23 czerwca b. r. Lcz. Dsk. 6137/20, mocą którego kapitan K.... za zbrodnię usiłowanego oszustwa z §§ 8, 197, 200 u. k. i za zbrodnię sprzeniewierzenia z § 181 u. k. po myśli § 203 u. k. z r. 1852, przy zastosowaniu art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. i § 34 u. k. z r. 1852 zasądzony został na karę ciężkiego więzienia przez lat 6 (sześć), przy zaostreniu tejże kary dwoma postami rocznie w dniach 14 i 17 lipca, z której to kary na wypadek prawomocności wyroku darowano po myśli art. 5. lit. d) majowej ustawy amnestyjnej 2 lata z tem, że do pozostałej do odcięcia kary wliczono oskarżonemu po myśli art. 10 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. połowę aresztu śledczego od dnia 31 sierpnia 1920 r. do dnia dzisiejszego, skazując oskarżonego po myśli § 40 i 31 w. u. k. na pozbawienie stopni oficerskich, degradację na szeregowca i wydalenie z wojska, po wysłuchaniu prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego i za jego zgodą

u c h w a l i ł :

uwzględniając zażalenie nieważności obrony powołany wyrok w części zasadzającej odnośnie do czynów w ustępie I i II tenoru wyroku, oraz z orzeczeniem o karze znosi się jako nieważny i zarządza się powtórzenie postępowania karnego w granicach zniesionego wyroku przed Wojskowym Sądem Okręgowym Nr. X. w Przemyślu.

P o w o d y.

Obrona zaskarżyła wyrok powołany w całości z przychyty nieważności punktu 1, § 358 w. p. k. z tego powodu,

że w trybunale orzekającym zasiadał jako asesor ppłk. Żaba będący w owym czasie w śledztwie sądowym.

Z dodatkowych dochodzeń, przeprowadzonych przez szefa sądu wynika, iż wymieniony znajduje się rzeczywiście jeszcze w śledztwie sądowym pod zarzutem występku z § 151 w. k. k. i że śledztwo to w dniu 18 marca b. r. wdrożone zostało.

Wedle art. 35, ust. 2. rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 roku, wpraw. w. p. k. przyjąć się musi, iż ppłk. Żaba, jako sędzia, był w myśl ustawy wyłączony, że więc sąd nie był należycie obsadzony.

W tym stanie rzeczy zachodzi rzeczywiście nieważność wyroku z przyczyny z pkt. 1, § 358 w. p. k., wobec czego należało orzec jak w sentencji na zasadzie § 365 w. p. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy stosując przepis § 371 ust. ost. w. p. k. per analogiam skorzystał z przysługującego mu prawa delegacji i ponieważ w Wojskowym Sądzie Okręgowym we Lwowie, gdzie sprawa ta trzy razy już była przedmiotem rozprawy, mogłyby zajść trudności w doborze niewyłączonych sędziów, postanowił delegować sąd w Przemyślu.

Zauważa się, iż orzeczenie to Najwyższego Sądu Wojskowego nie dotyczy meritum tej części wyroku z dnia 25 stycznia b. r., która jest prawomocna i że rozpatrzenie reszty podniesionych przyczyn nieważności wyroku jest bezprzedmiotowe.

Nr. 179.

O. N. S. Wojsk. z dnia 7 sierpnia 1922 r. R. 647/22. Przewodniczący gen.-bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik dr. Świnarski (referent) i pułkownik Dąbrowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Janczewski.

W wypadkach, w których wskazanie ustaw dzielnicowych przewidziane w art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 369 nie nastąpiło, przestępstwo pospolite osób podlegających właściwości sądów wojskowych oceniać należy, według tych powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, którym osoby te podlegały w kraju w ostatnim miejscu załogi.

„Error juris” nie stanowi powodów wykluczających zły zamiar w myśl § 2 pkt. e) austr. ust. karnej.

(Art. 3, 4, 5, 9, 39 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369, § 2, pkt. e) austr. ust. karn. Art. 15

tymcz. ust. o powszechnym obowiązku służby wojsk. z 27.X. 1918 r. dz. pr. Nr. 13/18).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując dnia 7 sierpnia 1922 r. wniesione przez prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego z polecenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 22 lipca 1922 r. Nr. 5131/III/22. Dep. IX zażalenie w obronie ustawy przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI we Lwowie z dnia 14 lutego 1922 r. Lcz. 5912/20, którym plutonowy Stefan T. . . . uwolniony został od oskarżenia o przest. z § 69 i 71 w. k. k.,

orzekł:

1) zażalenie w obronie ustawy z powodu naruszenia przepisów art. 9 i 39 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. do w. k. k. odrzuca się jako nieuzasadnione;

2) na zażalenie w obronie ustawy z powodu naruszenia przepisów § 2 pkt. e) austr. ust. karnej powsz. stwierdza Najwyższy Sąd Wojskowy, że zaczepionem orzeczeniem naruszono ustawę w § 2 pkt. e) austr. ust. karnej, powszechnej;

3) orzeczenie to stwierdzające naruszenie ustawy nie ma skutków dla oskarżonego.

Powody.

Z ustaleń sądu wynika jedynie, że oskarżony oddalił się w listopadzie 1920 r. od oddziału, znajdującego się w polu. Świadek kpt. Zdzisław podaje, że oddział ten znajdował się w tym czasie na froncie bolszewickim. Oskarżony zeznał do protokołu z 23 listopada 1921 r., że oddział jego znajdował się na Ukrainie. Z tych podań przyszedł Najwyższy Sąd Wojskowy do przekonania, że oddział oskarżonego znajdował się w listopadzie 1920 r. w polu na Ukrainie, a więc poza granicami Rzeczypospolitej. Miejsce postoju załogowania tegoż oddziału jest Lwów.

Na mocy tych okoliczności uznał Najwyższy Sąd Wojskowy, że do przestępstw oskarżonego zastosował sąd I-szej instancji słusznie w myśl przepisów art. 9 ust. 3, art. 4 i 5 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. do w. k. k. postanowienia ogólne austr. powsz. kodeksu karnego jako ustawy karnej dzielnicowej, której oskarżony podlegał w kraju w ostatnim miejscu załogi.

Wobec tego odrzucił Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenie prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego z powodu rzekomego naruszenia przepisów art. 9 i 39 r. R. M. z dnia

10.V.1920 r. w myśl § 378 w. p. k. jako nieuzasadnione. Natomiast uznał Najwyższy Sąd Wojskowy oparcie uwalniającego wyroku na przepisie § 2 pkt. e) austr. ustawy karnej za nieuzasadnione.

Art. 15 Tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. Pr. Nr. 13 z 27 października 1918 r., poz. 28) określa że o zaliczeniu żołnierzy wojska do rezerwy decyduje wyłącznie władza wojskowa. Z tego postanowienia w związku z § 64 w. k. k. wynika, że żaden żołnierz pomimo ogólnych zarządzeń administracyjnych co do zwolnienia danego rocznika lub danej kategorii żołnierzy bez zezwolenia dowódcy swego oddziału samowolnie nie może się od tego oddalać. Błąd oskarżonego co do uprawnienia samowolnego oddalenia się od oddziału wskutek ogólnego rozkazu demobilizacyjnego przedstawia się jako błąd co do przepisów karnych wojskowych opartych na przepisach publiczno-państwowych, i jako error juris nie stanowi powodów wykluczających zły zamiar w myśl § 2 pkt. e) austr. ustawy karnej.

Wobec tego uznał Najwyższy Sąd Wojskowy w myśl § 378 ustęp 1 w. p. k., że powyższy wyrok sądu I-szej instancji narusza przepisy § 2 pkt. e) ustawy karnej.

Orzeczenie to stwierdzające naruszenie ustawy nie ma skutków dla oskarżonego.

Nr. 180.

O. N. S. Wojsk. z dnia 8 sierpnia 1921 r. R. 426/22. Przewodniczący generał bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Janczewski, obrońca z urzędu adwokat Niżałowski.

Przestępstwo kradzieży względnie sprzeniewierzenia popełnione wśród warunków przewidzianych w § 138k.k.w. — uważać należy za przestępstwo wojskowe w rozumieniu k.k.w. i przepisów rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368.

(§ 1., 138 k. k. w., art. 6 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368, § 358 pkt. 6 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując dnia 8 sierpnia 1922 r. wniesione przez prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym Nr. V. w Krakowie zażalenie nieważności przeciw wyrokowi tegoż Sądu z dnia 26 kwietnia 1922 r. Lcz. Dsk. 9058/21, którym Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. V. w Krakowie orzekł po myśli § 300 p. k. w. swą niewłaściwość do

osądzenia sprawy przeciw szeregowym rezerwy Kazimierzowi G..... i Janowi J..... w sprawie karnej przeciw tymże o zbrodnię kradzieży z §§ 171, 173, 174 ll a) u. k., § 138 w. k. k. i art. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. Nr. 64, poz. 386,

o r z e k ł:

w uwzględnieniu zażalenia nieważności prokuratora wojskowego powołany wyrok znosi się jako nieważny i poleca się sądowi pierwszemu, aby przeprowadził ponowną rozprawę i wydał wyrok.

P o w o d y.

Podzielając zapatrywanie zażalenia prokuratora wojskowego, uznał Najwyższy Sąd Wojskowy, że sąd pierwszy niesłusznie orzekł swą niewłaściwość.

Mylnem bowiem jest zdanie sądu I-szego, jakoby w danym wypadku czyn oskarżonych nie mógł być rozpatrywany przez sąd wojskowy z punktu widzenia jako przestępstwo, wojskowe, w rozumieniu § 1 w. k. k.

Przepis ten powiada, że czyn (Handlung) w wojskowym kodeksie karnym karą zagrożony stosownie do rodzaju i wysokości zagrożonej kary, jest występkiem albo zbrodnią wojskową.

Przepis § 138 w. k. k. przewiduje wśród warunków tam naprowadzonych także kradzież i sprzeniewierzenie przedmiotów, z mocy służby lub z powodu stosunku służbowego dostępnych lub powierzonych i zagraża karą. Tem samym także kradzieże i sprzeniewierzenia, których ustawowe definicje z ustaw powszechnych brać trzeba, stają się przestępstwami, zbrodniami lub występkami wojskowymi, które zatem mogą być ścigane i rozpatrywane przez sądy wojskowe, najdalej w ciągu roku po ustaniu stosunku uzasadniającego sądownictwo wojskowe (art. 6 r. r. R. M. z 10.5.1920).

W danym wypadku oskarżeni dopuścili się kradzieży konwojowanej przez nich mąki, a więc przedmiotu z mocy służby dostępnego z końcem lipca 1921 r. a zostali zdemobilizowani z początkiem września 1921 r. Od tego czasu przez przeciąg jednego roku sądownictwo wojskowe dla tej sprawy i dla tych oskarżonych jest właściwe, dlatego wdrożenie śledztwa w dniu 23 grudnia 1921 r. a tem samym wniesienie aktu oskarżenia przez prokuratora wojskowego było uzasadnione.

Ustawa t.zw. sierpniowa, niestwarzająca nowych stanów faktycznych i pozostawiająca pojęcia ustawowe kradzieży, sprzeniewierzenia, oszustwa powszechnym ustawom karnym a podwyższająca jedynie sankcję karną przy zachodzącej wysokości szkody, nie stworzyła przestępstw wojskowych i nie miała potrzeby tego rodzaju czynów szczególnie nazywać przestępstwami wojskowymi, bo może ona mieć zastosowanie tylko w łączności z w. k. k., który o takich przestępstwach mówi.

W myśl powyższych wywodów wobec zachodzącej nieważności z pktu 6 § 358 w. p. k. orzekł Najwyższy Sąd Wojskowy jak w sentencji w myśl § 371 ust. 3. pkt. 3. w.p.k.

Nr. 181.

O. N. S. Wojsk. z dnia 8 sierpnia 1922 r. R. 422/22. Przewodniczący generał brygady Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Joszt i pułkownik Dr. Świnarski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Janczewski, obrońca adwokat Niżałowski.

Zaliczenie do kary nieistniejącego wcale w rozmiarach przez wyrok przyjętych, aresztu śledczego, uzasadnia materialną nieważność z pkt. 11 § 358 p. k. w.

(§ 358, pkt. 11 p. k. w., art. 10. rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 369).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując dnia 8 sierpnia 1922 r. wniesione przez Prokuratora wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI we Lwowie z dnia 9 maja 1922 r. Lcz. Lsk. 4011/21, którym szer. Feliks P. .... uznany został winnym i skazanym po myśli § 70 w. k. k. na karę więzienia przez 7 miesięcy, do której to kary wliczono oskarżonemu po myśli art. 10 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. areszt śledczy od dnia 22 listopada 1921 r., a zarazem skazano oskarżonego po myśli § 74 w. k. k. na przeniesienie do stopnia żołnierza II-giej klasy,

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności prokuratora wojskowego tę część wyroku powołanego, w której zaliczono oskarżonemu areszt śledczy od 22 listopada 1921 r. do 9 maja 1922 r. do kary, znosi się jako nieważną i wlicza się oskarżonemu na

zasadzie art. 10 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. wpr. w. k. k. do kary 1 miesiąc i 9 dni aresztu śledczego.

Powody.

Prokurator naprowadzając jako przyczynę nieważności pkt. 9 i 11, § 358 w. p. k. wywodzi w rzeczywistości tylko nieważność z pktu 11 tegoż paragrafu.

Prokurator uzasadnia wspomnianą nieważność w sposób następujący:

Czasokres od 22.XI.1921 r. (data ujęcia po dezercji z wojsk. więzienia karnego) aż do 30.III.1922 r. nie może być wliczony jako areszt śledczy, stanowi bowiem resztę kary orzeczonej wyrokiem W. S. O. warszawskiego z dnia 7.XII.1920 r.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zarzut powyższy za słuszny, gdyż z aktu oskarżenia, który w pierwszej swej części zawiera wniosek po myśli § 243 w. p. k., na „równoczesne zawieszenie aresztu śledczego“ (oskarżenie nosi datę 30.III.1922 r.) — jakoteż z wniosku prokuratora z daty 30.III.1922 r. (arkusz korespondencyjny) wynika, że areszt śledczy rozpoczął się w dniu 30.III.1922 r.

Gdy więc sąd I-szej instancji zaliczając do kary nieistniejący wcale w rozmiarach przez wyrok przyjętych, areszt śledczy, przekroczył swe prawo karania, należało zażalenie nieważności prokuratora z pktu 11, § 358 w. p. k. uwzględnić.

Ponieważ oskarżony w dniu wydania wyroku 9 maja 1923 r. tylko miesiąc i 9 dni przebywał w areszcie śledczym t. j. od 30.III.1922 r. gdyż miał odcierpieć tylko 6 miesięcy na skutek zastosowania amnesji do pierwszego wyroku z dnia 7.XII.1920 r., przeto zaliczył Najwyższy Sąd Wojskowy ową nadwyżkę 1 miesiąc i 9 dni jako areszt śledczy do kary w myśl cytowanego wyżej przepisu.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego opiera się na § 371, ust. 3, pkt. 4 w. p. k.

Nr. 182.

O. N. S. Wojsk. z dnia 11 sierpnia 1922 r. R. 509/22. Przewodniczący generał-bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Dąbrowski (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Do istoty występku z § 137 k. k. w. wymaga ustawa, by działanie było zawinione umyślnie. Zły zamiar

może być bezpośredni albo ewentualny. W razie zasądzenia należy w sentencji wyroku wyraźnie zaznaczyć (§ 308, pkt. 1 p.k.w.), że działanie było umyślne i bezprawne a następnie okoliczność tę uzasadnić w sposób w §§ 307 pkt. 7 i 310 p.k.w. przepisany

(§§ 137 k.k.w., 307, 308, 310 p.k.w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując dnia 11 sierpnia 1922 r. wniesione z polecenia ministra spraw wojskowych Nr. 4733/III/22 z 9 czerwca 1922 r. przez prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego pod datą 10 czerwca 1922 r. R. 652/22 zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. I w Warszawie z dnia 3 marca 1922 r. Lcz. K. I. 23/22, którym szeregowcy Lejba R..... i Leon M..... uznani zostali winnymi, a to:

I. szereg. Lejba R..... 1) samowolnego wydalenia się z § 64 k.k.w., 2) występku umyślnego zbycia rzeczy służbowych z § 137 w. k. k., 3) podżegania do zbrodni wojskowej z art. 29 r. R. M. z 10.V.1920 r;

II. szer. M..... Leon występku z art. 29 r. R. M. z 10.V. 1920 r. i zasądzeni za to zostali na mocy art. 29 r. R. M. z 10.V.1920 r. przy zastosowaniu co do R..... art. 19 tegoż Rozp., a to:

a) szer. R..... Lejba na karę 1 roku więzienia z zaliczeniem aresztu przez 4 miesiące (art. 10 ust. 1 r. R. M. z 10.V.1920 r.;

b) Szer. M..... Leon na karę 6 miesięcy więzienia z zaliczeniem trzech tygodniowego aresztu (art. 10 ust. 2 r. R. M. z 10.V 1920 r.,

orzekł:

zaskarżony wyrok narusza § 137 k. k. w. oraz § 307 pkt. 7 i 310 u. w. p. k. na skutek czego w wyroku tym znosi się zasądzenie Lejby R.... za występki z § 137 k.k.w. a także orzeczenie kary temu oskarżonemu i w granicach zniesionego wyroku zarządza się powtórzenie przeprowadzonego postępowania przed tym samym sądem I-szej instancji.

Powody.

Zażalenie wywodzi, iż zaczepiony wyrok narusza § 137 k. k. w. oraz § 307 pkt. 7 i 310 u. w. p. k. przez to, iż sąd a quo zasądza oskarżonego R..... za występki z § 137 k. k. w. nie uzasadnił tego zasądzenia w sposób ustawowy,

a w szczególności nie wykazał, czy i dlaczego przyjął, iż działanie oskarżonego R. . . . . było umyślne, jak tego wymaga istota czynu karygodnego z § 137 k. k. w. Zarzut ten znajduje zupełne usprawiedliwienie w treści zaskarżonego wyroku, to też zażalenie prokuratora należało uznać za uzasadnione i orzec stwierdzone naruszenia ustawy, a gdy polegający na tych naruszeniach wyrok jest zasądzający, a przeto naruszenia te powodują nieważność wyroku z przyczyny formalnej (naruszenie § 307 pkt. 7 i 310 u. w. p. k. a przeto nieważność z p. 5 § 358 u. w. p. k.), to należało po zniesieniu nieważnej części wyroku zarządzić powtórzenie przeprowadzonego postępowania w granicach zniesionego wyroku przed sądem I-szej instancji.

Z naprowadzonych względów rozstrzygnięto w powyższy sposób po myśli § 378 ust. 1 i 2 u. w. p. k.

Nr. 183.

O. N. S. Wojsk. z dnia 24 sierpnia 1922 r. R. 721/22. Przewodniczący generał bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Janczewski.

Jeśli właściwy dowódca ocenił, że zachodzą warunki § 143 p. k. w. i nakazał oddanie postępowania badawczego sądowi, zachodzi po stronie sądu obowiązek postąpienia po myśli § 143 ust. 2-gi p. k. w. Ani z postanowień procedury karnej wojskowej, ani z przepisów art. 40 rozp. Rady Min. do p. k. w. nie wynika, iżby w danym wypadku sędzia śledczy miał prawo nie respektować woli właściwego dowódcy albo posiedzenie dyspozycyjne było powołane do rozstrzygania tego zatargu między właściwym dowódcą a sędzią śledczym.

(§ 143 p. k. w., art. 40 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 24 sierpnia 1922 r. rozpatrując wniesione przez prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym z rozkazu ministra spraw wojskowych zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw uchwale Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI. we Lwowie z dnia 10 czerwca 1922 r. k. o. 1516/22., którą wbrew wnioskowi prokuratora wojskowego we Lwowie na wdrożenie śledztwa po myśli § 137 i 143 w. p. k. przeciw kpt. Jakóbowi Janowi H. . . . . o zbrodnię z § 85 a) u. k. i przekroczenie z § 411 względnie

496 u. k. z wolnej stopy — uchwalono przeprowadzić dochodzenia tymczasowe po myśli § 137 ust. 3. w. p. k.,

orzekł:

1) powołaną uchwałą naruszoną została ustawa w przepisach § 143 w. p. k. i art. 40 r. R. M. z dnia 10.5.1920 r. Nr. 59 poz. 368 Dz. Ust.;

2) powołaną uchwałą znosi się.

Powody.

Podzielając zdanie zażalenia przez prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym w obronie ustawy wniesionego dopatrył się Najwyższy Sąd Wojskowy naruszenia następujących przepisów ustawy:

§ 143 i art. 40 rozp. Rady Min. do p. k. w. Z brzmienia § 143 p. k. w. wynika, że właściwy dowódca może wydać w każdej chwili prokuratorowi wojskowemu rozkaz oddania postępowania badawczego z powodów w § tym wymienionych właściwemu sądowi do przeprowadzenia, a sąd powołany do działania ma przekazać przeprowadzenie postępowania badawczego oficerowi korpusu sędziowskiego jako sędziemu śledczemu.

Jeśli właściwy dowódca ocenił, że zachodzą warunki § 143 p. k. w. i nakazał oddanie postępowania badawczego sądowi, zachodzi po stronie sądu obowiązek postąpienia po myśli § 143 ustęp 2-gi p. k. w.

Ani z postanowień procedury karnej wojskowej, ani z przepisów art. 40 rozp. Rady Min. do p. k. w. nie wynika, iżby w danym wypadku sędzia śledczy miał prawo nie respektować woli właściwego dowódcy albo posiedzenie dyspozycyjne było powołane do rozstrzygnięcia tego zatargu między właściwym dowódcą a sędzią śledczym.

Art. 40 rozp. Rady Min. do p. k. w. wspomina wprawdzie w punkcie 1), iż posiedzenie dyspozycyjne powołane jest do rozpatrywania wniosków, uczynionych w toku śledztwa, gdy sędzia śledczy nie zgadza się z tym wnioskiem, wniosek jednakże prokuratora wojskowego na wdrożenie śledztwa jeszcze wcale niezawistego, nie może być uważanym za wniosek w toku śledztwa. Następnie ustęp drugi art. 40 r. R. M. do p. k. w. przepisuje, iż do składu posiedzenia dyspozycyjnego należy szef sądu lub jego zastępca oraz dwóch członków sądu. Ponieważ w posiedzeniu dyspozycyjnym z dnia 10.6.1922 r. prócz przewodniczącego i dwóch członków sądu

brał jeszcze udział 3-ci jako referent, obsada sądu nie była legalną.

Wobec tego orzekł Najwyższy Sąd Wojskowy po myśli § 378 ust. 1. w. p. k. znosząc w konsekwencji zacepioną uchwałę.

Nr. 184.

Orzeczenie **plenarne** N. S. Wojsk. z dnia 25 sierpnia 1922 r. R. 796/21. Przewodniczący generał bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownicy: dr. Świnarski, Joszt, Rzymowski, dr. Zbyszewski (referent), prokurator N. S. Wojsk. pułkownik Gruber.

Wojskowy Sąd Okręgowy na posiedzeniu dyspozycyjnem może uchylić areszt śledczy mimo sprzeciwu prokuratora w tym wypadku, gdy pozostający w areszcie śledczym obwiniony żali się z powodu zatrzymania go w areszcie śledczym.

Wojskowy Sąd Okręgowy na posiedzeniu dyspozycyjnem nie może w razie sprzeciwu prokuratora uchylić aresztu śledczego, choć sędzia śledczy żąda uchylecia aresztu śledczego, skoro pozostający w areszcie śledczym obwiniony nie zgłosił zażalenia przeciw aresztowi śledczemu.

(§§ 182, 300, 304, 312, 371 p. k. w.).

Art. 40, 145, 146 r. R. M. z 10.V.1920 roku dzup. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie na posiedzeniu plenarnem dnia 25 sierpnia 1922 r., po wysłuchaniu referatu pułkownika dr. Bronisława Zbyszewskiego i wniosku prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego, pułkownika K. S. Edwarda Grubera,

o r z e k ł :

Wojskowy Sąd Okręgowy na posiedzeniu dyspozycyjnem może uchylić areszt śledczy mimo sprzeciwu prokuratora, w tym wypadku, gdy pozostający w areszcie śledczym obwiniony żali się z powodu zatrzymania go w areszcie śledczym.

Wojskowy Sąd Okręgowy na posiedzeniu dyspozycyjnem nie może w razie sprzeciwu prokuratora uchylić aresztu śledczego, choć sędzia śledczy żąda uchylecia aresztu śledczego, skoro pozostający w areszcie śledczym obwiniony nie zgłosił zażalenia przeciw aresztowi śledczemu.

Powody.

Podstawą powyższego orzeczenia był następujący stan faktyczny.

W sprawie karnej przeciw obwinionemu, znajdującemu się w areszcie śledczym, sędzia śledczy widząc, że ustały powody do zatrzymania obwinionego w areszcie śledczym, przesłał akt prokuratorowi do wniosku po myśli § 182 w. p. k. Sam obwiniony nie żalił się przeciw postanowieniu sędziego śledczego, zawieszającemu areszt śledczy.

Prokurator zwrócił akt z tem, iż jest za utrzymaniem aresztu śledczego. Sędzia śledczy przedłożył sprawę na posiedzeniu dyspozycyjnem sądu. Sąd na posiedzeniu, mimo sprzeciwu prokuratora, uchylił, z powołaniem się na § 182 w. p. k. areszt śledczy, z powodu, iż ustały, zdaniem jego, powody zatrzymania obwinionego w areszcie śledczym. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia podniósł sąd, że wprawdzie § 182 w. p. k. zawiera postanowienie, iż uchylenie aresztu śledczego i tymczasowego następuje na wniosek prokuratora, to jednak wynika z tego tylko, że o ile prokurator wnosi na uchylenie aresztu śledczego, areszt ten uchylonym być musi, nie wynika jednak z tego, by w razie sprzeciwienia się prokuratora, uchylenia aresztu śledczego sąd na posiedzeniu dyspozycyjnem nie miał prawa orzec.

Przy rozstrzyganiu w danym wypadku zasadniczego pytania, czy sąd (posiedz. dyspoz.) miał prawo uchylić areszt śledczy, pomimo przeciwnego wniosku prokuratora, należy uprzytomnić sobie przede wszystkim te zmiany, które w tej materji w wojsk. proc. karn. austr. wprowadza r. R. M. z dnia 10.V.1920 r.

W ustawie w. p. k. austr. zarządzenie i uchylenie aresztu śledczego (§ 177 i 172 w. p. k.) były wyłącznym prawem dowódcy właściwego. Natomiast r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. wprowadzające w życie ustawę w. p. k. austr. stało na bardziej słusznem ze stanowiska prawa stanowisku, zmieniając odnośną zasadę procedury austr. i postanawiając w całym szeregu przepisów—mniej lub więcej wyraźnie, jednak niewątpliwie — zasadę nową, że decyzja o zarządzeniu, oraz uchyleniu aresztu śledczego jest również rzeczą sędziego śledczego, względnie sądu i to nawet wbrew wnioskowi prokuratora, którym to wnioskiem sąd nie zawsze jest związany, z wyjątkiem trzech jednak ograniczeń, t. j.:

a) że zarządzić aresztu śledczego sędzia śledczy nie może bez wniosku i zgody prokuratora (art. 145, ust. 1. r. R. M.);

b) że gdy prokurator wniesie o uchylenie aresztu śledczego, areszt ten sędzia śledczy bezwarunkowo uchylić musi (art. 146);

c) że tylko w razie zażalenia ze strony pozostającego w areszcie sąd w toku śledztwa będzie mógł decydować o utrzymaniu aresztu śledczego (art. 145 ust. 1).

Ustawa idzie tak daleko, iż w prawie rozstrzygania w przedmiocie aresztu śledczego odrzuca to ograniczenie, to krępowanie sądu oświadczeniem prokuratora i tam, gdzie rozchodzi się o stadium procesowe już po wniesieniu aktu oskarżenia, mianowicie § 300 w. p. k. ust. ost. „o utrzymaniu aresztu śledczego.... postanawia sąd wojenny to samo, § 371 L. 2. w. p. k., dalej §§ 304 i 312 ust. ost. w. p. k.” rozstrzyga sąd wojenny, czy pozostający na wolnej stopie skazany ma być osadzony w areszcie tymczasowym.

Z powyższego jest widocznem, że obowiązująca ustawa w przeciwieństwie do ust. p. k. austr. bezwzględnie przyjęła zasadę, że z pewnem, wyżej naprowadzonym, ograniczeniem decyzja o pozbawieniu wolności obwinionego, zwłaszcza gdy tenże się żalił, ciąży na sądzie, a nie, jak w proc. austr., na dowódcy właściwym lub prokuratorze.

Jeśli art. 145 dopuszcza zażalenie w przedmiocie aresztu śledczego i zażalenie to terminowo nieograniczone przysługuje tak obwinionemu, jak oskarżycielowi przez cały czas trwania aresztu śledczego, to wynika z tego, że decyzja w takim wypadku przeciw do sądu a nie do prokuratora należy. Poczóż bowiem wprowadzałby ustawodawca ten rodzaj odwołania się do posiedzenia dyspozycyjnego sądu, gdyby sąd nie był w możności stanąć na innym niż prokurator stanowisku.

Z naprowadzonych więc wyżej powodów Najwyższy Sąd Wojskowy jest zdania, wyrażonego w ustępie I-szym sentencji.

Nie podzielił Najwyższy Sąd Wojskowy zdania sądu I-szej instancji, iż sędzia śledczy niejako z urzędu mógł wnieść sprawę na posiedzenie dyspozycyjne, bo był osobiście za uchyleniem aresztu śledczego, choć prokurator się temu sprzeciwiał i nie można się zgodzić z zapatrywaniem, żeby sąd w takim wypadku miał prawo uchylić areszt śledczy.

Sędzia śledczy będzie mógł, jak z przepisu art. 145 rozp. wpraw. widoczne — tylko w chwili otrzymania wniosku prokuratorского na zawieszenie aresztu śledczego, temu sprzeciwić się, poczem ewentualnie na skutek zażalenia prokura-

torą przeciw temu postanowieniu sędziego śledczego będzie rzeczą posiedzenia dyspozycyjnego powziąć decyzję.

Skoro jednak sędzia śledczy, zgodnie z wnioskiem prokuratora areszt śledczy zarządził, to nie może w toku śledztwa, gdy prokurator podtrzymuje swój wniosek na areszt śledczy, odwoływać się do posiedzenia dyspozycyjnego, a sąd nie ma prawa decydować, że areszt śledczy uchylić należy.

Wprawdzie art. 40, pkt. 1 rozp. wpr. mówi, że sędzia śledczy ilekroć nie zgadza się z wnioskiem prokuratora w toku śledztwa, może odwołać się do posiedzenia sądu, to jednak art. 145 ust. 1. tegoż rozp. w przedmiocie aresztu śledczego jest *lex specialis* i tę *lex specialis* należy w ten sposób interpretować, iż dopiero gdy obwiniony się żali przeciw postanowieniu sędziego śledczego w przedmiocie aresztu śledczego, sąd na posiedzeniu dyspozycyjnym będzie mógł rozstrzygać; sędzia śledczy nie może sam odwoływać się do posiedzenia dyspozycyjnego, gdyż nie ma legitymacji, on jest tym, przeciw którego postanowieniom żalić się można — sam zaś postanowić uchylenie aresztu śledczego bez zgody prokuratora nie może, gdyż sprzeciwiałoby się to przepisowi art. 146 (zdanie 1, ust. 2, § 182 w. p. k.).

Natomiast jasnym jest, iż na zasadzie art. 145 obwiniony w toku śledztwa każdego czasu sam będzie miał prawo żalić się na areszt śledczy i że wtedy decyzja w tym przedmiocie do sądu (posiedz. dysp.) należy.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego zapadło na zasadzie art. 54 rozp. wpr. do w. p. k.

Nr. 185.

O. N. S. Wojsk. z dnia 1 września 1922 r. R. 490/22. Przewodniczący generał-bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, prokurator N. S. Wojsk. pułkownik Gruber.

W przedmiocie orzekania kar głównych i dodatkowych z k. k. w. należy chorążych traktować narówni z oficerami.

P. Wyd. Rozporządzenie Oddz. V Szt. Gen L. 5462. Org. (Dz. Rozk. Nr. 12/23, poz. 159), nakazuje stosować począwszy od dnia 27 marca 1923 r. rozporządzenie Oddz. I Szt. Gen. L. 6081. Org. (Dz. Rozk. Nr. 47/22, poz. 655) o sposobie przeprowadzania degradacji podoficerów zawodowych — również do chorążych zawodowych.

(§§ 19, 20, 22, 23, 30 k. k. w. art. 122 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 1 września 1922 r., rozpatrując wniesione przez prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym z rozkazu ministra spraw wojskowych zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. II w Lublinie z dnia 1 lutego 1922 r. Lcz. K. 3906/21, którym chorąży Stefan W..... uznany został winnym występku z § 90 w. k. k. i art. 272, pkt. 3 k. k. z roku 1903 i zasądzonym po myśli § 90 w. k. k. przy zastosowaniu art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Nr. 59, poz. 369 Dz. Ust. na karę średniego aresztu przez dwa tygodnie,

o r z e k ę:

1) w powołanym wyroku naruszona została ustawa w przepisie § 20 w. k. k., 2) ustęp tego wyroku orzekający o karze znosi się i oskarżonego po myśli § 90 w. k. k. i art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Nr. 59, poz. 369 Dz. Ust. skazuje się na karę obostrzonego aresztu domowego przez dwa tygodnie.

P o w o d y.

Prokurator przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zarzucił powołanemu wyrokowi nieważność z powodu naruszenia przepisu § 20 w. k. k. naprowadzając następujące uzasadnienie.

Sankcję karną z § 90 k. k. w., którą w danym wypadku zastosowano, stanowi areszt, którego rodzaj (§ 19 k. k. w.) zawisły jest po myśli § 22 k. k. w. od stopnia wojskowego sprawcy.

Wedle brzmienia § 20 k. k. w. stosować należy do oficerów areszt domowy, a do podoficerów areszt lekki lub średni.

O chorążych kodeks karny wojskowy nie wspomina, skutkiem czego zachodzi kwestja, czy stosować do nich przepisy analogiczne, jak do oficerów, czy też jak do podoficerów, zwłaszcza, że rozkaz Ministerstwa Spraw Wojskowych z dziedziny organizacji naszej armji z 12 października 1919 r. Dz. Rozk. Nr. 93, poz. 3580 stanowi, że chorążowie tworzą grupę pośrednią między stanem podoficerskim a oficerskim.

Rozkaz ten wprowadzie nie nadaje chorążym charakteru oficera, ale stwierdza, że nie są oni podoficerami i stoją w hierarchji wojskowej ponad nimi. Nie ulega więc kwestji,

że aresztu lekkiego i średniego do chorążych stosować nie można.

Pomijając przepisy wspomnianego rozkazu, tudzież rozkaz M. S. Wojsk. z dnia 30.VI.1920 r. L. dz. 24, poz. 561, zapewniające chorążym w służbie i poza służbą pewne prawa oficerskie, pomijając również przepis art. 122 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368, rezerwujące tymże chorążym w dziedzinie procesu karnego stanowisko równe oficerom niższych stopni, należy zastosowując analogję z § 22, ust. II k. k. w., uznać, iż co do chorążych orzec można jedynie areszt domowy, względnie po myśli § 23 k. k. w. zdanie drugie obostrzony areszt domowy.

Uznając trafność motywów powyższych Najwyższy Sąd Wojskowy orzekł jak w sentencji i postąpił w myśl § 378, ust. 2 w. p. k. uważając wymierzoną karę jako odpowiednią przewinieniu.

Nr. 186.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 18 września 1922 r. R. 254/22.

Wznowienie postępowania karnego na niekorzyść oskarżonego ma miejsce tylko na wniosek oskarżyciela, który potrzebuje do tego polecenia właściwego dowódcy (względnie jego zastępcy w dowództwie).

(§§ 391 i 392 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 18 września 1922 r. na posiedzeniu dyspozycyjnym po wysłuchaniu zastępcy prokuratury N. S. Wojsk. w załatwieniu wniosku prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym Nr. IV w Łodzi z dnia 1 września 1920 r. L. p. 4100/20 w przedmiocie wznowienia postępowania karnego, zakończonego prawomocnym wyrokiem skazującym Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Łodzi z dnia 28 lipca 1920 r. K. 276/20, którym oskarżonych zasądzono: 1) kaprała C. . . . . za występki z art. 636 cz. II k. k. 1903 r. na karę więzienia przez dwa lata, 2) szer. R. . . . . za występki z art. 639 k. k. 1903 r. na karę sześciu miesięcy (bez wymienienia rodzaju kary) i 3) szer. Samuela N. . . . . z art. 149 k. k. 1903 r. na karę więzienia przez 4 miesiące, a to w celu zastosowania surowszych postanowień karnych przeciwko skazanym C. . . . . i R. . . . .,

u c h w a l i ł :

powyższy wniosek prokuratora wojskowego na wznowienie odrzucić jako niedopuszczalny.

P o w o d y.

Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. IV w Łodzi w wykonaniu swej uchwały posiedzenia dyspozycyjnego z 31 lipca 1922 r. przedłożył Najwyższemu Sądowi Wojskowemu akty sprawy kaprała C. . . . i tow. K. 276/20 po myśli § 392 ust. 3 u. p. k. w. z wnioskiem zaniechania dalszego postępowania, ponieważ zebrane w dotychczasowem dochodzeniu dowody nie uzasadniają zawnioskowanego przez prokuratora wznowienia postępowania celem zastosowania przeciwko zasądzonym surowszych postanowień karnych. W tym stanie sprawy Najwyższy Sąd Wojskowy ma do rozstrzygnięcia wniosek na wznowienie postępowania karnego po myśli § 391 u. p. k. w. Do postawienia takiego wniosku oskarżyciel potrzebuje po myśli przepisu końcowego § 391 u. p. k. w. polecenia właściwego dowódcy. Akty sprawy nie tylko nie wykazują, aby prokurator polecił takie właściwego dowódcy otrzymał, lecz przeciwnie z treści wspomnianej wyżej uchwały posiedzenia dyspozycyjnego Wojskowego Sądu Okręgowego wynika, że właściwy dowódca jest za poniechaniem dalszego postępowania po myśli § 392 u. p. k. w., a przeto niewątpliwie prokurator wojskowy nie był uprawniony do postawienia powyższego wniosku, a wszystkie w wykonaniu tego wniosku dochodzenia jako nie oparte na ustawie są bezprzedmiotowe.

Nie wchodząc przeto w rozpoznanie wspomnianej wyżej uchwały posiedzenia dyspozycyjnego Wojskowego Sądu Okręgowego jako bezprzedmiotowej, należało wniosek prokuratora, jako pochodzący od osoby nieuprawnionej, odrzucić jako niedopuszczalny, przez co już załatwiony też zostaje automatycznie także wniosek, w rzeczonyj uchwale wyrażony.

W tym stanie sprawy należało w powyższy sposób uchwalić po myśli § 393 ust. 2 u. p. k. w.

Nr. 187.

O. N. S. Wojsk. z dnia 20 września 1922 r. R. 271/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik dr. Świnarski i pułkownik Joszt (referent), podprokurator Najwyższego Sądu Wojsk. ppułkownik Janczewski.

Sądy obowiązane są przestrzegać z urzędu jedynie swej właściwości rzeczowej. Naruszenie tej zasady uzasadnia formalną przyczynę nieważności przewidzianą w § 358 pkt. 6. p.k.w. Okoliczność zatem, że wyrok wydany został przez sąd jedynie osobowo niewłaściwy — nie powoduje nieważności wyroku. Przepis § 243 p.k.w. nie wymaga dołączenia do aktu oskarżenia rozkazu właściwego dowódcy.

Rozkaz przełożonego dany podwładnemu udania się na spoczynek jest rozkazem służbowym w rozumieniu § 94 k. k. w.

(§ 358 pkt. 6, 10, §§ 25, 243, 300, 301, art. 162 rozp. Rady Min z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368, § 94 k. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 20 września 1922 r. rozpatrując wniesione przez osk. por. P..... zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Wojsk. Sądu Okr. Nr. III. w Białymstoku z dnia 23.3.1922 r. Lcz. K. O. 13/21., którym tenże został uznany winnym występku z § 94 w. k. k. i zasądzonym po myśli § 94 w. k. k. przy zastosowaniu §§ 20 i 22 ust. 2 w. k. k. na karę czternastodniowego aresztu domowego,

orzekł:

niewuwzględni się zażalenia nieważności oskarżonego częściowo jako nieuzasadnionego, częściowo jako niedopuszczalnego.

Powody.

Zaskarżając powołany wyżej wyrok oskarżony naprowadza cyfrowo przyczyny nieważności z pkt. 5, 9, 10 § 358 w.p.k.

Pod przyczynę nieważności z § 358 pkt. 5. w. p. k. żalący podciąga się zarzut, że skoro osk. już w chwili przesłuchania przez sędziego śledczego był odkomenderowany do M. S. Wojsk. Komisji Weryf., to sąd pierwszy po myśli § 139 w. p. k. i art. 83 r. R. M. z dnia 10.5.1920 r. poz. 368 był dla tej sprawy niewłaściwym. Zarzut taki z tego punktu § 358 w. p. k. jest niedopuszczalnym, gdyż pkt. ten przewiduje nieważność natury formalnej w zupełnie innym kierunku. O ile zaś żalący się miał na myśli pkt. 6 tegoż przepisu, zauważyć należy, że w tym ustępie tego przepisu mowa jest o właściwości rzeczowej a nie osobowej oraz, że wyrok, przez sąd osobowo niewłaściwy wydany, nie jest z tego powodu nieważny (§ 301 w. p. k.).

Co do podniesionej przez obronę przed Najwyższym Sądem Wojskowym okoliczności, iż w danym wypadku brak rozkazu właściwego dowódcy (pkt. 9. § 358 w.p.k.) zauważa Najwyższy Sąd Wojskowy, że kwestja ta nie była przedmiotem rozprawy pierwszej a pozatem § 243 w.p.k. nie wymaga dołączenia do aktu oskarżenia rozkazu właściwego dowódcy.

Nieważność z pkt. 10. § 358 w. p. k. widzi żalący się odnośnie do uznania oskarżonego winnym występku z § 94 w. k. k. w tem, że sąd I-szy mylnie przyjął, iż rotm. Rosset był w krytycznym czasie przełożonym osk., zczem mylnie czyn osk. a względnie jego postępowanie wobec rotm. Rosseta uznał jako czyn karygodny na tle służbowem, albowiem osk. już dwa dni przedtem objął służbę w wydziale IV. D.O.K. Podniesiony w tym kierunku zarzut zawierający właściwie sformułowanie przyczyny nieważności z pkt. 9 a) § 358 w.p.k. a nie pkt. 10 tegoż przepisu jest atoli nieuzasadnionym.

Na podstawie przyznania oskarżonego i zeznań świadka rtm. Rosseta, ppor. Zawadzkiego, jak to sąd I. zaznacza, przyjął tenże sąd całkiem słusznie za ustalone, że w krytycznym czasie rtm. Rosset był jeszcze przełożonym osk. Wobec tego zupełnie trafnie, zgodnie z postanowieniami karnymi służbowo-dyscyplinarnymi, znalazł w działaniu oskarżonego istotę czynu karygodnego, który skwalifikował jako występki z § 94 w. k. k.

Podniesienie przez obronę przed Najwyższym Sądem Wojskowym błędu co do czynu jest niedopuszczalne, jako zawierające przyczynę nieważności materjalną, która może się opierać na ustaleniach sądu pierwszego a nie zwalczać swobodną ocenę tegoż sądu.

Nie podzielił zresztą Najwyższy Sąd Wojskowy zdania obrony jakoby wśród danych okoliczności rozkaz rtm. Rosseta co do udania się na spoczynek nie stał się rozkazem służbowym.

Orzeczenie oparte jest na przepisie § 371 ust. 2. w.p.k.

Nr. 188.

O. N. S. Wojsk. z dnia 22 września 1922 r. R. 116/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik dr. Swinarski (referent) i pułkownik Rzymowski, prokurator N. S. W. pułkownik Gruber.

Przy występku obrazy przełożonego lub starszego stopniem z § 91 k. k. w. niedopuszczalnym jest dowód

prawdy przewidziany przy obrazach czci w powszechnych ustawach karnych.

(§§ 358 pkt. 4., 359 p. k. w., § 91 k. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 22 września 1922 r. w załatwieniu zażalenia nieważności oskarżonego i odwołania prokuratora wojskowego przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI. we Lwowie z dnia 14 grudnia 1921 r. Lcz. Dsk. 5709/21, którym oskarżony por. S..... uznany został winnym występku z § 91 wuk., i skazany po myśli tegoż §-fu na karę aresztu domowego (nieobostrzonego) przez 6 tygodni,

o r z e k ł:

zażalenie nieważności oskarżonego odrzuca się jako oczywiście nieuzasadnione względnie niedopuszczalne, natomiast w uwzględnieniu odwołania prokuratora wojskowego wyznaczoną w zaczepionym wyroku karę podwyższa się w ten sposób, że w zamian wyznaczonej kary aresztu domowego przez 6 tygodni, orzeka się karę więzienia przez 6 miesięcy i zwolnienie ze służby po myśli § 34 cz. II. p. 1. k. k. w.

P o w o d y.

Oskarżony zaczepił wyrok nieważnością z pkt. 4 § 358 u. p. k. w.

Przyczynę nieważności z pkt. 4. § 358 p. k. w. żalący się widzi w tem, że sąd odrzucił wniosek na odczytanie wniesionych przez obrońcę pism.

Wniosek jednak obrony na odczytanie złożonych przez nią pism został najzupełniej trafnie przez sąd a quo odrzucony, skoro wniosek ten, jak wynika z wywodu zażalenia, zmierzał do przeprowadzenia dowodu prawdy, albowiem nawet gdyby się dowód prawdy oskarżonemu przeprowadzić udało, to nie wykluczałoby to jeszcze ukarania z § 91 k. k. w., który przewiduje występki obrazy przełożonego lub starszego w stopniu służbowym, jako wyższy stopień uchybienia czci, a przeto jako przestępstwo swoiste, wojskowe, pokrewne wprawdzie ale nie identyczne z obrazą, w ustawach karnych powszechnych przewidzianą, albowiem § 91 k. k. w. karze nietylko w imię ogólnej zasady poszanowania godności ludzkiej, lecz zarazem w imię specjalnych obowiązków subordynacji wojskowej, wynikających z wojskowego stosunku służbowego, to też przy oskarżeniu z § 91 k. k. w. obrażony nie jest uznany za uszkodzanego lub

stronę skarżącą w rozumieniu ustaw powszechnych, a istota obrazy oceniona być musi z punktu widzenia naruszenia służbowego obowiązku na czci dla przełożonych i starszych stopniem. Ten swoisty charakter czynu oskarżonego, znajdujący potwierdzenie także i w tem, że § 91 k.k.w. mieści się w rozdziale 6-tym tegoż kodeksu, traktującym o przestępstwach przeciwko obowiązkom subordynacji wojskowej, w konsekwencji wyklucza te specjalne przepisy o dowodach prawdy, które przy oskarżeniu o obrazę mieć mogą zastosowanie na gruncie powszechnych ustaw karnych.

Gdy przeto jak z powyższego wynika, odrzucenie wniosku obrony na przeprowadzenie dowodu prawdy, było uzasadnione, gdy zadośćuczynienie temu wnioskowi nie mogło mieć skutków, dla oskarżonego korzystnych, to zaczepienie w tym kierunku wyroku I-szej instancji zażaleniem nieważności z pkt. 4 § 358 u. p. k. w., należy uznać za oczywiście nieuzasadnione.

Gdy wobec powyższych wywodów zażalenie nieważności oskarżonego w całej osnowie musiało być odrzucone to pozostaje do załatwienia odwołanie prokuratora wojskowego, który domaga się zarówno podwyższenia wymierzonej kary jak również orzeczenia kary na czci.

Już ze względu na sam charakter czynu karygodnego w nader jaskrawej formie łamiącego zasady subordynacji wojskowej, zastosowanie najłagodniejszego rodzaju przewidzianej w ustawie kary, uznane być musi za nieusprawiedliwione, zwłaszcza gdy sprawcą jest człowiek inteligentny, oficer, rozumiejący całą wagę i konieczność poszanowania godności osobistej przełożonych i starszych w młodej armji ojczyznej, a to w imię jej zdrowia moralnego, ugruntowanego na żelaznej dyscyplinie.

Winę oskarżonego potęguje i ta jeszcze okoliczność, że obraży dopuścił się względem oficera, zajmującego w organizacji wojskowej naczelne stanowisko, z tytułu którego jest on dla oskarżonego nie tylko starszym stopniem, lecz również i przełożonym, czego sąd a quo nie uwzględnił.

Okoliczność, poczytana przez sąd a quo za łagodzącą, iż oskarżony wobec mjr. Nadolskiego oświadczył, że obrazę odwołuje, nie zmniejsza w istocie winy, oświadczenie takie nie dowodzi bowiem skruchy oskarżonego, lecz raczej znamionuje chęć uniknięcia skutków czynu karygodnego w chwili, gdy po czynie tym nastąpiła należyta reakcja.

W tych warunkach należało uznać odwołanie prokuratora za uzasadnione i, uwzględniając okoliczności sprawy podwyższyć wymierzoną karę stosownie do winy oskarżonego, orzekając w powyżej wyrażony sposób po myśli § 364 ust. 1. u. p. k. w.

Nr. 189.

O. N. S. Wojsk. z dnia 22 września 1922 r. R. 638/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik dr. Świnarski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Przepis art. 3 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368 nie może wpływać na rozszerzenie stosowania ustaw wojskowych, ani też właściwości sądów wojskowych poza granice określone przez k. k. w. i przez ustawy karne powszechne co do odpowiedzialności za niestawienie osób powołanych do służby wojskowej w czasie pokoju.

(Art. 2 i 3 rozp. Rady Min. z 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368, § 68 k. k. w., § 25 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 22 września 1922 r. rozpatrywał wniesione w trybie § 376 w. p. k. zażalenie nieważności przeciwko prawomocnemu wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VII w Poznaniu z dnia 2.V.1922 r. Lcz. K. 1401/22, w sprawie poborowego L. . . . ., uznanego winnym występku z § 143 p. u. k., za który skazano go na więzienie na przeciąg jednego roku, zaliczając po myśli § 60 p. u. k. areszt śledczy od 25 grudnia 1921 r. w poczet orzeczonej kary jako niezawiniony,

orzekł:

1) zaskarżonym wyrokiem naruszoną została ustawa, a mianowicie przepisy art. 3 p. 1 rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368 oraz § 25 w. p. k.; 2) wyrok zaskarżony znosi się w całej osnowie i akty sprawy odstępuje się Prokuraturze Sądu Apelacyjnego w Poznaniu do dalszych właściwych zarządzeń; 3) areszt śledczy utrzymuje się w mocy do rozporządzenia właściwego prokuratora.

Powody.

Wniosek prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego orzeczenia o naruszeniu norm ustawowych wymienionych powyżej, uznał Najwyższy Sąd Wojskowy za uzasadniony na podstawie następujących danych.

Właściwości sądów wojskowych oprócz osób, wymienionych w art. 2 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. podlegają po myśli art. 3 p. 1 tegoż r. R. M. z 10.V.1920 r. również powołani do służby wojskowej za nieusłuchanie rozkazu powołującego do tej służby, lub za inne cięższe przestępstwa, popełnione przez nieusłuchanie takiego rozkazu.

Przepis ten (art. 3 p. 1 r. R. M. z 10.V.1920 r.) odpowiada mniej więcej postanowieniom k. k. w. rozszerzając pozornie jednak wypadki odpowiedzialności w ten sposób powołanych osób w porównaniu z w. k. k. W myśl § 68 w. k. k. odpowiedzialność za niestawiennictwo według ustaw wojskowych dotyczy tylko osób stanu urlopowanych t. j. przyjętych przez P. K. U. formalnie do wojska, a powołanych w związku z ogłoszeniem pogotowia wojennego.

Natomiast cytowany art. 3 r. R. M. mówi wogóle o powołanych (a więc nawet uie urlopowanych, a tylko obowiązanych do służby) i nie czyni zastrzeżenia co do ogłoszenia pogotowia wojennego. Przedewszystkiem zaznaczyć należy, że pozornie szerszy zakres przez art. 3 r. R. M. objęty w porównaniu z w. k. k. jest wynikiem jego właściwości redakcyjnych, przy wykładni jednak musi być uzgodniony z innymi ustawami i rozumiany w sensie ograniczającym.

W tym stanie rzeczy i w związku z art. 4 Ustawy z dnia 29 lipca 1919 r. należy uznać, że przepis art. 3 r. R. M. nie może wpływać na rozszerzenie stosowania ustaw wojskowych, ani też właściwości sądów wojskowych poza granice zakreślone przez w. k. k. i przez ustawy karne powszechnie co do odpowiedzialności za niestawiennictwo osób powołanych do służby wojskowej w czasie pokoju, innymi słowy, art. ten uważać należy wyłącznie jako odpowiednik ustawy procesowej w stosunku do postanowień w. k. k. omawiających granicę odpowiedzialności osób stanu urlopowanych według ustaw wojskowych. Na tej podstawie oskarżony w niniejszej sprawie, będąc osobą cywilną, gdyż nie został przez P. K. U. uznany za zdolnego do służby i wpisany na listę przyjętych do wojska, nie mógł odpowiadać przed sądem wojskowym jako wyjątkowym.

Wobec tego należy stwierdzić, że sąd wojskowy był dla rozpoznania niniejszej sprawy niewłaściwym, a słowo „powołani“ w art. 3 p. 1 r. R. M. z 10.V.1920 r. należy rozumieć

jako „przyjęci“ przez p. k. u. i wciągnięci na odpowiednie listy.

Uznając powyższe naruszenia ustawy, Najwyższy Sąd Wojskowy wyrok w myśl przepisów § 378 cz. 2 w. p. k. zniósł, a następnie zarządził w myśl przepisów części 3 tegoż paragrafu.

Wobec aresztowania oskarżonego w chwili, gdy czynił przygotowania do ucieczki poza granice Rzeczypospolitej i obawy wciąż w tym kierunku istniejącej, Najwyższy Sąd Wojskowy zdecydował zatrzymanie oskarżonego w areszcie śledczym aż do decyzji właściwej władzy.

Orzeciono w powyższy sposób po myśli § 378 ust. 1, 2, 3 oraz § 300 ust. ost. p. p. k. w.

Nr. 190.

Orzeczenie N. S. Wojsk. z dnia 22 września 1922 r. R. 282/22. Przewodniczący generał-brygady Seyfried, sędziowie: pułkownik Świnarski i pułkownik Joszt (referent), prokurator N. S. Wojsk. pułkownik Gruber.

Przepis § 100 k. k. w. ma jedynie zastosowanie do tych podżegaczy, którzy sami udziału nie brali w zbrodni, do której innych uwiedli.

(§§ 53, 94, 100, 103 k. k. w., § 358:10 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 22 września 1922 r. odbytem wskutek odwołania prokuratora przy Wojskowym Sądzie Okręgowym Nr. X w Przemyślu od wyroku tegoż sądu z dnia 20.III.1922 r. Lcz. Dsk. 3394/21, którym oskarżony kapral Antoni Z.... i Piotr C.... uznani zostali winnymi zbrodni z § 100 k. k. w., przez to popełnionej, że w dniach 2 i 3 września 1921 r. w Siekierzycach ad Bożyszczce, przydzieleni do kolumny osadniczej 5-go bataljonu saperów, wzywali i pobudzali innych żołnierzy z 39 p. p., aby nie stawali na zbiórkę, nie poszli do robót, do których obowiązani byli, że zatem namawiali więcej żołnierzy do wspólnej odmowy posłuszeństwa, a nadto kpr. Antoni Z...., Piotr C.... i 14 tow. uznani zostali winnymi zbrodni z § 103 w. k. k., przez to popełnionej, że w dniu 4 sierpnia 1921 r. w Siekierzycach zmówili się do wspólnej odmowy posłuszeństwa, że na pobudkę, wzywającą ich do zbiórki względnie do pracy, zachowują się biernie i do pracy nie pójdą, skutkiem czego wezwani następnie przez dowódcę por. Bronisława Gergowicza ustnie na zbiórkę i do pracy, rozkazu

tego nie usłuchali, lecz stawiając bierny opór oraz oświadczając wręcz, że do roboty nie pójdą, odmawiali wyraźnie posłuszeństwa tak słowami jakoteż i zachowaniem się swoim i w nieposłuszeństwie tem trwali mimo powtórzenia im rozkazu przed kancelarją por. Gergowicza, a zatem przestępstwo na skutek zmowy spełnili i za powyższe czyny zasądzeni zostali 1) kapral Z..... po myśli § 100 w. k. k. przy równoczesnem zastosowaniu art. 19 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 ex 1920, poz. 369, jakoteż przy uwzględnieniu art. 165 pkt. 2 r. R. M. dzup. Nr. 59 ex 1920, poz. 368 (§ 309 p. k. w.), na karę jednego (1) roku czterech (4) miesięcy więzienia, 2) kapral C..... po myśli § 100 w. k. k. przy równoczesnem zastosowaniu art. 19 cyt. r. R. M. jakoteż przy uwzględnieniu art. 165 cyt. r. R. M. (§ 309 p. k. w.) na karę jednego (1) roku więzienia, reszta zaś (14 oskarżonych) na karę 5 miesięcznego więzienia, którą to karę po myśli §§ 103 ust. 2 i 53 w. k. k. powiększono o czasokres czterech (4) miesięcy tak, że łączna kara co do tychże wynosi 9 miesięcy więzienia z zaliczeniem co do wszystkich oskarżonych po myśli art. 10 ust. 2 r. R. M. z 10 maja 1920 r. niezawinionego aresztu śledczego od dnia 11 sierpnia 1921 r. do 20 marca 1922 r. i orzeczeniem po myśli § 40 w. k. k. co do kpr. Z..... i C..... degradacji do stopnia szereg. zaś co do st. szer. Ł....., Szp..... i Sier..... pozbawienia stopni starszych szeregowców,

o r z e k i:

1) Zauważywszy po myśli § 354 ust. 2 w. p. k. z urzędu przyczynę nieważności z pkt. 10 § 358 w. p. k. znosi się ustęp powołanego wyroku, którym osk. kpr. Antoni Z..... i Piotr C..... uznani zostali winnym zbrodni z § 100 w. k. k., popełnionej w sposób w tenorze wyroku naprowadzony—oraz ustęp o karze odnośnie do tych oskarżonych.

2) Oskarżonego kprl. Antoniego Z..... i Ludwika C..... uwalnia się w myśl § 306 ust. 4 w. p. k. od oskarżenia o to, że w dniach 2 i 3 sierpnia 1921 r. w Siekierzycach ad Bożyszcze przydzieleni do kolumny osadniczej 5 bataljonu saperów wzywali i pobudzali innych żołnierzy z 30 p. p. tamże przydzielonych, aby nie stawali do zbiórki i nie poszli do robót, do których obowiązani byli, a zatem namawiali więcej żołnierzy do wspólnej odmowy posłuszeństwa.

3) Osk. kpr. Antoni Z..... i Ludwik C..... za zbrodnię z § 103 ust. 2 w. k. k., której powołanym wyrokiem uznani

zostali winnymi, zostają zasądzeni po myśli §§ 103 ust. 2 i 94 w. k. k. na karę więzienia przez 6 miesięcy, którą to karę po myśli § 53 w. k. k. powiększa się o czasokres 4 miesięcy — po myśli art. 10 ust. 2 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Nr. 59, poz. 369 Dz. Ust.; zalicza się niezawiniony areszt śledczy od dnia 11 sierpnia 1921 r. do 20 marca 1922 r. — zaś po myśli § 40, ust. 2, pkt. 1 w. k. k. orzeka się co do obu oskarżonych degradację na szeregowca.

4) Uznając odwołanie prokuratora co do oskarżonego Antoniego Z..... i Ludwika C..... za bezprzedmiotowe — odwołania tegoż prokuratora co do reszty oskarżonych nie uwzględnia się jako nieuzasadnionego.

Powody.

Rozpatrując odwołanie prokuratora z powodu niskiego wymiaru kary co do wszystkich oskarżonych spostrzegł Najwyższy Sąd Wojskowy, że sąd pierwszy błędnie stosując ustawę poczytał oskarżonym Z..... i C..... za odrębny czyn to, że oni w dwóch dniach poprzedzających właściwą zmwę, namawiali żołnierzy do odmowy posłuszeństwa.

Z ustaleń sądu pierwszego wynika, że ci oskarżeni wspólnie z innymi przed właściwą zmwą zastanawiali się nad sposobem postępowania wobec ich niedemobilizacji, że oni bezwątpienia w znacznej mierze przyczynili się do powzięcia postanowienia, którego wyrazem była odmowa posłuszeństwa w dniu 4 sierpnia 1921 r. w Siekierzycach.

Opierając się zatem na ustaleniach sądu I-szej instancji stwierdzić należy, iż obaj wspomniani podoficerowie uwiedli wprawdzie resztę współoskarżonych do zbrodni z §§ 103 i 94 k. k. w., jednakże do nich nie ma zastosowania § 100 k. k. w., albowiem oni wspólnie z innymi współoskarżonymi dopuścili się czynu, do którego podżegali, a więc odpowiadać mogą jedynie za ten czyn jako współsprawcy (§§ 103 i 94 k. k. w.), naturalnie z uwzględnieniem ich charakteru podżegaczy po myśli § 44: d) a. u. k. jako okoliczności obciążającej. § 100 k. k. w. ma jedynie zastosowanie do tych podżegaczy, którzy sami udziału nie brali w zbrodni, do której innych uwiedli.

Stosowanie § 100 k. k. w. do obu podoficerów okazuje się kwalifikacją ostrzejszą, albowiem w § tym zagrożona jest kara od lat 6 do 15 więzienia (w polu dożywotnia), a przy stosowaniu §§ 103, 94 i 53 k. k. w. najwyższa granica kary stanowi lat 6 więzienia.

W tym stanie rzeczy Najwyższy Sąd Wojskowy, zauważywszy przyczynę nieważności z pkt. 10 § 358 w. p. k., postąpił z urzędu w myśl § 354, ust. 2 w. p. k. i orzekł jak w sentencji przy zastosowaniu powołanych tam przepisów.

Przy wymiarze kary oparł się Najwyższy Sąd Wojskowy na okolicznościach przyjętych przez sąd pierwszy.

Załatwiając w rzeczy samej odwołanie prokuratora uznał je Najwyższy Sąd Wojskowy odnośnie do osób oskarżonych Z..... i C..... za bezprzedmiotowe wobec zmiany wyroku wyżej naprowadzonego. Co do innych oskarżonych nie widzi Najwyższy Sąd Wojskowy w przytoczonych przez żalącego się prokuratora okolicznościach względnie zapatrywaniach uzasadnienia do surowszego postąpienia wobec tych oskarżonych. Uznając przyjęty przez sąd pierwszy wymiar kary za odpowiedni przewinieniu — nie uwzględnił Najwyższy Sąd Wojskowy odwołania prokuratora wojskowego.

Orzeczenie polega na przepisie § 354 w. p. k.

Nr. 191.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 5 października 1922 r. R. 782/22.

Zawnioskowanie przesłuchania świadka przy odczytaniu aktu oskarżenia do protokołu doręczenia aktu oskarżenia bez ponawiania tego wniosku na rozprawie głównej — nie uzasadnia (w razie nieprzesłuchania tego świadka) formalnej przyczyny nieważności z pkt. 4 § 358 p. k. w. Zaniechanie doręczenia aktu oskarżenia wbrew przepisowi § 244 p. k. w. nie jest ustawowo zagrożone przyczyną nieważności.

Nieuwzględnienie wniosku oskarżonego o ustanowienie mu obrońcy z urzędu (§ 88 p. k. w.) nie uzasadnia przyczyny nieważności z pkt. 2 § 358 p. k. w. w wypadkach przewidzianych w § 88 ust. 3. p. k. w.

(§§ 88, 244, 358 pkt 2, 4. p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 5 października 1922 r. w sprawie karnej szer. Eli, wskutek zażalenia nieważności oskarżonego od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI we Lwowie z 24 sierpnia 1922 r. Dsk. 11520/21., którym oskarżony uznany został winnym występku dezercji z § 69 k. k. w. i został za to po myśli § 70 k. k. w. zasądzony na karę więzienia przez 6 miesięcy nadto po myśli § 74 k. k. w. na przeniesienie do II klasy żołnierzy, po wysłuchaniu prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego,

uchwalił:

zażalenie nieważności odrzuca się częścią jako oczywiście nieuzasadnione.

Powody.

Według treści protokołu rozprawy głównej nie postawił oskarżony na rozprawie głównej wniosku o przesłuchanie świadka Gustawa Jaworskiego i Mazurka na okoliczność stanowczą, że zgłosił się dobrowolnie do posterunku policji państwowej celem odstawienia go do oddziału wojskowego, od którego z umysłu zdala się trzymał, przekroczywszy samowolnie udzielony mu urlop.

Zawnioskowanie przesłuchania świadka Jaworskiego przy odczytaniu aktu oskarżenia do protokołu doręczenia aktu oskarżenia nie uzasadnia przyczyny nieważności z pktu 4. § 358 w. p. k. Zaniechanie doręczenia aktu oskarżenia wbrew przepisowi § 244 w. p. k. nie jest ustawowo zagrożone przyczyną nieważności. Wniosek oskarżonego przy doręczeniu aktu oskarżenia o naznaczenie obrońcy z urzędu nie został wprawdzie wbrew przepisom § 88 w. p. k. przez sąd I instancji uwzględniony. Ponieważ nie zachodził wypadek obrony obowiązkowej w myśl § 88 w. p. k. uchybienie przepisowi § 88 w. p. k. nie stanowi również przyczyny nieważności.

Wobec tego zażalenie nieważności z punktu 4 § 358 w. p. k. jest oczywiście nieuzasadnione i jako takie odrzucił je Najwyższy Sąd Wojskowy na zasadzie § 364 punkt 3 w. p. k.

Nr. 192.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 6 października 1922 r. Nr. 282/22.

Po myśli art. 13. rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59.20, poz. 369) decyzja w przedmiocie tymczasowego zwolnienia skazanych za zbrodnie lub występki wojskowe należy do ministra spraw wojskowych, a po myśli art. 27 przep. przech. do k. k. 1903 r. rozstrzygnięcie w przedmiocie uwolnienia tymczasowego skazanych za przestępstwa pospolite należy do właściwego sądu okręgowego.

(Art. 13 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 369, art. 27 przep. przech. do og. kod. ros. z roku 1903).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 6 października 1922 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu wniosku zarządu patronatu (Tow. opieki nad uwolnionymi z więzień ziemi warszawskiej) Nr. 600 z dnia 21 września 1922 r. o przedterminowe zwolnienie z więzienia mokotowskiego b. ppor. Ferdynanda I..... zasądzonego wyrokiem sądu polowego D. O. K. w Mińsku Lit. z 1 marca 1920 r. na cztery lata ciężkiego więzienia za łapownictwo,

u c h w a l i ł :

wniosek powyższy do dalszych zarządzeń odstąpić Departamentowi IX. Sprawiedliwości M. S. Wojsk.

P o w o d y .

Po myśli art. 13 rozp. Rady Min. z dnia 10.5.1910 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 369) decyzja w przedmiocie tymczasowego zwolnienia skazanych za zbrodnię lub występki wojskowe należy do ministra spraw wojskowych, a po myśli art. 27 przepisów przechodnich do k. k. 1903 r. rozstrzyganie w przedmiocie uwolnienia tymczasowego skazanych za przestępstwa pospolite należy do właściwego sądu okręgowego; gdyby więc wobec powyższego w żadnym wypadku Najwyższy Sąd Wojskowy nie był powołany według ustawy do załatwienia merytorycznego powyższego wniosku, to uchwalono, jak wyżej.

Nr. 193.

O. N. S. Wojsk. z dnia 13 października 1922 r. R. 830/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie pułkownik Joszt (referent) i pułkownik Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Wniesione przez prokuratora oskarżenie — może być załatwione tylko przez sąd orzekający i to w trojaki sposób wyrokiem zasądzającym, uwalniającym lub też orzeczeniem niewłaściwości (§ 307 pkt. 6 p. k. w.).

Wojskowy sąd okręgowy nie może wbrew wnioskowi prokuratora wojskowego uchwalić na posiedzeniu dyspozycyjnem odstąpienie sprawy sądowi cywilnemu, z powodu rzekomej niewłaściwości rzeczowej.

(Art. 6, 40 i 131 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368., § 307 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując dnia 13 października 1922 r. wniesione w sprawie karnej beztermin. urlopowanego ppor. Henryka S..... oskarżonego o zbrodnię z § 5 i 101 u. k. i art. 3. Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. przez prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym z rozkazu ministra spraw wojskowych zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw uchwale Wojskowego Sądu Okręgowego Nr VI we Lwowie z dnia 20 maja 1922 r. L. Dsk. 11980/21, mocą której odstąpioną została wymieniona sprawa prokuraturze przy Sądzie Okręgowym w Złoczowie, jakoteż uchwale posiedzenia dyspozycyjnego tegoż sądu z dnia 3 czerwca 1922 r. z powodu zgłoszenia przez prokuratora wojskowego zażalenia przeciw poprzedniej uchwale,

o r z e k ł :

1) powołanemi uchwałami naruszoną została ustawa w przepisach art. 49 i 131 r. R. M. z dnia 10.5.1920 r. Nr. 59 poz. 368 Dz. Ust.;

2) powołane uchwały znosi się.

P o w o d y .

Podzielając zdanie prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym uznał Najwyższy Sąd Wojskowy, że przez powzięcie powołanej uchwały z 20 maja 1922 r., a w konsekwencji z 3 czerwca 1922 r. pogwałcił Wojskowy Sąd Okręgowy we Lwowie przepisy art. 40 i 131 cyt. rozp. Rady Min.

Sąd a quo na posiedzeniu dyspozycyjnem w dniu 20 maja 1920 r. po wniesieniu przez prokuratora wojskowego aktu oskarżenia przeciwko ppor. S..... wbrew wnioskowi prokuratora wojskowego, uchwalił odstąpić sprawę prokuraturze przy Sądzie Okręgowym w Złoczowie i to na tej zasadzie, że oskarżony S..... został przed wniesieniem aktu oskarżenia bezterminowo urlopowanym wobec czego po myśli art. 6. rozp. Rady Min. z dnia 10.5.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59 poz. 368 nie podlegał on już jurysdykcji wojskowej.

Zarządzenie to uchwalone na posiedzeniu dyspozycyjnem nie znajduje swego usprawiedliwienia w postanowieniu art. 40 ust. 1. R. R. z dnia 10.5.1920 r., który to przepis wyczerpująco wylicza sprawy, podlegające kompetencji posiedzenia dyspozycyjnego. W danej sprawie powinien był sąd w myśl przepisów obowiązującej procedury wobec wniesionego oskarżenia wyznaczyć rozprawę i orzec w sprawie samej względnie orzec wyrokiem swoją niewłaściwość.

Oprócz tego w wymienionym posiedzeniu dyspozycyjnem 20.V.1920 r. jakoteż 3 czerwca 1922 r. wbrew przepisowi art. 40 ust. 2 i art. 131 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. oprócz przewodniczącego brało udział trzech sędziów, w tej liczbie i sędzia referent, zamiast dwóch.

Z powyższych motywów należało powołane uchwały znieść celem skierowania sprawy na właściwą drogę procesu karnego.

Orzeczenie polega na przepisie § 378 w. p. k.

Nr. 194.

Uchwała N. S. Wojsk. z dnia 27 października 1922 r. R. 697/22.

W wypadkach wniesienia zażalenia na zasadzie § 106 p. k. w. należy przed przedłożeniem aktów Najwyższemu Sądowi Wojskowemu przesłuchać obwinionego albo zażądać od niego oświadczenia się.

(§ 106 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem w dniu 27 października 1922 r. rozpatrywał zażalenie w myśl przepisów § 106 w. p. k. przeciwko uchwale posiedzenia dyspozycyjnego Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. 1 w dniu 8 lipca 1922 r. Lcz. 62/22, na mocy której zostało na zasadzie art. 10 ust. amnest. z dnia 24 maja 1921 r. umorzone postępowanie karne przeciwko kapitanowi K..... i majorowi P..... oskarżonym z art. 51, 649 k. k. 1903.

Po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu oświadczenia prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego,

uchwalił:

akty sprawy zwrócić Wojskowemu Sądowi Okręgowemu Nr. 1 dla przesłuchania oskarżonych w myśl przepisów § 106 ust. ost. w. p. k.

Powody.

Jak widać z aktów, zażalenie obrońcy pokrzywdzonego uchwałą posiedzenia dyspozycyjnego W. S. O. Nr. 1 zostało przedłożone N. S. W. bez zachowania obligatoryjnego przepisu § 106 ust. ost. w. p. k. Wobec tego nie rozpatrując merytorycznie zażalenia, Najwyższy Sąd Wojskowy uchwalił jak w sentencji uzupełnienie formalnego stanu sprawy.

Nr. 195.

O. N. S. Wojsk. z dnia 27 października 1922 r. R. 837/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik dr. Armiński.

Cechą istotną występku z art. 643 og. kod. ros. jest świadomość u winnego dowodów istnienia zamiaru lub przedsięwzięcia zbrodni lub występku.

(Art. 643 og. kod. ros.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 27 października 1922 r. odbytem, odwołanie osk. szer. Jana K. .... co do wymiaru kary, orzeczonej wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. II. w Lublinie z dnia 7 września 1922 r. K. O. 165/22., którym tenże za wyst. z art. 643 k. k. z roku 1903 i wyst. z § 64 w. k. k., skazany został po myśli art. 643 k. k. z roku 1903 na karę więzienia przez 1 rok z zaliczeniem aresztu śledczego od 12 lutego 1922 r.,

o r z e k ł:

zauważywszy z urzędu odnośnie do ustępu wyroku, uznającego oskarżonego winnym wyst. z § 643 k. k. z roku 1903 przyczynę nieważności z pkt. 10 § 358 w. p. k. ustęp ten wyroku jako nieważny oraz ustęp orzekający o karze znosi się i zarządza się ponowne przeprowadzenie rozprawy w granicach zniesionego wyroku.

P o w o d y.

Rozpatrując odwołanie oskarżonego dostrzegł Najwyższy Sąd Wojskowy, że sąd pierwszy, orzekając o winie oskarżonego wskutek błędnego tłumaczenia ustawy, zastosował do czynu, stanowiącego zdaniem sądu wyst. z art. 643 k. k. z roku 1903 przepis prawny, który do czynu tego nie ma zastosowania.

Ustalił bowiem sąd pierwszy, że oskarżony, pełniąc obowiązki strażnika celnego, pomimo, iż wiedział, że Stefan Piodorczyk miał zakupić i dostarczyć kontrolerowi bolszewickiemu gazety, po które ten kontroler miał się zgłosić, nie zastosował właściwych środków w celu zapobieżenia temu względnie nie doniósł o tem władzy.

Przy tem ustaleniu winien był sąd pierwszy przede wszystkim mieć na uwadze, czy — skoro się przyjmie, iż to było zamiarem kontrolera bolszewickiego — przewiezienie

gazet na stronę bolszewicką stanowi zbrodnię lub występki w rozumieniu k. k. z roku 1903. Bowiem art. 643 tegoż kodeksu mówiąc o zapobieżeniu zbrodniom lub występkom, ma na myśli tylko przestępstwa w ten sposób kwalifikowane.

W tym stanie rzeczy Najwyższy Sąd Wojskowy nie kwestjonując zapatrywania prawnego sądu pierwszego co do kwalifikacji czynu z § 140 w. k. k., nie podzielił zdania, jakoby czyn oskarżonego stanowił wyst. z art. 643 k. k., a gdy zastosowanie tego przepisu nastąpiło wskutek błędnego tłumaczenia ustawy, zasła nieważność wyroku z punktu 10 § 358 w. p. k., którą w myśl § 354 w. p. k. winien był Najwyższy Sąd Wojskowy zauważyć z urzędu.

Przy odpowiednich ustaleniach co do przepisów oskarżonego, jako żołnierza celnego obowiązujących, i co do przepisów o przewozie gazet i t. d. czyn oskarżonego kwalifikowałby się jako przekroczenie dyscyplinarne — a dla braku tych ustaleń postąpił Najwyższy Sąd Wojskowy po myśli § 371 ust. 3 pkt. 4. w. p. k.

Rozpatrzenie odwołania stało się bezprzedmiotowem.

Nr. 196.

O. N. S. Wojsk. z dnia 27 października 1922 r. R. 784/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik dr. Świnarski (referent) i pułkownik Joszt, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Janczewski.

Podrobienie legitymacji oficerskiej nie podpada pod pojęcie występkę z art. 440 względnie art. 441 og. kod. ros. 1903 r. — lecz wyczerpuje jedynie istotę czynu występkę z art. 442 og. kod. ros.

Art. 60 og. kod. ros. z r. 1903 uchylony został art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzun. Nr. 59, poz. 369).

(Art. 60, 440, 441, 442 og. kod. ros. z r. 1903, art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzun. Nr. 59, poz. 369).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując dnia 27 października 1922 r. wniesione przez prokuratora wojskowego z polecenia ministra spraw wojskowych z dnia 22 sierpnia 1922 r. Nr. 5599/III/22 zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. II w Lublinie z dnia 23 maja 1922 r. Lcz. K. 1890/21, którym st. szeregowiec Stefan B. . . . . uznany został winnym występkę z art. 440 k. k. i z § 69 w. k. k. i zasadzony po myśli art. 440 i 60 k. k. na 15 miesięcy więzienia, z której to kary darowano

mu po myśli art. 5 ust. z dnia 26.V.1921 r. Dz. Ust. Rz. P. Nr. 42 jedną trzecią część t. j. 5 miesięcy, pozostałą zaś resztę kary t. j. 10 miesięcy uznano po myśli art. 54 k. k. za całkowicie umorzoną przez 10 miesięcy aresztu śledczego, tudzież po myśli § 74 w. k. k. na przeniesienie do II klasy żołnierzy, a po myśli § 40 pkt. 2 k. k. w. na degradację na szeregowca,

orzekł:

1) powyższym wyrokiem są naruszone przepisy art. 440, 60 ogól. k. k. i art. 5 ustawy amnestyjnej z dnia 24.V.1921 r.

2) powyższy wyrok zmienia się, co do kwalifikacji prawnej występku wymienionych pod 1, 2, 3 części orzekającej powyższego wyroku i uznaje się oskarżonego winnym występku z art. 442 ust. 1 k. k. z roku 1903 w tychże trzech wypadkach i przy zastosowaniu art. 19 r. R. M. z 10.V.20 r. skazuje się go za trzy występkę z art. 442 ust. 1 k. k. z r. 1903, oraz za wyst. z § 69 w. k. k. po myśli § 70 w. k. k. na karę więzienia przez jeden rok, którą po myśli art. 8 ustawy z dnia 24.V.1921 r. zniża się do sześciu miesięcy, a po myśli art. 10 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. zalicza mu się na poczet reszty kary areszt śledczy w równym czasokresie. Inne ustępy wyroku pozostawia się bez zmiany.

Powody.

I. Art. 440 p. k. k. Sąd a quo zasądził oskarżonego za podrobienie w celu użycia za autentyczny dokumentów, mających zdaniem sądu służyć za dowód powstania prawa, a mianowicie legitymacji oficerskich, polskiej i dwu rosyjskich, a także dokumentu podróży, mylnie kwalifikując te czyny z art. 440 p. k. k. Dokument bowiem w rozumieniu art. 440 p. k. k. winien stwierdzać prawa i obowiązki mogące służyć jednostce lub ją obciążyć, a więc interesa prawnego prywatnego lub majątkowego. Legitymacja oficerska żadnych podobnych praw nie stwierdza, a podrobienie takiego dokumentu, pochodzącego od instytucji państwowej lub osoby urzędowej, stwierdzającego jej czynność lub rozporządzenie, nie podpada pod pojęcie wyst. z art. 440 p. k. k. względnie z art. 441 k. k. z r. 1903, lecz podpada pod przepis art. 442 k. k.

Co zaś do podrobienia dokumentu podróży, to dokument ten pochodził od instancji państwowej, lecz nie stwierdzał jej czynności ani rozporządzenia, w rozumieniu przepisu art. 441 p. k. k., miał zaś na celu tylko ułatwienie podróży

oskarżonemu i przeto był pozwoleniem na przejazd, wobec czego czyn ten należało skwalifikować z art. 442 p. k. k.

II. Art. 60 p. k. k. Przy wymiarze łącznej kary w zbiegu przestępstw pospolitych i wojskowych (dezercji) sąd a quo mylnie powołał się na przepis art. 60 p. k. k., który to przepis został uchylony przez rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., wobec czego należało łączną karę wymierzyć według przepisu art. 19 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r.

III. Art. 5 Ust. z dnia 24.V.1921 r. Wobec zbiegu przestępstw ulegających amnestji z występkiem dezercji, tej amnestji nieulegającym należało zastosować art. 8 Ust. z dnia 24.V.1921 r., i karę łączną złagodzić według słusznego uznania sędziego. Tymczasem sąd a quo mylnie zastosował art. 5:d) ust. z 24.V. 1921 r., który to przepis stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych za przestępstwa pospolite popełnione przed 17 marca 1921 r.

Z powyższych powodów zmienił Najwyższy Sąd Wojskowy w orzekającej części wyroku sądu I-szej instancji kwalifikację prawną czynów tamże pod 1, 2, 3 wymienionych i uznał je za występki z art. 442 ustęp 1 k. k. z roku 1903 zagrożone karą łagodniejszą od występku z art. 440 k. k. z roku 1903, którego to uznał winnym sąd I-szej instancji. W konsekwencji tego zmienił Najwyższy Sąd Wojskowy wymiar kary. Z powodów podanych przez sąd I-szej instancji uznał Najwyższy Sąd Wojskowy zastosowując art. 19 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. jako karę za trzy te występki oraz za występki z § 69 w.k.k., wymierzając karę z § 70 w.k.k. więzienie przez jeden rok, za odpowiednią przewinieniom. Po myśli art. 8. ustawy amnestyjnej z 24.V.1921 r. zniżył mu Najwyższy Sąd Wojskowy karę tę do sześciu miesięcy, a na poczet reszty kary policzył mu na zasadzie art. 10 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. areszt śledczy w równym czasokresie. Inne ustępy wyroku I-szej instancji pozostawił Najwyższy Sąd Wojskowy bez zmiany.

Powyższe orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego polega na przepisie § 378 w.p.k.

Nr. 197.

O. N. S. Wojsk. z dnia 10 listopada 1923 r. R. 96/22.
Przewodniczący generał-brygady Zacharjasiewicz, sędziowie:
generał-brygady Seyfried (referent) i pułkownik Rzymowski,
podprokurator N. S. W. podpułkownik Janczewski.

Wdrożenie postępowania doraźnego jest wyłączną atrybucją właściwego dowódcy. Brak rozkazu właściwego dowódcy, przewidzianego w § 438 ust. 1 p. k. w., powoduje nieważność postępowania. Wniosek oskarżyciela publ. należy pod nieważnością odczytać na rozprawie doraźnej.

W razie przejścia z postępowania doraźnego do postępowania zwyczajnego — związany jest sąd bezwzględnie terminami, przewidzianymi w §§ 246, ust. 2 i 473, ust. 1 p. k. w. Skrócenie tych terminów dopuszczalnem jest tylko za wyraźną zgodą oskarżonego.

(§§ 246, 281, 307, 438, 447, 451, 473 p. k. w., art. 66 roz. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 10 listopada 1922 r. rozpatrywał wniesione z polecenia ministra spraw wojskowych przez prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi sądu polowego 15 dyw. piech. Włkp., jako doraźnego z dnia 27 sierpnia 1920 r., którym uwolniony został ułan Bronisław B. .... od zarzuconego mu oskarżeniem występku „plądrowania“, ułan zaś Henryk K. .... uwolniony został „od winy i kary“ (bez bliższego naprowadzenia czynu karygodnego, zarzuconego temuż osk.), tudzież prawomocnemu wyrokowi tegoż sądu i z tejże daty wydanego w postępowaniu zwyczajnem, którym uznani zostali ułani Jan K. ...., Jan P. .... i Jan S. .... winni, że dnia bliżej nieoznaczonego miesiąca sierpnia (wedle stanu aktów — f. 2, 3, 4 — 23 sierpnia 1920 r.) przy zajęciu Łomży, nadużywając swej przewagi wojskowej zabrali jawnie, względnie wymusili w zamiarze bezprawnego przywłaszczenia sobie rozmaite przedmioty należące do mieszkańców Łomży przy ul. Senatorskiej Nr. 29, przez co dopuścili się: K. .... i S. .... — występku z § 129 w. k. k., a P. .... występku z § 47 p. k. k. n. i 129 w. k. k. i za to zostali zasądzeni po myśli § 131 w. k. k.: K. .... na 3 lata więzienia, a P. .... i S. .... na jeden rok więzienia, oraz wszyscy trzej po myśli §§ 131 i 37 w. k. k. na przeniesienie do II klasy żołnierzy i pozbawienie honorowych praw obywatelskich,

orzekł:

1) powyższe wyroki naruszają ustawę w § 438 w. p. k. i art. 66 r. R. M. z 10.V.1920 r. § 447, 473, 281 i 307: 6: 7 w. p. k.;

2) wyrok zasądzający sądu pol. 15 dyw. z 27.VIII.20 r. znosi się i zarządza powtórzenie przeprowadzonego postępowania karnego, do czego deleguje się Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. I w Warszawie.

Powody.

W aktach sprawy brak zarządzenia (rozkazu) właściwego dowódcy co do wdrożenia w danej sprawie postępowania doraźnego.

Wprawdzie w dniu 27 sierpnia 1920 r., ppor. K. S. dr. Majchrzycki wygotował i podpisał wniosek na przeprowadzenie postępowania doraźnego i rozprawy doraźnej przeciw ułanom Janowi i Henrykowi K....., Janowi P....., Bronisławowi B..... i Janowi S..... oskarżonym z § 129 w. k. k., lecz wniosku tego nie zatwierdził i nie podpisał właściwy dowódca, przez co naruszony został przepis § 438 i art. 66 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r.

Przepis § 447 w. p. k. naruszono przez to, że uchwała o zaniechaniu postępowania doraźnego nie została w myśl przepisów § 447 ust. 2 w. p. k. przedłożoną właściwemu dowódcy i ostatni nie wydał odnośnych zarządzeń, lecz sąd polowy jako doraźny postanowił przeobrazić się w Trybunał zwykły i załatwić sprawę merytorycznie, co też bezzwłocznie uczynił.

Sąd polowy przechodząc z postępowania doraźnego do postępowania zwyczajnego mógł pominąć 3-dniowy termin z § 473:I w. p. k. tylko w razie wyraźnej zgody osk. na skrócenie tego terminu.

Skrócenie tego terminu bez wyraźnej zgody osk. narusza przepis § 473 w. p. k.

Nieodczytanie na rozprawie pisemnego wniosku oskarżyciela narusza przepis § 281 w. p. k. w związku z § 451 w. p. k.

Wyrok doraźny nie posiada wcale uzasadnienia, oddzielnego od części orzekającej (§ 307, pkt. 7 w. p. k.) odnośnie zaś do uł. Henryka K..... w części orzekającej wyroku nie oznaczono, od jakiego oskarżenia został uwolniony (§ 307, pkt. 6 w. p. k.), ograniczając się tylko wskazaniem, iż uł. Henryka K..... „uwalnia się od winy i kary”.

Wobec tego, że zażalenie nieważności w obronie ustawy przedstawia się jako uzasadnione, należało w myśl § 378 w. p. k. orzec jak w sentencji wyroku.

Nr. 198.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 17 listopada 1922 r. R. 1154/21.

W razie śmierci pokrzywdzonego lub oskarżyciela prywatnego uprawnieni są do wniesienia zażalenia nieważności z § 106 p. k. w. jedynie zastępcy ustawowi zmarłego.

(§§ 106, 108, 138 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem w dniu 17 listopada 1922 r. rozpatrywał zażalenie oskarżyciela prywatnego Tomasza F..... na decyzję właściwego dowódcy D. O. K. Poznań z dnia 12 listopada 1921 r., którą zostało odłożone w myśl § 188 w. k. k. doniesienie petenta w sprawie śmierci brata jego zmarłego ppor. Wincentego F.....

uchwalił:

zażalenie jako niedopuszczalne odrzucić.

Powody. ^{wi}

Skarbnik kasy sądowej w Bydgoszczy Tomasz F..... wniósł dnia 7 grudnia 1921 r. zażalenie na odłożenie w myśl przepisów § 138 w. k. k. decyzją właściwego dowódcy doniesienia jego w sprawie śmierci brata jego ppor. Wincentego F..... prosząc o ponowne zbadanie sprawy.

Żalący się wnosząc swoją odezwę, którą Najwyższy Sąd Wojskowy uznał za zażalenie wniesione w trybie przepisany w § 327 cz. 2, w. p. k., prosi o ponowne zbadanie sprawy, nie podając absolutnie żadnych powodów swego sprzeciwu przeciwko decyzji dowódcy Okr. Gen. Poznań w sprawie śmierci jego brata.

Wobec powyższych danych, jak również wobec ustaleń, że petent nie jest pokrzywdzonym ani zastępcą prawnym (§ 108 w. p. k.) zmarłego ppor. F..... N. S. W. uchwalił jak w tenorze uchwały, komunikując petentowi decyzję za pośrednictwem Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VII. w Poznaniu.

Nr. 199.

O. N. S. Wojsk. z dnia 18 listopada 1922 r. R. 415/22.
Przewodniczący: gen.-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt i pułkownik dr. Zbyszewski (referent) podprokurator N. S. W. podpułkownik Szulborski, obrońca z urzędu adwokat Bejlin.

Okoliczność, iż oskarżony jedynie z powodu pobicia go przez przełożonego dopuścił się dezercji, nie uzasadnia jeszcze po jego stronie przyjęcia „nieodpornego przymusu” w rozumieniu § 2 lit. g) austr. ust. karnej.

(§ 358 pkt. 9 b) p. k. w., § 2 lit. g) austr. ust. karn).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 18 listopada 1922 r., na skutek wniesionego przez prokuratora wojskowego zażalenia nieważności przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Nr. VI we Lwowie z dnia 5.V.1922 r. L. cz. Dsk. 14602/21, którym szer. Kazimierz K. .... uwolniony został po myśli § 306 ustawy 4 w. p. k. od oskarżenia o to, że: 1) 24 października 1921 r. samowolnie oddał się z oddziału, do którego dnia 29 listopada 1921 r. dobrowolnie powrócił, 2) dnia 15 grudnia 1921 r. samowolnie z zamiarem trwałego uchylecia się od ustawowego obowiązku służby wojskowej zbiegł z 53 p. p. i przebywał poza oddziałem do dnia aresztowania w dniu 16 stycznia 1922 r., 3) że z tym samym zamiarem, z tego samego oddziału zbiegł 6 marca 1922 r. i trzymał się zdala z rozmysłu aż do dnia p. aresztowania w dniu 7 marca 1922 r.,

o r z e k ł :

w uwzględnieniu zażalenia nieważności prokuratora z przyczyny nieważności pkt. 9 b (mylnie 9 a) § 358 w. p. k. powołany wyrok jako nieważny znosi się i zarządza się ponowną rozprawę główną przed samym sądem.

P o w o d y.

Zażalenie nieważności oparte na § 358 pkt. 9 b (mylnie 9 a) w. p. k. wywodzi prokurator w ten sposób, iż sąd orzekający błędnie zastosował przepis § 2 lit. g. austr. u. k. o przymusie nieodpornym.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zarzut ten za słuszny. W ustaleniach wyroku nie znajduje N. S. W. tych momentów, któreby położenie oskarżonego czyniły bez wyjścia i tem samem uzasadniały „przymus nieodporny”.

Oskarżony bowiem zbiegł aż trzykrotnie; obrona jego zmierza ku temu, iż tylko w dwóch wypadkach pobicie go dało powód do ucieczki, nadto podkreślić należy, iż oskarżonemu stały inne drogi otworem, miał drogę zażalenia regulaminowego a mógł też z pominięciem drogi służbowej uczynić doniesienie zaraz. Oskarżony nie wyczerpał tych środków obrony.

W tym stanie rzeczy musiał Najwyższy Sąd Wojskowy uznać zastosowanie § 2 lit. g. austr. u. k. w danym wypadku za błędne, a tem samem zażalenie nieważności prokuratora za uzasadnione.

Dla braku ustaleń w kwestji zamiaru wymaganego do dezercji Najwyższy Sąd Wojskowy nie mógł orzec w sprawie samej.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego opiera się na przepisie § 371 ust. 2 i 3 pkt. 4 w. p. k.

Nr. 200.

O. N. S. Wojsk. z dnia 23 listopada 1922 r. R. 873/22. Przewodniczący generał Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator podpułkownik Szulborski, obrońca z urzędu adwokat dr. Jezierski.

Obrońca nie może zaskarżać na zasadzie § 358 pkt. 4 p. k. w. uchwały sądu orzekającego odmawiającej wnioskowi prokuratora na zawezwanie nowych świadków—o ile wniosku tego nie popierała na rozprawie głównej.

Do istoty przestępstwa z art. 574 u. k. z r. 1903 należy, obok przedmiotowej strony działania, to, że działanie musi być zawinione umyślnie, przyczem dolus musi obejmować zarówno świadomość sprawcy, że czyni on własność swoją z cudzego mienia, jak chęć takiego uczynienia z cudzego mienia swej własności.

Pominięcie w wyroku ustaleń zawinienia w kierunku podmiotowym uzasadnia przy zasądzeniu z art. 574 og. kod. ros. materialną przyczynę nieważności z pkt. 9 a) § 358 p. k. w.

(§ 358 pkt. 4. i 9 a), 359 p. k. w., art. 574 og. kod. ros.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując dnia 23 listopada 1922 r. zażalenie nieważności oskarżonego przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. II. w Lublinie z dnia 22 września 1922 r. Ko. 286/22, mocą którego sierżant Tomasz P. .... uznany został winnym występku z art. 574 i 573:1 k. k. z roku 1903 i § 188 w. k. k., wyst. z § 64 w. k. k. i zasądzony w myśl art. 578:1. k. k. przy zastosowaniu art. 19 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. oraz art. 53 i 53 a) k. k. na karę więzienia przez 6 miesięcy, oraz degradację z § 40 cz. II. pkt. 1 i 3 w. k. k., przyczem zaliczono mu na zasadzie art. 54 k. k. na poczet kary odbyty areszt śledczy przez 4 i pół miesiąca, tak, że oskarżony ma jeszcze odsiadywać 1 i pół miesiąca więzienia,

o r z e k i:

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego z pkt. 9 a) § 358 w. p. k., ustęp 1 tenoru wyroku, uznający oskarżonego winnym występku z art. 574, 578 k. k. z r. 1903 łącznie z § 138 w. k. k. oraz orzeczenie o karze znosi się jako nieważne i zarządza się ponowną rozprawę przed tym samym sądem I-szej instancji w granicach zniesionego wyroku.

P o w o d y.

Zarzut obrony, iż wyrok I-szej instancji dotknięty jest nieważnością z przyczyny pkt. 4 § 358 w. p. k. wskutek odmówienia wnioskowi obrony o odroczenie rozprawy i wezwanie do następnej rozprawy św. Hajduka, Pytlosa, Kopczyńskiego i dr. Lachsa, uznał Najwyższy Sąd Wojskowy za niesłuszny.

Wniosek o wezwanie do następnej rozprawy św. Pytlosa i Kopczyńskiego uczynił prokurator, więc nie może obrona tego wniosku czynić przedmiotem swego zażalenia nieważności, z protokołu rozprawy nie jest nawet widoczne, żeby obrona wniosek prokuratora co do tych świadków poparła.

Co do świadków Hajduka i Lachsa natomiast nie wykazała obrona, że naruszenie tej formalności niewątpliwie wywarło na orzeczenie wpływ niekorzystny dla oskarżonego (§ 359 w. p. k.).

Najwyższy Sąd Wojskowy nie uwzględnił dalej podniesionej przez obronę nieważności wyroku z pkt. 5. § 358 w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy nie znalazł w powodach wyroku twierdzonej sprzeczności między zeznaniami św. Pytlosa a treścią tychże zeznań zamieszczoną w powodach wyroku. Świadek ten istotnie zeznawał używając wyrażeń „roztrwonenie“ i „pieniądze się rozeszły“. Wyrok powołał się na te zeznania bez jakiegokolwiek sprzeczności z ich treścią.

Wyrok I-szej instancji orzeka degradację, naprowadzając przepis § 40 cz. II. pkt. 1., łącznie z pkt. 3 w. k. k. W tym stanie rzeczy zbędnem byłoby uzasadnienie degradacji specjalnemi jeszcze okolicznościami, jak się tego obrona domaga, gdyż pkt. 3. cz. II. § 40 k. k. wojsk. mieści już w sobie ustawowe wymogi warunkujące zastosowanie tego przepisu; wymogi te istotnie zachodzą.

Z naprowadzonych więc powodów przedstawia się zażalenie nieważności z przyczyn pkt. 4. i 5 § 358 w. p. k. jako nieuzasadnione.

Natomiast postanowił Najwyższy Sąd Wojskowy uwzględnić zażalenie nieważności oparte na pkt. 9 a) § 358 w. p. k. z następujących powodów.

Do istoty przestępstwa z art. 574 k. k. z r. 1903 należy, obok przedmiotowej strony działania, to, że działanie musi być zawinione umyślnie, przyczem dolus musi obejmować zarówno świadomość sprawcy, że czyni on własność swoją z cudzego mienia, jak chęć takiego uczynienia z cudzego mienia swej własności.

Wyrok pomija tę subiektywną stronę działania a tem samem nie ma w powodach wyroku jasnych i niewątpliwych w tym kierunku ustaleń mimo, iż zeznania Pytlosa mogły budzić pewne wątpliwości w kierunku „dolus” oskarżonego. Że te wątpliwości istotnie zachodziły widocznem jest z tego, że sąd orzekający wśród okoliczności łagodzących zamieścił zdanie, iż oskarżony, nie tyle ze złej woli, ile z lekkomyślności działał. Ten stan rzeczy wymagał aby wyrok w kierunku subiektywnej strony czynu zawierał ustalenia potrzebne do istoty występku z art. 574 k. k. Błąd ten uzasadnia nieważność wyroku i konieczność ponownej rozprawy.

Zażalenie nieważności o ile jest oparte na pkt. 10 § 358 w. p. k. stało się tem samem bezprzedmiotowe. Zauważyć jednak należało, że sąd pominął przepis § 302 ust. 2. w. p. k., zasądzając oskarżonego w myśl art. 578 k. k., a więc według surowszego przepisu niżeli tego akt oskarżenia żądał, co już samo przez się uzasadnia nieważność wyroku także z pkt. 3 § 358 w. p. k., która to nieważność przez obronę przeoczona została.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego opiera się na przepisie § 371 ust. 3. pkt. 4. w. p. k.

Nr. 201.

Orzeczenie N. S. Wojsk. z dnia 24 listopada 1922 r. R. 519/22. Przewodniczący gen.-bryg. Zacharjasiewicz, sędziowie: pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski, prokurator N. S. Wojsk. pułkownik Gruber.

Gwałt w rozumieniu § 96 k. k. w. polega na zastosowaniu siły fizycznej z koniecznością aktywnego tej siły użycia przeciwko przełożonemu.

Karalność czynnego targnięcia się na będących w służbie przedstawicieli policji państwowej — należy rozpatrzyć wedle postanowień powszechnych ustaw karnych — nato-

miast czynne targnięcie się na będących w służbie żandarmów wojskowych rozpatrzyć należy wyłącznie wedle postanowień rozdziału VI w. k. k.

Przy zastosowaniu § 244 i 245 og. kod. niem. należy w powodach przytoczyć bliższe okoliczności, dotyczące całkowitego lub częściowego odbycia kary względnie całkowitego lub częściowego darowania prawomocnie orzeczonej kary.

(§§ 94, 96, 111 k. k. w., §§ 307 pkt. 7, 308 pkt. 1, 310, 385 pkt. 10 p. k. w., art. 142, 581 og. kod. ros., §§ 244 i 245 og. kod. niem.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 24 listopada 1922 r. w załatwieniu odwołania oskarżonego od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VIII w Grudziądzu z dnia 27 czerwca 1922 r. K. 2251/21, którym oskarżony szeregowiec 14 p. p. Hipolit R. . . . . uznany został winnym: I) występku kradzieży z art. 581 o. k. k. ros. z roku 1903; II) występku kradzieży z § 242 o. k. k. niem.; III) wykroczenia z art. 272 ust. 1 i 2 o. k. k. z r. 1903; IV) występku z § 64 w. k. k.; V) występku z § 185 o. k. k.; VI) przekroczenia z § 360 ust. 8 o. k. k.; VII) nadto przestępstwa z art. 142 og. kod. ros. w szczególności w ten sposób popełnionego, że dnia 4 marca 1921 r. w Warszawie przyaresztowany przez funkcjonariuszy 7 komisariatu będących w służbie, a zatem przez urzędników, tak im, jak i zawezwanym przez nich do pomocy żandarmom wojskowym Witkowskiemu i Szpakowskiemu stawiał opór przez kopanie, bicie i gryzienie, a zatem zapomocą gwałtu, a to w celu przeciwdziałania spełnieniu uprawnionej czynności służbowej polegającej na przyaresztowaniu go i odprowadzeniu do Dowództwa 1-go dywizjonu żandarmerji celem wylegitymowania się; VIII) wreszcie zbrodni z §§ 96 i 111 k. k. w. w ten sposób popełnionej, że w tym samym czasie i miejscu aresztowany przez żandarmów wojskowych w służbie będących Jana Dymskiego i Władysława Kopisteckiego chwycił się żelaznej barjery, wydierał się prowadzącym go żandarmom i oświadczył, że się nie ruszy, chociażby go zabili, tak, że ci zmuszeni byli przemocą i przy pomocy innych wezwanych osób wojskowych oderwać go od barjery a następnie przemocą zaprowadzić go na komendę miasta, a zatem zapomocą gwałtu usiłował przeszkodzić warcie wojskowej w wykonaniu rozkazu służbowego, polegającego na doprowadzeniu go do komendy miasta, i zasądzony za to po myśli § 244 o. k. k. przy uwzględnieniu art. 19

r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. na karę ciężkiego więzienia przez 4 lata z zaliczeniem po myśli § 60 o. k. k. aresztu śledczego od dnia 7 maja 1921 r., zarazem po myśli § 31 w. k. k. na wydalenie z wojska, zaś po myśli § 248 o. k. k. na utratę praw czci obywatelskiej przez 4 lata i dopuszczalność dozoru policyjnego przez 3 lata z równoczesnym po myśli art. 8 ust. amnestyjnej z dnia 24.V.1921 r. złagodzeniem kary wolnościowej ze względu na przestępstwa pod I, III i VII wyszczególnione, jako popełnione przed 17.III.1921 r., do 3-ch lat ciężkiego więzienia z zaliczeniem powyższego aresztu śledczego,

orzekł:

1) zauważywszy w zaczepionym wyroku naruszenie ustawy na niekorzyść oskarżonego i postępując wskutek tego z urzędu po myśli § 354 ust. 2 u. p. k. w., znosi się w zaczepionym wyroku kwalifikację czynu w ustępie VIII. tenoru jako zbrodni z §§ 96 i 111 k. k. w. oraz orzeczenie kary, a w tych granicach orzekając w sprawie samej, uznaje się, że oskarżony czynem opisanym w rzeczonym ustępie VIII-ym tenoru zaczepionego wyroku popełnił występki nieposłuszeństwa względem będących w służbie żandarmów, a przeto względem warty wojskowej, przewidziany w §§ 111 i 94 k. k. w., i zasądza się oskarżonego przy zastosowaniu art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.20 (Dz. Ust. Nr. 59.20 poz. 369) na zasadzie §§ 244, 248, 32, 38 k. k. n. oraz § 31 k. k. w. na karę ciężkiego więzienia przez 4 lata, na wydalenie z wojska i utratę praw czci obywatelskiej przez 4 lata oraz dopuszczalność dozoru policyjnego, ze złagodzeniem orzeczonej kary wolnościowej na zasadzie art. 8 ustawy amnestyjnej z dnia 24 maja 1921 r. (Dz. Ust. Nr. 42.21 poz. 261) o jeden rok, czyli do lat trzech, i z zaliczeniem na poczet tak złagodzonej kary po myśli § 60 k. k. n. aresztu śledczego od 7 maja 1921 r.;

2) odwołanie oskarżonego pozostawić, jako bezprzedmiotowe.

Powody.

Z powodu wniesionego środka prawnego Najwyższy Sąd Wojskowy przekonał się, że w zaczepionym wyroku błędnie zastosowano ustawę na niekorzyść oskarżonego, a to przez nietrafną kwalifikację czynu karygodnego w ustępie VIII-ym tenoru zaczepionego wyroku także z § 96 k. k. w., w którego rozumieniu gwałt polegać ma na zastosowaniu siły fizycznej

z koniecznością aktywnego tej siły użycia przeciwko przełożonemu. Tych koniecznych elementów istoty czynu karygodnego z § 96 k. k. w. zaczepiony wyrok nietylko nie ustala, lecz przeciwnie wyraźnie stwierdza, że działanie występne w danym wypadku polegało na odmówieniu posłuszeństwa w słowach i czynach (chwycenie się oskarżonego za barjerę wydzieranie się), przyczem czyny te wedle treści wyroku nie stanowiły użycia siły fizycznej gwałtu przeciwko osobom aresztujących oskarżonego żandarmów. W tych warunkach czyn inkryminowany stanowi nie zbrodnię z § 96 i 111 k. k. w., lecz tylko występek z §§ 111 i 94 k. k. w.

Stwierdziwszy powyższe naruszenie ustawy na niekorzyść oskarżonego, stanowiące nieważność z p. 10 § 358 p. k. w., Najwyższy Sąd Wojskowy postąpił z urzędu po myśli § 354 ust. 2 u. p. k. w., zniósł polegającą na naruszeniu ustawy część wyroku, a w konsekwencji i orzeczenie kary, a w tych granicach orzekając w sprawie samej za zgodą prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego orzekł, jak to wyżej w ustępie 1-szym sentencji wyrażono, opierając się na ustaleniach zaczepionego wyroku i przyjętych tam okolicznościach łagodzących i obciążających, wyłączając jednak z liczby tych ostatnich poprzednie dwukrotne ukaranie oskarżonego za kradzież, co już na jego niekorzyść raz uwzględniono przez zastosowanie § 244 k. k. n.

Przez powyższe orzeczenie stało się bezprzedmiotowe odwołanie oskarżonego.

Z naprowadzonych zasad rozstrzygnięto w powyższy sposób po myśli § 354 u. p. k. w.

Zauważa się, że art. 581 k. k. 1903 r. ma pięć części, z których każda zagrożona jest inną sankcją karną, należy przeto zawsze przy kwalifikacji czynu z tego art. podawać jego część oraz wyraźnie wymieniać w tenorze wyroku okoliczności, służące do odróżnienia i uzasadniające wymiar kary, (§ 308 p. 1 u. p. k. w.) a w powodach uzasadniać przyjęcie tych okoliczności (§ 307 p. 7 i § 310 u. p. k. w.).

Ponadto zauważa się, 1) iż sąd a quo nietrafnie skwalifikował pod VII tenoru wyroku aktywne targnięcie się (przez kopanie, bicie i gryzienie) oskarżonego przeciwko stojącemu, wedle ustaleń sędziowskich, w służbie żandarmom wojskowym Witkowskiemu i Szpakowskiemu, jako występki z art. 142 k. k. og. z r. 1903.

Działanie to oskarżonego, które wobec przedstawicieli policji państwowej przedstawia się jako wymieniony występki

z art. 142 k. k. og. stanowi w odniesieniu przeciw żandarmom wojskowym w myśl § 111 k. k. w. zbrodnię z § 96 k. k. w.;

2) iż brak uzasadnienia odnośnie do uznania oskarżonego winnym również gwałtu stawiania oporu funkcjonariuszom policji państwowej;

3) iż wobec brzmienia § 245 k. k. og. niem. należało w powodach przytoczyć bliższe okoliczności, dotyczące całkowitego lub częściowego odbycia kary.

Nr. 202.

Uchwała N. S. Wojsk. z dnia 24 listopada 1922 r. R. 883/22.
Przestrzeganie przepisów § 243 p. k. w. nie jest zawarowane pod nieważnością.

Zażalenie nieważności służy tylko przeciwko wyrokom.

W myśl przyjętej w procedurze wojskowej, zasady dochodzenia prawdy materialnej z urzędu (§ 4 p. k. w.) obowiązane są sądy wojskowe do zbadania i ustalenia nie tylko okoliczności stanowczych dla orzeczenia o winie lecz także okoliczności mających wpływ na wymiar kary.

Za uczestników przestępstwa mogą być uważani tylko ci, którzy zmówili się co do dokonania przestępstwa i świadomie działali wspólnie.

Pomoc, skierowana jedynie do zatarcia śladów zbrodni zabójstwa i nie oparta na poprzednim porozumieniu co do całokształtu zabójstwa, nie uzasadnia przyjęcia uczestnictwa w zabójstwie w rozumieniu art. 51 og. kod. ros.

Orzeczenie dotyczące konfiskaty względnie zniszczenia narzędzi przestępstwa (art. 36 og. kod. ros.), nie powinno się znajdować w wyroku, lecz być objęte oddzielną uchwałą trybunału orzekającego.

(Art. 36, 51, 455 og. kod. ros., §§ 4, 243, 281, 285, 287, 307, 358:3, 4, 10, 322, 359 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 24 listopada 1922 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu i za zgodą zastępcy prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu zażaleń nieważności prokuratora wojskowego i obu oskarżonych, oraz odwołania oskarżonego S. .... i prokuratora wojskowego przeciwko wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VIII w Grudziądzu z dnia 28 i 29 września 1922 r. Ka. 101/22, którym oskarżeni marynarze oddziału portowego marynarki w Modlinie Tomasz R. .... i Franciszek S. .... uznani zostali winnymi: a to 1) oskarżony Tomasz R. ....,

że w nocy z 13 na 14 lipca 1921 r. nad Wisłą w pobliżu gminy Góra pow. Modlin, działając w zamiarze zabicia swej żony Józefy z Ryłków Romanowicz, przeciął jej nożem szyję, zadając ranę, która na skutek przecięcia dużych naczyń krwionośnych, przełyku i tchawicy spowodowała natychmiastową śmierć Romanowiczowej, przez co dopuścił się zbrodni zabójstwa z art. 453 i 455 ust. 1 o. k. k. z roku 1903 i za to zasądzony został po myśli art. 455 o. k. k. z r. 1903 przy zastosowaniu art. 15 przep. przech. do tegoż kodeksu i art. 174 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. na karę śmierci przez rozstrzelanie, a zarazem po myśli art. 25 tegoż kodeksu na utratę praw stanu, po myśli § 31 w. k. k. przy zastosowaniu art. 25 noweli w dniu 10 maja 1920 r. do k. k. w. na wydalenie z wojska, a także po myśli art. 36 zdanie 2-gie ust. 1 o. k. k. z r. 1903 orzeczono zniszczenie szczyrka względnie noża, którym czyn zbrodniczy popełniono; 2) oskarżony marynarz Franciszek S. . . . ., że w czasie i miejscu pod 1) wskazanym, nie przyjmując bezpośrednio udziału w zabójstwie ś. p. Józefy z Ryłków Romanowiczowej, działał świadomie wspólnie, jako pomocnik, w ten sposób, że celem zatarcia śladów zbrodni ukrył wspólnie z Romanowiczem zwłoki zamordowanej na brzegu Wisły i obiecał ukryć przestępstwo, przez co dopuścił się zbrodni uczestnictwa w zabójstwie z art. 51 ust. 3, 453 i 455 ust. 1. o. k. k. z roku 1903 i za to zasądzony został po myśli art. 455 o. k. k. z r. 1903 przy uwzględnieniu art. 53 tegoż kodeksu na karę więzienia przez 2¹/₂ lata z zaliczeniem po myśli art. 54 tegoż kodeksu aresztu śledczego i tymczasowego od dnia 15 lipca 1921 r.,

u c h w a l i ł:

1) zażalenie nieważności oskarżonego R. . . . . z pkt. 3 i 5 § 358 u. p. k. w. oraz zażalenie nieważności oskarżonego S. . . . . z p. p. 3 i 4 § 358 u. p. k. w. odrzucić jako niedopuszczalne względnie oczywiście nieuzasadnione;

2) w uwzględnieniu zażalenia nieważności oskarżonego R. . . . . z p. 4 § 358 u. p. k. w. i zażalenia nieważności oskarżonego S. . . . . z p. 10 § 358 u. p. k. w. znieść zaczepiony wyrok w całej osnowie i zarządzić ponowną rozprawę przed tym samym sądem I-szej instancji;

3) zażalenie nieważności prokuratora wojskowego z p. 11 § 358 u. p. k. w. i zażalenie nieważności oskarżonego R. . . . . z p. 10 i 11 § 358 u. p. k. w. oraz odwołania prokuratora i osk. S. . . . . pozostawić bez rozpoznania, jako bezprzedmiotowe.

Powody.

Prokurator wojskowy zarzuca wyrokowi tylko nieważność materalną, a obaj oskarżeni zarówno materalną jako też i formalną, wobec czego przedewszystkiem wzięte być muszą pod rozwagę zażalenia oskarżonych.

Przedewszystkiem obaj oskarżeni zarzucają wyrokowi nieważność formalną z p. 3 § 358 u. p. k. w., a dopatrują się jej w tem, że akt oskarżenia nie zawiera przepisanego w p. 3 § 243 u. p. k. w. uzasadnienia, czyli przedstawienia stanu rzeczy. Przestrzeganie jednak przepisów § 243 u. p. k. w. nie jest zawarowane pod nieważnością, a przeto, chociaż istotnie akt oskarżenia nie odpowiada wymogom p. 3 § 243 u. p. k. w. to pomimo to nie zachodzi wypadek, przewidziany w p. 3 § 358 u. p. k. w.

Zażalenie R..... naprowadza wprawdzie, jako naruszony § 281 u. p. k. w. w przepisie nakazującym pod nieważnością odczytanie aktu oskarżenia, jednak zarzut ten jest oczywiście nieuzasadniony, albowiem w danym razie wymogom § 281 u. p. k. w. w tym kierunku stało się zadość, gdyż odczytanie aktu oskarżenia, wedle protokołu rozprawy głównej, nastąpiło. Jeżeli zaś z powodu treści oskarżenia obrońcy względnie sami oskarżeni mieli jakie zastrzeżenie, to ich rzeczą było zgłosić z tego powodu konkretne wnioski i w ten sposób spowodować uchwały incydentalne sądu, które ewentualnie dopiero mogłyby były dać im podstawę do zaczepienia wyroku nieważnością z p. 4 § 358 u. p. k. w. w obecnym zaś stanie rzeczy oskarżeni w istocie zaczepiają nie wyrok, lecz akt oskarżenia, gdy po myśli § 322 ust. 2. u. p. k. w. zażalenie nieważności służy tylko przeciwko wyrokowi, zaczepienie więc obu oskarżonych z p. 3 § 358 u. p. k. w. w danych warunkach jest zasadniczo niedopuszczalne, zaczepienie zaś w szczególności przez osk. R..... wyroku z powodu rzekomego naruszenia § 281 u. p. k. w. jest oczywiście nieuzasadnione.

Dalszy ciąg wyvodu zażalenia oskarżonego R..... poświęcony jest nieważności z p. p. 4 i 5 § 358 u. p. k. w.

Odnosnie p. 5. § 358 u. p. k. w. zażalenie to nie naprowadza żadnych przyczyn nieważności, przewidzianych w tym przepisie ustawy, a więc jako niewyowiedzione uznane być musi w tym kierunku za niedopuszczalne.

Zaczepienie wyroku przez oskarżonego R..... z p. 4 § 358 u. p. k. w. nastąpiło z powodu odrzucenia przez sąd

a quo szeregu wniosków, zgłoszonych przez obronę w toku rozprawy głównej. Większość tych wniosków, których zgłoszono aż 19, sąd a quo odrzucił zupełnie słusznie, jako dla orzeczenia nieistotnych, a wszystkie załatwił formalnie uchwałą wypadkową.

Częściowo jednak tą odmowną uchwałą sąd a quo naruszył zasadę badania prawdy materjalnej, nakazaną w § 4 u. p. k. w., a to mianowicie przez odrzucenie wniosków obrony w kierunku stwierdzenia u oskarżonego wypadków padaczki oraz wyjaśnienia jego pożycia z żoną i wrogich ich zamierzeń w stosunku do oskarżonego.

Odrzucając wnioski odnośnie padaczki i wykluczając wszelkie zaburzenia psychiczne u oskarżonego, sąd a quo oparł się na orzeczeniu Szpitala Okręgowego Nr. I. w Warszawie i znawców lekarzy, przesłuchanych przy rozprawie głównej. Oba te orzeczenia jednak ze względu na swe uzasadnienia nie są tego rodzaju, aby usprawiedliwiały odrzucenie wniosków obrony na dalsze badanie wypadków padaczki u oskarżonego.

Orzeczenie szpitala Warszawskiego widzi w oskarżonym typ wysoce anormalny i w swem zapoznaniu moralnem chępliwym i cynicznym i wyklucza u niego chorobę umysłową, jednak przesłanki, z których te wnioski wysnuto, nie są dość przekonujące, ani wyczerpujące materjał. Oskarżony, twierdząc, iż dotknięty jest chorobą padaczki, powoływał się na objawy tej choroby, które miały mieć miejsce w różnych szpitalach (Przemyśl, Kraków, Toruń), jakoteż w domu rodzinnym w Ostrowcu. Tymczasem orzeczenie szpitala Warszawskiego oparło się w tym kierunku jedynie na negatywnem zaświadczeniu szpitala w Modlinie, niedołączonem zresztą do aktów sprawy. Dalej oskarżony twierdził, iż z powodu padaczki był na rok urlopowany. Orzeczenie bez sprawdzenia tego zapodania nazywa je nieprawdopodobnem. Znawcy lekarze na rozprawie głównej, godząc się naogół z orzeczeniem szpitala warszawskiego, dodali szczegóły znamienne, a to, że o ileby zostało dowiedzione, że osk. R. . . . . jest chory na padaczkę, to aczkolwiek za czyny odpowiedzialny, uważany by być musiał za umysłowo zwyrodniałego, co się zaś tyczy zamroczenia ekwiwalentu padaczkowego — orzec nie mogli.

W tych warunkach, gdy obrona w toku rozprawy głównej zaofiarowała nowe dowody, które mogły dostarczyć materjału do bardziej wyczerpującego i stanowczego orzeczenia

lekarskiego, w którym nie byłoby już warunkowych zastrzeżeń i które oparteby było na informacjach pełnych z tych wszystkich szpitali, w których oskarżony się leczył, a w końcu także i na wyjaśnieniu powodów rocznego urlopu, to ze wszelkich miar wskazaniem było w uwzględnieniu § 4 u. p. k. w., wnioskom odnośnym obrony zadość uczynić, jeśli bowiem osiągnięte wyniki badań nie wykluczałyby nawet poczytania czynu karygodnego, to mogły ewentualnie mieć wpływ dla oskarżonego korzystny przy wymiarze kary.

Z tego również względu i wnioski obrony w kierunku wyświelenia pojęcia oskarżonego z żoną niestusznie sąd a quo odrzucił, jako dla orzeczenia obojętne; oczywiście słusznie wyrok zaczepiony wywodzi, że pobudki czynu dla orzeczenia o winie nie mają znaczenia przy kwalifikacji z art. 453. k. k. 1903 r., nie da się jednak bezwzględnie wykluczyć, że przy orzeczeniu kary pobudki czy motywów czynu mogą na szali zaważyć, a więc w danym zwłaszcza wypadku, gdy ustawowa sankcja karna waha się w szerokich granicach od 10 lat ciężkiego więzienia do kary śmierci, to odnośnie wnioski obrony uznane być muszą za usprawiedliwione.

Jak z powyższego wynika, nie można przyjąć niewątpliwie, aby odrzucenie wniosków obrony w kierunku stwierdzenia u oskarżonego objawów padaczki i wyjaśnienia jego pojęcia z żoną nie mogło wywrzeć na orzeczenie wpływu niekorzystnego dla oskarżonego (§ 359 u. p. k. w.), wobec czego zażalenie oskarżonego R. . . . . z p. 4. § 358 u. p. k. w. w tych dwóch kierunkach należało uznać za uzasadnione, i uwzględniając je już z tych przyczyn nieważności formalnej znieść wyrok w stosunku do osk. R. . . . . w całej osnowie jako nieważny.

Dalsze zarzuty, podniesione w zażaleniu tego oskarżonego z p. 4. § 358 u. p. k. w., przedstawiają się jako nieuzasadnione, albowiem wszystkie inne wnioski obrony, poza wyżej omówionym, zupełnie słusznie zostały odrzucone z powodów, przez sąd a quo naprowadzonych, a ich odrzucenie niewątpliwie pozostało bez wszelkiego wpływu na orzeczenie.

Nieważnością z p. 4. § 358 u. p. k. w. zaczyna wyrok także zażalenie nieważności osk. S. . . . . z powodu rzekomego ograniczenia obrony i to w różnych kierunkach, zażalenie to jednak przedstawia się jako oczywiście nieuzasadnione.

Bezprzedmiotowy jest zarzut przesłuchanie świadków Perlika i Topolskiego bez dobrodziejstwa z § 190 u. p. k. w., gdy żaden z nich świadczenia nie odmówił.

Zarzuty naruszenia § 285 i 287 u. p. k. w. nie znajdują usprawiedliwienia w treści protokołu rozprawy głównej, przeciwko któremu, jak z jego końcowego ustępu widać, strony żadnych zastrzeżeń nie podnosiły.

Zarzut odczytania w toku rozprawy głównej zeznań administracyjnych świadków R..... i A..... jest nieuzasadniony, gdyż zeznanie pierwszego z nich odczytano na wniosek obrony oskarżonego R..... i bez sprzeciwu oskarżonego S..... względnie jego obrońcy, zeznanie zaś administracyjne św. Augustyna wogóle odczytane nie było.

Odrzucenie wniosku obrony na przesłuchanie nowo przeprowadzonego św. Rurki jest zupełnie uzasadnione i oczywiście nie mogło wywrzeć na orzeczenie wpływu dla oskarżonego Soleckiego niekorzystnego, wobec tego, że sąd a quo już na podstawie wyjaśnień samego oskarżonego S..... przyjął, że powrócił on krytycznego dnia do koszar około godziny 3-ej a więc starczyło mu czasu na to, aby uczestniczył w czynie karygodnym.

W końcu swego wywodu oskarżony S..... zaczyna wyrok nieważnością materjalną z p. 10 § 358 u. p. k. w. i w tym kierunku zażalenie to uznane być musi za uzasadnione.

Sąd a quo przyjął za udowodnione, że pomoc S..... ogranicza się do zdjęcia rzeczy z trupa, zaciągnięcia go ze sprawą śmierci nad brzeg, ukrycia go tamże i przyrzeczenia, że sprawcy nie zdradzi. Następnie sąd orzekający nie przyjął, iżby S..... z głównym sprawcą R..... umówił się do wspólnego dokonania czynu, lecz jedynie był zdania, że powyżej naprowadzone czynności S..... stanowiły pomoc w zabójstwie i w chwili, kiedy rozpoczął S..... działać, czyn karygodny (zabójstwo) nie było ukończone. Mniemanie to sądu jest niesłuszne, albowiem z chwilą nastania śmierci osoby, na którą targnął się R....., a co nastąpiło, wedle ustaleń sądu a quo, przed przybyciem S..... zbrodnia zabójstwa została ukończona i S..... nie mógł pomagać do dokonania zabójstwa. Pomoc jego była skierowana jedynie do zatarcia śladów zbrodni zabójstwa, a nie oparta była na poprzednim porozumieniu co do całokształtu przestępstwa (zabójstwa). Słusznie więc w tym kierunku przedstawia się zaskarżenie wyroku przez obrońcę S..... z powodu zachodzącej nieważności z § 358:10 p. k. w.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, iż nawet w razie, gdyby uczestnictwo w zabójstwie zachodziło, co

niema miejsca, to kwalifikacja czynu S..... z § 455, pkt. 1 k. k. og. 1903 r. byłaby wadliwą, gdyż Solecki wobec zamordowanej nie stał w żadnym stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa (art. 51 k. k. og. ust. przedostatni).

Uznając wobec powyższego zażalenie nieważności oskarżonego S..... z p. 10 § 358 u. p. k. w. za uzasadnione, należało znieść zaczepiony wyrok o ile zasądza tego oskarżonego. Nie mógł jednak Najwyższy Sąd Wojskowy w to miejsce orzec w sprawie samej, nie znajdując po temu dostatecznej podstawy w zaczepionym wyroku, wobec czego nie da się uniknąć ponownej rozprawy w tym kierunku przed sądem I-szej instancji.

Jak z powyższych wywodów wynika, wyrok zaczepiony w stosunku do obu oskarżonych z naprowadzonych już powodów musi być zniesiony z zarządzeniem ponownej rozprawy przed sądem I-szej instancji, wobec czego za zgodą prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego należało uchwalić, jak to wyżej w pkt. 2-gim sentencji wyrażono, po myśli § 365 u. p. k. w., przez co stało się bezprzedmiotowe i rozpoznania nie wymaga zarówno zażalenie nieważności prokuratora z p. 11 § 358 u. p. k. w., jakoteż zażalenie nieważności oskarżonego R..... z p. 10 i 11 § 358 u. p. k. w. oraz odwołanie prokuratora i oskarżonego S.....

Zauważa się, że po myśli §§ 307 i 308 u. p. k. w. orzeczenie o narzędziach przestępstwa nie należy do wyroku, że przeto i orzeczenie po myśli art. 36 k. k. 1903 r. nie powinno się znajdować w wyroku, lecz być objęte oddzielną uchwałą trybunału orzekającego.

Nr. 203.

Orzeczenie N. S. Wojsk. z dnia 28 listopada 1922 r. R. 908/22. Przewodniczący generał-brygady Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator Najwyższego Sądu Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Art 19 przep. przech. do og. kod. ros. nie ma zastosowania w wypadkach, skazania za przestępstwa wojskowe.

(Art. 19, 20, 21 22 przep. przech. do og. kod. ros., § 413, 418, 419 p. k. w. Art. 9, 11, 14, 15 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 369).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 28 listopada 1922 r., na skutek zażalenia nieważności w obronie ustawy wniesionego przez prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia

24 października 1922 r. Lcz. R. 1182/22 przeciw prawomocnemu wyrokowi wojskowego sądu okręgowego Nr. II w Lublinie z dnia 28 czerwca 1922 r. K. 516/21, mocą którego ppor. Marjan S. . . . uznany został winnym występku fałszu w służbie z § 139 w. k. k. ust. ost. i wykroczenia nadużycia władzy z art. 636, pkt. 1 og. k. k. i zasądzony po myśli § 139 w. k. k. ust. ost. przy zastosowaniu art. 19 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. na karę aresztu domowego przez 4 tygodnie, przyczem na zasadzie art. 19 i 20 przepisów przechodnich do k. k. z r. 1903 zawieszono wykonanie kary na czas jednego roku,

orzekł:

powołany wyrok narusza ustawę w przepisie art. 19 przep. przech. do k. k. z r. 1903.

Orzeczenie to nie ma skutków dla oskarżonego.

Powody.

Prokurator przy Najwyższym Sądzie Wojskowym wniósł zażalenie nieważności w obronie ustawy z powodu, iż powołany wyrok narusza ustawę w przepisie art. 19 przep. przech. do k. k. z roku 1903, albowiem art. ten zdaniem jego do osób wojskowych nie ma zastosowania.

W uzasadnieniu zażalenia nieważności prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego, wychodząc z założenia, że art. 19 przep. przech. jest przepisem proceduralnym, który niewłaściwie został włączony do kodeksu materialnego, wyraził pogląd, że ustawa wojskowego postępowania karnego wydana później, niż przepisy przechodnie do k. k. 1903 r., w myśl zasady *lex posterior derogat priori*, uchylila moc obowiązującą tegoż przepisu w odniesieniu do osób wojskowych. Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego jest więc zdania, iż art. ten w żadnym wypadku do osób wojskowych zastosowania mieć nie może. Na uzasadnienie tego twierdzenia naprowadza wywód zażalenia nieważności i tę okoliczność, że gdyby ustawodawca uważał za konieczne i wskazane utrzymanie tego przepisu i w stosunku do osób wojskowych, to, wydając w roku 1920 dla wszystkich trzech zaborów ustawę wojskowego postępowania karnego, wprowadziłby podobny przepis do tej ustawy względnie dał wskazówkę na to, że przepis art. 19 przep. przech. ma i do wojskowych zastosowanie, gdyż inaczej jest nie do pomyślenia, aby chciano wojskowych wypadkowo popełniających przestępstwo w b. zaborze rosyjskim postawić w lepsze warunki, niż wojskowych popełniających

przestępstwa w b. zaborach austriackim i niemieckim, gdzie w obowiązujących ustawach podobnego przepisu nie ma.

Najwyższy Sąd Wojskowy nie podziela wyżej wyrażonego poglądu. Przepisu art. 19, 20, 21, 22 przep. przech. nie należy rozumieć wyłącznie jako norm wykonania kar. Przepis art. 19 przep. przech. i następnych zawierają bowiem normy t. zw. warunkowego skazania. Jest ono wyłączną prerogatywą sędziego, musi być w wyroku wyrażone, zależy od uznania sądu o ile tenże sąd uzna słuszność tej niejako ulgi nadzwyczajnej dla pewnych szczegółowych względów w art. 20 przep. przech. naprowadzonych.

Wobec tego niesłusznem jest, zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego, zapatrywanie, iż ustawa postępowania karnego te przepisy art. 19 — 22 uchyliła. W chwili wprowadzenia wojsk. proc. karn. przepisy przechodnie do k. k. z r. 1903 obowiązywały i gdyby ustawodawca przepisów tych art. nie chciał stosować do osób wojskowych, to byłby musiał te przepisy uchylić wyraźnie, bo ustawa wojskowego postępowania karnego nie znająca instytucji warunkowego skazania, nie mogła jej milcząco uchylić, zwłaszcza, że przepisy te nie są z tą ustawą sprzeczne. § 413 w. p. k. postanawia: „każdy wyrok orzekający karę należy z reguły wykonać niezwłocznie“; jako wyjątki od tej reguły przedstawiać się będzie „odłożenie wykonania kary z powodu choroby w myśl § 418 w. p. k.“, odroczenie względnie przerwa wykonania kary w myśl § 419 w. p. k. z powodu a) względów służbowych, b) względów osobistych skazanego i jego rodziny. Nie jest więc zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego słusznem zapatrywanie, że ustawodawca, chcąc utrzymać te przepisy odnośnie do osób wojskowych w mocy w chwili wprowadzenia procedury wojskowej, potrzebowałby wprowadzać do procedury podobny przepis.

To, że obywatele jednej dzielnicy jako przestępcy są korzystniej traktowani, niż przestępcy innej dzielnicy, nie może mieć decydującego znaczenia, bo w obecnych różnych ustawodawstwach dzielnicowych jest to objaw zwykły, wskutek różności ustaw obowiązujących nie do uniknięcia.

Najwyższy Sąd Wojskowy jest więc zdania, iż artykuły od 19 — 22 przep. przech. w odniesieniu do przestępstw pospolitych, przez osoby wojskowe popełnionych, nie utraciły mocy obowiązującej.

Poniżej wypadnie jeszcze naprowadzić powody, dla których jednak Najwyższy Sąd Wojskowy warunkowe skazanie

z art. 19 przep. przech. do przestępstw k. k. wojskowego uważa za niedopuszczalne.

Art. 9 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. wpr. w. k. k. wskazywałby wprawdzie na dopuszczalność stosowania przepisów art. 19 przep. przech., jako przepisów ogólnych do zbrodni i występków wojskowych, jednakowoż tak nie jest.

Traktowanie co do przestępstw wojskowych narówni żołnierzy wszystkich pułków i oddziałów, gdziekolwiekby ci służyli, wysuwa się na pierwszy plan, czemu zresztą ustawodawstwo dało wyraz, wprowadzając we wszystkich dzielnicach Polski jeden kodeks wojskowy t. j. niemiecki.

W artykułach 11—14 r. R. M. z 10.V.1920 r. wpr. w. k. k. reprodukuje ustawodawca z pewnemi zmianami przepisy przechodnie do k. k. z r. 1903, a mianowicie art. 24 i następne o tymczasowym zwolnieniu z zamknięcia skazanych, o ile w czasie odbywania kary dobrze się sprawowali.

Tem samem ujawnił się dość jasno zamiar ustawodawcy włączenia do wojsk. k. k. jedynie norm ostatecznych, zawartych w art. 24 i następnych przep. przech., a zarazem pominięcia „warunkowego skazania” odnośnie do przestępstw wojskowych; art. 11 r. R. M. przejął instytucję tymczasowego zwolnienia tylko w razie skazania za przestępstwa wojskowe.

Art. 15 przep. wpr. w. k. k. jest do pewnego stopnia potwierdzeniem powyższego poglądu. Artykuł ten postanawia, że przepisów ustaw karnych dzielnicowych z nadzwyczajnym łagodzeniem kar nie stosuje się do zbrodni i występów przewidzianych w k. k. w. Jeśli zważy się, że warunkowe skazanie w myśl art. 19 przep. przech. jest najdalej idącą formą nadzwyczajnego złagodzenia kary, to musi się dążyć do wniosku, iż interpretacja ustawy wykluczająca stosowanie art. 19 przep. przech. odnośnie do przestępstw wojskowych jest słuszną.

Gdy więc w danym wypadku oskarżony skazany został w myśl k. k. wojsk., zastosowanie art. 19 przep. przech. nie odpowiadało ustawie.

Wobec naruszenia przez sąd I-szej instancji powołanego przepisu musiał Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenie nieważności w obronie ustawy uwzględnić.

Orzeczenie to opiera się na przepisie § 378 w. p. k.

Nr. 204.

O. N. S. Wojsk. z dnia 2 grudnia 1922 r. R. 929/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik dr. Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca z urzędu adwokat Chmurski.

Przyjęcie lub nieprzyjęcie „wypadku mniejszej wagi“ w rozumieniu k.k.w. nie jest kwestją kwalifikacji czynu, lecz pytaniem odnoszącem się do wymiaru kary i dlatego nie może być zaskarżonem na zasadzie § 358 pkt. 10 p.k.w. — lecz na zasadzie pkt. 11 § 358 p.k.w. względnie odwołaniem

Przestępstwo z § 97 k.k.w. jest zawsze zbrodnią, z wyjątkiem wypadku przewidzianego w § 98 ust. ost. k.k.w. (§ 358 pkt. 5, 10, 11 p.k.w., §§ 97 i 98 k.k.w., §§ 323 i 326 niem. proc. karn. wojsk.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 2 grudnia 1922 r. rozpatrując wniesione przez prokuratora wojskowego i oskarżonego Mikołaja S..... zażalenie nieważności przeciw wyrokowi wojskowego sądu okręgowego Nr. VI we Lwowie z dnia 4 października 1922 r. k. o. 420/22, którym oskarżony S..... uznany został winnym występku z § 94 i 97 k.k.w. i zasądzonym po myśli § 97 k.k.w. przy zastosowaniu art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Nr. 59 Dz. Pr. na karę więzienia przez jeden rok, do której to kary po myśli art. 10 cyt. rozp. wliczono areszt śledczy od dnia 6 marca 1922 r.,

o r z e k ł:

nie uwzględnia się zażalenia nieważności prokuratora wojskowego jako nieuzasadnionego, zaś oskarżonego — jako nie dopuszczalnego.

P o w o d y:

Prokurator wojskowy, przytaczając cyfrowo przyczynę nieważności z pkt. 10 § 358 w.p.k. z powodu podciągnięcia czynu będącego podstawą orzeczenia przez błędne tłumaczenie ustawy pod przepis karny, który nie ma do niego zastosowania — wywodzi zażalenie w tym kierunku, że w czynie oskarżonego nie można się absolutnie dopatrzeć „wypadku mniejszej wagi“.

Wywód ten uznał Najwyższy Sąd Wojskowy jako odnoszący się do przyczyny nieważności z pkt. 11 § 358 w.p.k.

a nie mylnie z pkt. 10 tego przepisu, albowiem przyjęcie wypadku mniejszej wagi nie jest kwestją kwalifikacji czynu, lecz pytaniem odnoszącem się do wymiaru kary. Wypływa to najwyraźniej z postanowień §§ 323 i 326 niemieckiego wojskowego postępowania karnego, na które powołać się należy, albowiem „wypadki mniejszej wagi“, znane tylko obowiązującemu w. k. k. nie są znane obowiązującemu postępowaniu karnemu, gdy zaś niemieckie wojskowe postępowanie karne w § 326 w. p. k. stawia „wypadki mniejszej wagi“ na równi z okolicznościami łagodzącymi a te, jako mające wpływ na wymiar kary, uwzględnione są w pkt. 11 § 358 w. p. k., zarzut przyjęcia „wypadku mniejszej wagi“, przy zachodzących po temu warunkach, z tego pkt. a nie z pkt. 10 § 358 w. p. k. może być podniesiony i rozpatrywany.

Rozpatrując zarzut sam uznał go Najwyższy Sąd Wojskowy za nieuzasadniony. Niesłusznem jest zdanie żalącego się prokuratora jakoby podmiotowe momenty nie uzasadniały przyjęcia „wypadku mniejszej wagi“, bo są raczej okolicznościami łagodzącymi, a gdy sąd pierwszy wymierzył karę jednego roku więzienia, nie przekroczył granicy ustawowego wymiaru kary przewidzianego w tym wypadku od miesiący sześciu.

Na wywody prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zauważa Najwyższy Sąd Wojskowy, iż podziela zdanie, że przestępstwo wojskowe, z § 97 w. k. k. we wszystkich wypadkach jest zawsze zbrodnią, a nie, jak sąd pierwszy orzekł, występkiem — kwestji tej atoli jako zażaleniem nieważności niepodniesionej nie rozpatrywał, a z urzędu na niekorzyść oskarżonego postąpić nie mógł.

Oskarżony zaskarża powołany wyrok z przyczyny nieważności z pkt. 5 § 358 w. p. k.

Zarzut sprzeczności i niejasności uznał atoli Najwyższy Sąd Wojskowy za niedopuszczalny, albowiem żalący się nie wykazuje co do jakich okoliczności stanowczych orzeczenie jest sprzeczne samo ze sobą lub z wynikami rozprawy i którymi — oraz nie wykazuje na czym niejasność orzeczenia polega. Wywodząc jednostronnie obronę oskarżonego i czyniąc jednostronne wnioski, chciałby osk. widzieć zupełność orzeczenia w tem, że sąd pierwszy co do momentów z tych wnioskowań wypływających, nie zajął stanowiska. W ten sposób sformułowany zarzut jest również niedopuszczalny, gdyż nie zajmuje się tem, co rozprawa ujawniła i tem co sąd przyjął za ustalone, lecz nagromadza

swoje wnioski. Podniesionej przy rozprawie przed Najwyższym Sądem Wojskowym kwestji pominięcia zeznań por. Kuśmierczyka, odnoszących się do zeznań oskarżonego przez por. Willonka, nie mógł Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrywać jako zażaleniem nieobjętej.

Nr. 205.

O. N. S. W. z dnia 5 grudnia 1922 r. R. 879/21. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik Rzymowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Janczewski, obrońca z urzędu adwokat Sylwestrowicz.

Rozporządzenia Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej wydane dla dzielnicy pruskiej straciły swoją moc obowiązującą odnośnie do sądownictwa wojskowego, z chwilą wejścia w życie rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368 i 369 w przedmiocie wprowadzenia w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej austr. ustawy wojsk. post. karnego z r. 1912 i wojsk. kod. niem. z r. 1871.

(R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59 poz. 368 i 369).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez prokuratora przy wojskowym sądzie okręgowym Nr. VII. w Poznaniu zażalenie nieważności przeciw wyrokowi sądu Okręgu Generalnego w Poznaniu z dnia 11.VIII.1921 r. Lcz. K. 381/21, którym sierż. sztab. Jan K..... z 73 P.P. uznany został winnym występku z § 122 w.k.k. i zasądzonym w myśl tegoż § na karę trzymiesięcznego aresztu lekkiego,

orzekł:

w uwzględnieniu zażalenia nieważności prokuratora znosi się w zaskarżonym wyroku orzeczenie co do kary i zasądza się oskarżonego sierżanta szt. Jana K..... za występku z § 122 w.k.k. w myśl tego paragrafu na karę jednego tygodnia aresztu lekkiego.

Powody.

Prokurator wojskowy uzasadnia przyczynę nieważności z pkt. 11. § 358 w.p.k. tem, że ponieważ ustawa wyraźnie podaje, że w wypadkach mniejszej wagi można zmniejszyć karę do tygodnia aresztu, przeto sąd przekroczył granicę

przysługującego mu prawa łagodzenia kary tem więcej, że rozp. k. n. r. L. e 21/I.1919 r. nie może mieć zastosowania wobec wprowadzenia w życie postępowania karnego wojskowego zatwierdzonego przez ministra spraw wojskowych dnia 17.VII.1920 r. Nr.6036/W.M.20, Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zarzut ten za słuszny i na podstawie § 371 ust. III. pkt. 4. w. p. k. zniósł orzeczenie co do kary i orzekł w sprawie samej, przyjmując słusznie przez sąd I-szej instancji przytoczone okoliczności łagodzące.

Nr. 206.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 6 grudnia 1922 r. R. 770/22.

Ze względu, iż przestępstwa z §§ 96 i 97 k. k. w. — z wyjątkiem wypadków przewidzianych w § 98 ust. ost. k. k. w. — są zawsze zbrodniami, należy wyznaczyć oskarżonemu na zasadzie § 88 p. k. w. obrońcę z urzędu o ile sam nie zechce wybrać sobie obrońcy

(§§ 96, 97, 98 k. k. w., §§ 88, 89, 358, pkt. 2 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 6 grudnia 1922 r. na osiedzeniu dyspozycyjnem rozpatrywał wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi wojskowego sądu okręgowego Nr. VI we Lwowie z dn. 17 sierpnia 1922 r. Lcz. k. r. 809/22, którym szereg. Stanisław S. . . . z 19 P. P. uznany został winnym a) przest. z § 91 k. k. w., b) przest. z § 94 k. k. w. ad c) przest. z § 97 k. k. w. i został za to po myśli § 97 zdanie 2-gie i § 98 ust. 2 k. k. w. przy zastosowaniu art. 19 rozp. Rady Min. z dn. 10.V.1920 r. D. U. Nr. 59 ex 20 poz. 369 zasądzony na karę więzienia przez 7 miesięcy, na którą to karę policzono mu po myśli § 2 w. p. k. karę dyscyplinarną 21 dni aresztu ciężkiego, orzeczoną i wykonaną przez dowództwo 19 P. P., i po wysłuchaniu prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego i za jego zgodą,

u c h w a l i ł :

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego z pkt. 2, § 358 w. p. k., powyższy wyrok w całej osnowie jako nieważny znieść i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia przez sąd I-szej instancji.

P o w o d y :

Akt oskarżenia zarzuca oskarżonemu pomiędzy innymi także „przestępstwo z § 97 w. k. k.“. Przepis § 97 w. k. k.

oznacza karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat trzech już w przypadku zdania pierwszego tegoż paragrafu.

W myśl ustępu 2, § 16 w. k. k. może zatem kara z § 97 w. k. k. wynosić lat 15, ponieważ § 97 w. k. k. nie zawiera najwyższego, lecz najniższy wymiar kary. Przepięstwo z § 97 w. k. k. jest zatem na zasadzie § 1 w. k. k. zawsze zbrodnią wojskową zagrożoną karą surowszą od kary na wolności aż do pięciu lat.

W myśl § 88 w. p. k. należy w danym wypadku oskarżonemu wyznaczyć obrońcę z urzędu do rozprawy głównej.

Rozprawa główna przed sądem I-szej instancji odbyła się w nieobecności obrońcy chociaż w danym wypadku była obrona obowiązkowa w myśl § 88 w. p. k. jak to słusznie wywodzi obrona w zażaleniu nieważności.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zażalenie nieważności oskarżonego z pkt. 2, § 358 w. p. k. za uzasadnione i za zgodą prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego zniósł wyrok sądu I-szej instancji i zarządził ponowną rozprawę główną przed sądem I-szej instancji.

Rozstrzygnięcie Najwyższego Sądu Wojskowego polega na przepisie § 365 w. p. k.

Nr. 207.

Orzeczenie N. S. Wojsk. z dnia 6 grudnia 1922 roku R. 902/22. Przewodniczący generał-brygady Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. pułkownik dr. Armiński.

§ 13 k. k. w. łącznie z przepisem § 70 k. k. w. wymiar drugi nie ma zastosowania do wypadków, gdy poprzednia dezercja puszczoną została w niepamięć na zasadzie ustawy amnestyjnej.

(§§ 13, 70 k. k. w., § 358 pkt. 11 p. k. w., ustawa amnestyjna z dnia 24 maja 1921 r. Dzun. Nr. 42).

Najwyższy Sąd wojskowy na skutek odwołania oskarżonego Stanisława S. . . . od wymiaru kary, orzeczonej wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. VI we Lwowie z dnia 12 października 1922 r. k. o. 1224/22, którym za występki samowolnego oddalenia się z § 64 w. k. k. i występki dezercji z § 69 w. k. k. skazany został po myśli § 70 w. k. k. wymiar drugi na 2 lata więzienia z policzeniem po myśli art. 10 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r.

Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 aresztu śledczego od dnia 15 kwietnia 1922 r. do 12 października 1922 r. i z orzeczeniem po myśli § 74 w. k. k. przeniesienia do II klasy żołnierzy,

orzekł:

zauważywszy z urzędu po myśli § 354, ust. 2 w. p. k. nieważność wyroku z przyczyny nieważności z pkt. 11 § 358 w. p. k. znosi się w powołanym wyroku ustęp o karze i skazuje się oskarżonego za występki z §§ 64 i 69 w. k. k. po myśli § 70 w. k. k. przy zastosowaniu art. 10 rozp. Rady Min. Nr. 59/20, poz. 369 Dz. Ust. na karę więzienia przez 1½ roku, oraz orzeka się po myśli § 74 w. k. k. przeniesienie do II klasy żołnierzy i zalicza się po myśli art. 10 cyt. rozp. Rady Min. areszt śledczy od 15 kwietnia 1922 r.

Powody.

Rozpatrując odwołanie oskarżonego, zauważył Najwyższy Sąd Wojskowy, że sąd pierwszy na niekorzyść oskarżonego przekroczył swą władzę karania, a to wskutek przyjęcia wypadku powtórnej dezercji. W danej sprawie wypadek ten nie zachodzi, albowiem poprzednia dezercja, za którą oskarżony został ukarany, popełnioną została przed 17 marca 1921 r. i co do niej musi mieć zastosowanie ustawa amnestyjna z dnia 24 maja 1921 r.

Ustawa z dnia 24.V.1921 r., zawierająca postanowienia amnestyjne a nie jedynie ulaskawiające, nie jest jedynie wyrazem łaski głowy państwa, umocowanej jedynie do abolicji kar, ale pochodzi od ciała ustawodawczego, mającego władzę, poza darowaniem kar, przebaczenia czynów. Jako ustawa może być interpretowaną tylko wedle ogólnych zasad tłumaczenia ustaw.

Tłumacząc postanowienia art. 7 tejże ustawy, musi się wziąć pod uwagę postanowienia art. 4 i 5, odnoszące się do przestępstw pospolitych. W art. 4 mówi się o zupełnem puszczaniu w niepamięć i przebaczeniu przestępstw, zaś w art. 5 jedynie o wykonaniu kar niewykonanych, a to odnośnie do kategorii przestępstw w tych artykułach wymienionych. Art. 7 natomiast z wyjątkami w ustępie drugim tego artykułu wymienionymi mówi o puszczaniu w niepamięć i przebaczeniu przestępstw wojskowych wogóle, darowaniu kar za nie, umorzeniu dochodzeń. Znaczy to ponad wszelką wątpliwość, że ustawodawca nie chce pamiętać sprawcom ich czyny, kwalifikujące się jako przestępstwa wojskowe —

z zastrzeżeniami wyjątkami — popełnione przed 17 marca 1921 r., a — gdy tak jest — niemożna sprawcy przy powtórzeniu przestępstwa wojskowego przypominać jego poprzedniego czynu, przed 17 marca 1921 r. popełnionego, ani w formie recydywy ani przy wymiarze kary, jako okoliczności obciążającej.

W danym więc wypadku niesłusznie sąd pierwszy przyjmując recydywę wymierzył karę z § 70 ust. drugi w. k. k.

O ile sąd pierwszy przy tem postanowieniu kierował się — co atoli w wyroku nie jest widocznem — przepisem ustępu drugiego § 13 w. k. k., zauważa się, że ustęp ten mówi tylko o darowaniu kary, a mówi tak dlatego, że został skoncypowany i stał się ustawą w czasach, gdy nie przewidywano i nie miano potrzeby przewidywać przebaczenia czynów drogą ogólnej historycznymi chwilami wywołanej amnestji, oraz że ustawa amnestyjna z dnia 24 maja 1921 r., jako późniejsza, ma moc zmieniania, rozszerzenia lub znoszenia postanowień wcześniejszych.

Postępując z urzędu w myśl § 354 ust. 2 w. p. k., orzekł Najwyższy Sąd Wojskowy jak w sentencji przy uwzględnieniu okoliczności, mających wpływ na wymiar kary, przez sąd pierwszy przyjętych.

Nr. 208.

O. N. S. Wojsk. z dnia 9 grudnia 1922 r. R. 909/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Zagrożone karą w przepisie art. 109 k. k. 1903 r. działanie przestępne polega na wstąpieniu do wojska nieprzyjaciela lub niewystąpieniu z takiego wojska i to niezależnie zupełnie od tego, czy jest ono połączone ze szkodzeniem armji własnej lub z pomocą nieprzyjacielskiej i niezależnie zupełnie od pobudek, któremi się sprawca kierował, a które ewentualnie mogą stanowić okoliczności łagodzące lub obciążające.

(Art. 109 og. kod. ros., §§ 307:7 i 310 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 9 grudnia 1922 r. rozpatrywał wniesione z polecenia ministra spraw wojskowych z dnia 23 października 1922 r. Nr. 9040/III/22 przez prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego pod datą 24 października 1922 r. R. 1187/22 zażalenie nieważności w obronie

ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi wojsk. sądu okr. Nr. IX w Brześciu n/B. z dnia 18 lipca 1922 r. K. O. 247/22, którym oskarżony kanonier 30 P. A. P. Jan J. . . . . po myśli § 306, p. 4 u. p. k. w. dla braku istoty czynu uwolniony został od oskarżenia o zbrodnię zdrady kraju z § 109 k. k. 1903 r. rzekomo przez to popełnioną, że w styczniu 1920 r. wstąpił do oddziału międzynarodowego czerwonej armji w Krasnojarsku, będąc obywatelem polskim,

orzekł:

zaczepiony wyrok narusza ustawę w przepisach art. 109 k. k. 1903 r., co pozostaje bez skutków dla oskarżonego.

Powody.

Prokuratura zarzuca, że wyrok zaczepiony narusza nie tylko art. 109 k. k. 1903 r., lecz równocześnie także § 306, pkt. 4 łącznie z §§ 307, p. 7 i 310 p. k. w. z braku powodów orzeczenia.

Najwyższy Sąd Wojskowy jest zdania, że w danym wypadku zachodzi jedynie naruszenie art. 109 k. k. 1903 r. polegające na mylnej interpretacji tego przepisu przez sąd I-szej instancji, że natomiast wyrok zaczepiony nie jest dotknięty brakiem powodów, że nie ma miejsca przeto naruszenie samoistne §§ 306, p. 4, § 307, p. 7. i § 310 u. p. k. w., a to, w czem prokuratura upatruje naruszenie ostatnio przeprowadzonych przepisów proceduralnych, stanowi tylko nieodzowną konsekwencję logiczną błędnej interpretacji przez sąd a quo art 109 k. k. 1903 r.

Jak z powodów zaczepionego wyroku wynika, sąd a quo przyjął za uzasadnione, że skazany, będąc obywatelem polskim, wstąpił w pierwszej połowie 1920 r. świadomie i dobrowolnie do armji rosyjskiej bolszewickiej na Syberji i pełnił w tej armji służbę wojskową, zdając sobie sprawę, że armja ta względem Polski wówczas była nieprzyjacielską. W ten sposób sąd a quo ustalił wszystkie istotne cechy zbrodni z art. 109 k. k. 1903 r., a pomimo to uwolnił osk. z tego jedynie powodu, że przyjął za uzasadnione iż wstąpienie oskarżonego do armji nieprzyjacielskiej nie miało na celu szkodzić Polsce w działaniach wojennych lub chęci pomocy nieprzyjacielowi.

W tym kierunku wyrok zaczepiony jest w sposób ustawowy pod względem formalnym uzasadniony, to też niema przyczyny zarzucać mu braku powodów. Inna rzecz, że merytorycznie pogląd sądu a quo jest nietrafny i że wskutek

tego należy przyznać, że orzeczenie zaczepione polega istotnie na naruszeniu ustawy nie formalnej jednak, lecz materialnej, a to mianowicie art. 109 k.k. 1903 r. Zagrożone karą w tym przepisie działanie przestępne polega na wstąpieniu do wojska nieprzyjaciela lub niewystąpieniu z takiego wojska i to niezależnie zupełnie od tego, czy jest ono połączone ze szkodzeniem armji własnej lub pomocą nieprzyjacielskiej i niezależnie zupełnie od pobudek, któremi się sprawca kierował, a które ewentualnie mogą stanowić okoliczności łagodzące lub obciążające, nie mogą jednak wykluczać kwalifikacji z art. 109 k. k. 1903 r. Sąd a quo stanął na odmiennym stanowisku, błędnie wykluczając istotę czynu karygodnego z art. 109 k. k. 1903 r. dlatego tylko, że oskarżony nie miał celu szkodzenia armji własnej ani chęci pomagania nieprzyjacielowi, a pobudką jego działania była jedynie chęć połączenia się z rodziną.

Pogląd ten sądu a quo jest oczywiście naruszeniem art. 109 k. k. 1903 r., które też w uwzględnieniu zażalenia należało stwierdzić, orzekając wobec uwalniającego wyroku w powyżej wyrażony sposób po myśli § 378, ust. 1 u. p. k. w.

Nr. 209.

O. N. S. Wojsk. z dnia 12 grudnia 1922 r. R. 899/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

W myśl § 1 w. p. k. ukaranie za zbrodnie i występki może nastąpić tylko na podstawie oskarżenia publicznego, przyczem po myśli § 302 ust. 1 w. p. k. sąd nie może uznać oskarżonego winnym takiego czynu, na który oskarżenie ani pierwotnie nie było skierowane, ani nie zostało rozszerzone podczas rozprawy głównej.

Brak wymaganego według ustawy polecenia właściwego dowódcy co do wniesienia oskarżenia — uzasadnia uwolnienie oskarżonego od winy i kary na zasadzie § 306 ust. 1 p. k. w.

(§§ 1, 302, 306, 307 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 12 grudnia 1922 r., rozpatrując wniesione przez prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym z rozkazu ministra spraw wojskowych zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi wojskowego sądu okręgowego we Lwowie z dnia 5 maja

1922 r., którym osk. Piotr W..... uznany został winnym wyst. zbiegostwa z § 69 w.k.k., wyst. zbycia przedmiotów służbowych z § 137 w.k.k., występku z § 460 u.k. z r. 1903 i § 138 w.k.k., wyst. z § 141 w.k.k. i zasądzonym po myśli § 70 w.k.k. przy zastosowaniu art. 19 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r. na karę więzienia przez 16 miesięcy, do której to kary wliczono areszt śledczy od 30 grudnia 1921 r. do dnia wyroku tudzież orzeczono po myśli §§ 74 i 40 w.k.k. degradację i przeniesienie do 2-ej klasy żołnierzy — a który to wyrok odnośnie do wyst. z § 137 w.k.k. wyrokiem Najwyższego Sądu Wojskowego z 5 sierpnia 1922 r. K. 449/22. zmieniony, a kara do 16 miesięcy więzienia podwyższoną została,

o r z e k ę :

powołanym wyrokiem naruszoną została ustawa w przepisach §§ 1 i 302 ust. 1. i § 306 ust. 1. w.p.k. oraz § 307 pkt. 6 w.p.k.

Ustęp wyroku, o ile nim skazany Piotr W..... uznany został winnym, że w czasie od 4 czerwca 1921 r. do dnia 21 lipca 1921 r. i od 20 października 1921 r. do 30 grudnia 1921 r. umyślnie i bezprawnie zbył drugą parę spodni, trzecią parę bielizny, plecak i menażkę, znosi się i uwalnia się Piotra W..... od oskarżenia w tym kierunku, a to w myśl § 306 pkt. 1 w.p.k.

Zresztą orzeczenie pozostaje bez skutku prawnego dla oskarżonego.

P o w o d y.

Podzielając zdanie prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym wyrażone w zażaleniu nieważności w obronie ustawy wniesionem, dopatrzył się Najwyższy Sąd Wojskowy w powołanym wyroku odnośnie do zbycia przez skazanego różnych przedmiotów służbowych następujących naruszeń ustawy:

1. §§ 1 i 302 ust. 1. § 306 ust. 1 w.p.k. W myśl § 1 w.p.k. ukaranie za zbrodnie i występki może nastąpić tylko na podstawie oskarżenia publicznego, przyczem po myśli § 302 ust. 1 w.p.k. sąd nie może uznać oskarżonego winnym takiego czynu, na które oskarżenie ani pierwotnie nie było skierowane, ani nie zostało rozszerzone podczas rozprawy głównej. Niezależnie od tego o ile zachodzi brak wymaganego według ustawy polecenia właściwego dowódcy, co do wnie-

sienia oskarżenia, to oskarżony winien być uwolniony od oskarżenia po myśli § 306 ust. 1. w. p. k.

W sprawie niniejszej, sąd a quo zasądzając oskarżonego za zbycie drugiej pary spodni, trzeciej pary bielizny, plecaka i menażki, które to przedmioty nie były objęte aktem oskarżenia, naruszył obowiązującą w procedurze wojskowej zasadę skargową.

II. § 307 pkt. 6 w. p. k. Sąd a quo zasądzając oskarżonego za bezprawne zbycie przedmiotów służbowych, pominął milczeniem oskarżenie w kierunku zbycia 2-ch par trzewików, 2-ch par onuc, czapki, bluzy i pary owijaczy, przez co wbrew powołanemu wyżej przepisowi, stanowiącemu powód nieważności, nie załatwił oskarżenia w zupełności.

Orzekając po myśli § 372 w. p. k., Najwyższy Sąd Wojskowy uznał, iż objęte sentencją uwolnienie nie ma wpływu na wymiar kary, orzeczonej wyrokiem tegoż sądu z 5 sierpnia 1922 r. R. 449/22.

Nr. 210.

O. N. S. Wojsk. z dnia 12 grudnia 1922 r. R. 918/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt (referent) i pułkownik Zbyszewski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski.

Zaliczenie aresztu śledczego na zasadzie § 55: a) austr. ust. karn. nie zależy od tego, czy okoliczności obciążające przeważają nad okolicznościami łagodzącymi, lecz rozstrzyga pod tym względem tylko ta okoliczność, czy skazany aresztu nie zawinił.

Okoliczność, że zawieszenie aresztu śledczego było według § 171, pkt. 2, 3 i 5 w. p. k. uzasadnione, nie stoi zupełnie na przeszkodzie zaliczeniu całego aresztu śledczego jako niezawinionego.

(§ 55 a) austr. ust. karnej, § 171: 2, 3 i 5 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 12 grudnia 1922 r. rozpatrując wniesione przez oskarżonych odwołanie przeciw wyrokowi wojskowego sądu okręgowego Nr. VI we Lwowie z dnia 4.X.1922 r. Lcz. Ko. 1165/22, którym st. ułan Władysław G. . . . . i uł. Kazimierz P. . . . . uznani zostali winnymi: a) występku dezercji z §§ 69 i 72 k. k. w., b) zbrodni kradzieży z § 171, 173, 174 II a) c) austr. u. k. i zasądzeni po myśli § 176, ust. 2. p. u. k. przy zastosowaniu art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. i § 74 k. k. w., osk. G. . . . .

Władysław na karę ciężkiego więzienia przez 18 miesięcy, obostrzonego 1 postem co 14 dni, z zaliczeniem do tej kary aresztu śledczego przez 3 miesiące, tak, że miałby jeszcze odcierpieć karę ciężkiego więzienia przez 15 miesięcy z tem obostrzeniem; osk. P..... Kazimierz na karę ciężkiego więzienia przez 14 miesięcy, obostrzonego 1 postem co 14 dni, z zaliczeniem do tej kary całego aresztu śledczego od 15.IV. 1922 r., t. j. przez 5 miesięcy 19 dni tak, że miałby jeszcze odcierpieć karę ciężkiego więzienia przez 8 miesięcy 11 dni z obostrzeniami, a nadto obaj na przeniesienie do II-ej kl. żołnierzy,

o r z e k ł :

w uwzględnieniu odwołania oskarżonego Władysława G..... wlicza mu się na zasadzie § 55: a) austr. u. k. cały areszt śledczy, od 15 kwietnia 1922 r. trwający, na poczet orzeczonej powyższym wyrokiem kary ośmiomiesięcznego obostrzonego ciężkiego więzienia, natomiast nie uwzględnia się odwołania oskarżonego P..... jako nieuzasadnionego.

P o w o d y.

Oskarżeni uzasadniają odwołanie z powodu wysokiego wymiaru kary nienaganną przeszłością i częściowym zwrotem skradzionych rzeczy.

Wobec tego, że osk. G..... był dwukrotnie dyscyplinarnie karany za niedbałe pełnienie służby jako komendant warty, nie można uznać jego przeszłości za nienaganną, z drugiej zaś strony powyższe kary dyscyplinarne za czyny odmienne od tych, za które obecnie został zasądzony nie mogą stanowić okoliczności obciążającej.

Natomiast łagodzi winę obu oskarżonych częściowy zwrot skradzionych rzeczy.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał mimo to karę obu oskarżonym przez sąd I-szej instancji wymierzoną za winie odpowiedzialną i odrzucił z tego powodu odwołanie P.....

Zaliczenie aresztu śledczego na zasadzie § 55 a) austr. u. k., który to przepis w danym wypadku jedynie może mieć zastosowanie nie zależy od tego, czy okoliczności obciążające przeważają nad okolicznościami łagodzącymi, lecz rozstrzyga pod tym względem tylko ta okoliczność, czy skazany aresztu nie zawinił. Sąd I-szej instancji nie ustalił, by osk. G..... starał się uchylić od postępowania karnego lub utrudniał bieg śledztwa lub w inny sposób zachowaniem się swoim po

aresztowaniu zawieszenie aresztu śledczego spowodował, należy więc uznać cały areszt śledczy za niezawiniony i zaliczyć mu na zasadzie § 55: a) austr. u. k., albowiem to, że zawieszenie aresztu śledczego było według § 171, pkt. 2, 3 i 5 w. p. k. uzasadnione, nie stoi zupełnie na przeszkodzie zaliczeniu całego aresztu śledczego jako niezawinionego. Orzeczenie powyższe polega na postanowieniach §§ 353: II i 354: I w. p. k.

Nr. 211.

Orzeczenie N. S. Wojsk. z dnia 13 grudnia 1922 r. R. 973/22. Przewodniczący generał-brygady Seyfried, sędziowie: pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Janczewski, obrońca z urzędu adwokat Pill.

Wprawdzie przepisy §§ 76 i 305 u. p. k. w. pozostawiają sądom orzekającym swobodę w ocenie środków dowodowych, jednak, aby ta swoboda nie stała się dowolnością, przepis § 310 u. p. k. w. stanowi, iż w wyroku należy podać nietylko, które okoliczności uznał sąd za udowodnione, lecz także z jakich powodów. Przepis ten obowiązuje w całej pełni i wówczas także, gdy przed sądem orzekającym staje pytanie, które z szeregu sprzecznych zeznań świadków uznać za wiarogodne, a którym tej wiarogodności odmówić. Rozwiązanie tego pytania powinno być w każdym wypadku wedle nakazu rzeczzonego § 310 u. p. k. w. uzasadnione w sposób jasny i przekonujący przez podanie istotnych powodów, gdy za takiego uzasadnienia brak to zaczeplenie z tego powodu wyroku nieważnością z p. 5 § 358 u. p. k. w. jest najzupełniej usprawiedliwione bez uchybienia przepisom §§ 76 i 305 u. p. k. w.

(§§ 76, 305, 310, 358: 5 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 13 grudnia 1922 r. rozpatrując wniesione przez prokuratora wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi wojskowego sądu okręgowego Nr. IV. w Łodzi z dnia 20 października 1922 r. Lcz. Ko. 14115/22, którym st. żandarm 4 dyw. żand. wojsk. Stefan R. .... został uznany winnym: występku fałszu z art. 441 k. k. og. z r. 1903 i występku z § 150 k. k. w. i zasądzony w myśl art. 441 k. k. og. z r. 1903 przy zastosowaniu art. 19 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. na karę 4 miesięcy więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego od dnia 19 czerwca 1922 r.

w myśl art. 54 k.k. og. z r. 1903, natomiast uwolniony po myśli § 306 p. 4. u.p.k.w. od oskarżenia o to, że działając w zмовie z cywilnymi: Józefem Jokiелеm, Herszem Ajznerem i Marjanem Słomką, będąc uzbrojony w karabin rzekomo jako żandarm, w służbie asystencyjnej, do wykonania której polecenia nie miał, dnia 3 maja wraz z Słomką, podającym się za agenta tajnego wszedł do mieszkania Szmula Bliбаuma w Łodzi i zagrożiwszy zaaresztowaniem go z powodu rzekomego posiadania nielegalnej karty demobilizacyjnej celem ukrycia się od służby w wojsku zmusił Eljasza Rusinowa, szwagra Bliбаuma do zapłacenia dnia 4 maja 1922 r. Słomce, tytułem okupu od zaaresztowania Bliбаuma sumy 30,000 mk., z której otrzymał i przyjął od Słomki 8,000 mk., przez co dopuścił się występku szantażu przewidzianego i zagrożonego karą art. 51 i 615 cz. 1 p. 2 k. k. og.,

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności prokuratora wojskowego z p. 5, § 358 u. p. k. w. jako uzasadnione, znosi się w zaczępionym wyroku część uwalniającą oskarżonego R. . . . . od oskarżenia o występек z art. 51 i 615 cz. 1, p. 2 k. k. 1903 r. jako nieważną w całej osnowie, oraz orzeczenie kary i w granicach zniesionego wyroku zarządza się ponowną rozprawę główną przed tym samym sądem I-szej instancji.

P o w o d y.

Prokurator wojskowy zaczępia jedynie tylko uwalniającą część wyroku przedewszystkiem nieważnością formalną z p. 5 § 358 u. p. k. w. z przyczyny braku powodów i niezupełności orzeczenia.

Brak powodów zażalenie wywodzi stąd, że sąd a quo z pośród trzech świadków, a to Jekiela, Słomki i Ejsnera — zeznania pierwszego uznał za wiarogodne, a zeznaniom dwóch innych tej wiarogodności odmówił, nie podając istotnych po temu powodów. Zeznania tych ostatnich Słomki i Ejsnera — sąd z quo zdyskwaliifikował, jak opiewają powody wyroku, z tego względu, że obaj ci świadkowie pozostają pod śledztwem, że ich zeznania należy traktować z ostrożnością, że ci właśnie świadkowie, jak również i oskarżony zeznali, iż ten ostatni w restauracji bawił krótki czas i wkrótce wyszedł, że prócz tych czterech osób w restauracji byli jeszcze jeden Słomka, którego rola została niewyjaśniona, że ich zeznania były chwiejne, a świadkowie ci, przypuszcza sąd a quo,

powodowali się chęcią wplątania do sprawy oskarżonego i salwowania drugiego Słomki, który był w restauracji. Tego rodzaju wywód zaczepionego wyroku stanowi w istocie tylko pozorne uzasadnienie tej różnicy, jaką czyni sąd a quo pomiędzy zeznaniami świadka Jekiela z jednej a świadków Słomki i Ejznera — z drugiej strony. Prawda, że ci dwaj ostatni nie zostali zaprzysiężeni po myśli § 200 u. p. k. w., lecz ten sam przepis — wedle protokołu rozprawy (bez podania punktu) spowodował, że sąd a quo odstąpił też od zaprzysiężenia świadka Jakiela. Wzmianka w powodach wyroku o „jeszcze jednym“ Słomce, którego rola pozostała niewyjaśniona i którego rzekomo pragnęli ci dwaj świadkowie salwować ze szkodą oskarżonego, jest zupełnie niejasna i jako taką wcale nie dowodzi niewiarogodności zeznań Słomki i Ejznera, ani też nie przemawia za wiarogodnością Jekiela. Tak samo nie jest żadnym w tym kierunku argumentem naprowadzona w powodach zaczepionego wyroku okoliczność, że wedle zeznań tych świadków oskarżony bawił w restauracji tylko krótką chwilę, zwłaszcza, że co do okoliczności zeznania ich pokrywają się z wyjaśnieniami samego oskarżonego, które wszak zaczepiony wyrok kwalifikuje, jako mające „wiele więcej szans do uznania ich wiarogodności“. Zupełnie już niezrozumiały jest argument sądu a quo iż zeznaniom Słomki i Ejznera nie dał wiary także z powodu ich chwiejności, gdy zeznania te co do istotnej okoliczności, że oskarżony przyjął od Słomki 8.000 mk., były jasne i stanowcze, zwłaszcza w zestawieniu z zeznaniami Jekiela, który jak to zaczepiony wyrok przyjmuje, nie zaprzeczył tego faktu w sposób zdecydowany, lecz zeznał jedynie, iż nie przypomina sobie, aby oskarżony kwotę 8.000 mk. otrzymał.

Prawda, że przepisy §§ 76 i 305 u. p. k. w. pozostawiają sądom orzekającym swobodę w ocenie środków dowodowych, jednak, aby ta swoboda nie stała się dowolnością, przepis § 310 u. p. k. w. stanowi, iż w wyroku należy podać nietylko, które okoliczności uznał sąd za udowodnione, lecz także z jakich powodów. Przepis ten obowiązuje w całej pełni i wówczas także, gdy przed sądem orzekającym staje pytanie, które z szeregu sprzecznych zeznań świadków uznać za wiarogodne, a którym tej wiarogodności odmówić. Rozwiązanie tego pytania powinno być w każdym wypadku wedle nakazu rzeczonoego § 310 u. p. k. w. uzasadnione w sposób jasny i przekonywujący przez podanie istotnych powodów; gdy zaś takiego uzasadnienia brak, to zaczepienie z tego

powodu wyroku nieważnością z p. 5. § 358 u. p. k. w. jest najzupełniej usprawiedliwione bez uchybienia przepisom § 76 i 305 u. p. k. w.

Wobec powyższego, gdy w danym wypadku, jak to wyżej wykazano, odrzucenie wiarogodności zeznań Słomki i Ejznera, a przyjęcie za wiarogodne zeznań Jakiela uzasadnione jest w istocie argumentami tylko pozornymi, to zaczepienie z tej strony wyroku sądu a quo nieważnością z p. 5. § 358 u. p. k. w. uznane być musi za uzasadnione z przyczyny braku powodów.

Przyznać należy również słuszność żalącemu się prokuratorowi, o ile zarzuca w swym wywodzie zażalenia dalszą nieważność wyroku z p. 5 § 358 u. p. k. w. z przyczyny niezupełności, która, jak to trafnie wywodzi zażalenie, polega na tem, że sąd a quo wbrew przepisowi § 305 u. p. k. w. nakazującemu ocenić całokształt materiału dowodowego, pominął i nie poddał swemu rozważaniu takich istotnych dla rozstrzygnięcia pytania o winie oskarżonego okoliczności jak to, że oskarżony był w mieszkaniu Blibauma w towarzystwie osoby nieuprawnionej, że zabraną kartę urlopową zwrócił Blibaumowi nie sam, lecz przez pośrednictwo Słomki, który właśnie 30.000 mk. otrzymał i nakoniec, że o czynności swej u Blibauma nie meldował przełożonej władzy, do czego był obowiązany, jak to z zeznania świadka Fiszera wypływa.

Jak przy ocenie zeznań świadków sąd orzekający ma pełną swobodę uznać jedne z nich za wiarygodne, a innym tej cechy odmówić, z jednym koniecznym warunkiem podania uzasadnienia w tym kierunku po myśli § 310 u. p. k. w., tak samo i przy ocenie ostatnio wskazanych, a w zaczepionym wyroku pominiętych okoliczności sąd a quo władny będzie dać im uwagę w tym lub innym kierunku z należytym znowu uzasadnieniem, nie może jednak pomijać tych okoliczności, jako dla rozstrzygnięcia w danych warunkach istotnych, gdyż pominięcie takie stanowi przewidzianą w p. 5 § 358 u. p. k. w. przyczynę nieważności wyroku, polegającą na niezupełności, zaczepienie przeto z tego powodu wyroku zażaleniem przedstawia się jako uzasadnione.

Gdy, jak to z naprowadzonych zasad wynika, już w uwzględnieniu zażalenia nieważności prokuratora z p. 5 § 358 u. p. k. w. zaczepiona uwalniająca część wyroku musi być zniesiona, to dalsze zażalenie tegoż z p. 9 a) § 358 u. p. k. w., dotyczące tej samej części wyroku I-szej instancji, należało uznać za bezprzedmiotowe i rozstrzygnąć w powyżej wyrażony sposób po myśli § 371 ust. 1. i 3 u. p. k. w.

Nr. 212.

O. N. S. Wojsk. z dnia 14 grudnia 1922 r. R. 893/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Joszt i pułkownik Zbyszewski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, adwokat Surewicz.

Sąd orzekający w myśl § 302 p. k. w. nie jest związany z kwalifikacją zamieszczoną w akcie oskarżenia, a jedynie nie może uznać oskarżonego winnym takiego czynu, na który oskarżenie nie było skierowane. W razie stwierdzonej identyczności czynu, brak podstawy do wniesienia zażalenia nieważności z pkt. 8 § 358 p. k. w.

Niezupełność w rozumieniu § 358 pkt. 5 p. k. w. zachodzi wówczas, gdy wyrok jakąś istotną okoliczność, która wyszła i była przedmiotem rozprawy, pominął milczeniem, zaś niejasność byłaby wtedy, gdyby ustalenia wyroku dopuszczały rozmaite a logicznie sprzeczne tłumaczenie. (§§ 302, 358:5, 8 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 14 grudnia 1922 r., rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi wojskowego sądu okręgowego Nr. V. w Krakowie z dnia 23 października 1922 r. Lcz. Ko. 561/22 IV, którym sierż. Alfred W. . . . . uznany został winnym przekroczenia oszustwa z § 197 i 461 u. k. i skazany po myśli § 461 u. k. na karę aresztu przez przeciąg jednego miesiąca,

orzekł:

zażalenie nieważności odrzuca się częścią jako niedopuszczalne, częścią jako nieuzasadnione.

Powody.

Zażalenie nieważności z przyczyny pkt. 8 § 358 w. p. k. jest nieuzasadnione, bo trybunał orzekający w myśl § 302 w. p. k. nie jest związany kwalifikacją zamieszczoną w akcie oskarżenia a jedynie nie może uznać oskarżonego winnym takiego czynu, na który oskarżenie nie było skierowane. W danym wypadku ta identyczność czynu bezwarunkowo zachodzi.

Zażalenie nieważności z pkt. 5 § 358 w. p. k. z powodu rzekomej niezupełności, niejasności i braku powodów jest częścią nieuzasadnione, częścią niedopuszczalne.

„Niezupełność” zachodziłaby wówczas, gdyby wyrok jakąś istotną okoliczność, która wyszła i była przedmiotem rozprawy, pominął milczeniem, zaś niejasność byłaby wtedy,

gdyby ustalenia wyroku dopuszczały rozmaite a logicznie sprzeczne tłumaczenia.

W danym wypadku ani jedno ani drugie przez obronę wymienione nie zostało.

Obrona natomiast polemizuje z swobodnem przekonaniem sądu, krytykując ustalenia w wyroku, a to jest niedopuszczalne (§§ 76 i 305 w. p. k.).

Że dalej o przyczynie nieważności określonej jako brak powodów nie może być mowy, wynika jasno z samej treści wyroku I instancji, który to wyrok ustalenie winy oskarżonego w kierunku oszustwa jasno i zrozumiale, nawet dość obszernie uzasadnił.

Podniesiony dalej zarzut nieprzesłuchania por. Paszyńskiego mógłby uzasadnić nieważność wyroku tylko wtedy, gdyby obrona na rozprawie wniosła o jego przesłuchanie uczyniła (pkt. 4 § 358 i 359), co jednak tu nie miało miejsca.

Podnosząc zażalenie nieważności z pkt. 9 a) § 358 w. p. k., nie opiera się obrona na ustaleniach sądowych, zaś zażalenie nieważności z pkt. tegoż § nie jest ustawowo wywiedzione, wobec czego zażalenie nieważności w tych ustępach jako niedopuszczalne uwzględnione być nie mogło.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego opiera się na § 371 ust. 2 w. p. k.

Nr. 213.

Orzeczenie N. S. Wojsk. z dnia 16 grudnia 1922 r. R. 852/22.

Obowiązująca ustawa nie przewiduje dla prokuratora żadnych środków prawnych przeciw uchwale sądu orzekającego, wypuszczającej oskarżonego na wolną stopę na zasadzie art. 169 rozp. Rady Min. z 10.V.1920 r., dzup. Nr. 59, poz. 368.

(§§ 312, 322, 327, 336 p. k. w., art. 166, 168 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 16 grudnia 1922 r. rozpatrując na posiedzeniu dyspozycyjnem w sprawie szer. 26 P. Uł. R. . . . . Adolfa, oskarżonego o występki z § 138 k. k. w. zażalenie prokuratora przeciw zarządzeniu wypuszczenia oskarżonego na wolność po wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego Nr. IX w Brześciu n/B. skazującym oskarżonego za występki kradzieży z art. 581 ust. 3 p. k. k. i za występki kradzieży z art. 581 ust. 1 p. k. k. i § 138 k. k. w. przy zastosowaniu art. 19

rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. na mocy art. 581 ust. III p. k. k. z r. 1903 w łączności z art. 53 a) p. k. k. z 1903 na karę 7-miu miesięcy i 15 dni więzienia z zaliczeniem na poczet tejże kary aresztu tymczasowego przez 7 miesięcy i 15 dni (art. 54 p. k. k.) z tem, iż karę uznaje się za odcierpianą.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu oświadczenia prokuratora N. S. Wojsk.,

uchwalił:

zażalenie prokuratora wojskowego przeciwko uchwale sądu o wypuszczeniu oskarżonego na wolną stopę odrzucić, jako niedopuszczalne.

Powody.

Zażalenie prokuratora wojskowego przeciwko uchwale trybunału orzekającego w myśl przepisów § 312 w. p. k. podjętej N. S. Wojsk. znalazł niedopuszczalnem wobec następujących danych.

W myśl § 327 w. p. k. zażalenia na uchwały sądu (§ 322 w. p. k. i art. 166 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r.) dopuszczalne są tylko w wypadkach, wyraźnie w ustawie przewidzianych.

Pomijając już nawet fakt, iż obowiązująca ustawa nie przewiduje dla prokuratora żadnych środków prawnych przeciw uchwale sądu orzekającego, wypuszczającego osk. na wolną stopę na zasadzie art. 168 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dzup. Nr. 59, poz. 368, zaznaczyć należy, iż po myśli cyt. właśnie art. r. R. M. i § 336 w. p. k. wypuszczenie oskarżonego, któremu sąd policzył odbyty areszt śledczy jako karę, mogło być wstrzymane tylko z powodu odwołania oskarżyciela, gdy osk. zgłosił odwołanie zaraz po ogłoszeniu wyroku a sąd nie zarządził wypuszczenia osk. na wolną stopę.

Ponieważ zaś oskarżyciel zgłosił w danym wypadku odwołanie dopiero na trzeci dzień — zażalenie na wypuszczenie osk. na wolną stopę przedstawia się już z tego powodu, jako ustawowo niedopuszczalne, a jako takie, należałoby je odrzucić.

Niezależnie od tego dodać należy, że sąd uważając karę za odcierpianą nie miał żadnych podstaw do dalszego zatrzymania osk. w areszcie i całkiem słusznie wydał nakaz zwolnienia go z aresztu.

Nr. 214.

O. N. S. Wojsk. z dnia 18 grudnia 1922 r. R. 611/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Rzymowski (referent) i pułkownik Dąbrowski, podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca dr. Hofmoki-Ostrowski.

Jeniec wojenny nie traci przynależności do własnej armji, lecz prowadzony jest nadal w ewidencji swego oddziału i nie traci charakteru osoby wojskowej, pozostającej na stanowisku służbowem.

Pojęcie służby w rozumieniu k. k. w. wypełnia suma tych wszystkich obowiązków, które ciążyą na żołnierzu z mocy ustawy, przepisów, instrukcyj, lub też specjalnych rozkazów przełożonych.

(§ 7 k. k. w., art. 10, 129 og. kod. ros., § 358 pkt 9 b) p. k. w.).

N. S. Wojsk. dnia 18 grudnia 1922 r. rozpatrywał wniesione przez prokuratora wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi wojskowego Sądu Okr. Nr. 1 w Warszawie z dnia 6 czerwca 1922 r. Lcz. k. III/44/22, którym st. szer. Wolf K..... po myśli p. 4 § 306 wpk. wobec okoliczności, znoszących odpowiedzialność czynu, uwolniony został od oskarżenia o zbrodnię rozruchu z cz. 1 ust. 2 art. 129 pkk., popełnionego w ten sposób, że osk. podczas swego pobytu w niewoli rosyjsko-bolszewickiej w obozie Władykińskim pod Moskwą w czasie od maja 1921 roku do połowy lipca tegoż roku publicznie prowadził wśród innych żołnierzy polskich, będących w niewoli w tym-że obozie, agitację w duchu komunistycznym, w szczególności namawiał ich do zapisywania się do partji komunistycznej i pozostania w Rosji, dalej wychwalał ustrój komunistyczny, oraz przemawiał za dokonaniem przewrotu w Polsce na rzecz tegoż ustroju,

o r z e k ł:

w uwzględnieniu zażalenia nieważności prokuratora wojskowego z p. 9 b) § 358 u. p. k. w. zaskarżony wyrok znosi się w całej osnowie jako nieważny i zarządza się ponowną rozprawę główną przed tym samym sądem I-szej instancji.

P o w o d y.

Prokurator wojskowy zaczepił wyrok nieważnością z p. 9 b) § 358 u. p. k. w., wywodząc, że sąd a quo błędnie zastosował ustawę, przyjmując w danym wypadku zaistnienie

okoliczności, znoszących karygodność czynu. Za okoliczność taką sąd a quo poczytał, że czyn inkryminowany spełniony był przez osk. poza granicami państwa polskiego, co zdaniem sądu a quo wyklucza karalność czynu po myśli art. 10 cz. I. k. k. 1903 r., zastosowanie zaś § 7 k. k. w. sąd a quo odrzucił w tem przekonaniu, że przepis tego §-fu nie może mieć zastosowania do osk., który w Rosji przebywał jako jeniec wojskowy.

Ten pogląd sądu a quo nie może być uznany za trafny. Już sąd sam w powodach wyroku przyznaje, że żołnierz pozostający w niewoli nie traci przynależności do swej armji, z tej jednak słusznej tezy sąd a quo nie wysnuł dalszych wniosków.

Nie tracąc przynależności do własnej armji, jeniec wojenny prowadzony jest w ewidencji swego oddziału i nie traci charakteru osoby wojskowej, pozostającej na stanowisku służbowem. Pojęcie służby w rozumieniu k. k. w. wypełnia suma tych wszystkich obowiązków, które ciążą na żołnierzu z mocy ustawy, przepisów instrukcji, lub też specjalnych rozkazów przełożonych.

W danym wypadku osk. w wykonywaniu zasadniczej służby wojskowej, bo służby wobec nieprzyjaciela, dostał się do niewoli, co było konsekwencją wykonywania służby wojskowej. Stanowisko jego w niewoli, acz poddające go czasowo zarządzeniom władz nieprzyjacielskich, nie zmienia zasadniczo jego stosunku służbowego do armji własnej i do własnego państwa. Stosunku tego nie zmienia w niczem czasowa niemożność faktyczna wykonywania służby, tak jak nie pozbawiają charakteru służbowego żołnierza inne okoliczności uniemożliwiające mu wewnątrz kraju w danym momencie wykonywać faktycznie konkretną czynność służbową. W przeciwstawieniu do warunków z § 7 k. k. w. może się osoba wojskowa znaleźć za granicami państwa tylko w charakterze prywatnym z własnej swej woli, a tego w żadnym razie powiedzieć nie można o żołnierzu, który znalazł się poza granicami Polski na skutek wykonywania służby.

Z powyższych wywodów wynika, że przy uwzględnieniu § 7 k. k. w. nie zachodzą w danym wypadku okoliczności, które, jak to błędnie przyjął sąd a quo, miałyby znosić karygodność czynu, wobec czego należało zażalenie prokuratora jako uzasadnione uwzględnić, a nie znajdując podstawy do orzeczenia w sprawie samej, należało orzec w powyżej wyrażony sposób po myśli § 371 ust. 1 i 3 p. 4 u. p. k. w.

Nr. 215.

O. N. S. Wojsk. z dnia 18 grudnia 1922 r. R. 862/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Rzymowski i pułkownik Dąbrowski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Szulborski, obrońca adwokat Zylber.

Sąd orzekający nie jest wprawdzie związany kwalifikacją prawną przyjętą w akcie oskarżenia (§ 302 p. k. w.), z drugiej jednak strony, zajmując w wyroku odmienne stanowisko pod względem kwalifikacji czynu, obowiązany jest to swoje zapatrywanie odpowiednio uzasadnić (§§ 307 p. 7 i 310 p. k. w.).

Brak takiego uzasadnienia powoduje formalną nieważność z pkt. 5 § 358 p. k. w.

(§ 302, 307:7, 410, 358 pkt. 5 p. k. w., art. 164 rozp. R. Min. z dnia 10.V.1920 r. poz. 368).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 18 grudnia 1922 r., rozpatrując zażalenie nieważności, wniesione przez prokuratora wojskowego przeciw wyrokowi wojskowego sądu okręgowego Nr. I w Warszawie z dnia 25 września 1922 r. Lcz. K.V.88/22, którym oskarżony szer. Stefan S..... uznany został winnym występku z art. 64 w. k. k., za który zasądzono go po myśli § 64 w. k. k. na karę więzienia przez 3 miesiące,

orzekł:

w uwzględnieniu zażalenia nieważności prokuratora wojskowego wyrok w jego części zasądzonej znosi się jako nieważny i zarządza się powtórne przeprowadzenie rozprawy i zawyrokowanie w granicach zniesionej części wyroku.

Powody.

Prokurator wojskowy zaskarża wyrok jako nieważny z § 358 p. 5 w. p. k. odnośnie do jego części zasądzonej. Motywy zarzutu prokuratora wojskowego są następującej treści:

„Akt oskarżenia zarzuca oskarżonemu w pkt. drugim występku dezercji z § 69 w. k. k.

Skoro sąd orzekający dopatrzył się w czynie tym, nie wyst. dezercji z § 69, lecz jedynie wyst. samowolnego oddania się z § 64 w. k. k., powinien był przytoczyć w uzasadnieniu wyroku bliższe powody swego odmiennego zapatrywania co do istoty karygodnego czynu.

Sąd a quo jednakże, wbrew przytoczonym wyżej przepisom ustawy tego nie uczynił i nie umieścił odnośnie do tego pkt. oskarżenia żadnego uzasadnienia, przyczem powołał się na przepis art. 164 r. R. M. z 10.V.1920 r.

Artykuł powyższy nie może jednakże w tym wypadku mieć zastosowania, albowiem oskarżony, jak to wynika z protokołu rozprawy głównej, wcale nie przyznał się do zarzuczonego mu aktem oskarżenia występku dezerecji z § 69 w. k. k., zaprzeczając wyraźnie zamiaru trwałego uchylenia się od służby wojskowej, lecz przyznał jedynie sam fakt samowolnego oddalenia się, czego z natury rzeczy i tak zaprzeczyć nie mógł.

Z przytoczonej przyczyny sąd orzekający spowodował odnośnie do tej części wyroku nieważność tegoż z pkt. 5 § 358 w. p. k. „dla braku powodów“.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy zarzut braku powodów orzeczenia uznał za słuszny. Kategoryczny bowiem przepis §§ 310 oraz 302 w. p. k. wymagają od trybunału orzekającego, aby tenże, nie będąc skrępowanym kwalifikacją aktu oskarżenia, nie mniej wyrokując o winie przytoczył, które okoliczności istotne sprawy i z jakich powodów uznał za udowodnione lub nieudowodnione, tudzież wymienił powody decydujące na rzecz tego lub innego orzeczenia. Tego obowiązku swego trybunał orzekający, jak słusznie wywiódł prokurator wojskowy, nie spełnił, co spowodowało nieważność orzeczenia z § 358 pkt. 5 p. k. w.

Z tego powodu, tudzież w myśl przepisów § 371, cz. 3, p. 1 w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Nr. 216.

Uchwała N. S. Wojsk. z dnia 28 grudnia 1922 r. R. 979/22.

Dzień rozprawy głównej wyznacza sąd pod nieważnością w ten sposób, aby oskarżonemu pozostał od chwili uwiadomienia o wniesieniu oskarżenia termin co najmniej ośmiodniowy, a w postępowaniu przed sądem załogowym, co najmniej trzydniowy do przygotowania obrony.

Skrócenie tych terminów nastąpić może jedynie za zgodą oskarżonego. Pominięcie tego postanowienia ustawy uzasadnia wśród warunków przewidzianych w § 359 p. k. w. formalną przyczynę nieważności z pktu 3 § 358 p. k. w. (§ 246, 358:3, 359 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 28 grudnia 1922 r., rozpatrując na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu i za zgodą zastępcy prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego 1) zażalenie nieważności oskarżonego od wyroku wojskowego sądu okręgowego Nr. VII. w Poznaniu z dnia 24 października 1922 r. K. II. 1326/22, którym oskarżony ogniom. szt. Ludwik K. . . . . uznany został winnym: 1) występku z §§ 47, 257, 258 ust. 2. p. u. k.; 2) występku z § 259 p. u. k.; 3) przestępstwa z § 159 p. u. k. i skazany po myśli art. 19 r. R. M. z dnia 10.V.1920 r., i § 159 p. u. k. na 4 lata ciężkiego więzienia z jednoczesną degradacją po myśli § 30 ust. ost. 1. w. u. k. i wydaleniem z wojska po myśli § 31 w. u. k., oraz pozbawieniem praw obywatelskich na przeciąg 4 lat w myśl § 161 ust. 1. p. u. k. i z zaliczeniem na poczet kary aresztu śledczego od dnia 29.III.1922 r., po myśli § 60 p. u. k.,

u c h w a l i ł :

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego z p. 3. § 358 u. p. k. w., zaczępiony wyrok jako nieważny w całej osnowie znieść i zarządzić ponowną rozprawę główną przed tym samym sądem I-szej instancji.

P o w o d y .

Po ogłoszeniu wyroku I-szej instancji oskarżony do protokołu rozprawy głównej zgłosił odwołanie, a dnia następnego — października 1922 r., a więc w terminie otwartym po myśli ust. 1 § 335 u. p. k. w. — do zgłoszenia środków prawnych, oskarżony, pozostający w areszcie, wobec oficera inspekcyjnego w więzieniu wojskowem, a więc w trybie przepisany w ust. 4. § 324 u. p. k. w., wniósł protokolarne oświadczenie, w którym acz nie „expressis verbis” lecz w sposób zrozumiały jednak zarzuca wyrokowi nieważność z p. 3 § 358 u. p. k., żaląc się mianowicie przedewszystkiem, że nie został on powiadomiony o wyznaczeniu rozprawy. Wedle stanu aktów przy doręczeniu aktu oskarżenia termin rozprawy nie został podany do wiadomości oskarżonego, a zresztą podany nawet być nie mógł, albowiem doręczenie aktu oskarżenia miało miejsce dnia 22 września 1922 r. (f. 88), a wyznaczenie terminu rozprawy głównej nastąpiło dopiero 3.X.1922 r. (f. 38 w.).

Aby o tem terminie oskarżonego wogóle powiadomiono, ze stanu aktów nie wynika, przeciwnie, nawet dojść należy zupełnie pewnie do wniosku, że aczkolwiek termin rozprawy

wyznaczony został na trzy tygodnie naprzód, to jednak o terminie tym osk. wcale powiadomiony nie był, a wynika to z całkowitą oczywistością już z samego zarządzenia sędziego przewodniczącego z daty 3.X.1922 r. (f. 38 v.), w którym sędzia ten rozpisuje rozprawę główną na 24.X.1922 r. i daje różne polecenia, prócz jednego wskazanego w ust. 2 § 246 u. p. k. w., aby oskarżony o terminie rozprawy powiadomiony został przynajmniej na 8 dni naprzód.

Przestrzeżenie przepisu ust. 2. § 246 u. p. k. w. zastrzeżone wyraźnie jest pod nieważnością, a że w danych warunkach pominięcie tego przepisu mogło wywrzeć na orzeczenie wpływ niekorzystny dla oskarżonego, to jak słusznie podnosi oskarżony, widać już choćby z tego, że do rozprawy głównej nie stanął wybrany przezeń obrońca, ustanowiony pismem, otrzymanem w sądzie jeszcze dnia 16 września 1922 r. (F. 39) a ustanowiony z urzędu obrońca nie wykonał obowiązku, przepisanego w § 103 ad finem u. p. k. w. o wspieraniu oskarżonego przy wnoszeniu środków prawnych. Przytem nie da się pominąć uwagi, że chociaż obrońca z wyboru był znany sądowi w czasie wyznaczenia rozprawy, to jednak wbrew przepisowi ust. 4. § 247 u. p. k. w. nie zawezwano tego obrońcy do rozprawy głównej.

Gdy jak z powyższego wynika, sąd a quo pominął przepis, którego przestrzeżenie nakazane jest wyraźnie pod nieważnością (ust. 2. § 246 u. p. k. w.), to naruszenie ustawy mogło wywrzeć wpływ niekorzystny dla oskarżonego (§ 359 u. p. k. w.), to zaczepienie wyroku przez oskarżonego nieważnością z p. 3 § 358 u. p. k. w. należy uznać za uzasadnione i z tej już przyczyny za zgodą prokuratury N. S. Wojsk. znieść zaczepiony wyrok jako nieważny w całej osnowie, przez co dalsze zaczepienie wyroku przez oskarżonego z powodu niewęzwania świadków oraz z powodu wysokości kary staje się bezprzedmiotowe i rozpoznania nie wymaga.

Nr. 217.

O. N. S. Wojsk. z dnia 28 grudnia 1922 r. R. 778/22. Przewodniczący generał-bryg. Seyfried, sędziowie: pułkownik Rzymowski i pułkownik Dąbrowski (referent), podprokurator N. S. Wojsk. podpułkownik Janczewski.

Bezskuteczne nakłanianie pełniących służbę żandar-mów do popełnienia zbrodni z § 140 k. k. w. wyczerpuje istotę występku z art 29 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. poz. 369, a nie występku z art. 149 og. kod. ros.

(art. 149 og. kod. ros., art. 29 rozp. Rady Min. z 10.V. 1920 r., poz. 369).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 28 grudnia 1922 r., rozpatrując wniesione w myśl przepisów § 376 w. p. k. zażalenie nieważności w obronie ustawy w sprawie karnej szer. K..... Dawida, zakończonej prawomocnym wyrokiem wojskowego sądu okręgowego Nr. IX w Brześciu n/B. z dnia 5 lipca 1922 r. Lcz. 312/22, uznającym osk. K..... winnym występku z § 69 k. k. w. i występku z art. 149 k. k. og. i skazującym go w myśl § 70 k. k. w. przy zastosowaniu art. 19 r. R. M. z 10 maja 1920 r. i art. 8 ust. amnest. z dnia 24 maja 1921 r. na karę 10 miesięcy więzienia z zaliczeniem na poczet kary w myśl art. 10 r. R. M. z 10.V.1920 r. aresztu prewencyjnego i śledczego od 6.IV.1922 r. i przeniesieniem do 2-jej kl. żołnierzy w myśl § 74 k. k. w.,

o r z e k ł :

zaskarżonym wyrokiem naruszone zostały art. 149 k. k. 1903 r., art. 29 r. R. M. z 10.V.1920 r. oraz art. 8 ust. amnest. z 24.V.1921 r. Orzeczenie powyższe nie ma skutków prawnych dla oskarżonego.

P o w o d y.

Prokurator wojskowy, wnosząc na orzeczenie N. S. Wojsk. o naruszeniu wymienionych w p. 1 sentencji wyroku norm prawa, wniosek swój uzasadnił motywami treści następującej:

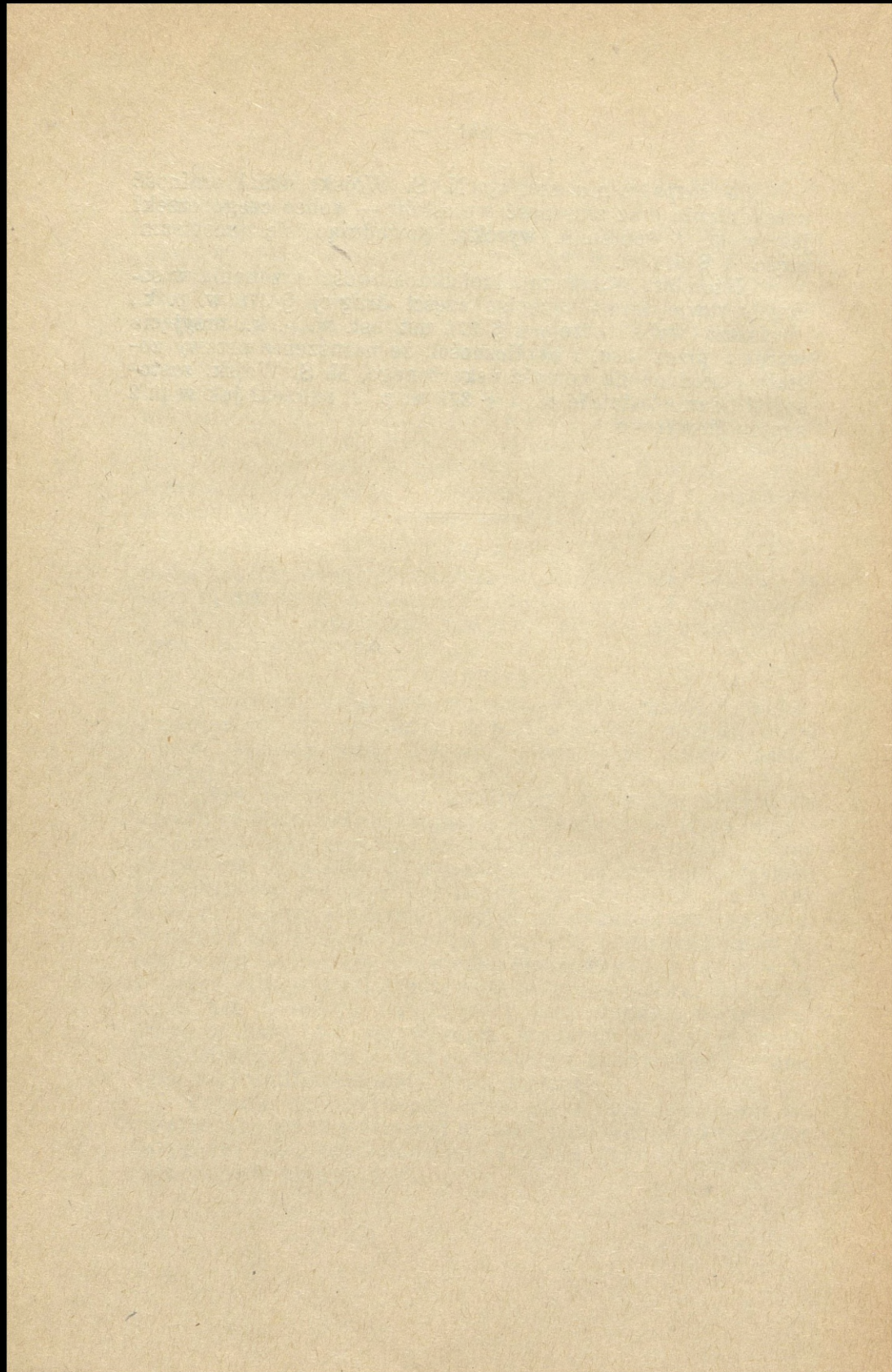
Sąd I-szej instancji, ustaliwszy w wyroku swoim, że oskarżony ofiarował aresztującemu go żandarmom 10 rb. w złocie i 6.000 mk., zaprosił na poczęstunek i obiecał dalsze 28.000 mk. z prośbą o wypuszczenie na wolność, mylnie skwalifikował ten czyn karygodny jako występki z art. 149 p. k. k. Gdyby żandarmi przyjęli od oskarżonego łapówkę, to staliby się winnymi zbrodni przyjęcia podarunku za czyn, stanowiący naruszenie obowiązku służbowego z § 140 w. k. k. a zatem osk. wzywał żandarmów do przestępstwa, które po myśli art. 5 ust. z 1.VIII.1919 r. jest zbrodnią wojskową, przez co sam stał się winnym występku z art. 29 rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., w którym to kierunku i winna była iść kwalifikacja sądu I-szej instancji.

Ponadto zaś sąd I-szej instancji mylnie zastosował do oskarżonego art. 8 powołanej ustawy, ponieważ obydwa czyny karygodne osk., popełnione po 17 marca 1921 r., nie podlegają ustawie amnestyjnej.

Po rozpatrzeniu sprawy N. S. Wojsk. uznał trafność uzasadnienia oraz słuszność wniosków — wobec czego orzekł jak w p. 1 sentencji wyroku, powodując się przepisami części 1 § 378 w. p. k.

Natomiast wobec zupełnej bezcelowości orzekania w samej sprawie mimo przepisu części drugiej § 378 w. p. k., zwłaszcza wobec przepisu § 373 ust. ost. w. p. k., przyjęcia wyroku przez osk. i okoliczności, że naruszenie ustawy zostało dokonane na korzyść oskarżonego, N. S. Wojsk. zastosował zdanie ostatnie cz. 1 § 378 w. p. k. i orzekł jak w p. 2 sentencji wyroku.

Skorowidz artykułowy (paragrafowy) orzeczeń i uchwał Najwyższego Sądu Wojskowego z roku 1921 i 1922.

(Wykaz przepisów ustawodawczych, wyjaśnionych w orzeczeniach
karnych z roku 1921 i 1922).

A. Prawo karne i materjalne.

I. Kodeks karny wojskowy z roku 1872.

§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
1	61	137	31	107	1—II
	180	173—II*)		154	121—II
2	5	10	32	107	1—II
	125	57—II		122	51—II
3	94	220	33	140	87—II
	107	1—II		99	230
4	94	220	36	99	230
	7	156	124—II	37	82
214		244—II	40	154	121—II
9	39	83		46	100
19	185	183—II	43	162	135—II
20	185	183—II		99	230
22	185	183—II	46	141	91—II
23	185	183—II		154	121—II
30	46	100	49	85	193
	48	106	50	28	60
30	54	121	53	190	193—II
	99	230	55	27	56
30	140	87—II	64	67	151
	154	121—II	64	78	175
185	183—II	93		93	216

*) II—orzeczenia i uchwały Najwyższego Sądu Wojskowego z roku 1922.

§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	
64	98	228	96	201	211—II	
	119	38—II		206	228—II	
68	51	112	97	11	23	
	189	191—II		94	220	
69	22	45	98	129	64—II	
	58	130		204	225—II	
	59	132		206	228—II	
	67	151		129	64—II	
	78	175		204	225—II	
	89	203		206	228—II	
	90	206		190	193—II	
	96	225		103	190	193—II
	98	228		111	109	9—II
	119	38—II		114	151	115—II
	126	60—II			201	211—II
	128	63—II			36	77
	146	100—II			50	109
	168	149—II			104	244
	173	159—II			104	244
70	39	84	155		122—II	
	128	63—II	155		122—II	
	207	229—II	59		132	
71	39	84	93		216	
72	128	63—II	182		176—II	
73	59	132	138		31	69
74	44	96			59	132
76	89	203			79	179
	119	38—II			93	216
	173	159—II		121	48—II	
83	58	130		127	61—II	
89	92	213		141	91—II	
	129	64—II		170	153—II	
90	129	64—II		180	173—II	
91	129	64—II		139	3	5
	188	188—II			140	12
92	129	64—II		140	34	74
	151	115—II			44	96
93	129	64—II		91	211	
94	92	213		141	103	242
	129	64—II	125		57—II	
	187	186—II	149		106—II	
	190	193—II	36		77	
	201	211—II	109		9—II	
	129	64—II	151		115—II	
	129	64—II	144		3	5
129	64—II	44		96		

§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
	79	179		88	201
145	50	109	151	151	115—II
	109	9—II	153	141	91—II
	116	29—II	154	141	91—II
147	120	40—II	155	28	59
148	27	56	158	5	11
149	27	56			

**II. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r.
w przedmiocie wprowadzenia w życie karnego
Kodeksu wojskowego.**

Dziennik Ustaw Nr. 59/20 poz. 369.

2	16	32	15	11	22
	127	61—II		203	221—II
3	16	32	19	27	56
	179	171—II		157	127—II
4	16	32		174	160—II
	179	171—II		196	202—II
5	16	32	25	61	137
	179	171—II		174	160—II
6	16	32	29	44	96
9	16	32		217	249—II
	27	56	31	28	59
	85	192	32	116	29—II
	127	61—II		119	38—II
	179	171—II		173	159—II
	203	221—II	38	82	185
10	135	79—II	39	85	192
	176	166—II		179	171—II
	181	175—II	45	61	137
11	203	221—II	50	31	68
12	203	221—II		61	137
13	192	197—II	52	61	137
	203	221—II	53	112	118—II
14	203	221—II	54	20	41

III. Ogólny kodeks karny rosyjski z roku 1903.

3	46	100	10	156	124—II
	147	101—II		214	244—II
	156	124—II	11	156	124—II

§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
20	46	100	453	163	138—II
27	65	148	455	150	113—II
28	65	148		202	215—II
30	65	148	458	29	62
36	130	66—II		132	70—II
	202	215—II	459	132	70—II
38	130	66—II	463	88	200
45	29	62	471	72	161
	88	200		133	75—II
	132	70—II	475	41	87
46	29	62		70	157
47	103	241	476	41	87
49	24	50		72	161
	95	222		133	75—II
	149	106—II	477	41	87
51	125	57—II		70	157
	150	113—II	530	41	87
	163	138—II		72	161
	202	215—II		133	75—II
52	163	138—II	532	41	87
53	11	22		72	161
	16	32		133	75—II
	118	36—II	536	41	87
54	166	147—II	574	121	48—II
60	157	127—II		152	117—II
	196	202—II		200	209—II
64	157	127—II	581	95	222
68	116	29—II		118	36—II
109	208	231—II		152	117—II
129	156	124—II		157	127—II
	214	244—II		174	160—II
139	41	87		201	217—II
142	201	211—II	589	147	101—II
149	44	96	591	46	100
	217	249—II		152	117—II
172	140	85		165	142—II
273	58	130		174	160—II
440	196	202—II	616	147	101—II
441	124	55—II	636	3	5
	196	202—II		72	161
442	117	34—II		116	29—II
	124	55—II		133	75—II
	174	160—II	639	109	9—II
	196	202—II	643	195	201—II
443	174	160—II	657	149	106—II
448	117	34—II	661	116	29—II

**IV. Przepisy przechodnie do og. kod. karnego ros.
z r. 1903.**

§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
15	147	101—II	21	203	221—II
19	203	221—II	22	203	221—II
20	203	221—II	27	197	204—II

**V. Austriacki powszechny kodeks karny z dnia 27 maja
1852 r.**

2	14	28	183	170	153—II
	85	192	187	127	61—II
	168	149—II	197	114	22—II
	179	171—II		165	142—II
	199	207—II		171	155—II
5	108	4—II	199	114	22—II
	125	57—II	200	171	155—II
8	24	50	201	165	142—II
9	44	96	223	158	128—II
54	176	166—II	224	158	128—II
55	210	235—II	227	116	29—II
81	94	220	230	116	29—II
101	36	77	236	85	192
104	50	109	300	144	96—II
152	134	77—II	320	90	206
155	134	77—II	335	14	28
171	31	68	411	134	77—II
	90	206	461	170	153—II
	108	4—II		171	155—II
	157	127—II	487	144	96—II
173	31	68	491	144	96—II
	90	206	496	131	68—II
	108	4—II		143	95—II
	157	127—II		167	148—II
174	90	206	497	143	95—II
176	90	206	516	175	164—II
178	31	68	523	85	192
179	31	68	530	131	68—II
	90	206	531	116	29—II
181	170	153—II			

VI. Powszechny kodeks karny niemiecki z dn. 15.V.1871.

14	159	130—II	47	125	57—II
43	24	50		159	130—II
45	154	120—II	48	125	57—II

§ (art.)	Nr. orzec. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzec. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
	159	130—II		141	91—II
49	125	57—II		159	130—II
	159	130—II	243	159	130—II
49a)	44	96	244	159	130—II
50	125	57—II		201	211—II
	159	130—II	245	201	211—II
51	106	248	246	102	238
59	141	91—II		141	91—II
66	116	29—II	267	123	53—II
73	27	56	268	123	53—II
242	102	238	270	123	53—II

VII. Nowela do austr. powsz. ust. karnej z 17.XII.1862 r.

Dzup. Nr. 8/63.

144	96—II
-----	-------

VIII. Austrjacka ust. z dn. 28.VI.1890.

Austr. Dz. Ust. Nr. 137/90

13	27
20	41
51	112

IX. Austrjacka ustawa z dn. 5 lipca 1912 r.

Austr. Dz. Ustaw Nr. 128/12

13	27
----	----

X. Tymczasowa ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z 27.X.1918 r.

Dz. Praw. Nr. 13/18.

22	45	89	203
28	60	114	22—II
51	112	139	85—II
65	148	145	98—II
		179	171—II

XI. Ustawa z dnia 1.VIII.1919 r.

Dz. Pr. Nr. 64, poz. 336.

12	25	108	4—II
24	50	125	57—II
34	74	148	104—II
44	96	149	106—II
47	103		
103	242		

**XII. Przepisy dyscyplinarne dla wojska polskiego
z dnia 17 stycznia 1920 r.**

Dz. Rozk. Wojsk. Nr. 420 z 17.II.1920 r.

§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zbr. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zbr. orzecz.
	54	121			
	92	213			
	104	244			

**XIII. Ustawa z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie
polskiem.**

Dzup. Nr. 7/20.

Nr. orzecz.	Str.	Nr. orzecz.	Str.
145	98—II		

XIV. Ustawa z dnia 20 lutego 1920 r.

Dz. Ust. Nr. 20/20.

13	27		
126	60—II		

XV. Rozp. Rady Obrony Państwa z 19.VII.1920 r.

Dzup. Nr. 63/20, poz. 414.

145	98—II		
-----	-------	--	--

XVI. Rozp. R. O. P. z 11.8.1920 r.

Dzup. Nr. 87/20, poz. 572.

162	135—II		
-----	--------	--	--

XVII. Rozp. Rady Obrony Państwa z 18.VIII.1920 r.

Dzup. Nr. 81/20, poz. 543.

172	157—II		
-----	--------	--	--

XIX. Ustawa z dnia 18.III.1920 r.

Dzu. R. P. Nr. 30/20, poz. 177.

164	141—II		
-----	--------	--	--

XX. Ustawa amnestyjna z dnia 24 maja 1921 r.

Dz. Ust. R. P. Nr. 42, poz. 261.

207	229—II		
-----	--------	--	--

**XXI. Rozporządzenie Komisarjatu Naczelnej Rady
Ludowej w b. zaborze pruskim.**

Nr. orzecz.	Str.	Nr. orzecz.	Str.
205	227--II		

B. Prawo karne formalne.

Ustawa postępowania karnego wojskowego.

§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
1	48	106	100	80	180
	209	233—II	101	38	82
2	177	168—II	102	55	122
3	131	68—II	103	52	116
4	52	116		115	26—II
	71	159	104	131	68—II
	75	169	106	17	35
	107	1—II		96	225
	112	18—II		167	148—II
	122	51—II		194	200—II
	202	215—II		198	207—II
25	66	150	108	131	68—II
	67	152		198	207—II
	79	179	109	63	143
	97	226	110	57	128
	100	233		63	143
	123	53—II	114	84	189
	146	100—II	115	53	119
	187	186—II		63	143
	189	191—II	125	162	135—II
74	84	189	126	162	135—II
76	10	19	130	57	128
	112	18—II	134	137	82—II
	122	51—II	137	137	82—II
	211	237—II	138	177	168—II
88	2	3		198	207—II
	191	196—II	139	97	226
	206	228—II		100	233
89	80	180	141	137	82—II
	206	228—II	143	137	82—II
91	76	171		183	178—II
93	76	171	149	76	171

§ (art.)	Nr. orzec. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzec. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
152	111	16—II		71	158
153	111	16—II		75	169
171	19	38		112	18—II
	210	235—II	274	57	128
176	19	38	276	161	134—II
177	19	38	277	161	134—II
	43	96	278	69	154
	153	119—II		158	128—II
182	19	38	281	84	189
	68	153		197	204—II
	184	180—II		202	215—II
188	84	189	282	84	189
189	84	189	283	71	159
190	74	166		84	189
	120	40—II		107	1—II
193	40	85	284	122	51—II
200	73	163		136	80—II
	84	189	285	202	215—II
	102	238	287	84	189
	122	51—II		202	215—II
	149	106—II	288	71	158
207	84	189		136	80—II
221	55	122		149	106—II
	112	18—II	290	84	189
237	19	38		107	1—II
	43	94	293	4	7
	153	119—II	295	4	7
238	29	62		84	189
239	158	128—II	296	81	182
240	17	35	300	66	150
	158	128—II		67	151
243	19	38		68	153
	187	186—II		69	154
244	191	196—II		79	178
245	97	225		146	100—II
246	84	189		184	180—II
	197	204—II		187	186—II
	216	247—II	301	97	225
250	160	132—II		187	186—II
251	84	189	302	23	46
265	81	182		48	106
267	81	182		84	189
	84	189		102	238
268	76	171		209	233—II
	81	182		212	241—II
273	4	7		215	246—II

§ (art.)	Nr. orzec. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzec. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
304	184	180—II		201	211—II
305	10	19	309	11	22
	23	46		34	74
	33	72	310	38	81
	37	79		10	19
	75	169		23	46
	77	172		33	72
	105	246		57	128
	112	18—II		71	158
	211	237—II		75	169
306	69	154		82	185
	70	157		134	77—II
	106	248		135	79—II
	209	233—II		182	176—II
307	10	19		202	215—II
	23	46		208	231—II
	33	72		211	237—II
	57	128		215	246—II
	60	135	312	81	183
	71	158		83	188
	75	169		184	180—II
	82	185		213	242—II
	84	189	313	81	183
	102	238	314	84	190
	134	77—II		101	236
	135	79—II		111	16—II
	150	113—II	322	19	38
	182	176—II		35	76
	193	198—II		38	82
	197	204—II		83	188
	201	211—II		111	16—II
	202	215—II		173	159—II
	208	231—II		202	215—II
	209	233—II		213	242—II
	215	246—II	324	110	14—II
308	80	180	325	38	82
	84	189		80	180
	91	211		109	9—II
	105	246	326	30	68
	147	101—II		35	76
	150	113—II		110	14—II
	152	117—II	327	19	38
	163	138—II		42	92
	165	142—II		83	188
	174	160—II		96	225
	182	176—II		153	119—II

§ (art)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
	213	242—II	358:3	4	7
328	96	225		23	46
330	17	35		48	106
	83	188		73	163
	167	148—II		80	180
332	52	116		84	189
333	52	116		101	236
	142	93—II		102	238
334	9	18		136	80—II
335	9	18		202	215—II
	18	36		212	241—II
	35	76		216	247—II
	37	79	358:4	20	41
	52	116		21	43
	110	14—II		62	139
	111	16—II	358:4	71	158
	142	93—II		73	163
336	52	116		74	166
	68	153		107	1—II
	153	119—II		108	4—II
	169	151—II		114	22—II
	213	242—II		120	40—II
337	9	18		122	51—II
	18	36		136	80—II
	37	79		160	132—II
	52	116		188	188—II
	115	26—II		191	196—II
349	142	93—II		200	209—II
357	97	226		202	215—II
358 pkt. I	9	18	358:5	10	19
	6	12		14	28
	23	46		21	43
	45	98		23	46
	53	118		33	72
	57	128		71	158
	62	139		73	163
	63	142		74	166
	86	195		75	169
	120	40—II		88	200
	149	106—II		91	211
	154	121—II		101	236
	161	134—II		102	238
358:2	178	170—II		107	1—II
	2	3		134	77—II
	115	26—II		135	79—II
	191	196—II		147	101—II
	206	228—II		149	106—II

§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
	150	113—II		101	236
	163	138—II		105	246
	175	164—II		108	4—II
	204	225—II		109	9—II
	211	237—II		117	34—II
	215	246—II		133	75—II
358:6	66	150		135	79—II
	97	225		148	104—II
	180	173—II		155	122—II
	187	186—II		157	127—II
358:7	14	28		164	141—II
358:8	48	106		170	153—II
	212	241—II		187	186—II
358:9 a)	21	43		190	193—II
	22	45		201	211—II
	31	68		202	215—II
	59	132		204	225—II
	77	172	358:11	11	22
	88	200		16	32
	92	213		37	79
	103	241		47	103
	105	246		61	137
	108	4—II		90	206
358:9 b)	41	87		123	63—II
	78	175		129	64—II
	85	192		140	87—II
	98	228		141	91—II
	105	246		154	121—II
358:9 c)	105	246		172	157—II
358:9 d)	105	246		176	166—II
358:10	16	32		181	175—II
	20	41		204	225—II
	27	56		207	229—II
	31	68	359	20	41
	34	74		21	43
	36	77		23	46
	37	79		62	139
	41	87		73	163
	44	96		84	190
	50	109		107	1—II
	58	130		108	4—II
	59	132		135	79—II
	90	206		136	80—II
	93	216		160	132—II
	94	220		188	188—II
	95	222		200	209—II

§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
	202	215—II	412	68	153
	216	247—II	413	138	84—II
361	9	18		203	221—II
	18	36	418	203	221—II
	35	76	419	138	84—II
	52	116		203	221—II
	97	225	420	138	84—II
	111	16—II	422	138	84—II
	142	93—II	423	65	148
371	66	150		99	230
	184	180 II	424	8	16
373	79	178	437	113	21—II
376	38	81	438	1	1
379	79	178		7	14
380	80	180		25	53
386	49	107		60	135
388	38	81		197	204—II
389	38	81	441	7	14
	42	92	445	26	55
391	186	185—II		99	230
392	42	92	447	1	1
	49	107		60	135
	186	185 II		197	204—II
393	42	92	451	197	204—II
400	56	126	464	29	62
401	56	126	470	29	62
	77	172		60	135
404	130	66—II	473	60	135
	150	113—II		197	204—II
405	130	66 II	477	99	230

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10.V.1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie austr. ustawy wojskowego postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z d. 5.7.1912 r.

Dziennik Ustaw R. P. Nr. 59/20, poz. 368.

2	5	10		180	173—II
	28	59		193	198—II
	51	112	12	67	151
	123	53—II		79	178
	145	98—II		146	100—II
	189	191—II	16	87	199
3	67	151		97	225
	189	191—II	17	15	31
6	66	150		49	107

§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§ (art.)	Nr. orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
	87	199	128	177	168—II
19	16	32	131	110	14—II
	97	225		193	198—II
	100	233	133	76	171
26	149	106—II	138	37	79
31	110	14—II	140	55	122
32	45	98	145	43	94
35	29	62		55	122
	45	98		153	119—II
	63	142		184	180—II
	178	170—II	146	19	38
40	97	225		68	153
	110	14—II		184	180—II
	137	82—II	147	55	122
	153	119—II	149	19	38
	183	178—II		43	94
	184	180—II		68	153
	193	198—II		153	119—II
41	63	142	152	19	38
42	63	142		55	122
44	6	12		153	119—II
	23	46	158	76	171
	53	118		81	182
	62	139	161	67	151
	86	195		79	178
	120	40—II	162	187	186—II
	149	106—II	165	11	22
45	120	40—II		16	32
	154	121—II		47	103
57	64	146	166	19	38
66	26	55		83	187
	197	204—II		213	242—II
70	32	71	167	52	116
72	32	71	168	68	153
77	32	71		169	151—II
78	67	151		213	242—II
79	16	32	171	49	107
85	86	195	178	1	1
122	185	183—II		25	53
124	110	14—II	186	49	107

SKRÓCENIA.

- Dz. Pr.; Dz. P. — Dziennik Praw Państwa Polskiego.
Dz. Up.; Dzu. P.; Dzu. R. P.; Dz. Ust.; Dz. U. — Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
W. P. — Wojsko Polskie.
R. R. O. P. — Rozporządzenie Rady Obrony Państwa.
R. R. M.; Rozp. Rad. Min. — Rozporządzenie Rady Ministrów.
P. K. U. — Powiatowa Komenda Uzupełnień.
Ust. amnest. — Ustawa amnestyjna.
Poz. — pozycja.
O. N. S. Wojsk. — Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego.
K. K. W.; k. k. w.; w. k. k.; w. u. k.; niem. k. k. w. — Kodeks karny wojskowy z r. 1872.
U. W. P. K.; p. k. w.; w. p. k.; W. P. K.; U. W. P. K.; u. p. k. w. — Ustawa postępowania karnego wojskowego z roku 1912.
Austr. p. k. w.; w. p. k. austr. — Ustawa postępowania karnego wojskowego austriacka z roku 1912.
K. k. w. austr. — Kodeks karny wojskowy austriacki z roku 1855.
K. k. 1903 r.; og. kod. z roku 1903; k. k. ogól.; p. k. k.; og. k. k.; og. kod. ros.; k. k. og.; u. k. z r. 1903 — Ogólny kodeks karny rosyjski z roku 1903.
U. K. A.; u. k. og.; u. k. austr.; austr. p. u. k.; austr. ust. karn.; auk.; austr. K. K.; A. U. K.; austr. u. k.; u. k. a.; u. k. p.; u. k.; p. k. austr.; p. k. u. austr.; a. u. k. p.; a. p. u. k.; powsz. a. u. k.; austr. u. k. p.; og. ust. austr. — Powszechny kodeks karny austriacki z roku 1852.
K. K. Niem.; o. k. niem.; n. u. k.; og. kod. niem. — Powszechny kodeks karny niemiecki z roku 1871.
-

